

Akvaryum Dünya Klasikleri / Roman

FAUST

GOETHE

Goethe

Faust

Akvaryum Dünya Klasikleri

Çeviri
Sevil İnan Sönmez

Editör
Mizan Coşkun

Grafik Tasarım
Zeynep Güleç

Basım Yeri
Eflatun Matbaası - 0212 278 28 03

2012

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika Numarası: 10851

GENEL DAĞITIM : BİRLEŞİK BASIM Paz. San. Tic. Ltd. Şti.
Yeşilce Mah. Aytekin Sok. Nu.: 46 Kağıthane / İSTANBUL
Tel.: (0212) 279 56 26 (Pbx) Faks: (0212) 278 66 14
www.birlesikbasim.com.tr

Goethe

Faust

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE (1749 - 1832)

1749'da Frankfurt'ta doğdu. 1765-1768 yıllarında Leipzig'de, 1770-1771'de Strasburg'da hukuk öğrenimi gördü. İlk gençlik yapıtı olan ve Romantizm'e özgü özellikler taşıyan "Goetz von Berlichingen"i 1773'te tamamladı. 1773-1775 yılları arasında, "Faust"un çekirdeği olarak kabul edilen "Urfaust" adlı yapıtını tamamladı. 1774'te "Clavigo", 1775'te "Stella" adlı oyunlarını yazdı. 1775'te gittiği Weimar kasabasını, yıllar içinde bir kültür kenti hâline getirdi.

Goethe, yaşamının 60 yılı boyunca ünlü yapıtı "Faust" üzerinde çalıştı. Yaşamının son günlerinde bitirdiği "Faust", dünya tiyatrosunun en önemli yapıtlarından biri sayılır.

Dünya edebiyatının en büyük yazarlarından biri olan Johann Wolfgang von Goethe, yalnızca edebiyatla değil; eğitim, doğa bilimleri ve felsefe başta olmak üzere pek çok alanla yakından ilgilenmiştir.

Frankfurt am Main'de doğan Goethe'nin anne babası, varlıklı ve aydın insanlardı. Evlerinde zengin bir kütüphane ve değerli bir resim koleksiyonu vardı. Wolfgang ve kız kardeşi Charlotte, bu evde büyüdü. Aydınlanma Çağı'nın düşünceleriyle yetiştirilen Goethe, küçük yaşta Fransızca, Latince ve Eski Yunanca öğrendi. O yıllarda Fransız işgali altında bulunan Frankfurt'ta sergilenen Fransız tiyatrosu

topluluklarının oyunları, küçük Wolfgang'ı çok etkiledi ve Fransız Edebiyatı'na ilgi duymasına yol açtı.

18 yaşına gelince, babasının isteğine uyarak hukuk öğrenimi için Leipzig'e gitti. Orada dönemin sanatçıları, edebiyatçıları ve arkeologlarıyla tanıştı. Eski Yunan sanatına hayranlığı da bu sıralarda başladı. Gözlerini kullanmayı; bir insana veya nesneye bakıp geçmek yerine, onu görüp tanımayı ve anlatmayı öğrendi. Başladığı işi en iyi şekilde yaparak sonuna kadar götürmek gibi bir özelliği vardı. Leipzig'e gittikten üç yıl sonra, 1768'de geçirdiği büyük bir hastalık sonucu, evine dönmek zorunda kaldı. Evde kaldığı iki yıl boyunca simya ve astrolojiyle ilgilendi.

1774'te yazdığı ilk romanı “Genç Werther'in Acıları” (*Die leiden des jungen Werther*), gerek anlatımı gerekse duygularının coşkunluğu ve çağdaş gençliğin duygu ve düşüncelerini yansıtmadaki başarısıyla evrensel bir üne kavuştu. Bu romanla Alman Edebiyatı'nda “Coşkunluk Akımı” olarak bilinen yeni bir çığır açıldı. Bu yıllarda, kısa ama öz, pırıl pırıl şiirler ve ilahiler yazıldı.

Goethe, 1775'te Weimar Dükü Karl August'un çağrısı üzerine, Weimar'a gitti. Dükün özel elçilik danışmanı olarak, maden ocaklarını ve sulama projelerini denetlemekten Küçük Weimar Ordusunun askerlerinin üniformalarını seçmeye kadar her türlü işle uğraştı. Weimar'da tanışıp âşık olduğu Charlotte von Stein, Goethe'yi her yönden etkiledi. Ondan esinlenerek çok güzel şiirler ve baladlar yazdı. “Iphigenie Tauris” (*Iphigineia auf Tauris*; 1787) ve “Tarquato Tasso” (1780-1787) adlı yapıtlarındaki kadın kahramanlar, Charlotte von Stein'den izler taşır.

Goethe, 1786'da, bir anda Weimar'dan ayrılarak İtalya'ya gitti. İtalya onun için bir kaçış ve yeniden doğuştu. Duygusal ve sanatsal geçmişinden koparak kendini yenilemeye kararlıydı. İtalya'da, ilk kez Eski Yunan ve Roma sanatını yakından tanıma olanağı buldu.

Faust

1794'te yazar Friedrich von Schiller'le yaşam boyu sürececek bir dostluk kurdu. Goethe ve Schiller'in dört cilt tutan mektupları, Alman Edebiyatı'nın bu en verimli dönemine ışık tutar. Her iki yazar da dostluk yılları boyunca ortaya koydukları eserlerle Alman Edebiyatı'nda, Klasik Dönem'in önde gelen temsilcileri hâline geldiler. Goethe'nin, 1770'te başlayarak yaşamının son yıllarına kadar yazmayı sürdürdüğü "Faust" adlı oyunu, yazarın baş yapıtı sayılır. 1824'te ilk bölümü çıkan kendi yaşam öyküsünün ikinci bölümü, "Wilhelm Meister'in Seyahat Yılları" (*Wilhelm Meisters Wanderjahre*), 1829'da yayımlandı. Goethe, toplumsal ve teknolojik ilerlemeye aynı zamanda insanlık erdemlerini inkâr etmeden hayatı doya doya yaşamak gerektiğine inanıyordu.

BİRİNCİ PERDE

Müdür, Şair ve Şen Adam

Müdür: Bana, üzüntülü ve sıkıntılı anlarımda pek çok kez yardım etmiş olan siz ikiniz, söyleyin bakalım, Alman ülkesinde giriştiğimiz bu işten ne bekliyorsunuz? Halkın sevgisini kazanmayı çok isterdim. Çünkü halk, yaşar ve yaşatır. İşte görüyorsunuz; direkler dikilmiş, tahtalar çakılmış ve herkes bir ziyafet beklentisi içinde. Rahatça kuruldukları koltuklarında, ilginç ve şaşırtıcı şeyler seyretmek istiyorlar. Halkın ruhunu okşayacak şeyleri bilmeme rağmen, hayatımda hiç bu kadar zor bir durumda kalmamıştım. Aslında halk çok iyi eserlere alışık değildir; ama pek çok şey okumuştur. Nasıl yapalım da oyunumuz halk için yeni, canlı ve hoş giden nitelikte olsun? Elbette bir sanatçı olarak, halkın kulübemize seller gibi aktığını ve tiyatromuzun kapısından itiş kakış, bağıra çağıra girmeye çalıştığını görmek isterim. Güpegündüz, daha saat dört olmadan kasaya ulaşmaya çalıştıklarını ve bilet almak için sarf ettikleri, birbirlerinin önüne geçme çabalarını görmek isterim. Halk kitleleri üzerinde bu büyüleyici etkiyi ancak bir şair yapabilir. Dostum, sen bunu işte bugün yap!

Şair: Yüzlerini gördüğüm zaman ilhamımı kaybettiğim o karmaşık hâldeki kalabalıklardan söz etme lütfen. İstemediğimiz bir girdaba sürüklenmemize neden olan o topluluğun yüzünü gösterme bana.

Beni, yalnız şairler için çiçek açan, Tanrı'nın eliyle yaratılıp kalplerimiz için bir lütuf olan aşk ve dostluğu veren mutlu gökyüzüne götür.

Ah! Yüreğimizin derinliğinde doğduktan sonra, dudağımızın utangaç bir şekilde fısıldadığı, bazen başarılı bazen de başarısız şeyleri, yaşadığımız şu vahşi anın zorlamaları yutuveriyor. Bir eser, içimizde yıllarca kaldıktan sonra tamamlanarak ortaya çıkabilir. İçimizde parıldayan şey, o an için doğmuştur. Eğer bu çok temiz bir değerse gelecek nesiller için saklanır.

Şen adam: Şu "gelecek nesil" lafını duymasam bari! Ben gelecek nesilden söz edecek olsam şimdiki nesli kim eğlendirecek? Bu nesil eğlenmek ister ve bunu da birinin gerçekleştirmesi gerekir. Sanıyorum akıllı insanlar için içinde yaşanan zaman değerlidir. Halkın üstün zevk anlayışı, zevk verici şeyleri anlatmasını bilen insanlara nankörlük etmez! Şair de daha çok etkili olabilmek için karşısında, büyük bir kalabalık olsun ister. Onun için akıllı olun ve örnek tutumlar sergileyin. İnsan hayalinin güzelliğini ve uyumunu; akıl, anlama, duygu ve ihtiras gibi bütün seslerle bir koro hâlinde yansıtın. Ama deliliği de işin içine karıştırmayı unutmayın!

Müdür: Özellikle birden çok olayı canlandırmaya bakın. Herkes sizi seyretmeye geliyor ve farklı şeyler görmek istiyor. Seyircilerin gözlerinin önünden, onları hayrete düşürecek şeyler geçirmeyi başardığınızda, davayı kazandınız demektir! En sevilenlerden biri hâline gelirsiniz. Seyirci kitlesini, ancak çok çeşitli sahneler canlandırarak

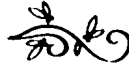
kazanabilirsiniz. Her seyirci, bu yığından kendine göre bir şeyler seçer. Dolayısıyla, çok şeyi aynı anda sergileyen sanatçı, herkese bir şeyler sunmuş olur, böylelikle herkes evimizden memnun olarak ayrılır. Bir piyes mi sahneleyeceksiniz, onu parçalara bölün! Bol çeşnili yemek hazırlamak gibi, bunu başarmalısınız! Aslında bu, düşünüldüğünden daha kolaydır. Siz eseri bütünlüğü ile verseniz ne çıkar? Halk onu zaten didik didik edecektir.

Şair: Siz bu dediğinizin ne kadar yanlış bir şey olduğunu ve gerçek bir sanatçıya yakışmadığını anlamıyorsunuz! Görüyorum ki o asil bayların uydurmacılığı sizin için bir ilke olmuş!

Müdür: Bu serzenişler beni üzmez. Etkisini kuvvetli bir şekilde hissettirmek isteyen insan, en iyi vasıtaları kullanmasını bilmelidir. Bu iş sanıldığı kadar da zor değildir. Kimin için yazdığınızı bir düşünün! Bazıları bize can sıkıntısından gelir, bazıları da tika basa bir yemekten sonra... En kötüsü de, gazete okuduktan sonra gelenlerin çok olmasıdır. Bir maskeli baloya gider gibi koşarak gelirler. Adımlarını hızlandıran şey, meraktır. Bu oyunda bayanlar da kendilerini ve süslerini göstererek, ücret almadan rol almış sayılırlar.

Şairlik tahtına kurulmuş, ne diye hayal kurup duruyorsunuz? Dolmuş bir tiyatronun insana nasıl bir haz verdiğini bilir misiniz siz?

Velinimetlerimizi biraz yakından görün! Bazıları soğuk bazıları kabadır; bazıları temsilden sonra oynayacağı iskambil oyununu düşünür bazıları ise bir kadının koynunda geçireceği ateşli bir gecenin rüyası içindedir. Zavallı deliler, böyle bir amaç uğruna sevimli ilham perilerinizi niçin sıkıntıya sokuyorsunuz? Size söylüyorum: Çok şey gösterin, hem de pek çok şey! Hedefinize ancak böyle ulaşırsınız. Seyircileri şaşırtmaya bakın, onları tatmin etmek gerçekten zordur!

Size ne etki eder? Hayranlık mı, yoksa ızdırıp mı?

Şair: Sen kendine başka bir uşak ara. Şair, kendisine tabiatın hediyesi olan o en yüksek hakkı, insanlık hakkını, senin uğrunda bir günahkâr gibi feda mı etsin? O, bütün kalpleri neyle harekete geçirir, bütün ögeleri nasıl yener? Kalbinde doğan ve bütün dünyayı kavrayan ahenkle değil mi? Eğer tabiat, ipliği bütün uzunluğunca bükerek mekiği zorlarsa ve bütün ögeler düzensiz bir kalabalık hâlinde, üzüntülü ve karışık sesler verirse kim aynı sırayı düzenli olarak harekete geçirip ritme sokabilir? Kim parçaları, ögeleri muhteşem bir düzen kuracak tarzda ve bir bütün hâlinde dizebilir? Kim ihtirasların fırtınasını coşturur ve akşam kızılığını en güzel şekilde panıdatabilir? Kim bütün güzel ilkbahar çiçeklerini eliyle sallayarak sevgilinin yoluna serpebilir? Kim gelişigüzel yaprakları örerek bir şeref tacı meydana getirebilir?

Yalnızca şairde beliren insanlık gücü, öyle değil mi?

Şen adam: Öyleyse söylediğiniz bu güzel kuvvetleri kullanıp, bir aşk macerasına girişir gibi şairlik sanatını icra etsenize! †

İki insan rastgele birbirine yaklaşır, sonra bir şeyler hissederler ve orada biraz kalırlar. Sonra bir sergüzeşte dalarlar. Önce bir mutluluk hissi doğar, sonra saldırılar başlar, derken bir hayranlık meydana gelir ve arkasından da dertler başlar. Böylece de kaşla göz arasında bir roman doğuverir. Biz de işte böyle bir oyun sergileyelim. Çeşitli renklerle dolu insan hayatına bir el atmak yeter! Bu romanı herkes yaşar; ama çoğu farkında bile olmaz. Bu romanı neresinden yakalarsanız ilgi çeker. Renk renk manzaralar, biraz netlik, yeteri kadar uydurma ve bir zerre de gerçek... İşte, herkesin susuzluğunu giderebilecek, herkese keyif verecek en iyi içki böyle hazırlanır. Sonra oyununuzu sergilersiniz ve onun karşısında gençliğin

Faust

en seçkin tabakası toplanır. Ortaya koyulan şeyleri dinler. Nihayet her ince ruh, eserinizden melankolik bir gıda alır. Seyreden her ruh, bazen şu bazen de bu heyecana kapılır. Bu heyecanla herkes, kalbindekinin bir benzerini görmüş olur. İnsanlar, ağlamaya da gülme-ye de aynı derecede hazırdır. Onlar girişime ve harekete değer verirler, görünüşe sevinirler. Ama işi bitmiş olanlara da hiçbir şeyi beğendiremezsin. Oluşum hâlinde bulunanlar ise daima teşekkür ederler.

Şair: Öyle ise benim de oluşum hâlinde olduğum, şarkılarla dolu bir pınarın durmadan yeni şeyler ürettiği, sisin bütün dünyayı örttüğü, tomurcuğun henüz harikalar vadettiği ve bütün vadileri dolduran çiçeklerden binlercesini kopardığım geçmiş zamanları geri getirin! O zamanlar ben, hiçbir şeye sahip değildim. Ama bendeki bana yetiyordu. Gerçeği bulma aşkı ve yalanın keyfi! Bu, ele avuca sığmayan ihtiraslarımı, o derin ve acılı mutluluğumu, kınimin ve aşkımın gücünü, kısacası gençliğimi bana geri verin!

Şen adam: Aziz dostum, savaşta düşmanların etrafını çevirirse, en güzel kızlar zorla boynuna atılırsa, sürat koşusunda çok uzaklarda ve çok ulaşılan bir hedefteki zafer tacı sana gülümserse, baş döndürücü danslardan sonra, gecelerini ziyaret sofralarında içerek geçirirsen gençliğine mutlaka ihtiyacın olacaktır. Ama bilinen saz havalara cesaretle katılmak ve çizdiğin hedefe güzel adımlarla yürümek... Yaşlı baylar, sizin göreviniz budur. Bu nedenle size daha az saygı duyulacak anlamına gelmiyor. Söylendiği gibi, yaşlılık insanı çocuklaştırmaz, tam tersine, bizi gerçek çocuk olarak bulur!

Müdür: Bu kadar konuşma yeter. Artık işe başlayalım! Böyle bir-
birinize iltifat edeceğinize, bir işe yarayabilirsiniz! Ambiyandan bu kadar çok söz etmenin kime, ne yararı olur? Kararsız olana hiç

görünmez. Mademki kendinizi şair kabul ediyorsunuz, haydi şiire kumanda verin bakalım! Bize gerekli olan şeyi biliyorsunuz; etkili içkiler yudumlamak istiyoruz. Haydi bakalım, onu hazırlayın! Bugünün işi yarına bırakılmamalı ve hiçbir gün boş geçirilmemelidir. Azim; hemen, büyük bir istekle, imkânların yakasına yapışmalı ve bir daha da elinden hiç bırakmamalıdır. O, etkide bulunmaya devam edecektir, çünkü buna mecburdur.

Bizim Alman sahnelerinde, herkes istediğini dener, bilirsiniz. Bunun için bugün, dekorları ve makineleri esirgemeyin, büyük ve küçük gök ışıklarını kullanın, yıldızları savurgan bir şekilde harcayabilirsiniz; su, ateş, taş duvar, hayvan ve kuş da yok değil! Böylece şu dar salaşımızda, yaratılışın büyük çemberinde yürüyün ve önemli bir hızla cennetten, dünya yolu ile cehenneme doğru yola çıkın!

Tanrı, Gök Sakinleri ve Mefisto Üç Büyük Melek Öne Geçer

Üç büyük meleğin biri: Güneş, eskiden olduğu gibi kardeş kürelerin yarışan ahengi içinde ses veriyor ve kaderin kendisine çizdiği yolu gittikçe gürleyen bir hızla tamamlıyor. Kimse güneşin derin anlamını bilmesede onun güzelliğini seyretmek, meleklerle kuvvet veriyor. Kavranması güç yücelikteki eserler, yine ilk günkü gibi görkemli!

Üç büyük meleğin ikincisi: Yeryüzü, bütün güzelliğiyle ve inanılmayacak bir hızla dönüyor. Cennetin aydınlığı ile gecenin derin ve korkunç karanlığı birbirini kovalıyor. Deniz, kayaların dibinden geniş akıntılar hâlinde köpürüyor ve kürelerin sonsuz derecede hızlı hareketiyle kaya ve deniz beraber sürükleniyor.

Üç büyük meleğin üçüncüsü: Fırtınalar; denizden karaya, karadan denize doğru birbiriyle yarış ederek gürüyor ve etrafında oluşturduğu etkiler, bir zincir meydana getiriyor. Gök gürültüsünün önünden, şimşek gibi saldırıp çakıyor. Fakat Tanrı'mız, senin elçilerin, günün mutlu akışını yücelterek seyrediyorlar.

Üç melek beraber: Kimse derin anlamını bilemese de onun güzelliğini seyretmek, meleklerle kuvvet veriyor ve senin bütün yüce eserlerin, ilk günkü gibi görkemli bir şekilde duruyor!

Mefisto: Tanrım, yine bize yakınlık gösterip hâlimizi sorduğun ve beni genel olarak görmekten memnun olduğun için bu kalabalığın içine ben de karıştım. Beni affet. Herkes benimle alay etse de ben, yine de parlak sözler söyleyemem. Eğer gülmeyi unutmamış olsaydın benim laf ebeliğime sen de gülerdin. Güneşlerden ve diğer dünyalardan söz açamam. Ben, yalnızca insanların kendilerini

nasıl azaba soktuklarını görüyorum. Dünyanın küçük Tanrı'sı da ilk günkü gibi acayip bir hâlde. Eğer ona göğün ışığından bir zerre vermemiş olsaydın biraz daha iyi yaşayabilirdi. O, bunu "akıl" olarak niteliyor ve onu sadece, hayvandan daha aşağı seviyelerde yaşamak için kullanıyor, izninizle hemen söyleyeyim: O bana, sürekli uçan, uçarken de o eskimiş türküsünü söyleyen uzun bacaklı ağustos böceğini anımsatıyor! Burnunu sokmadığı pislik yok!

Tanrı: Bana söyleyecek başka hiçbir şeyin yok mu? Sen her şeyden sürekli şikâyet mi edersin? Dünyada beğendiğin tek bir şey yok mu?

Mefisto: Hayır efendim! Orayı, her zaman olduğu gibi bugün de kötü buluyorum. İnsanlara kara günlerinde acıyorum. Onlara çok acıdığım için eziyet bile edemiyorum.

Tanrı: Faust'u tanıyor musun?

Mefisto: Şu doktoru mu?

Tanrı: Hayır, kulumu.

Mefisto: Gerçekten o, size garip bir şekilde hizmet ediyor. Deli, uzaktakilere çok güçlü bir özlem duyuyor. Çılgının ne yediği ne de içtiği normal değildir. Deliliğinin farkında gibi. Gökten en güzel yıldızları, yerden de en üstün zevkleri istiyor. Bütün uzaklar ve yakınlar, onun heyecanla çırpınan kalbini tatmin etmeye yetmiyor.

Tanrı: Bana bugünkü hizmeti belirsiz olsa da yakında onu açıklığa kavuşturacağım. Bahçıvanlık yapanlar iyi bilir ki eğer fidan yeşermişse ileriki yıllarda onu çiçek ve meyveler süsleyecek demektir.

Mefisto: Neyine bahse girersiniz? Onu, yavaş yavaş kendi yoluma doğru yönlendirmeme izin vererseniz bu bahsi kaybedersiniz.

Tanrı: İnsan araştırdığı sürece yanılabilir. O, dünyada yaşadıkça bu işten kesinlikle yasaklanmayacak ve alıkonulmayacaksınız. İnsan

Faust

yaşadığı ve araştırıp çalıştığı sürece yanılabilir. (*İnsan yaradılıştan iyi mi, yoksa kötü mü? Goethe, insanın iyi ve dolayısıyla kurtuluşa ermeye layık bir varlık olduğunu savunuyor.*)

Mefisto: Bu konuda size teşekkür ederim. Ölülerle hiçbir zaman severek ilgilenmedim. Ben daha çok, dolgun ve körpe yanakları severim. Cenaze işinde ben yokum. Benim hâlim, kedinin fare karşısındaki hâli gibidir.

Tanrı: Tamam peki, bildiğin gibi yap! Onu sana bırakıyorum. O ruhu asıl kaynağından çek, eğer yakalayabilirsen ve etkili olabilirsen kendi yoluna yönelt. Sonunda iyi bir insanın, belirsiz çabalarıyla doğru yolu bulabileceğini itiraf etmek zorunda kalarak karşımda mahcup ol! (*Tanrı ve şeytan böylece iddiaya girmiş oluyorlar!..*)

Mefisto: Tamam, pekâlâ! Bu iş uzun sürmeyecek. Girdiğim bahisten hiç korkmuyorum. Eğer amacıma ulaşırsam zaferimle göğsümün kabarmasına müsaade etmeni beklerim. Yeğenim de o uğursuz yılan gibi, severek toz ve toprak yiyecektir.

Tanrı: Sen, o zaman da karşıma serbestçe çıkabilirsin. Senin gibilerden hiçbir zaman nefret etmedim. Tüm dinsiz ruhlar içinde, bana en az yük olan şeytandır. İnsanın çalışması, zamanla kolayca yavaşlayıp gevşeyebilir. İnsan biraz çalışıp yorulunca hemen dinlenmek ister. Onun için yanına, onu çalışmaya teşvik edecek arkadaş olarak birisini veriyorum.

Ama sizler, şu mavi gökyüzünün temiz insanları, canlı ve zengin güzelliklerin zevkine varın. Sizi sonsuza kadar etkileyecek olan bir oluş, kollarıyla sizi kavıyor.

(*Gök kapanır ve büyük melekler dağılır.*)

Mefisto: Bazen Tanrı'yı görmeyi severim ve onunla bozuştuktan da özenle sakınırım. Büyük Tanrı'nın şeytanla böyle, bir insan gibi konuşması çok güzel bir şey!

FAUST

Trajedinin Birinci Bölümü

*Gotik üslubuyla yapılmış yüksek tavanlı bir oda
Faust, masasının başında huzursuz bir hâldedir*

Faust: Ah... Felsefeyi, ilahiyatı, hukuku ve tıbbı, çok heyecanlı bir çalışmayla ve esaslı bir şekilde tahsil ettim. Ama ben yine de zavallı bir deliyim ve yine eskisi gibiyim. Bu kadar tahsil görmeme rağmen, eskisinden daha akıllı değilim.

Gerçi bana bazı insanlar “üstat” yahut “doktor” diyor ve on yıldan beri öğrencilerimi, burunlarından tutarak yalan yanlış, bir aşağı bir yukarı sürüklüyorum. Bu tecrübelerime göre diyorum ki yine de hiçbir şeyi, bilmemiz gerektiği gibi bilemiyoruz. İşte bu gerçek, benim ruhumu parçalayacak! *(Faust burada, doğruluğundan şüphe edilemeyen mutlak bilgiye ulaşma isteğini ifade etmiş oluyor.)*

Aslında bütün bilginlerden, papazlardan, hocalardan ve yazarlardan çok daha akıllıyım ben. Ne bir şeyden şüphe ediyor, ne de bir şeyden çekiniyorum. Ne cehennemden ne de ifritten korkuyorum. Ama neredeyse bütün mutluluklarımı yitirmiş gibiyim. İnsanlara, onları iyileştirecek ve esenliğe kavuşturacak bir şeyler öğretebileceğimi, ne yazık ki hayal bile edemiyorum.

Ne çok param ne malım, mülküm ne de dünya şeref ve nimetlerinden önemli bir payım var. Bir köpek bile bu şekilde yaşamak istemez.

İşte bu nedenle, ben de kendimi büyücülüğe verdim. Böylece, bazı sırları öğrenmek, soğuk terler dökerek bilmediklerimi saymak zorunda kalmamak, âlemi tutan kuvveti anlamak, bütün yaratıcı kuvvetleri görmek ve kelime oyunlarından kurtulmak istedim.

Şu masanın başında, pek çok gece yolunu uyanık hâle beklediğim, sevgili dolunay! Geceleri görünen kederli dost, keşke bana bu bakışın, ızdırabıma son bakışın olsaydı!

Ah... Dağların tepelerinde, senin sevimli ışığınla yürüyebilsem, mağaraların etrafında perilerle birlikte uçuşabilsem yeşil çimenler üstünde, senin renkli ışığında dolaşabilsem ve edindiğim bütün bilgilerden sıyrılıp, senin çiğinde yıkanarak sağlığıma yeniden kavuşabilsem!

Eyvah!.. Hâlâ zindanda, bu lanetli karanlık duvar deliğinde miyim! Hâlâ kurtların kemirdiği, tozlu kitap yığınlarının yüksek tavanlara kadar doldurduğu bu berbat delikte miyim? Hâlâ bardaklar, paslı kutular ve dedelerden kalma eski eşyalarla dolu bu odada mıyım? Burası da bir dünya demek, ha! Buna da bir dünya diyorlar, ha!.. Sonra da bana, niçin kalbin korku ile doluyor ve anlaşılmaz bir acı niçin bütün yaşama hamlelerini kesiyor diye soruyor musun? Tanrı insanı, canlı bir tabiat içinde, yani güzellikler içinde ve mutlu bir hayat sürsün diye yarattığı hâlde seni, dumanlar, pis kokular, hayvan iskeletleri ve ölü kemikleri çevreliyor!

Hemen fırla ve kaç!.. Geniş bir dünyaya çık! Nostradamus (1503 - 1566. *Çok ünlü bir doktor, mistik ve müneccim.*)'un kendi eliyle yazdığı şu esrarlı kitabın verdiği bilgiler sana yetmez mi? Onun sayesinde yıldızların hareketlerini anlayacaksın. Eğer tabiat sana hocalık ederse ruhunun gücü açılacak ve ruhların birbirine nasıl seslendiğini kolaylıkla anlayacaksın.

Şurada yavan bir şekilde düşünüp durmak boş bir çaba! Seni ancak kutsal işaretler aydınlatacak.

Ey etrafımda uçuşup duran ruhlar, sesimi duyuyorsanız cevap verin!

(*Faust kitabı açar ve Macrocosmos işaretine - büyü kitaplarında yıldızların simgesi olan şekil ve işaretler vardır - bakar.*)

Bu bakışla bütün ruhumu büyük bir sevinç kaplıyor! Bütün sinir ve damarlarımdan ateşli, taze ve kutsal bir yaşama isteği fişkınıyor!

İçimdeki fırtınayı dindiren, zavallı kalbimi sevinçle dolduran tabiatın sırlarını bana açan ve bu işareti yazan, acaba bir Tanrı mıydı? Yoksa ben de bir Tanrı mıyım? İçimde çok farklı bir ışık doğuyor!..

Bu temiz çizgilerde yaratıcı tabiatı, ruhumun önüne açılmış bir hâlde görüyorum.

“Ruhlar âlemi kapalı değildir. Aslında senin duyguların kapalı ve ölüdür. Hadi çömez, fâni kalbini hiç irkilmeden sabahın kızılığında yıka.” demiş olan hâkimi, ancak şimdi anlayabiliyorum.

(İşarete bakar.)

Nasıl her şey diğerleriyle bütün oluyor, her şey bir bütünde örülüyor, bir varlık öteki varlıkta yaşıyor ve iz bırakıyor? Gök kuvvetleri nasıl inip çıkıyor? Bereket kokan titreyişlerle nasıl gökten yere iniyor ve ahenkli sesleriyle tüm âlemi nasıl çınlatıyorlar?

Nasıl bir oyun bu? Ama ah, bu sadece bir oyun!

Ey sonsuz tabiat, seni nerenden tutayım?

Yeryüzündeki bütün canlılığın kaynağı ve yorgun kalbimin sığınağı olan göğüsler, sizi nerenizden tutayım? Siz böyle gür bir şekilde akarak tüm dünyaya hayat verirken ben size boşuna mı yalvarıyorum?

(Üzüntülü bir şekilde kitabın sayfalarını çevirir, kitabın bir yerinde, arzın ruhunun işaretini görür.)

Bu işaret bende nasıl bambaşka bir etki bırakıyor? Ey yeryüzünün ruhu, sen bana daha yakınsın! Gücümün arttığını hissediyorum. Sanki taze şarap içmiş gibi alevlendiğimi duyuyorum. Şimdi kendimde; hayata karışma, dünyanın zevk ve elemelerine katlanma, gerektiğinde zorluklarla boğuşma cesaretini buluyorum!

Üstümde birçok bulut toplanıyor. Ay, yüzünü gizliyor, lamba sönüyor, dumanlar çıkıyor. Başımın etrafında kırmızı ışıklar çakıyor.

Goethe

Ey çağırdığım ruh, yakınımnda dolaşıyorsun, seni hissediyorum. Şimdi ortaya çık. Bak, kalbim nasıl çarpıyor, bütün duygularım yeni bir heyecanla nasıl altüst oluyor! Artık bütün kalbimle sana teslim olduğumu hissediyorum. Bu benim hayatıma da mal olsa ortaya çıkmalı ve bana görünmelisin.

(Kitabı eline alarak ruh işaretini esrarlı bir sözcükle okur. Birden kırmızı bir alev çıkar ve alevin içinde bir ruh belirir.)

Ruh: Beni kim çağırıyor?

Faust: *(Yüzünü öteye çevirerek.)* Ürkütücü hayal!

Ruh: Beni küremin üstünden emerek kendin çektin. Ya şimdi ne olacak?

Faust: Eyvah, ben buna dayanamam!

Ruh: Biraz önce benim yüzümü görmek ve sesimi işitmek için nefesin kesilircesine yalvarmıştın. Bu yalvarışına dayanamayarak geldim ve işte karşıdayım. Ey insanüstü varlık! Seni acınacak bir korku kaplıyor. Ruhunun bağıışı nerede? Kendi içinde çok farklı bir dünya yaratan ve sonra onu taşıyıp besleyen, sevinçle coşan ve kendisini ruhlarla eşit bir seviyeye yükseltmeye çalışan yüreğin nerede?

Kuvvetli sesi bende yankılanan ve tüm gücüyle beni çeken Faust, neredesin? Kendi soluğundan korkarak hayat çukurlarında titreyen, korkuyla kıvrılmış şu solucan sen misin?

Faust: Alevdeki hayal, senden kaçayım mı? Benim işte, görüyorsun. Ben Faust'um, senin eşitinim.

Ruh: Hayatın bütün fırtınalarında ve birtakım olaylar karşısında oraya buraya atlar, iner ve çıkarım. Benim için doğum ve ölüm sonsuz bir deniz, değişik bir örgü ve ateşli bir hayattır! İşte böyle zamanlarda tezgâhında çalışırım ve Tanrı'nın canlı kisvesini dokurum. *(Tanrı'nın canlı kisvesi sözcüğünden kastedilen şey, tabiattır.)*

Faust

Faust: Ey şu büyük âlemi dolaşıp duran ruh! Kendimi sana çok yakın hissediyorum.

Ruh: Sen kendi bildiğin ruha benziyorsun, bana değil. (*Kaybolur.*)

Faust: (*Yere yıkılırken.*) Sana değil de kime benziyorum? Tanrı'nın tasviri olan ben (*İnsanın küçük âlem, yani evrenin küçük bir örneği, özü olduğunu kabul etme.*), sana bile benzemiyor muyum?

(*Kapı vurulur.*)

Ah... Felaket! Biliyorum bu benim çırağımdır. şimdi en büyük mutluluğum mahvoldu. Bu hayal âlemini, şu sinsi varlık mı bozma-lıydı?

(*Elinde fener, geceliği ve takkesi ile Wagner içeri girer. Faust yüzünü isteksizce o tarafa doğru çevirir.*)

Wagner: Affedin. Söylenmenizi işittim. Galiba bir Yunan trajedi-si okuyordunuz. Ben de bu sanat hakkında biraz olsun bilgilenmek ve ondan faydalanmak isterim. Çünkü ona, bugün çok değer veriliyor. Bu konuda bir komedyenin, bir papaza ders verebileceği söylentisiyle övgüye mazhar olduğunu çok duydum. (*Wagner, hocasının fikirlerine bağlı bir ortaçağ öğrencisi olduğu için, Skolastik düşünceyi ve bu düşünceye bağlı insan tipini örneklendirir.*)

Faust: Evet ama ya papaz bir komedyen ise, ki bazen böyle oluyor?

Wagner: Ah... İnsan kendi müzesinde hapsedilmişse ve dünyayı bir dürbünle değil de ta uzaklardan, hatta bir bayram gününde bile göremezse bu dünyayı sözle nasıl idare edebilir?

Faust: O gücü ve yeteneği kendinizde hissetmezseniz onu zorla elde edemezsiniz. O söz gönülden, samimi olarak doğmazsa ve büyük bir rahatlıkla dinleyicilerin kalplerini fethetmezse bir sonuç

elde edemez ve hep bulunduğunuz yerde kalırsınız. Başkalarının artıklarından çeşitli şeyleri karıştırarak farklı lezzette bir çorba hazırlayın ve kül yığınlarınızı solgun ışıklar çıkıncaya kadar üfleyin. Belki bununla çocukları ve maymunları, kendinize hayran edebilirsiniz. Ama, sözünüz gönlünüzden doğmazsa kalpleri birbirine ve de kendinize bağlayamazsınız.

Wagner: Bir hatibi başarılı kılan tek şey, düzgün konuşabilmesidir. Şimdi anlıyorum ki ben bu hususta çok geriyim.

Faust: İnsan kendisine dürüstçe elde edebileceği bir kazanç aramalı. Davul gibi boş gürültü çıkaran bir deli olmamalı. İnsanın akli ve sağduyusu, fazla hüner göstermeye gerek duymadan da kendisini ifade edebilir. Eğer gerçekten, bir şeyler söylemek konusunda ciddi ve kararlıysanız, kelimelerin peşinde koşmaya ne gerek var? İnsanlığa gösteriş yapmaya çalışan süslü nutuklar, sonbaharın kuru yapraklarını hışırdatan rüzgarlar gibi tatsızdır.

Wagner: Ah Tanrı'm! Sanat uzun, ömür ise kısadır. Eleştiri yaparken çoğu defa kafam ve kalbim daralıyor. Kaynaklara ulaşmaya yarayacak vasıtaları elde etmek de çok güç! Yolun daha yansına ulaşmadan zavallı bir çömezsin ömrü tükenebilir.

Faust: Parşömen, bir yudumu bile susuzluğu sonsuza dek dindirebilen kutsal bir pınardır, değil mi? Ama eğer o, senin kendi ruhundan doğmazsa susuzluğun hiçbir zaman geçmeyecektir.

Wagner: Beni affedin. Geçmiş zamanların zihniyetlerini kafamızda canlandırmak ve sonra kendimizin nasıl daha yükseklerle ulaştığını görmek, ne kadar da zevkli bir şey!

Faust: Evet, evet. Yıldızlar kadar yükseğe çıkmak! Dostum, geçmiş zaman artık bizim için yedi mühürlü bir kitap gibidir. Zamanların zihniyeti dediğiniz şey de gerçekte, insanların, o zamanları iyi yansıtan kendi ruhlarıdır. İşte bu da çoğu kez feci bir durumdur.

İnsanlar ilk bakışta sizden kaçarlar. Bir kuklanın ağzına yakışacak olan şey, tuhaf ahlaki vecizelerle süslü bir komedi, bir doğaçlama, bir saray meddahlığından ibarettir.

Wagner: Peki ya dünya, insanın kalbi ve kafası nerede kalıyor? Herkes bunları anlamak ister.

Faust: Tabii, buna da anlamak denirse! İşin gerçeğini kim düzgün bir şekilde söyleyebilir? Bunu bilen bir iki kişi de kalplerindekini gizleyemediler. Duygularını ve görüşlerini hemen halka açıkla-yıverdiler ve bu nedenle de ya çarmıha gerildiler veya yakıldılar. Dostum, vakit gece yarısını çoktan geçti. Şimdilik konuşmamızı burada keselim.

Wagner: Zamanım olsa, sizinle böyle bilgece konuşmalara devam etmek isterdim. Ama yarın Paskalya'nın ilk günü. Bir iki soru daha sormama izin verirsiniz umarım. Eğitime büyük önem verdim ve çok çalıştım. Aslında çok şey öğrendim; ama her şeyi bilmek istiyorum. (*Çıkıp gider.*)

Faust: Her şeyin dış görünüşüne takılıp kalan şu kafa, nasıl da sahip olduğu ümitleri yitirmiyor? Hırslı elleriyle defineler kazıp çıkarmaya çalışırken, bazen bir solucan bulduğuna bile sevinebiliyor! Etrafımızı ruhların sardığı bir anda, kulağımızda böyle bir insan sesinin çınlaması uygun mudur? Ama zararı yok. İnsanoğlunun en zavallısı! Bu defalık sana müteşekkirim, çünkü aklımı darmadağın edecek bir perişanlıktan beni kurtardın.

Karşımda görünen ruh o kadar büyüktü ki onun karşısında kendimi bir cüce gibi hissettim.

Ben, ölümlü olmaktan ve yok olmaktan sınırlarak sonsuz yaratılışın aynasında kendimi çok yakın hissediyorum ve ilahî bir netlik içinde, kendi benliğimin tadına varmaya çalışıyorum. Kendimi sadece melekten üstün görmekle kalmayıp, gücümü tabiatın damarlarına

uygulamaya çalışarak yaratıcı bir Tanrı olma hevesiyle gururlanan ben, acaba nasıl cezalandırılmalıyım?

Sana benzemek gibi bir gurura kapılmamalıyım. Seni çekecek güce sahip olsam bile, seni elimde tutmaya gücüm yetmeyecekti. O çok değerli anda, kendimi hem o kadar büyük hem de o kadar küçük hissetmiştim! Sen ise beni acımasızca, şüpheli olan insanlık kaderine geri gönderdin.

Bu olanlardan sonra artık nelerden vazgeçmeliyim? O arzuya boyun eğmeli miyim? Bunları bana kim öğretebilir?

Ah... Bizim eylemlerimiz de yaşadığımız büyük acılar gibi hayatımızın seyrine engel oluyor.

Zekâmızın tadabileceği en büyük zevke, daima bir yabancı madde zarar vererek engel olmaya çalışıyor.

Bu dünyanın iyilikleriyle karşılaştığımızda bile, onu yalan ve şüpheli sanıyoruz.

Bize canlılık kazandıran duygularımız, dünyanın karmaşası içinde kaybolup gidiyor.

Hayal, büyük bir ümitte sonsuzluğa doğru açıldığı vakit bütün mutluluklar, zamanın önemli sorunları içinde birbiri ardından söndükçe ona küçük bir saha bile yeterli geliyor. Üzüntü, her insanın ruhunun ta derinliklerine yerleşiyor ve orada gizli ızdıraplar oluşturuyor. O, hayatın akışı içinde sürekli yeni maskeler takarak, bazen kadın, çocuk, mal ve mülk bazen de ateş, su, hançer ve zehir şeklinde görünüyor. Senin de sana dokunmayan bu sorunlar karşısında, hiçbir zaman yitirmedığın şeyler için bile, sürekli üzülüp ağlamak gerekiyor.

Ben, Tanrılara benzemediğimi hissediyorum. Ben ancak ve ancak, toprağı eşerek beslenen ve yolcunun ayakları altında mahvolup giden bir solucana benziyorum! Beni, bulunduğum yere

hapseden, bu yüksek duvarı bana daraltan, toz toprak değil midir? Beni sıkıp rahatsız eden, şu tahtakurusu yuvasındaki binlerce eski ve işe yaramaz eşya değil mi?

Demek aradığımı burada bulacağım!

İnsanların dünyanın her yerinde dert çektiğini ve ancak sınırlı sayıda insanın mutlu olduğunu, kendim yaşayarak değil de binlerce kitap okuyarak mı öğreneceğim?

Ey boş kafatası, karşımda niçin öyle sırtıyorsun? Yoksa senin beyninin de aynen benimki gibi bir zamanlar, günün aydınlığını aradığını; ama akşam karanlığında, yine aynı heves içinde olmakla beraber, yolunu şaşırdığını mı söylemek istiyorsun?

Ey tekerlekli, dişli ve pistonlu aletler! Siz de mi benimle alay ediyorsunuz? Oysa siz, önümdeki kapıyı açacak anahtarlar olmalıydınız. Ama dişleriniz tam olduğu hâlde, bir türlü o kapıyı açamıyorsunuz! Gün ışığında bile esranı koruyan tabiat, sırlarını vermiyor.

Tabiatın açıklamadıklarını öğrenmek için, kaldıraç ve burgu ile zorlaman boş bir çaba!

Ey kullanmadığım hurda alet! Babam seni kullanmış diye, şimdi burada duruyorsun. Ey eski kâğıt destesi! Sen de şu ışığı azalmış lamba yandıkça kirlenecek ve isleneceksin.

Bu gereksiz nesnelerle uğraşacağıma, onları bir an önce elimden çıkarsam daha iyi olurdu.

Atalarından sana kalan şeylere sahip olman için onları bilmen ve kullanman gerekir. Faydalanılmayan mal, ağır bir yükür. Ancak şu anın yarattığı şey işe yarayabilir.

Gözlerim niçin karşımdaki nesneye takılıp kalıyor? Yoksa karşımdaki zehir şişesi, gözlerimizi kendi üzerine çeken bir mıknatıs mıdır?

Goatba

Karanlık ormanda ay doğmuş gibi içim, birdenbire niçin aydınlanıverdi?

Derin duygularla elime aldığım eşsiz şişecik, seni selamlıyorum. Sende insanın zekâ ve sanatını bulmak istiyorum.

Ey aziz uyutucu meyvelerin özü. Ey bütün öldürücü ince kuvvetlerin özü. Ustana olan sevgini göster! Seni gördüğümde acılarım hafifliyor. Seni tuttuğumda ihtirasım sönüyor, ruhumun kasırgaları dinliyor. Açık denizlere doğru sürükleniyorum, dalgalar ayaklarımın altında parıldıyor ve yeni bir gün, beni yeni ufuklara doğru çekiyor. Bir ateş arabası, sağa sola yalpalayarak bana doğru uçuyor. Kendimi yeni yollara açılmaya ve temiz bir hayata ulaşmaya hazır hissediyorum. Ne yüce bir hayat ne ilahî bir mutluluktur o!

Sen kendini bir solucan olarak gördüğün hâlde, bunlara nasıl layık oldun? Şimdi sen, dünyanın mutlu güneşine sırtını çevirme cesaretini göster. Herkesin önünden çabucak kaçmak istediği kapıları kırmaya cesaret et.

İşte, insan haysiyetinin, ilahî gücün ve yüceliğin elinden kaçamayacağını göstermenin zamanı geldi!

Şimdi hayal gücünün kendi kendini ızdıraba mahkûm ettiği o karanlık çukurun önünde korkup titreme, onun dar ağzının etrafında cehennem alevlerinin yükseldiği geçite, mahvolmak pahasına da olsa girmeye karar verme zamanıdır!

Ey temiz billur kadeh! Yıllardan beri hatırıma getirmedığım eski rafından in ve gel!

Sen, ataların sevinçli günlerinde parıldardın ve elden ele dolaştıkça asık suratlı misafirlere neşe verirdin. Üstündeki sanatkârane resimlerin güzelliği ve senden içki içenlerin, üstündeki yazıları satır satır okuyup anlatmaları, seni bir yudumda içmeleri, nice gençlik gecelerimin önemli hatıralarındandır.

Ben şimdi, seni hiç kimseye sunmayacak ve üzerindeki sanat eserin için espriler yapmayacağım.

Şurada esmer bir dalga gibi, senin içindeki boşluğu dolduran bir meyve suyu var ki içeni çarçabuk sarhoş eder.

Kendim için hazırladığım ve seçtiğim bu son yudumu, bir bayram selamı olarak sabahın şerefine, intihar etmek üzere içiyorum.

(Faust kadehi ağzına götürür. Bu sırada Paskalya Yortusu'nun başladığını bildiren çan ve koro sesleri duyulur.)

Melekler korusu:

*İsa dirildi!
Şimdi varlıklarını,
İrsi ve mahvedici
Günahlar sarmış olan
Ölümlüler, sevinsin!*

Faust: Bu derin uğultu, bu tatlı ses, kadehi ağzımdan zorla çekiyor!

Boğuk sesli çanlar, yoksa Paskalya'nın ilk bayram saatini mi haber veriyorsunuz?

Ey korolar, eskiden mezarların etrafında meleklerin söylediği teselli şarkılarını, şimdi yeni bir birleşmenin müjdesi olarak mı söylüyorsunuz?

Kadınlar korusu:

*Vücuduna sürmüştük,
En güzel kokuları,
Ve sonra onu yere gömmüştük,*

Goethe

*Biz, onun sadık kulları!
Tenine sarmıştık,
İnce ve temiz kefeni,
Şimdi ise boş buluyoruz mezarını!*

Melekler korusu:

*İsa dirildi!
Onu gerçekten seven,
Dert ve şifa verici,
Öğretici,
Sınavlardan geçmiş olan,
Çok mutludur şimdi!*

Faust: Ey İlahî sesler! Böyle gür ve tatlı bir sesle beni bu toz toprağın içinde niçin arıyorsunuz? Müminlerin bulunduğu yerlerde cınlasanız daha iyi! Ben İlahî tebliği işitiyorum; ama benim imanım yok. Mucize, imanın en sevimli yavrusudur. Şimdi, bu tatlı müjdenin geldiği âlemlere gitmeye cesaret edemiyorum. Ama gençliğimden beri alışık olduğum bu ses, beni tekrar yaşamaya çağırıyor. Eskiden bu derin bayram mutluluğu içinde, göklerin sevimli öpücüğü alnıma konardı. Çanların o dolgun sesi, sezgi dolu olarak cınlardı. O zaman bir dua etmek, en yüce zevk olurdu. Nedenini anlayamadığım bir özlem, beni orman ve çimenlerin arasına girmeye yönlendirirdi ve bir gözyaşı seli içinde, benim için artık yeni ve huzurlu bir dünyanın doğduğunu görürdüm. Bu ilahi, gençlere neşeli oyunları ve ilkbahar bayramının mutluluğunu müjdelerdi.

İşte beni, bu son ve ciddi adımları atmaktan, çocukluk duygularımla bu hatıralarım alıkoydu.

Faust

Ey aziz ilahiler, yine çınlamaya devam edin! Gözyaşlarım coşuyor. Ben yine dünyanın oldum.

Gençler korusu:

O büyük ve gösterişli varlık
Açıp mezarını,
Haşmetle göklere uçtu artık.
Tatmakta, oluştun zevkini
Yakındır o yaratıcı sevince...
Ah, şimdi toprağın koynunda,
Dertler içimizi yakmakta
Ümmetini bıraktın
Bu dert dünyasında.
Ah, aziz üstadımız,
Senin kaderine hep ağlarız.

Melekler korusu:

İsa dirildi,
Ölümün kucğından!
Siz de sıyrılın sevinçle,
O ağır zincirlerinizden!
Ey onu sevenler,
Tanrı'ya şükredenler
Onunla bir sofrada yemek yiyenler
Vaazlarında mutluluk vadedenler
Müjde, kurtarıcı size çok yakın,
O size geldi, bakın!

*Şehir kapısı çevresi.
Çeşitli gruplar geziyorlar*

Birkaç çırak: Niçin oraya gidiyoruz?

Başka çıraklar: Biz, avcıların yurduna gidiyoruz.

İlk çıraklar: Biz de değirmene doğru gitmek istiyoruz.

Bir çırak: Havuzlu kahveye gitmenizi tavsiye ederim.

İkinci çırak: Ama oranın yolu hiç de güzel değil!

Ötekiler: Sen ne yapıyorsun?

Üçüncü çırak: Ben arkadaşlarla gezmeye gidiyorum.

Dördüncü çırak: Kule Köyü'ne gidin. Kızların en güzelini, bira-
nın en iyisini, kavganın da en şiddetlisini orada bulursunuz.

Beşinci çırak: Seni gidi zevk düşkünü herif, derin yine mi kaşı-
nıyor yoksa? Ben oradan nefret ederim! .

Hizmetçi kız: Hayır, ben artık şehre dönüyorum.

Başka hizmetçiler: Onu kavaklarda buluruz herhâlde.

İlk hizmetçi kız: O beni açmaz. Hep senin yanında yürür ve yal-
nız seninle dans eder. Senin keyfinden bana ne?

İkinci hizmetçi: Bugün belki yalnız değildir. Kıvrık saçlı gencin
kendisiyle beraber olacağını söylüyordu.

Öğrenci: Şu cesur kızların yürüyüşüne bakın. Sanki yıldırım gi-
bi. Gel şunları takip edelim. Okkalı bir bira, sert bir tütün, güzel bir
kız. Bana zevk verenler de bunlar!

Şehirli kız: Şu güzel delikanlılara bakın! Bu, tam bir rezalet. En
güzel refakatçilere sahip olabilecekken hizmetçilerin peşinde ko-
şuyorlar.

İkinci öğrenci: (Birinciye...) Bu kadar acele etme. Arkadan iki kız
daha geliyor, çok şık giyinmişler. Birisi benim komşum, o kız

Faust

seviyorum. Ciddi ciddi yürüyüp gidiyorlar ama sonunda bizi yanlarına kabul edeceklerinden eminim.

İlk Öğrenci: Hayır birader. Ben teklif etmesini sevmem. Çabuk ol da avımızı kaçırmayalım! Cumartesi günü süpürge sallayan bu el, pazar günü seni en iyi okşayacak olan eldir!

Şehirli: Yeni belediye başkanını hiç beğenmiyorum. İşte tam karşımızda. Gün geçtikçe daha ters oluyor. Şehre ne faydası oluyor ki? İşler günden güne bozuluyor. Onun döneminde her zamankinden daha fazla itaat etmek ve her zamankinden daha fazla vergi ödemek zorunda kalıyoruz.

Dilenci:

*İyi kalpli baylar ve güzel bayanlar,
Size dilerim kutlu bayramlar.
Lütfen yüzüme iyi bakın
Ve beni dardan kurtarın.
Boşa gitmesin bu şarkılar,
Sadaka veren olsun bahtiyar!
Bayram yaparken herkes,
Sevinsin biraz da şu kimsesiz!
Ne olur, sevincinden bayramın,
Bana da bir pay ayırın!*

Başka bir şehirli: Pazar ve bayram günleri, savaştan ve savaş şamatasından daha tatlı bir konuşma bilmem! Çok uzaklarda, Türkiye’de, insanların birbirleriyle olan kavgasını konuşmak ne kadar zevkli bir şey! İnsan pencereye yaslanır ve şarabını içerken denizde gemilerin akıp gidişini seyreder. Akşam olunca da neşeyle eve döner ve barışı, barış zamanlarını kutsar.

Goethe

Üçüncü şehirli: Evet komşum, ben de öyle yapıyorum. Varsın herkes birbirinin kafasını parçalasın ve her şey altüst olsun! Yeter ki bizim evde her şey yerli yerinde kalsın. Bu bana yeter.

Yaşlı adam: (*Kibar kızlara...*) Aman ne kadar güzel süslenmiş, körpe kız! Size kim vurulmaz ki? Ama o kadar kibirlenme, sizin ne istediğinizi ben iyi bilirim ama!

Şehirli kız: Agate, ben böyle aciz insanlarla sokağa çıkmam. Gerçi o, Sen Andreas Gecesi'nde, müstakbel sevgilimi bana göstermişti; ama yine de olmaz!

Başka bir kız: Müstakbel sevgilimi bana da camın içinde göstermişti. Cesur arkadaşlarının yanında, bir asker gibi dimdik duran birisiydi. Ama o zamandan beri etrafıma bakıyorum ve öyle birini göremiyorum.

Askerler:

*Ben bir askerim,
Kuleli ve siperli kaleler,
Güzel ve nazlı kızlar,
Fethetmek isterim.
Ne hoştur bu emekler,
Ve ne parlaktır ödülleri,
İşte geçiyor bizim erler!
Hem barışta hem savaşta,
Boru seslerimiz çınlamalı,
Kaleler ve güzel kızlar
Hep bizim olmalı.
Ne hoştur bu emekler,
Ve ne parlaktır ödülleri,
İşte geçiyor bizim erler!*

Faust

Faust: İlkbaharın sevimli ve diriltici havasıyla dereler ve ırmaklar buzdan kurtulmuş, vadilerde bir mutluluk ümidi yeşeriyor. İhtiyar kış, zaaf içinde, yalçın dağlara doğru çekilmiş ve yeşillenmeye başlayan vadilere, gelip geçici ve cansız buz sağanakları yollayabiliyor. Güneş artık beyaza müsamaha etmiyor. Her yerde yeni bir hayat yeşeriyor. Güneş, her yeri yeni ve parlak renklerle süslemek istiyor. Henüz kırlarda çiçek görünmüyorsa da bahar kıyafetleri giymiş, süslü insanlara rastlanıyor. Bu tepelerden, yüzünü şehre çevir de bir bak. Geniş ve karanlık şehir kapısından rengârenk bir kafilé giriyor. Bugün sanki herkes güneşlenmek istiyor. Halk İsa'nın dirilişini kutluyor. Çünkü böylece kendileri de dirilmiş oluyor! Artık basık evlerden, karanlık izbelerden, damların ve çatıların kasvetli basısından ve kutsal gecelerin kiliselerinden gün ışığına çıkmışlardır.

Şu insanlara bir bak, nasıl da birbirlerini ezercesine, bahçelere ve kırlara doluşuyorlar... Irmakta yüzen neşeli sandallar görünüyor. Batacak kadar dolmuş vaziyette olan son kayık da önümüzden geçiyor. Uzak dağların patikalarında bile renkler parıldıyor. Artık köy seslerini duymuyorum. Burası halkın gerçek bir cenneti gibi. Sanki büyük, küçük herkes, "Ben burada bir insanım, burada insan olmak, benim hakkımdır." diyerek coşuyor.

Wagner: Sayın doktor, sizinle yürüyüşe çıkmak benim için hem şeref verici hem de faydalı oluyor. Ben buralara yalnız gelmeyi ve kalabalığa karışmayı sevmem. Çünkü hiçbir kalabalığı sevmiyorum. Bağırıp çağırma ve küre yuvarlama gürültülerinden de nefret ederim. İnsanlar kalabalık hâlindeyken kötü ruhların emrindeymiş gibi tepiniyorlar ve bunun adına "eğlence" diyorlar.

Goethe

Köylüler: (İhlamur ağacının altında oyun ve terennüm.)

Çoban cepkenini giydi,
Ve dansa gitti. Sonra da,
"Eglence böyle olur" dedi!
İhlamurun dört bir yanı bir anda doldu,
Herkes çılgın bir dansa koyuldu.
Yuh hey, yuh hey!

Neşeli tur böyle devam ediyordu.
Çoban, ite kaka ilerliyordu,
Derken, dirseğiyle bir kıza çarptı,
Genç kız "Budala" diyerek ona çattı.
Yuh hey, yuh hey!

Dans bir sağa ve bir sola yürüdü,
Ve bütün etekler havaya uçtu,
Yanaklar kızardı ve vücutlar ısındı,
Sevgililer böyle kucaklaştı.
Yuh hey, Yuh hey!

Baş başa verip fısıldamayın öyle,
Gençler aldatmadı mı nişanlısını böyle?
Kandırmadı mı onu hoş bir türküyle,
Yankılar kalıyor ihlamurlarda.
Yuh hey, yuh hey!

Yaşlı köylü: Sayın doktor, böyle bir gündé, büyük bir bilgin kişi olarak, bu kalabalığın arasına katılmanız ne büyük bir lütufl Ben de

Faust

minnettarlığımı ödemek için, taze şarapla doldurduğumuz kadehlerin en güzelini size sunuyorum ve onun yalnızca susuzluğunuzu gidermekle kalmayıp ömrünüze ömür katmasını da temenni ediyorum.

Faust: Serinletici içkiyi alıyorum, bunun için size teşekkür ediyorum ve afiyet diliyorum.

(Halk, Faust'un etrafında toplanır.)

Yaşlı köylü: Gerçekten, şu mutlu günümüzde yanımıza gelmekle çok iyi ettiniz. Siz, daha önce de kötü günlerimizde yanımızda bulunmuştunuz. Aramızda öyle insanlar vardır ki humma salgınına bile durduran babanız, onlardan bazılarını ecelin elinden çekip kurtarmıştır. Siz, o zaman genç bir adamdınız ve her hastanın evine mutlaka uğrardınız. Oradan birçoğunun cenazesi çıkardı. Siz ise sağ çıkardınız. Nice güç sınavları başarmıştınız. Kurtarıcımıza, göklerdeki kurtarıcı da yardım ediyordu.

Köylüler: *(Hepsi birden.)* İyiliğini gördüğümüz kişiye afiyet diler ve daha nice uzun zamanlar bize yardım etmesini temenni ederiz.

(Faust Wagner'le yaptığı yürüyüşe devam eder.)

Faust: Göklerdeki büyük yardımcının, bize yardım gönderen ve yardım etmeyi öğretenin karşısında eğiliniz.

Wagner: Ey büyük adam, bu halkın sana gösterdiği saygı karşısında, kim bilir nasıl da duygulanıyorsun? Yeteneklerini böyle kullanabilenlere ne mutlu! Babalar oğullarına örnek insan olarak seni gösteriyor. Herkes seni soruyor, sana koşuyor. Kemanlar susuyor, dans duruyor, karşında sıralanıyorlar ve sana sevgiyle, gıptayla bakıyorlar. Nerede ise bir velinin huzurundaymış gibi diz çökecekler.

Faust: Yukarıdaki kayanın dibinde, gezintimizin yorgunluğunu atalım. İşte şurada, çoğu defa yalnız olarak düşüncelere dalar,

ibadet eder ve oruç tutardım. Sağlam bir iman ile ağlayarak içimi çeker, ellerimi ovuşturur, Tanrı'ya vebaya son vermesi için dua ederdim. Şimdi halkın bana gösterdiği bu ilgi, sanki alay gibi geliyor. Bizim baba-oğul, bu şerefe ne kadar az layık olduğumuzu bir bilebilsen!

Babam, gerçekten değerli ve esrarengiz bir insandı. Tabiat ve onun kutsal çevreleri hakkında samimi ve derin düşünürdü. Yanında simyacılarla (*Ortaçağ simyacıları değişik madenleri altına çevirmeye ve sonsuz bir hayat sürmeyi sağlayacak olan ilacı bulmaya çalışıyorlar, hastalıklara karşı da şurup hazırlıyorlardı.*) karanlık bir odaya kapanır ve karmakarışık formüllere uygun olarak, o iğrenç ilacı hazırlardı. Cesur bir aday (*Altın mürekkebi.*) olan kırmızı aslanı (*Bir gümüş mürekkebi.*), ılık suda zambakla evlendirir, sonra da açıkta yanan bir alevle onları bir zifaf odasından (*laboratuvar deneyleri için kullanılan şişe.*) diğerine geçirirdi. Daha sonra da şişenin içinde renk renk genç ece görünürdü. İşte babamın sihirli ilacı buydu ama onu içen hasta ölürdü. O ilaçtan kimin şifa bulunduğunu soran yoktu! İşte biz, baba oğul, bu cehennemî şurupla ortalığı vebadan daha şiddetli bir şekilde kasıp kavurduk. Sadece ben kendi ellerimle bu ilacı binlerce insana içirdim ve hepsi öldüler.

Wagner: Buna niçin üzülüyorsunuz ki? İyi bir insan, kendisine öğretilen sanatı tam olarak uyguladığında görevini yapmış olmaz mı? Gençliğinde babana saygı gösterirsen ondan sevgi görürsün ve büyüdüğünde bilime hizmet edersen oğlun bilimde daha ileri hedeflere ulaşır.

Faust: Ah! Bu yalancı dünyadan çıkıp kurtulmayı umabilenlere ne mutlu! Ne kadar acayip bir durum; insan neyi bilmezse ona ihtiyacı oluyor ve neyi bilirse onu kullanamıyor! Ama bırak, şu güzel saatleri bu üzücü şeylerle harcamayalım!

Bak, yeşil çevreli kulübeler, akşam güneşinde nasıl da parlıyor. Günün ömrü gittikçe azalıyor. Güneş çekilip batıya yöneliyor ve oraya yeni bir hayat veriyor.

Ah... Sürekli olarak güneşi takip edebilmek isterdim ama ne yazık ki kanatlarım yok. Eğer kanatlarım olsaydı akşam kızılığında huzur içindeki dünyayı ayaklarımın altında hissedecek, bütün vadileri sakinleşmiş ve gümüş ırmağı da altın nehre akarken görebilecektim. O zaman vahşi dağlar, bütün uçurumlarıyla bile bu büyük yürüyüşüme engel olamayacaktı.

Daha şimdiden deniz, ılık körfezleriyle bana hayranmış gibi gözlerime bakıyor. Ama güneş artık batmış görünüyor ve yalnız içimde yeni arzular uyanıyor. Önümde gündüz, arkamda gece, üstümde gök, altımda dalgalar, güneşin sonsuz ışığını içmek için koşuyorum.

Güneş kaybolurken ne güzel bir hayale dalıyor insan!

Ne yazık ki bedenim kanatları, ruhun kanatlarına kolayca uyum sağlayamıyor! Ama üstümüzde mavi boşluklarda uçan tarla kuşu öter, yalçın tepeler üstünde kartal kanatlarını açıp gerer, ibibik kuşu denizler ve vadiler üstünden yuvasına dönerken duygularımızın daha ilerilere ve yükseklerle gitme isteği, yaratılışımızda var olan doğal bir hâlimizdir.

Wagner: Benim de böyle derin derin düşündüğüm zamanlar olmuştur. Ama bugüne kadar böyle bir şey hiç duymadım. Kırklar ve ormanları zevkle seyretmekten çabucak bıkarız. Kuşların oyunlarına ise hiç imrenmem. Ama zihinsel zevkler, bizi kitaptan kitaba nasıl başka türlü taşır! O zaman kış geceleri bile değerli ve güzel olur. Tatlı bir duygu, bütün organlarımızı ısıtır. Hele bir de kitabı açtın mı, bütün gökler yanına inmiş gibi olur.

Faust: Sen, yalnız bir şey istiyorsun. Ötekini hiç öğrenme! Benim göğsümde iki ayrı ruh vardır, biri diğerinden ayrılmak ister. Ruhlarımdan biri, şiddetli bir aşkla ve bütün benliğiyle dünya hayatına yapışır. Diğer ise ulu atalar diyarına, yüce konulara yükselmek ister. Eğer yerle gök arasında mekik dokuyan ruhlar varsa, onlar yuvalarından yere inseler ve beni, yeni ve renkli bir hayata ulaştırırlar! Evet, sihirli bir cübbem olsaydı ve beni yabancı diyarlara uçursaydı... O zaman o bana, en güzel elbiselerden ve hatta kraliyet elbisesinden bile daha değerli gelirdi!

Wagner: Sisli bir daire içinde sel gibi yayılan ve her taraftan insana binbir çeşit felaket getiren o topluluğu sakın çağırma. Sonra, kuzeyden gelen cinler, sivri dilleri ve keskin dişleriyle sana saldırırlar. Doğudan gelenler, her tarafı kurutarak ciğerlerini oyarlar. Güneyden gelenler, çölden alev yağdırırlar. Batıdan gelenler ise önce serinlik verir, sonra seni de tarlanı ve bahçeni de suyla boğarlar. Onlar insanlara kötülük yapmaktan ve insanları kandırmaktan büyük zevk aldıkları için karşımıza geldiklerinde itaat ediyormuş gibi görünmeyi severler ve gökten inmiş gibi bir tavır takınırlar. Yalan söylerken de melekler gibi kulağımıza fısıldarlar.

Ortalık karardı. Hava serinledi. Sis de iniyor. Biz artık yolumuza devam edelim. İnsan, evin kıymetini akşam olunca daha iyi anlıyor.

Niçin öyle duruyorsun? Neden şaşırmış hâlde uzaklara bakıyorsun? Akşamın karanlığında senin dikkatini çeken şey nedir?

Faust: Ekinlerin içinde dolaşan şu siyah finoyu görüyor musun?

Wagner: Görüyorum elbette; ama önemsemiyorum.

Faust: Ona iyi bakarsan ne olduğunu anlarsın.

Wagner: Kendi çapında, sahibinin izini arayan bir fino.

Faust: Etrafımızda geniş helezonlar çizerek bize yaklaştığını görmüyor musun?

Wagner: Ben siyah bir finodan başka bir şey görmüyorum. Siz başka bir şey görmüş olacaksınız.

Faust: Ayaklarımızın etrafına bir bağ çekmek için sessiz ve yavaşça sihirli düğümler attığını hissedebiliyorum.

Wagner: Ben ise efendisinin yerine iki yabancı gördüğü için güvensiz ve korkmakta olan bir köpeğin, etrafımızda sıçradığını görüyorum.

Faust: Çizdiği çember daralıyor, bize çok yaklaştı.

Wagner: Sakin ol. Gördüğün bir hayalet değil. Şüphelenerek koklayan, karnını yere sürten, kuyruğunu sallayan bir köpek. Bunlar, tüm köpeklerin yaptığı şeylerdir...

Faust: Buraya gel, bize arkadaş ol!

Wagner: Çok maskara bir hayvan. Öyle ki sen durdun mu o da durur, ona bir şey söylersin, gelip senin üstüne tırmanır. Bir şey kaybettiğinde onu bulup getirir. Suyu düşen bir değneğin ardından, onu yakalamak için hemen suya atlar.

Faust: Sen haklısın. Onda ruhtan hiçbir belirti görmüyorum. Hepsini alıştırımdan ibaret.

Wagner: İyi eğitilmiş bir köpeği, bir hâkim bile sevebilir. Öğrencilerin akıllı ve uslu arkadaşı olan bu hayvan, senin sevgine de layıktır.

Goethe

Şehir kapısından geçerler.

Faust, finosu ile birlikte okuma odasındadır.

Faust: İçim sezgilerle dolu. İlahî bir korku ve iyilik hissi uyandıran gecenin kapladığı kırları ve bayırları artık bıraktım. Bundan sonra vahşi arzular ve her türlü huzursuzluklar uykuya dalmıştır. İnsan sevgisi canlanıp harekete geçmiştir. İçimizdeki Allah sevgisi uyanmıştır.

Güzel köpeğim, sakın ol! Oraya buraya koşturup durma. Kapının eşiğinde ne kokluyorsun öyle? Sobanın arkasına git ve yat. Yastıklarımın en yumuşağını sana veriyorum. Senin bizi dışarıda, dağ yollarında yaptığın maskaralıklarla eğlendirmiş olmana karşılık, şimdi ben de seni kabul ettiğim için uslu bir misafirim olarak iyi bir şekilde ağırlayacağım.

Ah... Şu dar hücremizdeki küçük lamba sevimli ışığını yaymaya başlayınca gönlümüz ferahlıyor. Kendi kendisini bulan kalbimiz huzura eriyor. Akıl yine bize hâkim olmaya ve ümitlerimiz de yeşermeye başlıyor. İnsan, hayat pınarlarına hasret duyuyor. Ah... Bu ne güzel hasret!

Güzel köpeğim, mırıldanma. Tüm benliğimi kaplayan bu kutsal seslerle köpek sesi uyuşmaz. İnsanların anlamadıkları şeylerle alay etmelerine ve çoğu kez kendilerine üzüntü veren iyi ve güzel karşısında, anlamsız bir şekilde homurdanmalarına alıştık. Köpek de onlar gibi mırıldanıyor! Fakat ne yazık ki bütün iyi niyetime rağmen, içimde aradığım huzuru bulamıyorum. Nehir niçin kuruyor da biz yine susuzluğa mahkûm oluyoruz?

Bu konuda pek çok tecrübem var. Bu eksiklik giderilebilir. Dünya, öteki dünyayı takdir etmeyi öğreniyor ve İncil'de en güzel ve

en ağırbaşlı şekilde ifade edilen ilahî tebliğe hasret kalıyoruz. Asıl metnini incelemek ve onu samimi duygularla sevgili Almancaya tercüme etmek istiyorum.

(Kitabı açar ve okumaya başlar.)

“Başlangıçta söz vardı.” *(Bu, İncil’in ilk cümlesidir.)* diye yazılı. Daha burada iken duraklıyorum. Az daha ilerlemek için bana kim yardım edebilir? Söze bu kadar yüksek değer vermeye imkân yok. Bütün akli güçlerimi kullanarak onu başka şekilde tercüme etmeliyim.

“Başlangıçta anlam vardı.” Bu sözcüğü iyi düşün. Kalemin fazla hızlı yürümesin. Her varlığı yaratan ve birleştiren şey, anlam mıdır? Daha doğrusu “Başlangıçta kuvvet vardı.” demekti. Ama bunu yazarken de konuyu böyle bırakmaktan beni men eden bir şey var. Ruh yardım ediyor bana. Ruhun yardımıyla birdenbire ilham geliyor, sorunu çözüyor ve gönül rahatlığıyla “Başlangıçta hareket ve uygulama vardı.” diye yazıyorum.

Güzel fino, odamı seninle paylaşacaksam eğer, hırlamayı ve gevezeliği bırak. Yakınımda böyle, birinin canımı sıkmasına tahammül edemiyorum. İkimizden birisi odayı terk etmeli. İstemeyerek de olsa misafirlik hakkını senden geri alıyorum. Kapı açık. Dışarıya çıkmakta serbestsin.

Ama ne görüyorum? Doğada böyle bir şeyin olması olağan mıdır? Yoksa o bir hayalet mi gerçekmi? Köpek nasıl büyüyor, genişliyor ve yerinden zorla kalkıyor? Artık bu bildiğim bir köpek vücuduna benzemiyor. Ben eve nasıl bir hayalet getirmişim?

Bu hayalet, ateşli gözleri ve korkunç dişleriyle bir Nil aygırına benziyor. O... Ben seni biliyorum. Böyle bir cehennem zebanisinin hakkından da ancak “Süleyman’ın anahtarı” gelir.

Goethe

Koridorda periler:

*Birisi içerde hapsolmuş,
Girme yanına, sus!
Sanki faka basmış bir tilkiye benziyor,
İçerdeki vaşak, korkusundan titriyor!
Aman dikkat!
Uun, yukarıya aşağıya,
Oraya buraya,
Ona borcunuzu ödemek isterseniz
Hapiste bırakmayın kurtarıcınızı!*

Faust: şu güzel hayvanla karşılaşabilmek için dörtlü mniye ihtiyacım var;

*Semender tutuşsun,
Su perisi büklüm büklüm olsun,
Hava perisi yok olsun,
Cin de sürekli olarak uğraşsın!*

Unsurları, onların niteliklerini ve güçlerini bilmeyen ruhlara hiçbir şekilde hâkim olamaz.

*Semender, yok ol o alevde,
Su perisi, titre ve bzl de
Hava perisi, ışılda gökyüzünde
Cin, sen de beni destekle.*

Faust

Köpekte bu dört şeyden hiçbirisi yok! Sakin sakin yatıyor ve bana sırtıyor. Henüz ona hiç acı vermedim. Ama daha etkili büyüler yapayım da ne hâle geldiğini görsün!

Arkadaş, söyle, sen bir cehennem kaçkını mısın? Eğer öyleysen siyah hayaletlerin önünde eğildiği şu işarete bir bak! İşte tüylerin nasıl da kabarmaya başladı. Her yerden kovulmuş yaratık. Hiçbir zaman doğmamış, bütün göklerden atılmış ve alçakça hançerlenmiş olan ona bakabilir misin?

Sobanın arkasına atılmış, sanki bir fil gibi şişiyor ve böylece bütün odayı dolduruyor. Artık nerede ise sis hâline gelip eriyecek.

Tavana kadar çıkma. Efendinin ayaklarında yat. Görüyorsun, seni boşu boşuna korkutmuyorum. Seni kutsal alevle yakıyorum. O kırmızı ateşi ve maharetimin en güçlüsünü göstermeden bana itaat et.

(Mefisto, sisler dağılırken bir orta çağ öğrencisi kılığında, sobanın arkasında görünür.)

Bu gürültü de nedir? Efendime nasıl hizmet edebilirim?

Faust: Demek finonun sırrı buymuş! Gezici bir çömez. Bu olay beni güldürüyor.

Mefisto: Bilgin üstadı saygılarımla selamlarım. Beni çok terlettiniz.

Faust: İsmin ne senin?

Mefisto: Dedikodudan bu denli öğrenen ve görünüşten çok, meselenin derinliğine inmek isteyen birinin ağzından çıkan bu soru, bana çok yavan görünüyor.

Faust: Efendiler, sizin gibilerin ne olduğunu isimlerinizden anlamak mümkündür. Size ifrit *(Cinlerin büyüklerinden ve inatçılarından biri.)*, bozguncu ve yalancı denirse kim olduğunuz kolaylıkla anlaşılır. Peki, söyle bakalım sen kimsin?

Mefisto: Sürekli kötülük yapmak istediği hâlde, sürekli iyilik yapan o gücün bir parçasıyım.

Faust: Bu belirsiz sözlerle ne demek istiyorsun?

Mefisto: Ben, sürekli olarak inkâr eden bir ruhum. Bunda da haklıyım. Çünkü yaratılmış olan her şey, günü geldiğinde yok olmaya mahkûmdur. Onun için hiçbir şey yaratılmasaydı daha iyi olurdu. İşte sizin isyan, günah, yıkıp dökme, kısaca kötülük dediğiniz şeyler, aslında benim özümdür.

Faust: Karşımda bütün olarak durduğun hâlde, kendine o gücün bir bölümüyüm diyorsun!

Mefisto: Sana sıradan bir gerçeği anlatıyorum. İnsan, yani bu küçük deli yaratık, kendini bir bütün sayıyorsa ben, başlangıçta her şey olan bütünün bir parçasıyım. Açıkçası, aydınlığı doğurmuş olan karanlığın bir parçasıyım. O gururlu, o yüce aydınlık ki kendisini doğurmuş olan karanlığın elinden yerini ve yüceliğini almak ister; ama bir türlü başaramaz. Çünkü ne kadar uğraşırsa uğraşsın, cisimlere yapışır kalır. O, cisimlerden fışkırır ve cisimleri güzelleştirir. Sonunda onu bir cisim durdurur ve öyle sanıyorum ki çok geçmeden cisimlerle birlikte mahvolur gider.

Faust: Şimdi senin görevini anlıyorum. Sen büyük şeyleri yok edemezsin, ancak küçük şeylere zarar verebilirsin.

Mefisto: Gerçekten böyle hareket etmekle büyük bir iş yapmış olmuyorum. Yokluğun karşısına çıkan bu büyük dünyaya, fırtınalar, depremler ve yangınlarla zarar vermeye çalıştım ama yine de bir şey yapamadım. Sonunda kara ve deniz, yine yerinde duruyor. Özellikle de o lanetlenmiş hayvan ve insan nesli yok mu? Onlara hiçbir şey yapılamıyor. Onlardan çok fazla toprağa gömdüm; ama yine de dünyada yeni ve taze bir kan devredip duruyor. Bu böyle

Faust

giderse bir gün çıldıracağım! Soğukta, sıcakta, toprakta, suda ve havada binlerce tohum filizleniyor. Eğer alevi de kendime saklamamış olsaydım bende hiçbir şey kalmayacaktı!..

Faust: Sen daima yaratıcı, şifa verici ve hareketli kuvvetin karşısında, hile ile sıkılmış ifrit yumruğunu boşuna sallayıp duruyorsun. Karmaşıklığın garip çocuğu, kendine başka bir iş ara!

Mefisto: Gelecek defa bu konuyu daha uzun konuşuruz. Bu defalık gidebilir miyim?

Faust: Niçin sorduğunu anlamıyorum ama artık seni iyice tanımış oldum. Bundan sonra istediğin zaman ziyaretime gelebilirsin. İşte kapı, işte pencere ve işine yararsa işte baca!

Mefisto: İtiraf etmeliyim ki dışarı çıkmama küçük bir engel var. O da eşinizin de duran şu cin ayağıdır. *(Bir davranışı, bir şeyi önleyeceği düşünülen tılsımlı işaret.)*

Faust: Seni şu beş köşe işareti rahatsız ediyor demek ha! Şuna bak! Ey cehennem çocuğu, eğer bu sana engel oldu ise içeri nasıl girebildin? Böyle bir cini nasıl aldatabildin?

Mefisto: Ona iyi bakın, beş köşenin *(Evrenin sembolü.)* çizgileri iyi çizilmemiş, şu dışarıya bakan kısım biraz açık kalmış.

Faust: Tesadüf bunu böyle yapmakla iyi etmiş! Şimdi sen benim esirimsin ha! Bu benim için oldukça büyük bir başarı.

Mefisto: Köpek içeri sıçrarken bir şeyi fark etmemişti. Ama şimdi iş değişti. Şeytan evden çıkamıyor.

Faust: Peki ama niçin pencereden çıkmıyorsun?

Mefisto: Şeytanların ve hayaletlerin bir ilkesidir bu. Onlar ancak girdikleri yerden çıkabilirler. Girerken serbestiz ama çıkarken değil.

Faust: Cehennemin de kuralları mı var yani? Ne güzel şey! Öyleyse sizinle güvenilir bir anlaşma yapabiliriz!

Mefisto: Sana vadedeceğim şeyin tadını çıkaracaksın. Bu zevkinden hiçbir şey azalmayacak ama bu kolayca anlatılamaz. Oturup konuşmamız gerekir. Bu defalık beni serbest bırakmanızı rica ederim.

Faust: Biraz daha kal ve bana güzel bir masal anlat.

Mefisto: Şimdi beni bırak. Yakın zamanda yine gelirim. Geldiğimde ne istersen sorabilirsin.

Faust: Ben sana engel olmuyorum. Sen, kendi kendini hapsettin. Şeytanı yakalayan insan, onu bırakmamalıdır. Yoksa, o bir daha ele geçmez.

Mefisto: Arzu edersen sana arkadaşlık görevimi yapabilmek için burada kalmaya hazırım. Yeter ki yeteneklerin sana hoşça vakit geçirtibilsin.

Faust: Harika. Yeter ki yeteneklerin hoşça gitsin.

Mefisto: Dostum, sen bu bir saatte, zekân için monoton bir şekilde geçirdiğin bir seneden daha fazla kazanç elde edeceksin. Dinlenmiş ruhların sana göstereceği güzel manzaralar ve söyleyeceği şarkılar, yararsız bir büyücü oyunu olmayacak. Hatta, damağın ve burnun bile bundan hoşlanacak... Öyle bir zevk alacaksın ki bayılacaksın. Hazırlığa ihtiyaç yok. Hep buradayız. Haydi hemen başlayalım.

Periler:

*Ey karanlık kubbeler çekilin,
Mavi esirin üzerini örtmeyin,
Şu simsiyah bulutlar da kalksın,
Güneş daha güzel ısıtsın.
Yıldızlar daha özgür parıldasın!*

Faust

Tanrı'nın çocukları uçun,
Ruh gibi güzel, başımızdan geçin
Arzular, özlemlerin ardından koşun!
Elbiseler, kurdeleler
Çardaklarda uçuşuyor
Ve birbirleriyle sevişen nişanlılar,
Bir ömür birlikte olmak için anlaşıyor!
Çardaklar sıra sıra,
Üzerlerinde üzüm yüklü asma,
Sonra olgunlaşır üzümler,
Üzümler dolar sıra sıra küfeler,
Köpüklü şarap dereler gibi akar
Ve temiz taşlardan sızar!
Parlak ve güzel yakut kayalar,
Tepeleri arkalarında bırakır
Ve göllere uzanır,
Yeşil yamaçlara yaslanır!
Ve kuşlar kanatlarını,
Neşeyle çırpır,
Güneşe uçar!
Korolar hâlinde coşanları dinlediğimiz,
Kırlarında dans edenleri gördüğümüz,
Adalara doğru uçar!
Bazıları yüksek dağlara tırmanır,
Bazıları göllerde yüzer,
Yaşama sevinci gönüllerde,
Ah ne mutluluktur!

Mefisto: Uyuyor. Aferin size narin ve neşeli çocuklar! Tatlı şarkınızla onu ne güzel uyuttunuz! Bu şarkı için size teşekkür ederim. Ama Faust, sen henüz şeytanı elinde tutabilecek bir insan değilsin!

Onu tatlı hayallerle uyutunuz

Ve bir çılgınlık denizine götürünüz.

Ama önümdeki şu eşiğin büyüsunü bozmak için bir fare dişine ihtiyacım var. Onu uzun süre büyülemeye gerek yok. İşte hemen şuracıkta bir tanesi tıkırdıyor, sesimi duyacaktır.

Kurbağaların, sineklerin, farelerin, pirelerin ve tahta kurularının öncüsü sana emir veriyor: Ortaya çık ve şu eşiğe damlatılmış olan yağı yala!

Görüyorum ki sıçrayarak geliyorsun. Hemen işe başla. Beni büyüleyen büyük acı budur. Bir daha ısır. Şimdi tamam!

Faust, biz tekrar gelinceye kadar sen rüya görmeye devam et!

Faust: (Uyanır.) Yine mi aldatıldım? Bir rüya, beni aldatıp şeytanı kaçırdıktan ve güzel finom da ortadan kaybolduktan sonra böyle mi biter?

Faust: Kapı vuruluyor, acaba beni yine kim rahatsız edecek?

Mefisto: Benim.

Faust: Gir.

Mefisto: Bunu üç defa tekrar etmelisin.

Faust: Gir diyorum işte.

Mefisto: İşte böyle, hoşuma gidiyorsun. Sanırım seninle iyi anlaşacağız. Senin şüphelerini ortadan kaldırmak için sert ipekten yapılmış manto ve kırmızı işlemeli elbise giydim. Şapkamın üstüne horoz tüyü, belime de uzun ve sivri bir kılıç takıp genç bir asilzade kılığında geldim. Sen de böyle benim gibi giyin ki ön yargılardan sıyrılıp hayatın ne olduğunu iyi anlayabilesin!

Faust

Faust: Üzerime ne giyersem giyeyim, bu sonu olan dünya hayatının acılarını çekeceğim! Ben ömrümü sadece oyunla geçirecek kadar genç, arzusuz yaşayamayacak kadar da yaşlı değilim. Dünya bana ne veriyor? Hep acılara ve yokluklara katlanmak, benim dünyadan bütün nasibim bu. Ömür boyunca, her saat, her kulağa kısık sesle ulaşip tekrarlanan şey bu. Sabahları hep korku ile uyanırım. Geçerken tek bir arzumu bile yerine getirmeyecek olan ve içimdeki bir sevinç belirtisini bile inatçı bir şekilde yaralayan, kalbimin yaratıcılığını, binbir çirkin engel ile baltalayan gündüzü görünce yalnızca ağlamak gelir içimden! Ortılığı gecenin karanlığı kapladığı zaman da yatağıma korkularla girerim. Çünkü kaderimde de yatakta da dinlenmek yok! Kötü rüyalar beni korkutur. Göğsümdeki tanrı, beni içimden tahrik eder (*Kalplerimizde bulunan tanrı bize yapmamız ve yapmamamız gereken şeyleri söyler.*). Bütün güçlerimin üstünde bulunan akıl, dışarıda beni harekete geçiremiyor. Böylece hayat, benim için bir yük oluyor. Sanki ölümü özlüyorum. Hayattan tiksiniyorum!

Mefisto: Ölüm, ne olursa olsun, yine de iyi bir misafir değildir.

Faust: Zafer parıltısı içinde iken ölümün başına kanlı zafer tacını bağladığı ve çılgın bir danstan sonra, bir kızın kollarında yakaladığı insan ne kadar mutludur! Keşke ben de ruhun yüksek gücü önünde aşırı heyecanlanarak böyle canımı verebilseydim!

Mefisto: İyi ama gece yarısı şu siyah suyu içmemiştin!

Faust: Casusluk yapmak galiba senin hoşuna gidiyor?

Mefisto: Hayır. Ben, her şeyi bilen biri değilim ama çok şey bilirim.

Faust: O korkunç karmaşa anında, tatlı ve tanıdık bir ses beni kendine çektiyse çocukça duygularımın arta kalanı ve mutlu

zamanların hatıralarıyla beni aldattıysa, ruhumu cazip bir büyüçülükle saran, onu kamaştırıcı ve gösterişli güçleriyle bu izbeye sürgün eden her şeye lanet ediyorum!

Lanet olsun, ruhun kendisi hakkında beslediği o yüce fikre.

Lanet olsun, duygularımızı zorlayan, görünüşteki göz boyamaya.

Lanet olsun, hem rüyalarımızda hem de ömrümüz boyunca bizi aldatan şeref hayaline.

Lanet olsun, kadın, çocuk, uşak, hizmetçi, mal ve mülk şeklinde hoşumuza giden şeylere.

Lanet olsun, bizi hazinelerle cesur hareketlere teşvik eden ve boş eğlenceler için altımıza döşek seren paraya ve servete.

Lanet olsun, üzümlerdeki iksire, *(Bir çeşit ilaç.)*

Lanet olsun, aşkın o en yüksek hazzına.

Lanet olsun ümide, lanet olsun imana, ve lanet olsun, her şeyden önce sabra... Lanet olsun!

Periler korusu:

*Yazık, yazık sen ne yaptın?
Bir yumrukta bütün dünyayı yıktın,
Yarı Tanrı, sen onu parçaladın!
Biz onun enkazını taşıyoruz insana,
Düşürdü, kayıp çocuklar bizi, mateme!
Kursun, onu en güçlü insanoğlu yeniden,
Göğsünde yanan yaman ateşten!
Neşeli bir hayat yeniden başlasın,
Ağızlarda yeni şarkılar söylensin!*

Mefisto: Bunlar benimkilerin küçükleri. Bir bak, yaşlılar gibi nasıl güçlü bir şekilde, eğlence ve çalışma tavsiye ediyorlar. Seni, duygularının ve kanının donduğu yalnızlıktan, şu geniş dünyaya çekmek istiyorlar. Hayatını bir sırtlan gibi kemiren kaderinle uğraşmaktan artık vazgeç. Birlikte olduğun en kötü insan bile, sana insan olduğunu ve diğer insanlar içinde bir yerin olduğunu hissettirir. Ama ben bunu söylemekle seni adi kalabalığın içine atmaya kastetmiyorum. Ben, büyüklerden birisi değilim. Ama şu uzun hayat yolunu benimle birlikte yürümek istersen derhâl emrine girmeye hazırım! Sana bu yolda arkadaşlık ederim, uygun görürsen uşağın hizmetçin bile olurum.

Faust: Buna karşılık sana borcum ne olacak?

Mefisto: Bunu düşünmek için daha çok zaman var.

Faust: Hayır, hayır, ifrit bir bencildir ve başkasına faydası olan bir şeyi kesinlikle Tanrı'nın rızası için yapmaz. Şartını açıkça söyle, eğer söyleyemezsen senin gibi bir hizmetçi bana zarar verir!

Mefisto: Ben senin hizmetine girmek ve bir işaretinle durup dinlenmeden koşmak isterim. Eğer öbür dünyada tekrar bir araya gelirse aynı yardımı sen bana yaparsın!

Faust: Öbür dünya umurumda bile değil! Ancak bu dünya enkaz hâline geldikten sonra öbür dünya ortaya çıkabilir! Benim sevinçlerimin kaynağı, yaşadığım bu dünyadır. Acılarımın üstüne ışıldaayan, bu dünyadaki güneştir. O acılarımdan kurtulabilsem ne olursa olsun! Ondan sonra sevenler, kıskananlar, tiksinenler, düşman olanlar olacak mı ve o dünyaların bir üstü ve bir altı olacak mı, hiç umurumda olmaz!

Mefisto: Bu yolda cesaretin varsa bana bağlan. Bu günlerde becerilerimi keyifle seyredeceksin. Şimdiye kadar hiçbir insanın görmediği şeyleri sana vereceğim.

Faust: Zavallı şeytan, sen bana ne verebilirsin ki? Bir insanın yüksek amaçlara doğru çırpınan ruhunu senin gibilerin anlaması mümkün müdür? Ama yine de doyurmayan yemeğin, elinde cıva gibi kaygan kırmızı altının, hiçbir zaman kazanılamayacak olan kumarın, senin koynunda iken gözleriyle komşuya işaret eden bir kızın, ilahların hoşlanacağı kadar güzel bir türkün var mı? Sen bana her gün yeniden yeşillenen ve dalından koparılmadan çürüyen meyveyi göster.

Mefisto: Ben bu görevden korkmam. Sana böyle hazineler temin edebilirim. Aziz dostum, merak etme, rahatça güzel bir yemek yiyebileceğimiz bir zaman da gelecek.

Faust: Bir defa bile olsa tatmin olmuş hâlde tembellik yatağına uzanabilsem ölüm hiç umurumda olmaz! Beni, bana beğendirecek şekilde, görünüşte zevkli olan şeylerle kötü yola sürükleyebilirsen artık son günüm gelmiş demektir. Bu konuda seninle bahse girerim.

Mefisto: Pekâlâ.

Faust: Ver elini öyleyse. Eğer o zamana, “Dur geçme, ne kadar güzelsin!” diyecek olursam beni zincirlere vurabilirsin. O zaman mahvolmaya razıyım. Artık ölüm çanlarım çalabilir. Sen de hizmetini bitirmiş olursun. Artık saat son anı bildirebilir, yelkovan düşebilir, benim için vakit tamam olabilir. *(Bu, Faust’la Mefisto arasındaki bir anlaşmadır. Bundan sonra Mefisto, sürekli olarak Faust’a, bu cümleyi söyletmeye çalışır.)*

Mefisto: İyi düşün, bu sözünü hiç unutmayacağız.

Faust: Bunda tamamen haklısın. Ben yanlış bir şey yapmıyorum, aşırı da davranmıyorum. Bu işte sabrettiğim için bir uşak oluyorum.

Faust

Mefisto: Ben bugün doktorların ziyafetinde, senin emrinde görev yapacağım. Yalnız bir şartla. Ne olur ne olmaz. Buna ilişkin bir iki satır yazı isterim.

Faust: Yazılı bir şey de istiyorsun ha, sen bir ukalasın! Sen bir erkeğin ve bir erkek sözünün ne demek olduğunu anlamadın mı? Benim ağzımdan çıkan sözün, hayatımın sonuna kadar kutsal kalması sana yetmiyor mu? Dünya sellerle sürüklenirken beni bir vayat mı bağlayacak? Ama bu şüphe kalbimizden geliyor. Kim kendisini ondan ayırmak isteyebilir? Bütün kalbiyle sadakat gösterebilen insan ne kadar mutludur! Hiçbir fedakârlık onu pişman etmez. Yalnızca yazılı ve mühürlü bir parşömen kâğıdı, herkesin çekindiği, korkutucu bir şeydir. Kâğıda yazılan söz, daha kalemin ucunda iken donar. Hâkimiyet, mühür mumu ve deri parçasına kalır. Ey kötü ruh; sen madeni mi, mermeri mi, deriyi mi yoksa kâğıdı mı tercih ediyorsun? Yazıyı keski ile mi, taşı işleyen taş ustasının kalemi ile mi, yazı kalemi ile mi yazayım? Beğendiğini seç.

Mefisto: Neden böyle ateşli ve abartılı konuşuyorsun? Her türlü kâğıt parçası bu iş için uygundur... Birkaç damla kanınla bile imzalayabilirsin.

Faust: Bu saçma şey sana yetecekse kabul.

Mefisto: Kan, çok farklı ve ayrıcalıklı bir şeydir.

Faust: Sakın anlaşmayı bozarım diye korkma. Bütün gücümle sana vadettiğim şeyi gerçekleştirmek istiyorum. Ben fazla gururlanmıştım, oysa sadece senin akranıyım. Ama büyük ruh beni hoş gördü. Düşüncemin bağı koptu. Artık bütün bilimlerden tiksiniyorum. Ateşli ihtirasımı, şehvetin derinliklerinde dindir. Bana, kimse'nin nüfuz edemediği, gizli harikaları göster. Artık kendimizi, zamanın ve olayların akışı içine bırakalım. Haz ve elem, başarı ve başa-

Goethe

rısızlık, birbiri peşi sıra gelsin. İnsan da durup dinlenmeden sürekli etkinliklerde bulunsun.

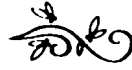
Mefisto: Siz hiçbir ölçü ve hedef tanıımıyorsunuz, her sofrada ortaya çıkmak ve hemen bir şeyler yakalamak istiyorsunuz. Canınız istiyorsa buna ulaşabilirsiniz. Bunun için çekinmeden elinizi uzatmanız yeterlidir.

Faust: Duyuyorsun işte, sevinçten bahis yok. Kendimi en yüksek coşku veren hazza, sevgi doğuran kine, kuvvet veren üzüntüye adıyorum. Bilginin verdiği ihtirastan kurtulan kalbim, artık gelecekte her türlü acıya açık olmalıdır. Bütün insanlığın kaderini, kendi içimde yaşamak istiyorum. Önce ruhumla, en yüksek, en derin ve en önemli şeyleri kavramak, insanlığın nazlarını ve acılarını toplamak, kendi benliğimi tüm insanlığın benliği hâline getirmek, sonra da onlar gibi mahvolmak istiyorum *(Faust bu sözleriyle insanlığın macerasını tam olarak kendimde yaşamak istiyorum, demek istiyor. Bu nedenle Goethe'nin bu eseri, tüm insanlığın dramıdır denebilir.)*.

Mefisto: Ah! İnan bana! Binlerce yıldan beri bu katı lokmayı çiğnedim. Hiç kimse tüm yaşamı boyunca süren emeklemeleri esnasında, bu ekşi hamuru hazmedemez. Bizlere inan ki bütün bunlar, yalnız bir Tanrı için yapılmıştır. O, kendisi, sonsuz bir ışık içindedir, bizi i-e karanlıklara bırakmıştır. Hâlbuki siz, yalnız gece ve gündüze değer veriyorsunuz.

Faust: Ama ben böyle olmasını istiyorum.

Mefisto: Onun çaresine bakarız. Yalnız bir şeyden endişe ediyorum. Zaman kısa, sanat ise uzundur. Sanat dersi almanızı tavsiye ederim. Bir şairle arkadaş olun. O kişi, düşüncelere dalsın ve bütün asil nitelikleri, şerefli başınıza yığsın. Aslanın cesaretini,

geyiğin süratini, İtalya'nın ateşli kanını, kuzeylinin dayanıklılığını ve yüce kalplilikle hilekârlığı birleştirmeyi ve ateşli gençlik heyecanı-
la bir arzuya âşık olmayı öğretsin. Ben bile, böyle bir üstadı tanı-
mak ve ona "küçük dünya" adını takmak isterdim.

Faust: Eğer bütün duyguların yöneldiği insanlık tacını elde ede-
meyeceksem, benim başka ne işim olabilir?

Mefisto: Sen neysen osun. Başına milyonlarca bukleli peruk da
taksan bacağını kol yüksekliğinde bir çizmeye de soksan yine hep
olduğun gibi kalırsın.

Faust: Anlıyorum. Şimdiye kadar insan zekâsının bütün hazine-
lerini kendimde boşuna toplamışım. Sonunda şöyle oturup kendi-
mi düşündüğüm zaman, içimden yeni bir kuvvetin canlanmadığını
anlıyorum. Eski yaşantıma göre bir kıl kadar bile yükselmiş, son-
suza yaklaşmış değilim!..

Mefisto: Aziz efendim, bu konuları herkesin gördüğü gibi gö-
rüyorsun. Bize verilen hayat zevki elimizden kaçmadan daha akıllı
ve kurnaz davranmalıyız.

Cellat, elim, ayağım, başım senindir ama güzel güzel zevkini
sürdüğüm her şey, acaba bu nedenle benim olmaktan çıkar mı?
Örneğin, ben altı beygir satın alsam onların kuvveti de benim ol-
muyor mu? Bu durumda tek bir insan olduğum hâlde yirmi dört
bacağım varmış gibi koşabilirim, değil mi? Onun için haydi, cesa-
retini topla, bütün düşünceleri bir tarafa bırak ve benimle birlikte
dünyaya dal. Sana şunu da söyleyeyim ki çok fazla derin düşünen
bir insan, etrafında yeşil çayırlar olduğu hâlde, kötü bir ruh tarafın-
dan çorak yerlerde dolaştırılan bir hayvana benzer.

Faust: İşe nasıl başlayacağız?

Mefisto: Öncelikle buradan çıkalım. Bu ne biçim işkence yeri böyle? İnsanın kendisini ve gençleri böyle bunaltmasına ne gerek var? Bu ne biçim hayat böyle? Sen burasını komşuna bırak. Boş şeylerle kendini üzüyorsun. Bildiğin şeylerin en iyisini de çocuklara söyleyemezsin ki. İşte onlardan birinin sesini koridorda duyar gibi oluyorum.

Faust: Onu görmem mümkün değil.

Mefisto: Zavallı çocuk, onu çoktandır bekliyorum. Buradan üzüntülü gitmemeli. Gel, cübbeni ve takkeni ver bana. Bu kıyafet bana çok yakışır.

(*Mefisto giyinir.*) Sen işi şimdi benim kurnazlığıma bırak. Yalnızca on beş dakika zamana ihtiyacım var. Bu zaman içinde sen de güzel bir yolculuğa hazırlan. (*Faust gider.*)

Mefisto: (*Faust'un uzun cübbesi içindedir.*) Akli, bilimi, insanın en üstün gücünü hor gör bakalım! Göz boyayıcılığı ve büyücülükle yalanın ruhundan yardım bekle. Şimdiden avucumun içindesin. Kader ona öyle bir ruh vermiş ki kendi içine sığmaz, daima ileriye özer, aceleci hamlelerle dünya sevinçlerinin üzerinden geçer. Onu sefil hayatın içinden geçireyim ve ona sefaletin bayağılığını göstereyim. Önümde uçsun. Susuzluğunu gidermesi için kendisini şeytana teslim etmeseydi yine de mahvolacaktı.

(*Bu sırada bir öğrenci gelir.*)

Öğrenci: Buraya az önce geldim. Herkesin saygı ile söz ettiği bir kişiyle tanışmak ve teslimiyetle konuşmak istiyorum.

Mefisto: Nezaketinizden çok duygulandım. Ama karşınızda herkes gibi bir adam var. Çevrenizdekilerle ilişkiye geçtiniz mi?

Öğrenci: Beni yanınıza kabul etmenizi rica ederim. Buraya iyi niyet, yeterli para ve taze bir hevesle geldim. Hatta annem müsaade etmek istemedi. Bana faydalı olacak şeyler öğrenmek istiyorum.

Mefisto: Tam yerine gelmişsiniz...

Öğrenci: Doğrusunu isterseniz ilk gördüğümde buradan ayrılmak istedim. Bu odaların içi, duvarlar, çevre, hiç hoşuma gitmedi. Çok kasvetli, hiçbir yeşillik görünmüyor. Bu salonlarda ve sıralarda neredeyse görme, işitme ve düşünme yeteneğim kaybolacak!

Mefisto: Bu, alışmaya bağlı. Bebek de annesinin memesini ilk etapta isteyerek almaz. Fakat daha sonra emmek hoşuna gider. Siz de böyle, hikmetin göğsünde aynı şeyi hissedecek ve zaman geçtikçe daha fazla zevk alacaksınız.

Öğrenci: Ben, hikmetin boynuna sevinçle sarılmak istiyorum. Bana, ona nasıl ulaşabileceğimi söyleyin.

Mefisto: Siz önce hangi bölümü seçtiğinizi söyleyin.

Öğrenci: Yerde, gökte ne varsa anlamak, bilim ve sanatı kavramak ve böylece büyük bir bilgin olmak istiyorum.

Mefisto: Tam aradığınız yeri bulmuşsunuz. Yalnız, sakın yolunuza şaşırmayın.

Öğrenci: Tüm gücümle bu işe sarılacağım. Ama pazar ve bayram tatillerinde biraz dinlenmeyi ve eğlenmeyi severim.

Mefisto: Zamanı iyi kullanmalısın. O, çok çabuk geçer. Fakat düzenli olmanız, size zaman kazanmayı da öğretir. Dostum, size öncelikle mantık dersleri almanızı tavsiye ederim. Bu derste, aklınız terbiye görür. Sanki İspanyol çizmesine sokulmuş gibi düşünme yolunda adımlarını mantıklı ve tedbirli atar, bir oraya bir buraya sapmazsınız. Yeme içme gibi çok iyi bildiğinizi zannettiğiniz ve kendiliğinden yaptığınız şeylerde bile bir, iki, üç diye saymanın gerekli olduğunu size öğretir (*Goethe'ye göre, ortaçağda kilisenin temsil ettiği skolastik felsefe ve mantık, anlamı açık olan ifadeleri bile kelime oyunları ve karmaşık deyişlerle belirsiz hâle getirip*

insanın aklını karıştırmaktadır.). İnsanın düşünme fabrikası, bir ayağın bin tane ipi birden harekete geçirdiği, mekiğin bir sağa bir sola fırladığı, iplerin görünmeden aktığı ve bir hareketle binlerce düğümün atıldığı bir dokuma şaheseridir. Filozof ise ortaya çıkıp ilk cümle şu, ikincisi bu, üçüncüsü şu, dördüncüsü bu, der. Sonra birinci ve ikinci cümle olmasaydı üçüncü ve dördüncü cümle de olmazdı, der. Öğrenciler de bu bilgileri her yerde överler. Ama yine de bir dokumacı olamazlar. Canlı bir şeyi anlamak ve nitelendirmek isteyen, öncelikle içindeki ruhu uzaklaştırmaya çalışıyor. Bütünün parçalarını ele alıyor. Ama bu durumda parçalar arasında ruhsal bir bağ kalmıyor. Kimya bilimi buna, tabii işlem diyor. Ama insan ne yaptığının farkında olmuyor ve aslında kendi kendisiyle alay etmiş oluyor.

Öğrenci: Bu düşüncenizi iyi anlayamadım.

Mefisto: Bir dahaki derste her şeyi sınıflandırmayı ve basitleştirmeyi öğreneceksiniz.

Öğrenci: Bu sözlerden dolayı zihnim çok karıştı. Sanki kafamın içinde bir değirmen taşı dönüyor!

Mefisto: İşe, her şeyden önce metafizikle başlamalısın. Ondan, insan aklına sığmayan soyut konuları akıllı bir şekilde kavramayı öğrenirsin! Mantığın alsın veya almasın, her şey için süslü ve gösterişli bir ifade, bir söyleyiş bulmaya çalışacaksın. Ama bu dönemde önce düzeni sağlamaya çalış. Günde beş saat ders alırsın. Çan çalınca sınıfta olmalısın. Önceden her şeyi madde madde ezberlediğin takdirde, her şey yoluna girer. Öğretmen kitapta olmayan bir şeyi anlatmaz. Sonra yazı yazma hususunda, sanki kutsal ruh sana yazdırıyormuş gibi gayretli olmalısın. *(Goethe, kilisenin uyguladığı skolastik eğitim yöntemiyle alay ediyor.)*

Öğrenci: Sanıyorum bunu ikinci bir defa söylemenize gerek kalmayacak. Yazmanın ne kadar faydalı olduğunu biliyorum. Beyaz kâğıt üstünde siyah yazılmış ne varsa insan emniyetle evine götürebilir.

Mefisto: Öncelikle bölümünüzü seçin.

Öğrenci: Hukuk bilimi ile aram iyi değil!

Mefisto: Bundan dolayı sizi pek yadırgamam. Bu bilimin ne olduğunu bilirim. Kanunlar ve haklar, sanki irsî bir hastalık gibi nesilden nesle geçerler, göbekten göbeğe sessizce atlarlar. Akıl, divanelik ve işkence şeklinde gösterilir. Sen de o neslin torunlarından olduğun için vay hâline! Ne yazık ki bizimle beraber doğan hukuktan kimse söz etmiyor! *(Bu, insanın doğal hakları olduğu görüşüne bir işarettir.)*

Öğrenci: Hukuk hakkındaki bu sözleriniz bu bilime karşı nefretimi artırıyor *(Goethe hukuk tahsili yapmakla birlikte onu sevememiştir.)*. Size öğrenci olabilene ne mutlu! Böyle giderse ilahiyat tahsili yapma kararına varacağım.

Mefisto: Sizi yanlış yola yönlendirmek istemem. Bu bilime gelinece onda yanlış yola gitmekten korunmak zordur. O bilimin içinde öyle zehirler vardır ki ilaç gibi görünür. *(Dine, çeşitli yollarla karışmış olan hurafeler.)* Bu konuda da öğretmenin sözüne uymak gerekir. Yani, kelimelere bağlanarak güvenli kapılardan iman tapınağına girersiniz.

Öğrenci: Ama kelimeler bir kavram ifade etmeli.

Mefisto: Çok doğru, ancak insan kendisini bundan dolayı sıkıntıya sokmamalı, çünkü kavramın olmadığı her yerde, hemen imdadınıza bir kelime yetişir. Kelimelerle mükemmel tartışmalar yapılabilir, farklı sistemler kurulabilir. Kelimeye iman edilebilir ama ondan bir tek harf bile çıkarılamaz.

Öğrenci: Affedersiniz. Sizi çeşitli sorularımla burada tutuyorum. Ama izin verirseniz biraz daha rahatsız edeceğim. Bana tıp hakkındaki isabetli fikirlerinizden de söz eder misiniz? Üç sene kısa bir süredir ama tıbbın alanı çok geniştir. Ancak insana yol gösteren birisi olursa ilerlemek mümkündür.

Mefisto: *(Kendi kendine.)* Bıktım kuru sözlerden artık, iyisi mi, yine şeytan rolüne dönmeliyim. Tıp biliminin temelini kavramak kolaydır. Büyük ve küçük âlemi incelersiniz ve sonra da işi oluruna veya Tanrı'nın takdirine bırakırsınız. Dört bir tarafta bilim aramak için uğraşmak boş...

Herkes ancak öğrenebileceği kadar öğrenir. Yalnız içinde bulunduğu anı yakalayabilen insan, tam insandır. Genç olduğunuza göre, henüz sağlığınızın ve cesaretinizin yerinde olması gerekir. Siz kendinize güvenirsiniz başkaları da size güvenir ve canını bile emanet eder. Özellikle kadınları idare etmeyi öğrenin. Her gün yenilenen dertlerini ve binlerce sıkıntılarını hep aynı şekilde tedavi etmelisiniz. Biraz değer verdin mi, hepsi sana bağlanır. Kadınları, sizin mesleğinizin ve becerilerinizin başkalarından üstün olduğuna inandıracak mesleki unvan ve şöhretiniz olmalı. O zaman başkalarının yıllar sonunda elde ettiği şeyleri, siz kolaylıkla elde edebilirsiniz. Onların küçücük ve narin nabızlarını iyi yoklamalısınız. Sonra ateşli ve kurnaz bakışlarınızla, kemerlerini kontrol ediyormuş gibi yaparak kalçalarını kavramalısınız!

Öğrenci: İşte bu çok güzel. En azından işin esası anlaşılıyor.

Mefisto: Aziz dost, şunu bil ki her teori kurudur. Hayatın altın ağacı ise yeşildir.

Öğrenci: Size yemin ederim ki rüya görmüş gibiyim. Bilginizden gerektiği şekilde yararlanabilmem için gelecek defa hikmetinizin bütün esaslarını anlatmanızı rica edebilir miyim?

Mefisto: Tabii. Elimden geleni memnuniyetle yaparım.

Öğrenci: Ben şimdi hemen gidemem. Hatıra defterimi size sunacağım. Bir şeyler yazmak lütfunu esirgemeyin.

Mefisto: Peki.

(Deftere yazar ve sonra onu iade eder)

Öğrenci: *(Okur.)*

“Siz de Tanrı gibi olacak, hayır ve şerrin ne olduğunu bileceksiniz.”

(Defteri büyük bir saygı ile kapar ve veda eder.)

Mefisto: Sen özellikle o eski söze ve benim bir yılan gibi olan yeğenime uyarsan bir gün mutlaka Tanrı'nın benzeri olmanın cezasını çekersin.

(Faust gelir.)

Faust: Şimdi nereye gideceğiz?

Mefisto: Nereye istersen oraya. Önce küçük dünyayı, sonra da büyük dünyayı görürüz. Bu bedava inceleme gezisinin ne kadar faydalı ve eğlenceli olacağını bir bilsen!

Faust: Yalnız ben şu uzun sakalımla o hafif yaşam tarzına uymam. Bu teşebbüste başarılı olamayacağız. Zaten ben oldum olası kalabalığın içine girmeyi hem sevmem hem de beceremem. Başkalarının yanında kendimi çok küçük hissedirim! Onun için hep şaşıracağım.

Mefisto: Aziz dostum. Zamanla her şey düzelir. Şunu unutma ki sen nefsine güvendiğin anda, yaşamının sırnını da anlamış olacaksın.

Faust: Şimdi evden nasıl çıkacağız? Atın, araban, uşağın nerede?

Mefisto: Mantomuzu açacağız, o bizi havada taşıyacak. Yalnız bu cesaretli hareketimizde yanına fazla yük alma! Hazırlayacağım bir parça ateş havası, bizi hafifletip bu dünyadan havalandıracak. Hafif olursak çok çabuk yükseliriz. Senin bu yeni hayat yolunu kutlarım.

Öğrencilerin Leipzig'de Düzenlediği Bir İçki Alemi.

Frosch: Burada hiç içen yok mu, gülen yok mu yahu? Surat asmayı öğretirim ben size. Başka günler etrafınıza alev saçıyordunuz, bugün ise ıslanmış saman gibi hiç sesiniz çıkmıyor.

Brander: Kabahat sende. Eğlenecek bir şey bulamıyorsun. Hiç bir komiklik ve domuzluk yapmıyorsun.

Frosch: *(Kafasına bir bardak şarabı döker.)*

İşte sana söylediklerinin ikisi de.

Brander: Domuz oğlu domuz.

Frosch: Bunu istiyordun ya. İşte dediğin oldu. Niçin kızılıyorsun?

Siebel: Kavga çıkaran kim olursa olsun, defolup gitsin buradan! Neşeli şarkılar söyleyerek kafayı çekin ve bağının. Hulla,hulla...

Altmayer: Eyvah, mahvoldum. Herif kulağımın içine su püskürttü. Hemen pamuk getirin.

Siebel: Kubbe çınlamalı ki sesin kuvveti anlaşılsın.

Frosch: Doğru, çok doğru. Her şeyi hoş görmeyenler, çabuk çıkın buradan.

Altmayer: Tralalla, tralalla...

Frosch: Hançereler akortlu.

(Terennüm etmeye başlar.)

"Kutsal Roma İmparatorluğu, nasıl oluyor da hâlâ yıkılmıyor?"

Brander: Ne kötü bir şarkı. Hem siyasi hem de çok üzücü. Roma İmparatorluğu'nun işlerine bakmak zorunda olmadığımız için her sabah Tanrı'ya şükredin. Roma'da imparator veya başbakan olmayışımı kendim için bir kazanç sayıyorum. Ama bir baş da gerekli. Kendimize bir öncü seçelim. İnsanın hangi niteliğinin önemli olduğunu ve insanı yücelttiğini bilirsiniz.

Faust

Frosch: *(Terennüm eder.)*

“Bayan bülbül, haydi uç. Sevgilime selam götür.”

Siebel: Sevgiliye selam göndermek yok. Burada bu konunun açılmasını istemem.

Frosch: “Sevgiliye selam ve öpücük.” Sen buna engel olamazsın. .

(Terennüme başlar.)

*Sürgüyü aç sakın gecede,
Sürgüyü aç, sevgili nöbette,
Sürgüyü kapa, sabah olunca.*

Siebel: Şarkını söyle ve onu öv. Ben kendi adıma buna gülerim. O beni ortada bıraktı, sana da aynı şeyi yapacağından hiç kuşku yok. Sevgiliye bir ev cücesi gerek.

Cüce onunla bir yol ağzında fingirdeyebilir ve Blochberg’den dönen ihtiyar bir teke, dört nala koşarak ona tünaydın diye meleyebilir. Asil ve temiz bir delikanlı, bu kadına çok fazla gelir. Ona selam gönderme yerine, onun pencerelerini taşlamak gerekir.

Brander: *(Masaya vurarak.)*

Dikkat, dikkat! Sayın baylar. Hepiniz bana itaat edin. Bilirsiniz ki ben, hayatın tadını çıkarmasını bilirim. İçimizde âşık olan insanlar var. Şimdi onların şerefine, usulüne göre bir şarkı söylemeliyim. Dikkat edin, bu çok yeni bir tarzda şarkı olacak. Son mısrasını hep birlikte söyleyelim:

*Mutfakta, yuvasında bir fare vardı.
Sadece yağ ve tereyağla beslenirdi,
Doktor Luter gibi bir göbek yapmıştı,*

Aşçı kadın ona zehir verdi,
O zaman dünya onun başına zindan oldu,
Sanki yüreğinde aşk vardı.

(Hep birlikte coşarlar ve koro hâlinde, "Sanki yüreğinde aşk vardı." mısrasını söylerler.)

Brander:

Gare delikten girip çıkardı .
Ve her tabaktan yalardı,
Böylece yemeğe doyardı,
Buna sinirlenmek faydasızdı.
Nice defalar korkudan sıçramıştı,
Zavallı hayvan artık bundan bıkmıştı.
Sanki yüreğinde aşk vardı.

Koro:

Sanki yüreğinde aşk vardı.

Brander:

Korkudan güpegündüz mutfaga girerdi,
Nihayet bir gün içine ateş düştü.
Çok kötü feryatlar etti,
Zehir veren kadın ise buna gülüyordu.
Fare, delikten son ıslığını çaldı.
Sanki yüreğinde aşk vardı.

Koro:

Sanki yüreğinde aşk vardı.

Siebel: Basit delikanlılar nasıl da seviniyorlar! Zavallı farelere zehir vermek bir marifet bence...

Faust

Frosch: Galiba fareleri çok seviyorsun!

Altmayer: Kel kafalı şişkoya bir bakın, bu felaket sanki onu yumuşattı. Çünkü farenin şişmiş leşini kendine benzetti.

(Faust ve Mefisto içeriye girerler.)

Mefisto: Seni önce, neşeli toplantılara götüreyim ki ne kadar kolay yaşanabileceğini kendi gözlerinle gör. Şu halk için her gün, âdeta bir bayramdır. Zamanı böyle anlamak için az bir zekâ ve çok rahatlık yeter. Dar bir halk ı içinde yavru kedilerin kendi kuyruklarıyla oynayışları gibi herkes dans edip durur. Başları ağrımadıkça ve meyhaneci veresiye içki verdiği sürece, keyifleri yerindedir. O zaman üzüntü nedir, bilmezler.

Frosch: Bunlar galiba seyahatten geliyorlar. Tuhaf hâllerinden, geleli bir saat bile olmadığı anlaşılıyor.

Siebel: Evet, doğru, haklısın. Ben Leipzig'imi sever ve överim. Orası Paris değildir ama halkını iyi yetiştiren bir yerdir.

Siebel: Bu yabancılar kim acaba?

Frosch: Dur hele, yanlarına gidip bir bakayım. Heriflerin sırrını bir bardak şarap vererek, çocuğun dişini çeker gibi hemen alırım. Sanki asil bir evden çıkmış gibi geliyorlar. Gururlu ve neşesiz bir hâlleri var.

Brander: Bunların panayır şarlatanı olduğuna bahse giderim.

Altmayer: Belki.

Frosch: Durun, ben onları konuşturmasını bilirim.

Mefisto: Şeytan halkın yakasına yapışsa bile halk onun farkında olmaz.

Frosch: Baylar, sizi selamlıyorum.

Siebel: Selama karşılık verdiğiniz için çok teşekkür. *(Mefisto'yu yandan süzer.)*. Herif, tek ayağının üstünde ne sallanıyorsun öyle?

Goethe

Mefisto: Yanınıza oturmamıza izin verir misiniz? İyi bir şarap bulamıyoruz, bari bu toplulukta eğlenelim.

Altmayer: Çok zor beğenen birine benziyorsunuz.

Frosch: Herhâlde Ribbah Köyü'nden geç vakit yola çıktınız. Akşam yemeğini Bay Hans'la birlikte mi yediniz?

Mefisto: Bugün ona uğrayamadık. Son görüşmemizde siz yegenlerinden çok söz etti ve hepinize selam gönderdi.

Altmayer: (Yavaşça.) Şimdi aldın mı ağzının payını! Görüyorsun ki adam bu işten anlıyor.

Siebel: Zehirli yılan.

Frosch: Dur biraz, ben onu alt etmesini bilirim.

Mefisto: Yanılmıyorsam usta seslerden bir koro vardı. Gerçekten bu kubbede şarkı güzel yankılanır.

Frosch: Siz de virtüöz müsünüz yoksa?

Mefisto: Hayır efendim, ne haddimize. Ama güçlü bir arzu duyuyorum.

Altmayer: Bir şarkı söyleyin, dinleyelim.

Mefisto: Hoşunuza giderse.

Siebel: Ama yeni bir şarkı olsun.

Mefisto: Biz, şarkı ve şarabın güzel diyarından, yani hepimizin bildiği İspanya'dan geliyoruz.

(Şarkı söylemeye başlar.)

Eskiden büyük bir kral vardı,

Onun büyük bir piresi vardı.

Onu oğlu gibi severdi.

Bir gün terzisini çağırdı,

Piresine bir elbise ısmarladı,

Faust

Önünde bir de haç asılıydı.

Pire bakan olmuştu.

Bir de yıldız takmıştı.

Tüm kardeşlerini de yanına almıştı.

Onlara da rütbelere verilmişti

Ama saray halkının huzuru kaçmıştı,

Çünkü pireyi ezmek yasaklanmıştı.

Ama bizi ısırsa bir pire,

Ezip sereriz, o lanetliyi yere.

Brander: Eğer terzi canını seviyorsa ona tembih edin, ölçüyü çok dikkatli alsın ve pantolonu buruşuk yapmasın.

Koro: Coşkun bir şekilde:

Ama bizi, ısırsa bir pire,

Ezip sereriz, o lanetliyi yere.

Frosch: Bravo, bravo, bu çok güzeldi!

Siebel: Dansı her pirenin başına.

Brander: Parmaklarınızı sivriltilip onu hemen yakalayın.

Altmayer: Yaşasın hürriyet, yaşasın şarap.

Mefisto: Eğer şarabınız iyiye hürriyeti kutlamak için ben de bir yudum şarap içmek isterdim.

Siebel: Bu sözü bir daha duymayalım.

Mefisto: Patronun beni şikâyet edeceğinden korkmasam sizlerle kendiliğimden bir şeyler sunmak isterim.

Siebel: Verin, ben onu kabul ederim.

Frosch: Bari dolu bir bardak verin de sizi övelim. Yalnız bardak küçük olmasın. Konuşup karar verebilmem için önce ağzım dolmalı.

Goethe

Altmayer: (Yavaşça.) Renli olmalılar.

Mefisto: Fıçıları delemek bir alet gerekiyor.

Brander: Fıçılar kapı önünde değil ki! Deliciyi ne yapacaksın?

Altmayer: Arka tarafta patronun bir sürü aleti var.

Mefisto: (Deliciyi eline alarak Frosch'a.) Sen ne içmek istediğini söyle?

Frosch: Çok çeşitli şaraplarınız mı var sanki?

Mefisto: Herkese istediğini tattıracağız.

Altmayer: (Frosch'a) Sen de hemen dudağını yalamaya başladın!

Frosch: Eğer içeceğim şarabı ben seçeceksem Ren şarabı isterim. En iyi nimetleri benim vatanım verir.

Mefisto: (Frosch'un oturduğu yerde masanın kenarına küçük bir delik açar.)

Deliciyi tıkamak için biraz mum getirin.

Altmayer: Bunlar sahtekâr insanların işi.

Mefisto: (Brander'e) Ya siz?

Brander: Ben şampanya isterim. Bol köpüklü olsun.

(Mefisto deliciyi mumla kapatır.)

Brander: İnsan sürekli olarak yabancı şeylerden uzak kalamaz. Her şeyin iyisi, genellikle uzaklardadır. Halis bir Alman, Fransız'a tahammül edemez ama şaraplarını severek içer.

Siebel: Size itiraf edeyim ki ben, ekşi şarabı sevmem. Tatlı şaraptan bir bardak ver.

Mefisto: (Şişenin kapağını delerek.) Size hemen şimdi Tokayer şarabı akacak.

Altmayer: Hayır baylar, benim yüzüme bir bakın. Görüyorum ki bizi aldatıyorsunuz.

Mefisto: Hayır, hayır; böyle sizin gibi asil misafirleri aldatmak fazla cesaret gerektirir. Hemen söyleyin, size ne tür bir şarap sunabilirim?

Altmayer: Onların hepsi birdir. Uzun uzadıya sormana gerek yok.

Mefisto: *(Tuhaf jestler yaparak)...*

Üzüm asmada,
Boynuz tekede,
Şarap kadehte,
Tahta masa, bize şarap ver, serin
Tabiata iyi bak, derin..
İşte size bir mucize, yeter ki ona iman edin,
Çıkarın tıkaçları bol bol için.

(Hepsi tıkaçları çıkarır ve herkesin bardağına istediği cinsten şarap dolar. Ve hep birlikte, "Bize akıyor güzel pınar." derler.)

Mefisto: Sakın beni unutmayın.

Keyfimiz Hannibalvari hoş,

Herkesin kafası domuz gibi sarhoş.

Mefisto: Bak, ipini koparan halk nasıl da eğleniyor!

Faust: Ben buradan çıkmak istiyorum.

Mefisto: Şimdi çok dikkat et. Hayvani yönleri ne kadar parlak şekilde görülecek.

Siebel: *(Şarabı içerken yere dökülür, birden bire alev oluşur.)*
İmdat, yangın var, Cehennem yanıyor!

Mefisto: *(Aleve bir işaret yaparak.)* Ey dost, sakın ol, *(Sonra etrafındakilere dönerek.)* Bu defa bir ateş damlasından ibaretti.

Siebel: Ne oluyor burada? Durun biraz, bizi tanımadığınız anlaşıyor. Size söylüyorum, bunu çok pahalı ödeyeceksiniz.

Frosch: Bu defalık bıraksak.

Altmayer: Yani onu buradan yavaşça atalım diyorum.

Siebel: Ne... Burada hokkabazlık yapıyorlar ha!

Mefisto: Otur oturduğun yerde, şarap fıçısı, sen de.

Siebel: Bir de kabalık mı yapıyorsun süpürge sapı?

Brander: Orada dur da şu dayaağı ye!

Altmayer: *(Masadan bir tıkaçı çeker, hemen yüzüne bir alev gelir).* Yanıyorum, yanıyorum!

Siebel: Büyücülük bu. Vurun, öldürün şu herifi! *(Bıçakları ekip birlikte Mefisto'ya saldırırlar.)*

Mefisto: *(Oldukça ciddi bir jestle.)*

*Yanlış bir biçim, yanlış bir söz,
Değiştirir yer ve öz,
Hem burada hem de orada olunuz.*

(Birbirlerine şaşkın bir şekilde bakarlar.)

Altmayer: Neredeyim ben, ne kadar güzel bir memleket burası?

Frosch: Üzüm bağları. Şu gördüğüm gerçek mi?

Siebel: Üzümler de olgun.

Brander: Çardaktaki asmaya bakın, ne kadar güzel.

(Birbirlerinin burunlarını tutup bıçaklarını çekerler.)

Mefisto: Gözünüzden perdeyi kaldırın da şeytanı nasıl sevindirdiğinizi ve onun sizinle nasıl eğlendiğini bir görün.

(Faust'la birlikte ortadan kaybolur, diğerleri de birbirinden ayrılır.)

Siebel: Ne oluyor?

Altmayer: Nasıl yani?

Frosch: Bu senin burnun muydu?

Brander: *(Siebel'e)* Seninki benim elimde.

Altmayer: Öyle bir yumruktu ki kemiklerimi sızlattı. Duramıyorum, bana bir sandalye verin.

Frosch: Hayır, ne oldu, söyleyin?

Siebel: Nerede o herif? Elime bir geçirirsem canını cehenneme göndereceğim.

Altmayer: Ben onu bir fıçıya binip giderken gördüm, ayaklarım da sanki kurşun gibi ağırlaştı. *(Masaya yaklaşarak)* Yine şarap gelirse benim olsun.

Siebel: Bunların hepsi yalan ve göz boyamak içindi.

Frosch: Oysa ben şarap içtiğimi hissediyor gibiydim.

Brander: Yaaa, o üzümler neydi?

Altmayer: Gel de şimdi mucizeye inanma!..

Büyücüler Mutfağı

(Yere yakın bir ocağın üzerinde duran büyük bir kazanın altında ateş yanmaktadır. Çıkan buharların içinde, bir sürü hayaletler görünür. Ocağın yanında bir dişi şebek, küçücük elleriyle kazanı karıştırır ve taşmamasına dikkat eder. Yanında erkek şebek yavrularıyla ısınmaktadır ve duvarlar çok garip büyücü aletleriyle doludur.)

Faust ve Mefisto

Faust: Bu çılgın büyücülükten iğreniyorum. Bana, bu hezeyan çölünde şifa bulacağımıMI vadediyorsun? Ben şimdi bir kocakarıdan mı nasihat dinleyeceğim? Otuz sene bu pislik kaynatmacılığıyla mı uğraşacağız? Başka bir çaren yoksa, vay hâline! Ben, umudumu şimdiden kaybettim bile. Tabiat veya asıl bir insanın zekâsı, acaba bir ilaç yapmamış mıdır?

Mefisto: Dostum, eskiden olduğu gibi yine mantıklı konuşuyorsun. Seni gençleştirmek için de tabii bir şeyler vardır. Ama o acayip bir konudur ve başka bir kitapta yazılıdır.

Faust: Onu bilmek istiyorum.

Mefisto: Peki. Anlaşılan parasız, doktorsuz ve büyüsz bir çare bulmak istiyorsun!

Bunun için hemen kırlara çık, toprağı kazmaya başla, kendini ve aklını, sınırlı bir saha içinde tut, oldukça basit yiyeceklerle beslen, sığırlarla bir sığır gibi yaşa ve hasat yaptığın tarlayı kendin gübrelle. Bu yaptıklarından dolayı da utanma, onları bir kusur sayma. Bu şekilde yaşamam, senin seksen yaşına kadar genç kalmanı sağlayacak en iyi çaredir.

Faust

Faust: Ama ben bu işlere alışık değilim. Kazma kullanamam, dar bir yaşam da beni hiç sarmaz.

Mefisto: Öyleyse yine cadı karısına müracaat etmelisin!

Faust: Peki ama bu cadı karısına ne gerek var, içkiyi kendin kaynatamaz mısın?

Mefisto: Bu söylediğin, vakit geçirmek için hoş bir eğlence olurdu. Ben de o sırada bin köprü kurardım. Bu işte yalnızca bilgi ve beceri değil, sabır da gerekli. Sakin bir insan bununla senelerce uğraşır. Ancak o ince tahammül, zamanla kuvvetlenir. Sonra, bu iş için gerekli olan şeylerin hepsi çok ilginçtir. Onları insana şeytan öğretmiştir; ama kendisi yapamaz (*Hayvanlara bakar.*). *Bak ne kadar şirin bir aile! Şu hizmetçi kadın, şu da uşak. (Hayvanlara seslenir.)* Bayan evde değil galiba!

Hayvanlar: Bacadan çıkıp ziyafete gitti.

Mefisto: Bu deliliği ne kadar sürer?

Hayvanlar: Herhâlde biz bacaklarımızı ısıtıcaya kadar.

Mefisto: (*Faust'a seslenir.*) Şu narin hayvanları nasıl buluyorsun?

Faust: Ben bunlardan daha iğrenç bir şey görmedim.

Mefisto: Ama onların konuşma tarzı tam benim sevdiğim tarzdır. (*Hayvanlara*) Keratalar, söyleyin bana. Böyle karıştırarak neyi köpürtüyorsunuz?

Hayvanlar: Dilenci çorbası pişiriyoruz.

Mefisto: Epeyce de kalabalığınız var.

Erkek şebek: (*Yaklaşıp Mefisto'ya dokunarak.*)

Yuvarlan zarım,

Çok fena hâlim,

Kazandır beni,

Goethe

Zengin et beni,
Dolarsa kesem,
Gelir neşem.

Mefisto: Şu maymun piyangoya katılabilse kendisini ne kadar mutlu hissedecekti! (Bu sırada şebek yavruları büyük bir küreyi yerde yuvarlayarak ortaya getirirler.)

Erkek şebek:

İşte dünya böyle
İner ve çıkar öyle.
Döner, durmadan.
Billur gibi çınlar vurulunca
Bin parçaya ayrılır kırılınca.
Şurası parlar,
Burası ışıldar.
Sırçadandır kırılır,
Parçaları her tarafa yayılır.
Mefisto: Şu elekle ne yapacaksın?

Erkek şebek: (Eleği indirir.)

Eğer sen bir hırsız olsaydın seni bu elekle hemen tanırdım. (Dişi şebeğe doğru koşar ve eleği ona uzatır.) Şu elekten bir bak, hırsızı tanıdın mı? Yoksa tanıdın da adını söylemeye mi cesaret edemiyorsun?

Mefisto: (Ateşe yaklaşarak...) Şu tencere ne olacak? Erkek ve dişi şebek: Vay tembel vay, daha tencerenin ve kazanın ne olduğunu bilmiyor!

Faust

Mefisto: Haddini bilmez hayvanlar.

Erkek şebek: Şu yelpazeyi getir de önündeki sandalyeye otur.
(Mefisto'yu sandalyeye oturtur.)

Faust: *(Bu sırada bir aynanın önüne gidip durur. Sonra ona bakarak, bazen yaklaşır bazen de uzaklaşır.)*

Gördüğüm şey nedir? Bu büyüğü aynada ne kadar ilahî bir tablo görüyorum? Ey aşk perisi, kanatlarının en hızlı olanını bana ödünç ver ve beni onun ülkesine götür. Ah, ne olur burada kalmasam da ona yaklaşmaya cesaret edebilsem! Onu hiç olmazsa bir sis bulutu içinde görebilsem! Bu, en güzel kadının tasviri! Böyle bir şey mümkün mü? Bir kadın bu kadar güzel olabilir mi? Yoksa ben, bu boylu boyunca uzanmış olan bedende, bütün göklerin özünü mü görüyorum? Acaba yeryüzünde böyle şey var mıdır?

Mefisto: Elbette vardır. Tanrı altı günde yarattığı şey için kendi kendine "Aferin" derse tabii ki mükemmel bir eser gerçekleşir. Sen, şimdilik onu doyuncaya kadar seyret ve sabret. Ben sana öyle mükemmel bir güzel tattıracağım ki onu alıp evine götürebilen insana ne mutlu!

(Faust, hâlâ aynaya bakmaktadır.)

Mefisto: (Sandalyenin üstünde gerinir ve yelpazeyle kendisine serinlik verir.)

Burada, kendimi sanki bir kralın tahtında oturuyor gibi hissediyorum. Hükümdarlık asası elimde, sadece tacım eksik.

Hayvanlar:

(Aralarında birçok ilginç hareketler yaptıktan sonra, büyük bir gürültü ve şamata ile Mefisto'ya bir taç giydirirler.)

Ne olursun, şu tacı kan ve terle yapıştırma lütfunda bulun.

(Taçla birlikte dolaşırken, onu düşürüp kırarlar ve tacın parçalarını alarak hepsi birden sıçramaya başlar.)

Goethe

Nihayet olan oldu. Biz hem konuşurken hem görürken hem de dinlenirken şiir söyleriz.

Faust: *(Aynanın karşısında durmaktadır.)* Eyvah, nerede ise aklımı oynatacağım!

Mefisto: *(Hayvanları göstererek...)* Benim de başım dönmeye başlıyor gibi.

Eğer yar olursa şansımız
Ve uygun düşerse işimiz,
İşte sen o zaman gör fikirleri.

Faust: Buradan derhâl uzaklaşalım. Göğsümde müthiş bir yanma var.

Mefisto: Bunların şairliklerine bir diyecek olmadığını kabul etmeliyiz.

(Bu sırada dişl şebeğin ihmal ettiği kazan taşar, bir alev de baccayı sarar. Büyücü kadın korkunç bir çığlık atarak alevin içinden süzölüp aşağı iner.)

Büyücü kadın:

Ay, ay, ay. Lanetli hayvan vay!
Unutursun kazanı,
Yakarsın kadını,
Seni melun hayvan vay.
Ne oluyor orada?
Sen ne arıyorsun burada?
Ey buraya sokulan vahşi,
Yağsın başına cehennem ateşi!

(Kepçeyi kazana daldırır. Sonra Faust, Mefisto ve hayvanlara doğru ateş sıçratır. Bunun üzerine hayvanlar inlemeye başlarlar.)

Faust

Mefisto; (Elindeki yelpazeyi ters çevirir. Sonra bununla bardakların ve tencerelerin dibine vurur.)

*Parça parça ol,
İşte lapa, işte kupa,
Bu bir şaka!
Girmiyor mu kulağına?
Tempodur bu senin şarkına!
Seni hain ve alçak seni,
Tanımadın mı beni?
Bildirim sana haddini.
Kimse tutmasa elimi,
Parçalarım hemen ben sen
Ve cin kedilerini!
Hiç korkmuyor musun şu önlükten?
Ve şu horoz tüyünden?
Yüzümü gizledim mi senden,
Adımı niçin hâlâ soruyorsun benden?*

Büyücü kadın: Ah üstadım! Sizi böyle kaba bir şekilde selamladığım için beni affedin. At ayağını görmüyorum da! Sizin iki karganız vardı, onlar nerede?

Mefisto: Bu defalık kurtuldun sayılır. Çünkü uzun bir süreden beri birbirimizi görmemiştik. Bütün dünyanın yaladığı kültür, şeytanı da etkilemiş. O kuzey gulyabanisi kıyafetimle artık kimseye görünmez oldum. Boynuz, kuyruk ve uzun tırnakları nerede görüyorsunuz? Benim için kaçınılmaz olan ayağım, halkın gözündeki saygınlığıma zarar verebilirdi. Bu nedenle ben de bazı gençler gibi senelerden beri takma bacak kullanıyorum.

Goethe

Büyücü kadın: *(Dans ederek.)* Nerede ise aklımı oynatacağım.
Demek şeytan cenaplarını, yine burada görüyorum!

Mefisto: Ey kadın, o ismi ağzına almamanı sana söylemeliyim.

Büyücü kadın: Niçin, o ne yaptı size?

Mefisto: O çoktan masal kitabına yazıldı bile. Ama bu, insanların durumunu düzeltmedi. Fenadan kurtuldular ama fenalar yine yerinde kaldı. Bana, "Baron cenapları" dersin bir sorun çıkmaz. Ben de öteki asilzadeler gibi bir asilzadeyim. Asaletimden şüphe etmezsin. Bak işte görüyorsun, şu sancak, şu da arma.

(Sonra ahlaksızca bir işaret yapar.)

Büyücü kadın: *(Uzun süre kahkahalarla güler.)* Sizin huyunuz bu, hep böyle çapkınsınızdır.

Mefisto: *(Faust'a)* Dostum, bunu iyi anlamalısın. Büyücülerle birlikte yaşamamanın yolu budur.

Büyücü kadın: Baylar, söyleyin bakalım, ne arzu ediyorsunuz ?

Mefisto: Şu içtiğimiz şaraptan dolu bir bardak! Ama en eskisinden olsun, yıllar onun kuvvetini arttırır.

Büyücü kadın: Pekâlâ, şurada bir şişe şarabım var. Bazen ben de içerim. Artık kötü kokusu da kalmadı, size bundan bir kadehçik verebilirim.

(Yavaşça): Ama hazırlıksız içerse bir saat bile yaşayamaz.

Mefisto: O benim çok iyi bir dostumdur. Ona iyi geleceğinden hiç kuşku yok. Senin mutfağının en iyi yemekleri ona layıktır. Daireni çiz, tekerlemeni söyle ve ona en eski şaraptan bir kadeh ver.

(Büyücü kadın garip hareketler yaparak bir daire çizer, içine tuhaf bazı eşyalar koyar. Bu sırada bardaklar oynamaya, kazan ötmeye başlar ve birdenbire bir müzik ortaya çıkar. Kadın, büyük bir kitap getirir, şebekleri dairenin içerisine belirli bir sıraya göre dizer.

Faust

Bunlar hem rahle vazifesini görür hem de şamdanları tutarlar. Bu işler bitince Faust'a yaklaşması için işaret eder.)

Faust: (Mefisto'ya) Hayır, sen bana bundan ne çıkacağını söyle? Bu tuhaf eşyalar, bu delice hareketler, bu bayatlamış yalan, bunlar bildiğim ve hiç sevmediğim, öğrendiğim şeylerdir.

Mefisto: Sen saçmaladığının farkında mısın? Bu, işin gülünecek tarafı. Bu kadar komik olma yahu! Şarabın sana yararlı olması için büyücünün doktor rolünde hokkabazlık yapması gerekir. (Faust'u dairenin içine iter.)

Büyücü kadın: (Süslü ve gösterişli bir eda ile kitaptan okumaya başlar.)

*Bunu çok iyi anlamalısın,
Birden on yapmayı başarmalısın,
İkiyi çıkarıp üçü birleştirmelisin,
Zenginliğe böyle ulaşmalısın.
Dördü kaybedip beş ve altıdan,
Yedi, sekizle işi tamamlamalısın.
Dokuzu bir, onu da sıfır saymalısın,
Büyücü rakamları böyledir, anlayasın.*

Faust: Bu kocakarı galiba humma hastalığına tutulmuş. Hasta gibi sayıklıyor.

Mefisto: Ben biliyorum. Daha bitmesine çok var, bu kitap böyle devam eder. Ben onunla çok vakit kaybettim. Çünkü çelişkili ifadeleri var; hem akıllı hem de deli için daima gizemlidir. Dostum, bu sanat hem eskidir hem de yeni. Her dönemde üçü bir ve biri üç yapma yöntemiyle gerçeği bozmak ve değiştirmek âdetti. Bu

tekerlemeler hep böyle söylenir ve fazla zorlanmadan öğrenilir. Delilerle kim uğraşacak? İnsan bir sözcük işittiğinde illa onun altında bir şeyler olduğunu düşünmek gerektiğini sanıyor!

Büyücü kadın: *(Devam eder.)* Bilimin yüce kudreti herkes için bir sırdır. Kim zihnini yormazsa ona öğretilir. Böyle bir kimse, onu emeksiz ve zahmetsiz elde eder.

Faust: Tanrı aşkına, bu kadın neler saçmalıyor böyle? Neredeyse başım çatlayacak. Kafam o kadar karışık ki yüz bin kişilik bir deli topluluğunun hep bir ağızdan konuştuğunu işitiyor gibiyim.

Mefisto: Bu kadarı yeter usta kahin, içkiyi getir ve kadehi ağzına kadar doldur. Şimdi bu içkinin dostuma hiçbir zararı olmaz. O, nice değişik şeyler içmiş ve yüksek düzeylere ulaşmış bir adamdır.

Büyücü kadın: *(Zahmetli bir merasimle bardağa şarap doldurup Faust'a verir. Faust bunu ağzına götürürken birdenbire küçük bir alev peyda olur.)*

Mefisto: Haydi indir şunu hemen midene. Ha gayret! Hemen kalbinde bir rahatlık hissedeceksin. Sen şeytanla senli benli hâle gelmişken bu alevden mi korkacaksın?

Büyücü kadın: *(Daha önce çizdiği daireyi bozar, Faust daire çizgisinin dışına çıkar.)*

Mefisto: Buradan hemen çıkalım. Senin şimdi burada oturman doğru değil.

Büyücü kadın: Şu yudum size afiyet olsun ve mutluluklar getirsin.

Mefisto: Eğer ben de sana böyle bir iyilik yapabilirsem onu bana Valpurgiz gecesinde hatırlatabilirsin...

Büyücü kadın: İşte size güzel ve etkileyici bir şarkı, bunu ara sıra söylerseniz çok farklı bir haz duyarsınız.

Faust

Mefisto: (*Faust'a*) Çabuk gel, seni götürüyüm. İçkinin kuvvetinin hem içine hem dışına etki edebilmesi için senin terlemen gerekir... Sana havailiğin tadını çıkarmayı sonra öğreteceğim. Bu içkiyi içtiğine göre, çok geçmeden içinde aşk perisinin canlanmaya başladığını ve oraya buraya yöneldiğini büyük bir hazla duyacaksın.

Faust: Bırak da şu aynaya bir daha bakayım. O kadın sureti ne kadar güzeldi!

Mefisto: Hayır, dünyanın en güzel kadını çok yakında karşında bulacaksın. (*Kendi kendine.*)

Vücudunda bu içki durdukça her kadını bir Helen zannedeceksin.

Goethe

Faust ve Margaret sokaktan geçerler

Faust: Küçük güzel bayanım, size kolumu vererek refakat edebilir miyim?

Margaret: Hayır, ben ne küçük bayanım ne de güzelim. Evime refakatsiz de gidebilirim. *(Geçip gider.)*

Faust: Vallahi çok güzel bir kız! Ömrümde bu kadar güzelini hiç görmedim. Namuslu, ahlaklı ve biraz da nazlı. Dudaklarının kırmızılığını, yanaklarının parlaklığını ölünceye kadar unutamayacağım. Gözlerini indirip önüne bakışı, kalbimde derin bir iz bıraktı. Hele konuşmayı birden kestirip atması yok mu? İnsanı sarhoş edecek bir güzellik bu!

(Bu sırada Mefisto çıkagelir.)

Faust: Beni iyi dinle. Şu kızı bulup hemen bana getirmelisin.

Mefisto: Hangisini?

Faust: Az önce önümüzden geçeni.

Mefisto: Şunu mu? Bütün günahlarından kendisini kurtaran rahibin yanından geliyor. O sırada ben papazın kürsüsüne iyice sokulmuştum, pek masum bir kuzuymuş. Çıkarılacak hiçbir günahı yoktu. Dolayısıyla benim ona sözüm geçmez!

Faust: Ama on dört yaşını geçmiş.

Mefisto: Sen, cahil âşıklar gibi konuşuyorsun. Böyle konuşmakla her güzel çiçeğe göz koyma ve dünyada elde edilemeyecek şeref, kazanılamayacak kalp olmadığını zannetme hatasına düşüyorsun.

Faust: Ahlak hocası bayım! Sen bu kanunu git, başkalarına anlat. Ben sana şunu söylüyorum: Bu güzel genç kız hemen bu gece kollarımın arasında olmazsa gece yarısı seninle aramız bozulacak.

Mefisto: Dünyada mümkün olan şey var, olmayan şey var. Benim, sadece küçük bir fırsat kollamak için bile en az on dört güne ihtiyacım var.

Faust: Benim yedi saat dayanabilecek kadar sabrım olsaydı böyle küçük bir varlığı ayartmak için şeytana ihtiyacım olmazdı.

Mefisto: Siz bir Fransız gibi konuşuyorsunuz. Rica ederim, sizin keyfiniz kaçmasın. Sadece sevdiğine ulaşmanın verdiği zevk neye yarar? Önce etrafında dolaşıp sonra bin dereden su getirircesine dil döküp o güzel bebeği yola getirmekten alacağınız zevk oldukça fazladır.

Faust: Bu söylediklerin olmadan da onu arzuluyorum.

Mefisto: Şimdi şakayı da birbirimizi suçlamayı da bir tarafa bırakalım. Bu güzel kıza o kadar çabuk ulaşamazsın. Cepheden hücumla ele geçirilecek bir şey değil o!.. Biraz hile kullanmamız gerekiyor.

Faust: O körpe melekten bana bir şeyler getir. Beni onun yatağına götür. Bu aşk zevkimi tatmin edebilmem için bana, onun boyun atkısını veya ona ait bir çorap bağını getir.

Mefisto: Sizin ızdıraplarınızı anlamaya çalıştığımı görmeniz için hiç vakit kaybetmeyelim. Sizi hemen bu akşam onun odasına götüreceğim.

Faust: Bu akşam onu göreceğim ve ona sahip olacağım, değil mi?

Mefisto: Hayır. O, komşularından birinin evinde olacak, bu sırada siz yapayalnız, onun teneffüs ettiği hava içinde, zihninizde gelecekte yaşayacağınız mutlulukları hayal ederek zevke dalacaksınız!

Faust: Gidebilir miyim?

Mefisto: Henüz çok erken.

Faust: Bana, ona verebileceğim bir hediye bul. (*Sonra Faust çıkıp gider.*)

Mefisto: Hemen size bir hediye. İşte kıbar bir hareket! Bununla başarılı olacaktır. Bazı güzel yerler ve eskiden toprağa gömülmüş birçok mücevher biliyorum, onları bir gözden geçirmeliyim. (*Bu konuşmadan sonra Mefisto gider.*)

Faust

Küçük ve Temiz Bir Oda

Margaret: *(Saçlarını örüp bağlar.)*

Bugün gördüğüm beyin kim olduğunu bir öğrenebilsem neler verirdim! Hiç kuşkusuz yiğit bir insana benziyor. Herhâlde asil bir ailedendir. Bunu yüzünden anladım. Yoksa o kadar cüretkâr olamazdı. *(Çıkar.)*

Mefisto: Sessizce giriniz.

Faust: *(Bir süre sessiz durduktan sonra)*

Rica ederim beni yalnız bırakın.

Mefisto: *(Çevresine bakınarak.)*

Her genç insan bu kadar temiz olamaz. *(Çıkıp gider.)*

Faust: *(Çevresine bakınarak)*

Bu kutsal yeri dolduran tatlı loşluk, sen ne hoşsun! İçimize verdiği ümit ile hayatımızı arkasından sürükleyen tatlı aşk ızdırabı, kalbimi tümüyle kapla. Bu odanın her tarafında nasıl bir huzur hissi, nasıl bir düzen ve nasıl bir sevinç havası esiyor! Bu fakirlikte bu ne zenginlik! Bu kapalı yerde bu ne mutluluk böyle!..

(Kendini yatağın yanındaki deri sandalyenin üstüne atar.)

Geçmiş nesiller gibi beni de hazda ve acıda kollarının arasına al. Bu atalar tahtının etrafını, küçük çocuk kabileleri kim bilir kaç defa sarmıştır? Belki de benim bu küçük sevgilim, Noel'i kutlamak için o masum hâliyle burada dedesinin buruşuk ellerini öpmüştür...

Ey genç ve güzel kız! Sana bir gün bir anne gibi hocalık yapan, masanın üstüne şu örtüyü tertemiz örttüren, kumları bile ayaklarının dibine serptiren, bir bolluk, huzur ve düzen kaynağı olan ruhunun, etrafımda fısıldadığını hisseder gibiyim. Ey sevimli el, o kadar yücesin ki şu basit kulübe senin sayende bir cennet olmuş sanki!

(*Yatağın örtülerinden birini kaldırır.*) Beni nasıl bir zevk kaplıyor? Burada tüm zamanımı geçirmek isterdim. Ey tabiat, sen burada hafif rüyalarla tertemiz bir melek yaratmışsın. Narin göğsü sıcak bir nefesle dolu olan o çocuk burada yatıyor. O, tannısal tasvirlerle kutsal ve temiz bir faaliyetle burada büyümüştür.

Ya sen Faust? Seni buraya kim getirdi? İçim nasıl da sevinçten ürperiyor. Kalbim nasıl ağırlaşıyor, ben burada ne arıyorum? Zavalı Faust, ben seni artık tanıyamıyorum. Yoksa seni burada büyülü bir hava mı sarıyor? Ben hevesimi almak için can atıyordum, hâlbuki şimdi bir aşk rüyası içinde eridiğimi hissediyorum. Yoksa insan, üstün kuvvetlerin ve rastlantıların bir oyuncağı mıdır?

Ey koca çapkın! Şu anda sevdiğin içeri girirse bu günahın için nasıl bir ceza çekeceksin? Ne kadar küçük düşecek ve perişan bir hâlde onun ayaklarına kapanacaksın, bunu hiç düşündün mü?

Mefisto: Birazdan gelir. Çabuk olun, onun aşağı taraftan geldiğini görüyorum,

Faust: Çıkalım. Ben artık buraya hiç gelmeyeceğim.

Mefisto: İşte size bir yerlerden bulup getirdiğim oldukça ağır bir kutu. Onu şu dolaba koyuverin. Gerçi çocuk, oyuncağı sever ama, yemin ederim ki buna bayılacaktır. Kutunun içine, birilerini elde etmeye yarayacak çok güzel şeyler koydum.

Faust: Acaba bunu yapmamalı mıyım, bilmiyorum...

Mefisto: Amma da çok soru soruyorsun? Yoksa bu mücevherleri feda etmek istemiyor musun? Öyleyse şehvetiniz için bütün günümüzü harcamayalım, beni de böyle sıkıntılara sokmayın. Ama ben sizin cimri olduğunuzu sanmıyordum. Buna şaşıyorum, başımı kaşıyorum, ellerimi ovuşturuyorum.

(*Kutuyu dolaba özenle yerleştirir ve kapısını tekrar kilitler.*)

Faust

Çabuk gidelim. Bu genç ve güzel kızın, sizin isteklerinize samimi bir arzu ile uyması için hemen buradan gidelim. Siz sanki içeri- si dinleyicilerle dolu bir salona girmişsiniz de karşınızda fizik ve metafizik, kır saçlarıyla somutlaşmış gibi durup dikkatle bakıyorsunuz. Hemen gidelim.

Margaret: *(Elinde bir lamba tutarak gelir.)* Burası ne kadar sıkıntılı ve ne kadar da rutubet kokuyor? *(Pencereyi açar.)*

Dışarı da o kadar sıcak değil. Bana bir şey oluyor ama ne olduğunu anlayamıyorum! Bari annem de eve gelseydi. Bütün vücudum ürperiyor. Ben de çok korkak bir kadını ha... *(Soyunurken şarkı söylemeye başlar.)*

*Bir zamanlar Tule'de bir kral varmış,
Bağlılığıyla ün salmış,
Karısı ölürken onu anmış,
Bir altın kadehi hatıra bırakmış!
Kral hep o kadehle içermiş şarabını,
İçerken unuturmuş ızdırabını
Ve tutamazmış gözyaşını.
Nihayet bir gün hastalanıp yatağına yatmış,
Sahip olduğu ülkelerin hepsini saymış.
Hepsini çocukları arasında paylaştırmış
Ama kadehini vermemiş, elinde tutmuş.
Nihayet bir gün sarayında son toplantısını yapmış,
Tüm şövalyelerini etrafına toplamış.
İçmiş son hayat içkisini,
Denize fırlatmış kadehini.
Kadeh gömülürken denizin sularına,
Kral da teslim etmiş ruhunu Tanrı'sına.*

Goethe

(Elbisesini dolaba yerleştirirken mücevher kutusunu görür.)

Bu güzel kutu buraya nasıl girmiş? Oysa ben dolabı kilitlediğimi çok iyi hatırlıyorum. Garip bir şey bu! Acaba içinde ne var? Belki birisi annemden borç para almak için rehin olarak getirmiş olabilir. Dışında asılı küçük anahtar var bir de. İçimden bunu açmak geliyor.

Bu ne? Aman Tanrım! Şuna bakın, ben böyle bir şeyi ömrümde görmedim. Çok değerli bir mücevher! Bununla kibar bir kadın en gözde toplantılara gidebilir. Acaba bu gerdanlık bana yakışır mı? Bu gösterişli şeyler acaba kimindir? *(Büyük bir sevinçle mücevherleri takar ve aynanın karşısına geçer.)*

Şu küpeler benim olsaydı bari! İnsan bunları takınca başka bir insan oluveriyor. Toy çocuk, gençlikle güzellik senin ne işine yarar? Bunlar insan için iyi ve güzel şeyler ama sadece bunlarla iş bitmiyor ki! Ancak herkes altına sahip olmak için can atıyor. Sanki her şey altına bağlı! Ah, biz fakirler!

Faust

Gezinti Yeri

Faust, düşünceli bir aşağı bir yukarı gezinir.

Mefisto da yanına gelir.

Mefisto: Allah kahretsin, canı cehenneme. Daha ağır küfürler olsaydı da onları da söyleseydim.

Faust: Neyin var? Niçin bu kadar öfkelendin? Ben ömrümde böyle öfkeli bir surat görmedim.

Mefisto: Kendim şeytan olmasaydım gider, hemen bir şeytana teslim olurdum!

Faust: Sen aklını mı oynattın? Bir çılgın gibi tepinmek sana çok yakışıyor!

Mefisto: Gretçik için elde ettiğim mücevherleri bir papaz çalmış. Mücevherleri annesi görünce hemen büyük bir korkuya kapılmış. Bu kadın çok iyi koku alır. Her zaman dua kitabını okur ve herhangi bir malın helal mi yoksa haram mı olduğunu hemen anlar. Bu mücevherlerin de pek temiz şeyler olmadığını sezmiş ve "Yavrum, haram mal insanın ruhuna ızdırap verir, kanını kurutur. Bunları Mer-yem Ana'ya bağışlayalım. O bizi kudret helvasıyla besler." demiş. Zavallı Margaret de dudağını bükerek, "Bu bir hediyedir ama bunu buraya getirme nezaketini gösteren bir adam, gerçekten dinsiz olamaz!" der.

Bunun üzerine annesi bir papazı çağırır, o da sorunu anlar anlamaz ileri sürülen fikri beğenir ve der ki: "Esenlik ve kurtuluş bundadır. Fedakârlık etmesini bilen insan kazanır. Kilisenin çok sağlam bir midesi vardır. Çünkü pek çok ülkeyi yiyip yutmuş ama hiçbir zaman hazımsızlığa uğramamıştır. Aziz bayanlar, haram malı ancak kilise hazmedebilir!"

Goethe

Faust: Bu genel bir âdettir. Bunun böyle olduğunu bir Yahudi de bir kral da bilir.

Mefisto: Papaz bu sözlerden sonra, tokayı, yüzükleri, gerdanlı-ğı, sanki bir kalp akçe imiş gibi çekip almış ve bir teşekkür bile etmemiş. Onlara Tanrısal ödülü vadetmiş. Onlar da rahatlamışlar.

Faust: Ya Gretçik?

Mefisto: O çok üzüntülü. Ne istediğini ve ne yapacağını bilmiyor. Gece gündüz mücevherleri ve onu getireni, üzümlere düşünüp duruyor.

Faust: Sevgilimin üzüntüsü bana acı veriyor. En iyisi, sen ona yeni bir mücevher bulup getir. İlk öncekiler zaten o kadar da iyi değildi!

Mefisto: Evet, size göre zaten her şey çocuk oyuncağı.

Faust: Sen benim dediğim gibi yap. Onun komşusu ile ilişki kur, haydi şeytan, gerçekten şeytan ol ve bize yeni mücevherler getir.

Mefisto: Peki beyim, isteğinizi memnuniyetle yerine getirmeliyim.

(Faust gider.)

Mefisto: Böylesine çılgın bir aşık, sevgilisini eğlendirmek için güneşi, ayı ve bütün yıldızları bile bir havai fişek gibi patlatabilir!

(Mefisto gider.)

Komşu Kadının Evi

Marta: *(Kendi kendine.)* Sevgili kocamı Tanrı affetsin. Bana iyi davranmazdı. Anlayışsız ve kabaydı. Aklına esti, beni şu ot minde-
rin üstünde bırakıp seyahate çıktı ve sonra da kayıplara karıştı.
Doğrusu onu üzecek bir şey de yapmadım. Tanrı biliyor, çok da se-
viyordum. *(Ağlar.)* Belki de ölmüştür! Ne büyük felaket! Bari öldü-
ğünü bildiren bir belge bulabilseydim. *(Margaret gelir.)*

Margaret: Bayan Marta!

Marta: Gretçiğim, bir şey mi var?

Margaret: Yorgunluktan neredeyse dizlerim çökecek. Dolabım-
da abanoz bir kutu içinde öncekinden daha değerli, şahane şeyler
buldum!

Marta: Sakın onları annene söyleme! Hemen günah çıkartan
papaza götürür.

Margaret: Onlara bir bakın, ne kadar güzel şeyler!

Marta: *(Mücevherleri Gretçiğe takar.)* O... Ne kadar şanslı bir
insansın!

Margaret: Ne yazık ki bunlarla ne sokakta ne de kilisede insan-
ların karşısına çıkabilirim.

Marta: Sen sık sık yanıma gelir, o mücevherleri de burada giz-
lice takarsın. Aynanın karşısında bir saat gezinirsin. Böylece senin-
le onların tadını çıkarırsın. Sonra bir eğlence bahanesiyle önce küçük
kordonu, sonra inci küpeleri takarsın. Annen bunun farkında ol-
maz. Olsa bile o zaman duruma göre bir şeyler uydurup söyleriz.

Margaret: Bu iki kutuyu kim getirmiş olabilir? Bunda bir tuhaf-
lık var. *(Kapı vurulur.)* Aman Tanrım, acaba gelen annem midir?

Marta: *(Perdenin arkasına bakarak.)* Yabancı bir bey! Buyurun.

Goethe

(Mefisto girer.)

Mefisto: Hemen böyle içeri girdiğim için bayanlardan özür dilerim. (Mefisto Margaret'in önünden saygıyla geri çekilir.) Ben bayan Marta Schwertlein'i arıyordum.

Marta: Aradığınız kişi benim. Bir şey mi söyleyecektiniz?

Mefisto: (Yavaşça) Sizi tanımış oldum. Bu bana yeter. Kibar bir misafiriniz var, benim kusuruma bakmayın, özür dilerim. Öğleden sonra yine gelirim.

Marta: Tanrı aşkına bak çocuğum. Bu bay, seni asil bir küçük kız sanıyor.

Margaret: Hayır, ben asil değil, fakir bir kızım. Tanrım bu bay ne kadar cömert! Bu mücevherler benim değil.

Mefisto: Konu yalnızca mücevherler değil. Sizde öyle bir güzellik ve öyle etkileyici bir bakış var ki! Burada kalmama izin verdiğiniz için çok mutluyum.

Marta: Getirdiğiniz haberi çok merak ediyor ve sabırsızlanıyorum.

Mefisto: Size neşeli bir haber vermek isterdim. Ama, ne çare! Vereceğim haber nedeniyle kusura bakmazsınız sanıyorum. Kocanız öldü. Size son selamını getirdim. (Bu haber gerçek değil, Mefisto'nun Faust'la Margaret'i buluşturabilmek için uydurduğu bir ifadedir.)

Marta: Ah... Öldü mü? Ah... Benim sadık sevgilim, kocam ölmüş! Eyvahlar olsun. Bana fenalık geliyor.

Margaret: Ah... Sevgili bayan, üzüntüye kapılmayın.

Mefisto: O hüzünlü hikâyeyi dinleyebilir misiniz?

Margaret: Ben de işte böyle durumlarla karşılaşabileceğimi bildiğim için ömrüm boyunca hiç sevmek ve evlenmek istemiyorum. Böyle bir kayıp beni gerçekten perişan edebilirdi.

Faust

Mefisto: Her mutluluğun bir ızdırabı, her ızdırabın bir mutluluğu vardır.

Marta: Onun son anlarını bize anlatır mısınız?

Mefisto: O şimdi Padova'da Aziz Antonious'un yanında çok kutsal bir yerde, sonsuz istirahat döşeginin içinde yatıyor.

Marta: Onun selamından başka bir şey getirmediniz mi?

Mefisto: Getirdim. Çok önemli bir de ricası var: Ruhu için üç yüz defa dua okutmanızı istiyor. Bundan başka bir şey yok. Ceplerim de tamamen boş.

Marta: Nasıl? Bir mücevheri veya bir antika da mı yok? Bir işçi bile aç kalmayı ve dilenmeyi göze alarak gerektiğinde dışından, tırnağından arttırır. Karısına değerli bir hediye alır.

Mefisto: Çok üzgünüm sayın bayan. Ama o, parasını israf etmemiştir. Hem sonra, yaptıklarına da çok pişmandı. Mutsuzluğunu da üzümlere anlatırdı.

Margaret: Nedense insanlar da hep böyle mutsuz oluyorlar. Ben de onun için dua edeceğim.

Mefisto: Siz hemen evlenmeye layık bir insansınız. Çok güzel bir kızsınız.

Margaret: A, hayır. Henüz sırası değil.

Mefisto: Koca olmasa bile, şimdilik bir dost da olsa olur. Böyle güzel bir kızı kollarına almak, Tanrı'nın insana en büyük lütfudur.

Margaret: Ama toplumumuzun âdetleri böyle değil.

Mefisto: Âdet veya değil ama olabilir.

Marta: Anlatmaya devam edin.

Mefisto: O ölüm döşegindeyken ben yanıdaydım. Çürümüş samandan yapılmış bir yatakta yatıyordu. Ama çilesini doldurmuş olarak ve iyi bir Hristiyan gibi öldü. İçinde büyük bir ızdırıp vardı.

“Karımı, evimi ve işimi terk ettiğim için kendimden çok tiksiniyorum. O kötü hatıralar beni öldürüyor. Şu ölümlü dünyada karım bari beni affetseydi.” dedi.

Marta: (Ağlayarak.) O iyi kalpli bir insandı, onu çoktan affettim.

Mefisto: Yalnız, “Tanrı bilir ama o, benden daha kabahatliydi.” dedi.

Marta: İşte bu büyük bir yalan. Bir ayağı çukurda iken yalan söylemek, hiç olacak şey mi?

Mefisto: Eğer yanılmıyorsam son nefesinde sayıklıyordu. Bana diyordu ki: “Karıma önce çocuk, sonra yiyecek temin edeceğim diye durup dinlenmedim, rahat bir nefes alamadım. Ona bol bol yiyecek temin ettiğim hâlde, ben kendime düşen payı rahat yiye-mezdim.”

Marta: Demek böyle söyledi. Bütün sevgimi, sadakatimi, gece gündüz çektiklerimi unuttu ha!

Mefisto: Hayır. Bu fedakârlıklarınızı hatırladı. “Marta’dan ayrıldığım zaman karımla çocuklarım için büyük bir huşu ile dua ettim. Tanrı da bize acıdı, duamızı kabul etti. Gemimiz Türk Padişahı’nın hazinesini taşıyan bir gemiyi takip edip yakaladı. Böylece yiğitlik, mükâfatını buldu. Bana da hak ettiğim pay verildi.” dedi.

Marta: Ya, demek öyle? Hani nerede? Acaba bir yere mi göm-dü?

Mefisto: Kim bilir nerede kaldı? Napoli’de gezinirken güzel bir kız kendisiyle ilgilenmiş ve ona o kadar büyük bir sevgi ve bağlılık göstermiş ki ömrünün sonuna kadar bu sevginin acısını çekmiş!

Marta: Vay rezil çapkın! Çocuklarının hakkını çalan hırsız. Başına gelen bütün o yokluk ve sefaletler bile onu rezilce yaşamaktan alıkoymamış demek?

Faust

Mefisto: Evet ama zaten bu yüzden öldü. Ben sizin yerinizde olsam bir kenara çekilip bir sene onun yasını tutardım. Fırsat buldukça da kendime yeni bir sevgili arardım.

Marta: Ah Tanrım! İlk kocam gibi bir insanı bir daha bulamam. O sevimli bir deliydi. Yalnız gezmeye, yabancı kadınlara, yabancı şaraba ve şu lanetli zar oyununa düşküncü.

Mefisto: Onun bu kadar çok kusurunu siz hoş karşıladıktan sonra, sorun yok demektir. Bu şartları kabul ederseniz ben bile sizinle nişanlanabilirim.

Marta: O... Galiba şaka yapmak hoşunuza gidiyor bayım!

Mefisto: *(Kendi kendine)* İşte şimdi çekilip gitme zamanı geldi. Bu kadın neredeyse şeytanın sözünü bile senet kabul edebilir. *(Margaret'e yönelerek)* Kalbiniz nasıl bakalım?

Margaret: Ne demek istiyorsunuz?

Mefisto: *(Kendi kendine.)* İyi kalpli, temiz çocuk. *(Yüksek sesle)* Hoşça kalın bayanlar.

Margaret: Güle güle.

Marta: Şunu da bana çabuk söyleyin. Kocamın nerede ve nasıl öldüğüne ilişkin belge istiyorum. Ben oldum olası düzenli bir insanım. Kocamın ölümünü de haftalık gazetede gözlerimle okumak istiyorum.

Mefisto: Evet sayın bayan. Güvenilir iki kişinin şahitliği ile gerçek meydana çıkar. Benim kibar bir arkadaşım var, onu da hâkim huzuruna çıkarıp konuşturmak isterim. Onu buraya getireyim.

Marta: Peki, olur.

Mefisto: Bu genç bayan da burada olacak, değil mi? Arkadaşım yiğit bir delikanlıdır. Çok gezip görmüş. Genç bayanlara çok kibar ve nazik davranır.

Margaret: Ben öyle bir beyin yanında utancımdan kıpkırmızı kesilirim.

Mefisto: Sayın bayan, dünyaların sultanı huzurunda bile yüzünüz kızarmamalı.

Marta: Şu evin arkasındaki bahçemde bu akşam beyleri bekleyeceğiz.

Faust

Sokak

Faust ve Mefisto

Faust: İşler nasıl, yolunda mı? Yakında olacak mı?

Mefisto: O, bravo, sizi böyle ateşli mi bulacaktım? Gretçik yakında sizin olacak! Onu bu akşam komşusu Marta'nın yanında göreceksin. Bu kadın sanki çöpçatanlık ve çingenelik rolü için yaratılmış. Bu işte bize çok yardımı dokunacak.

Faust: Tam isabet.

Mefisto: Ama yapacağı yardım karşılığında da bizden de bir şey istiyor.

Faust: Doğrusu iyi bir hizmete değer bu.

Mefisto: Biz sadece kocasının cesedinin Padova'da kutsal bir yerde yatmakta olduğuna ilişkin şahitlik yapacağız.

Faust: Amma akıllısın ha! İlk önce oraya kadar gitmemiz gerekiyor.

Mefisto: Ne bönlük, buna ne lüzum var? Sen fazla bir şey bilmeden de tanıklık etmelisin.

Faust: Eğer bundan daha iyi bir yol bulamazsan yaptığım bu plan boşa gidecek demektir.

Mefisto: Muhterem insan, böyle bir fikre saplanıp hâlâ karşı mı çıkıyorsun? Yalancı şahitliği hayatınızda ilk defa mı yapıyorsunuz? Siz daha önce de Tanrı'yı, dünyayı, içinde yaşayanları, insanı, onun kafasından ve kalbinden geçenleri büyük bir cüretle nitelendirip açıklamadınız mı? İçinizi iyice bir yoklayın. Göreceksiniz ki bu saydığım konular hakkındaki bilginiz Bay Schwertlein'in ölümü hakkındaki bilginizden çok fazla değildir.

Faust: Sen büyük bir yalancı ve safsatacısın ve sanıyorum hep böyle kalacaksın.

Mefisto: Evet, işin esasını iyi bilmeseydim öyle olabilirdim! Beni yalancılıkla suçladığın hâlde sen yarın zavallı Gretçiği baştan çıkarmayacak mısın? Sonra da ona, aşk yemini etmeyecek misin?

Faust: Ben bunu yalandan değil, gönülden yapacağım.

Mefisto: Peki ama sonsuz aşktan, bağlılıktan ve içindeki çok güçlü arzulardan bahsederken de hep samimi mi olacaksın?

Faust: Sen bırak bunu... Eğer benim içimde samimi bir duygu olursa ve bu duyguya, bu coşkunuğa bir isim bulamazsam içimi yakan bu ateşe “sonsuz” dersem, bu bir yalan mı olur?

Mefisto: Hayır, ben yine haklıyım.

Faust: Beni iyi dinle de nefesimi yorma. Şunu iyi bil ki haklı çıkmak isteyen ve kuvvetli çenesi olan bir kimse, bunu daima başarır... Haydi bırakalım şimdi bu gevezeliği. Çünkü sen, ben sana muhtaç olduğum için haklısın.

Faust

Bahçe

Margaret, Faust'un kolunda, Marta da Mefisto'nun yanında birlikte gezinmektedirler.

Margaret: Öyle hissediyorum ki siz beni koruyor ve beni utandırmak için alçak gönüllü davranıyorsunuz!.. Gezin insanlar yüce kalpli oldukları için böyle şeyleri hoş görmeye alıştırlar. Benim zavallı konuşmalarımın, sizin gibi tecrübeli bir adamın hoşuna gitmeyeceğini çok iyi bilirim.

Faust: Senin yalnızca bir bakışın, tek bir sözün, bana dünyanın tüm bilgilerinden daha fazla zevk verir. *(Gretçığın elini öper.)*

Margaret: Rahatsız olmayın, siz hiç de güzel ve yumuşak olmayan bu elleri nasıl öpebiliyorsunuz? Annem çok titiz bir insan olduğu için ne kadar çok iş yapmak zorunda kaldığımı bir bilseniz. *(Geçerler.)*

Marta: Siz bayım, hep böyle seyahatte misiniz?

Mefisto: Ne yazık ki görevimiz bizi buna zorluyor. İnsan bazı yerlerden çok acı çekerek ayrılabilir! Ama yine de oralarda kalmak mümkün olmaz. Gençlikte böyle serbestçe dünyayı dolaşmak hem kolay hem de hoştur ama ihtiyarlıkta tek başına kalıp, mezara kadar sürünmekten insana hayır gelmez.

Mefisto: Ben bu sonucu korkarak görüyorum.

Marta: Öyleyse sayın bay, bunun için zamanında önlem almalısınız. *(Geçer.)*

Margaret: Evet, hani bir söz vardır, gözden irak olan gönülden de irak olur. Nezaket sizde alışkanlık hâlini almış. Yalnız sizin ben-den daha anlayışlı birçok dostunuz vardır.

Faust: Ah güzelim, bana inanmanızı isterim. Anlayışlı denen insanların çoğu, kibirli ve dar kafalıdır.

Margaret: Nasıl?

Faust: Ne yazık ki masumluk ve sadelik hiçbir zaman kendi değerini kendisi takdir etmiyor. Alçak gönüllülük gerçekte, tabiatın insana en büyük armağanıdır.

Margaret: Siz beni sadece bir an için bile olsa hatırlayın. Benimse sizi düşünmek için yeterince uzun vaktim olacak.

Faust: Demek ki çoğu zaman yalnız kalıyorsunuz?

Margaret: Evet, evimiz küçüktür ama yine de evin işlerini yapmak gerekir. Hizmetçimiz yok. Etrafı süpürmek, yemek pişirmek, dikiş dikmek ve ayrıca dışarıdaki ihtiyaçları görmek gerekir. Annemin de eli çok sıkıdır. Aslında tasarruf yapmak zorunda da değiliz. Babam bize oldukça iyi bir servet bıraktı. Başkalarına göre biz daha iyi yaşayabilirdik. Bir evimiz ve şehir dışında da küçük bir bahçemiz var.

Burada günlerimiz oldukça sakin geçiyor. Ağabeyim askerdir. Küçük kız kardeşim de öldü. Zamanında bu sevgili yavruyla çok uğraşmam gerekti. Ama her sıkıntıya seve seve katlanmaya razıydım. Yavrucuğu o kadar severdim.

Faust: Sana benziyorduydu, o bir melekti herhâlde!

Margaret: Babam öldükten sonra dünyaya gelmişti. Onu ben büyütmüştüm. Beni çok severdi. Annem o zaman o kadar hastaydı ki artık ondan ümidi kesmiştik. İyileşmesi çok uzun sürdü. O hasta hâliyle zavallı yavruyu emziremezdi. Çocuğu süt ve su ile tek başıma büyüttüm. Zavallı yavrucak âdeta benim çocuğum oldu. Benim kucağımda büyüdü, kollarımda oynayıp tepindi...

Faust: Sen onu yetiştirdiğin için çok mutlu olmuştundur.

Margaret: Tabii. Ama bazı zor anlar da yaşadım. Yavrunun beşiği geceleri odamda dururdu. Kimildadığı zaman hemen uyanırdım.

Faust

Böyle durumlarda ya süt vermem ya da yanıma alıp uyutmam gerekirdi. Susmazsa kalkar, kucağımda dolaştırırdım. Çocuğa bakmamın yanında, sabah erkenden çamaşır teknesinin başında çamaşır yıkıyor, sonra gidip evin ihtiyaçlarını alıyor ve daha sonra da ocak başına geçip yemek pişiriyordum. Her Allah'ın günü böyle geçerdi. İnsan bu kadar yoğun çalışınca, her zaman neşeli olamaz. Ama tüm bu sıkıntılara rağmen yemekler lezzetli, uyku da çok tatlı gelirdi.

Marta: Anlaşıldığı gibi, zavallı kadınların işi çok zor. Bir yaramazı yola getirmek oldukça güçtür.

Mefisto: Senin gibi birisi olsaydı, beni terbiye ederdi.

Marta: Doğru söyleyin, bugüne kadar gerçekten bir şey bulamadınız mı? Hâlâ kalbiniz hiç kimseyi sevmedi mi?

Mefisto: Bilirsiniz, atasözüdür: "Temiz bir yuva, vefalı bir kadın, altın ve inciden değerlidir."

Marta: Yani siz hiç kimseye karşı istek duymadınız mı demek istiyorum?

Marta: Yani demek istiyorum ki içinizde ciddi bir arzu...

Mefisto: Kadınlara karşı hiçbir zaman şaka yapma cüretkârlığında bulunmamalısınız.

Marta: Ah... Ne yazık ki beni anlamıyorsunuz!

Mefisto: Cidden çok üzgünüm ama anladığım kadarıyla siz çok lütufkârsınız. (Geçerler.)

Faust: Küçük meleğim, nasıl, bahçeye girince beni hemen tanıdın mı?

Margaret: Görmediniz mi, sizi görünce hemen gözlerimi yere eğmiştim.

Faust: Size karşı gösterdiğim cüreti ve kiliseden dönerken yaptığım utanmazlığı affediyorsunuz, değil mi?

Goethe

Margaret: Daha önce başıma böyle bir şey gelmediği için çok şaşırımtım. Hakkımda kimse kötü bir şey söylemezdi. Kendi kendime, "Bu adam benim hareketlerimde nezakete uymayan bir şeyler mi gördü ve beni, hemen yanına yaklaşıp teklifsizce konuşabilecek bir kız mı sandı?" diyordum. Ama itiraf edeyim ki kalbimde size karşı bir duygu oluştu. Ancak ne olduğunu bilmiyorum. Bununla birlikte, size daha sert bir cevap veremediğim için kendime çok kızdığım da bir gerçektir.

Faust: Benim aziz sevgilim.

Margaret: Bana birazcık izin verin. *(Bir papatya koparır ve sonra yapraklarını birer birer yolmaya başlar.)*

Faust: Bu ne olacak, bir demet mi?

Margaret: Hayır, yalnızca küçük bir oyun.

Margaret: Sakın hâlime gülmeyin. *(Papatyayı koparır ve sonra bir şeyler mırıldanır.)*

Faust: Nasıl?

Faust: Neler mırıldanıyorsun öyle?

Margaret: *(Papatya yapraklarını kopararak ve yüksek bir sesle.)* Beni seviyor... Sevmiyor...

Faust: Ah şu ilahi kadın.

Margaret: Seviyor... Sevmiyor... *(Son yaprağı büyük bir sevinçle kopararak.)* Beni seviyor!

Faust: Evet sevgili yavrum, sen, elinde tuttuğun çiçeğin bu sözünü Tanrı'nın bir vecizesi kabul et. Seni seviyorum! Bunun ne demek olduğunu anlayabiliyor musun? O seni seviyor! *(Gretçığın iki elini tutar.)*

Margaret: Öyle heyecanlıyım ki titriyorum.

Faust: Hiç korkma. İzin ver de bakışım ve el sıkışım, sana ifade edemeyeceğim bir şeyi anlatsın. Kendimizi, sonsuz olacak olan

mutluluğa bırakalım. Yoksa bu işin sonu çok kötü olur. Ama hayır, onun sonu olmayacak, evet hiç sonu olmayacak.

(Margaret, onun ellerinden kurtulup kaçır. Faust ise bir an düşünceli durduktan sonra onu takip eder.)

Marta: Gece oluyor.

Mefisto: Evet, biz de gidelim artık.

Marta: Burada kalmanızı isterdim ama burası çok kötü bir yer. İnsanlar sanki işleri güçleri yokmuş gibi komşularının adımlarını gözetlerler. Sonra da birbirlerinin dedikodusunu yaparlar. Peki, bizim çifte kumrulara ne oldu?

Mefisto: Şu karşıdaki yoldan gittiler.

Marta: Delikanlı kıza tutulmuşa benziyor.

Mefisto: Kız da ona! Ne yaparsın, dünyanın gidişi bu.

Bahçede Bir Kulübe

Margaret içeriye atlayıp kapının arkasına saklanır. Parmak uçlarına basıp delikten bakar.

Margaret: Geliyor.

Faust: *(Gelir.)*

Seni yaramaz, beni atlatmaya çalışıyorsun. İşte seni yakaladım.
(Kızı öper.)

Margaret: *(Faust'a sarılıp öpücüğünü iade eder.)*

Sen insanların en iyisisin! Seni seviyorum.

(Mefisto kapıyı vurur.)

Faust: *(Ayağını sertçe yere vurur.)* Kim o?

Mefisto: İyi bir dost.

Faust: Hayvanın biri mi?

Mefisto: Artık veda zamanı geldi.

Marta: Evet, vakit gece oldu bayım.

Faust: Size refakat etmeme müsaade eder misiniz?

Margaret: Annem beni... Hoşça kalın.

Faust: Gitmek zorunda mıyım Hoşça kalın.

Marta: Güle güle.

Margaret: Yakında tekrar görüşürüz.

(Faust'la Mefisto giderler.)

Margaret: Aman Tanrım, bu adam neleri düşünüyor? Onun karşısında utanıyor ve her şeye "evet" diyorum. Ben zavallı ve cahil bir insanım.

Orman ve Mağara

Faust: Ey yüce ruh, senden istediğim her şeyi bana verdin. Ateşin içinden yüzünü bana çevirmen boşuna değilmiş. Bana şu mükemmel tabiatı, büyük ve sağlam bir malikâne olarak verdin. Onu duyup anlama ve ondan zevk alma gücü verdin. Onu yalnız soğuk ve hayran bakışlarla seyretme imkanım değil, onun ruhuna inme imkânını da verdin. Tüm canlı yaratıkları gözlerimin önünden geçirdin. Bana, karada ve denizde yaşayan kardeşlerimi tanıma imkânını verdin. Ormanda fırtınalar kopup, koskoca ağaçların köklerini ve dallarını sökercesine sallarken sen, beni sağlam bir mağaraya götürdün ve orada bana kendimi gösterdin. İçimdeki gizli ve derin dünyaları önüme serdin.

Geceleyin, gözlerimin önünde berrak ay ruhumu okşayarak yükseldiğinde, taş duvarların arasından geçmiş nesillerin bembeyaz hayaletleri, seyrine doyulmaz bir manzara hâlinde belirliyor.

İnsan için hiçbir şeyin mükemmel olamayacağını hissediyorum. Sen bana, beni Tanrı'ya yaklaştıran bu yüce sevinçle birlikte, kendimi aşağılatan ve fısıldadığı sözcüklerle senin lütuflarını hiçe indiren o yoldaşı verdin. O, ruhumda, güzel manzaraya karşı büyük bir ateş yaktı. Böylece ihtirastan zevke doğru sendeliyorum ve zevkin kucağında, büyük ihtirastan ölüyorum.

(Mefisto gelir.)

Mefisto: Artık hayattan aldığın şeyleri yeterli bulmuyor musun? Bunun daha fazla uzaması, size nasıl bir zevk verecek ki? İnsanın her şeyi bir kere tatması yeterlidir. Sonra yeni bir şeyler bulmalıdır.

Faust: Şu güzel günde bana ızdırap vermekten başka bir işin olseydi ne kadar iyi olurdu.

Mefisto: Peki seni rahat bırakıyorum ama bana ciddi ciddi sitem edemezsin. Senin gibi çılgın, vefasız ve sert bir arkadaşına sahip olan birinin, kaybedecek bir şeyi yok demektir. Bütün günümü sana feda ediyorum. Ama senin nelerden hoşlandığını ve benim nelerden vazgeçmem gerektiğini yüzünden anlamak o kadar kolay değil.

Faust: İşte bu çok güzel. Beni taciz ettiğin yetmiyormuş gibi teşekkür bekliyorsun.

Mefisto: Zavallı fâni! Ben olmadan hayatını nasıl idare edecektin? Seni, kuşku ve hayallerin işkencesinden, uzun süre tedavi ederek ben kurtardım. Ben olmasaydım sen çoktan bu hayattan silinir giderdin. Mağaralarda, kaya kovuklarında, bir baykuş gibi ne arıyorsun? Rutubet kokulu yosunların arasında, ıslak taşlar arasında bir kurbağa gibi yiyecek mi arıyorsun? Ne kadar eğlenceli! Doktorluğun hâlâ etkisindesin!

Faust: İssiz yerlerde gezmemin bana nasıl bir yaşama gücü verdiğini anlayamıyor musun? Eğer bunu anlayabilseydin bu mutluluğu bana layık görmemek için türlü şeytanlıklar yapardın.

Mefisto: Ne ilahî bir zevk! Gecenin zifiri karanlığında çiğ altında yatmak, yeri ve göğü aynı anda coşkuyla kucaklayarak, kendini bir tanrı sanacak kadar gurura kapılmak, dünyayı derinliğine anlamaya çalışmak, Tanrı'nın altı günde yarattığı evreni kendi içinde hissetmek, kuvvetine güvenerek bilmem nelerden zevk almak, sonra aşkın verdiği heyecanla her şeyi aşarak fânilikten sıyrılmak ve sonra bu yüce ilhamı... *(Bir işaret yapar.)* Nasıl bitireyim, söylemekten çekiniyorum.

Faust: Tüh sana!

Mefisto: Demek bu hoşunuza gitmiyor. Terbiyeli ruh demekte haklısın. İnsan seçkin kulakların önünde her şeyi söylememeli.

Faust

Kısacası, ara sıra kendinizi aldatma zevkini size bağışlamak istiyorum. Ama sen buna uzun süre dayanamazsın. Anlaşılan sen yine yorgun bir hâldesin. Bu durum daha fazla devam ederse yine çılgın hareketler yapacak, korku ve endişe duyacaksın. Bu kadarı yeter. Sevgilin odasına kapanmış sıkıntılı bir şekilde oturuyor. Her şey ona kasvet ve üzüntü veriyor. Seni bütün kalbiyle seviyor. Hiç aklından çıkmıyorsun. İhtiraslı aşkın, eriyen karlardan meydana gelen bir dere gibi taştı ve bu aşkını onun kalbine akıttın. Şimdi ise derenin suları azaldı. Ormanlarda taht kuracağına, onu büyük efendiyeye bırakıp zavallı kıza aşkının karşılığını versen daha iyi olur! Zavallı kız, zamanını huzur içinde geçiremiyor. Pencerenin kenarında durup, surların üstünden bulutların geçişini seyrediyor ve “Ben bir küçük kuş olsaydım” türküsünü gece yarısına kadar durmadan tekrar ediyor. Çoğu defa hüznü, nadiren neşeli, bazen de uzun süre ağlayarak biraz sakinleşebiliyor ama hep seni seviyor ve düşünüyor.

Faust: Yılan, yılan.

Mefisto: *(Kendi kendine.)* Seni bir yakalasam.

Faust: Utanmaz rezil, çekil karşımdan! Sakın o güzel kadının adını ağzına alma. Onun kalbinde uyandırdığın ihtirası, çılgınca coşan duygularımın karşısına çıkarma.

Mefisto: Ne olacak öyleyse? O senin kaçtığını sanıyor.

Faust: Ben uzaklarda bile olsam kalbim hep onun yanında. Onu çok sevdiğim için hiç unutamıyorum, Hiçbir zaman gözümün önünden gitmiyor, hatta onun dudakları değdiği için İsa'nın vücudunu bile kıskanıyorum.

Mefisto: Çok doğru söylüyorsun dostum. Ben de sizi, güllerin altında oynayan o ikizlerden dolayı kıskanmıştım.

Goethe

Faust: Meyancı, defol oradan.

Mefisto: Pekâlâ, siz bana hakaret ediyorsunuz ama ben buna gülerim. Erkekle kadını yaratan Tanrı bile fırsatı hazırlamakla mesleklerin bu en seçkinini tanımişti. Haydi gidelim artık. Çünkü durum çok kötü. Siz ölüme değil, sevgilinizin odasına gitmelisiniz!..

Faust: Onun kollarındayken ilahî keyif sürmenin ne önemi olur? Bırak da onun göğsünde ısınayım. Zaten sürekli olarak onun hasretini çekiyorum. Zaten ben aşkından dolayı kuduran, bir çağlayan gibi kayadan kayaya çarparak gürleyen, sonra da uçuşuma doğru giden, huzursuz ve vahşi bir insan değil miyim? Öbür tarafta da o kızcağız, o masum ve samimi duygularıyla o Alp yaylasındaki kulübesinde kendi küçük dünyasında yaşıyor. Ben ise Allah'ın belası, o kayaları paramparça ettiğim yetmiyormuş gibi, onun huzurunu da tamamen bozmak zorunda kaldım. Ey cehennem, sana böyle bir kurban gerekli miydi? Haydi ey şeytan, bana yardım et ki çektiğim bu acılar azalsın. Ne olacaksa hemen olsun! İsterse onun kaderi de benim üstüme yığılsın ve benimle birlikte mahvolsun.

Mefisto: Ey budala! Şimdi onun içi, kim bilir nasıl kaynıyor ve alevleniyor? Hemen onun yanına git ve onu teselli et. Senin gibi kuş beyinliler, kısa sürede çıkar yol bulamayınca, hemen ölümü gözlerinin önüne getirirler.

Faust

Gretçğin Odası
Gretçik çkırık başında ve yalnızdır.

Yok artık huzurum,
Gitti elimden sükunum.
Acaba onu nerede bulurum?
Yoksa o benim yanımda
Mezar görünür karşımda.
Dünya bana dar olur!
Zavallı başım darmadağın,
Duygularım karmakarışık.
Yok artık huzurum,
Gitti elimden sükunum.
Acaba onu nerede bulurum? .
Penceremi ona bakmak için açarım,
Onu bulmak için evden çıkarım.
Asil endamı ve uzun boyu,
Gözlerinin parıltısı,
Sözlerinin büyüü,
Gülüü ve öpücüğü,
Yok artık huzurum,
Gitti elimden sükunum,
Acaba onu nerede bulurum?
Kalbim hep onu arıyor,
Gözüm hep onu soruyor.

Margaret ve Faust, Marta'nın Bahçesinde

Margaret: Bana vadet Heinrich.

Faust: Elimden gelen her şeyi vadediyorum.

Margaret: Şimdi, din hakkında ne düşündüğünü söyle bakalım? Sen iyi kalpli bir adamsın. Ama öyle sanıyorum ki dine önem vermiyorsun.

Faust: Bırak bunu yavrum. Görüyorsun ki ben seni seviyorum. Ben sevdiklerim için canımı veririm. Kimseyi duygularından ve kilisesinden etmek istemem.

Margaret: İşte bu söylediğin doğru değil, aynı zamanda ona inanmak da gerekli.

Faust: Mutlaka gerekli mi?

Margaret: Ah... Keşke sana etki edebilseydim. Sen kutsal şeylere de saygı göstermezsin.

Faust: Hayır, gösteririm.

Margaret: Ama isteksiz olarak. Tanrı bilir, duaya ve günah çıkarmaya da gitmemişsindir. Tanrı'ya inanıyor musun?

Faust: Sevgilim, Tanrı'ya inanıyorum demeye kim cesaret edebilir ki? Bu soruyu papazlara ve bilginlere bile sorsan alacağın cevap, eğlenmek olur.

Margaret: Demek inanmıyorsun?

Faust: Beni yanlış anlama güzelim. Kim inanıyorum diye diliyle ifade edip ona bir isim verme cesaretini gösterebilir? Kim hissettiği hâlde inanmıyorum demeye cesaret edebilir? Her şeyi koruyan, elinde tutan ve devam ettiren o; seni, beni ve kendisini de tutmuyor mu? Üstümüzdeki gök kubbeleşmiyor mu? Altımızdaki yer sapaşlam durmuyor mu? Yıldızlar bize dostça bakarak yükselmiyor

Faust

mu? Ben, kendi gözlerimle senin gözlerine bakmıyor muyum? Evrendeki her şey insanın kafasına ve kalbine nüfuz etmiyor mu? Ve her şey sonsuz bir ilahî sır hâlinde göze görünerek veya bazen görünmeyerek, yakınımızda dolaşıp durmuyor mu? Kalbini tüm bu saydıklarımla doldurup bu duygularla mutlu olabiliyorsan bunun adına ister şans ister gönül ister aşk istersen Tanrı de. Ben ona bir isim bulamıyorum. Bence duygu, her şeydir. İsim ise boş bir gürültü ve göğün güzelliğini, nurunu sislendiren bir dumandır.

Margaret: Bunların hepsi iyi ve güzel şeyler. Papaz da aşağı yukarı aynı şeyleri söylüyor; ama farklı sözcüklerle.

Faust: Bunları göklerin ışığı altında bulunan bütün kalpler her gün ve her yerde kendi dili ile söylerler. Öyleyse niçin ben de kendi dilimle söylemeyeyim?

Margaret: Bunları duyunca aklıma yatar gibi oluyor. Ama yine de şüpheli bir durum var. Sende Hristiyanlıktan hiç eser yok.

Faust: Sevgili çocuk!

Margaret: Yanındaki arkadaşını gördükçe üzüntü duyuyorum.

Faust: Neden?

Margaret: Çünkü yanındaki adamdan, ruhumun en ücra köşesine kadar nefret ediyorum. Bu adamın çirkin suratı kadar hiçbir şey, kalbimde bu kadar kötü bir etki bırakmamıştır.

Faust: Sevgili bebeğim, ondan korkma.

Margaret: O yanımda olduğu zaman beynim dönüyor. Oysa ben herkese karşı iyi hisler beslerim. Ama o adamı görünce içime bir titreme, bir ürperme geliyor. Sinsinin biri. Eğer ona karşı haksızlık ediyorsam Tanrı beni affetsin.

Faust: Ama dünyada böyle garip adamların bulunması da gerekir.

Margaret: Ben onun gibilerle birlikte bulunmak istemezdim. Kapıdan girince içeriye şöyle yarı alaycı, yarı öfkeli bir tavırla bakıyor. Hiç bir şeye karşı ilgi ve alakası yok. Hiç kimseyi sevmediği ve sevmeyeceği belli. Ben senin kolunda iken içimde rahatlık ve teslimiyetten gelen bir mutluluk duyduğum hâlde, onun varlığı içimi bulandırıyor, ondan.

Faust: Sen sezgileri kuvvetli bir meleksin.

Margaret: Ona karşı duyduğum bu nefret beni o kadar çok üzüyor ki bize doğru yaklaştığı vakit, âdeta sana olan aşkım bile ciddi şekilde sarsılıyor. Sonra o burada iken dua da edemiyorum. Bu durum içimi kemiriyor. Senin de aynı şeyleri duyman gerekir Heinrich.

Faust: Sen onu daha baştan antipatik bulmuşsun.

Margaret: Artık gitmek zorundayım.

Faust: Ah... Bir saat olsun, senin yanında kalp kalbe, can cana oturmak bana nasip olmayacak mı?

Margaret: Ah... Eğer odada yalnız yatmış olsaydım senin için bu akşam kapının sürgüsünü açık bırakmak isterdim. Ama odada annem de var ve onun uykusu çok hafiftir, bizi görecektir olursa işte o an ben ölürüm.

Faust: Hiç korkma meleğim, bunun kolayı var. İşte sana bir şişecik! Annenin içeceği şeye bundan üç damla damlat, o sevgili kadıncağz hemen derin bir uykuya dalar.

Margaret: Senin hatırın için ben neler yapmam ki? Bari bunun anneme bir zararı olmasa!

Faust: Sevgilim, öyle olsaydı sana hiç verir miydim?

Margaret: Sen insanların en iyisisin. Ben senin yüzüne bakınca içimde bilmediğim bir duygu belirliyor ve beni, senin arzularına uy-

Faust

maya yöneliyor. Şimdiye kadar senin uğrunda o kadar çok şey yaptım ki neredeyse yapacağım başka bir şey kalmadı. (*Gider.*)

(*Mefisto gelir.*)

Mefisto: O şebek gitti mi?

Faust: Yoksa yine mi casusluk ettin?

Mefisto: Hepsini tüm ayrıntısıyla dinledim. Doktor beyimize iyi bir vaaz verildi! Umarım bundan faydalanırsınız! Kızlar insanların sofı ve dindar olup olmadığına pek meraklıdır. Onlar; Tanrı'ya itaat eden erkek, karısına da itaat eder, diye düşünürler.

Faust: Heyula. Şu aziz ve sevgili ruhun, kendisine başlı başına saadet veren iman ile çok sevdiği adamı kaybetme ihtimalinin azabını çektiğini anlamıyor musun?

Mefisto: Şehvet fıçısı, ihtiraslı koca, bir kızcağız seni burnundan sürüklüyor.

Faust: Belalı herif, hadi oradan!

Mefisto: Bu kızcağız insanın fizyonomisinden iyi anlıyor. Yanında bulunduğum zaman ona bir şeyler oluyormuş! Şu maske de benim gizli hüviyetimi ortaya koyuyormuş. Hiç şüphesiz o benim bir dâhi hatta bir şeytan olduğumu bile sezmiştir. Demek bu gece?

Faust: Evet ama bundan sana ne?

Mefisto: Ben de bundan zevk alırım.

Goethe

Gretçik ve Lizcik

Çeşme başında testileriyle durmaktadır.

Lizcik: Berbel'den bir haber var mı?

Gretçik: Haberim yok. Sokağa pek çıkmıyorum.

Lizcik: Bugün bana Sibil anlattı. Sonunda o da tongaya basmış. Kibarlık taslamanın sonu bu olur tabii..

Gretçik: Nasıl?

Lizcik: Artık işin kokusu çıktı. Şimdi karnında bir can daha besliyormuş!

Gretçik: Gerçek mi? Vay!..

Lizcik: Sonunda hak ettiği cezayı buldu demek. Ne zamandan beri herifin peşini bırakmıyordu. Köy meydanında, dans salonlarında gezip tozmalar, her yerde görünmeler, şarap ve çörek ikramları, çok güzel olduğunu söyleyerek övünmeler. Hatta onun hediyelerini kabul etmekten çekinmeyecek kadar da utanma duygusunu yitirmiş. Sözün kısası bir aşk, bir yaranma ve şakalaşma filan derken, demek böyle çiçeği dökülüvermiş!..

Gretçik: Zavallı çocuk!

Lizcik: Bir de ona acıyor musun? Bizler iplik büker, dokuma dokur ve annelerimiz bizi gece bir yere göndermezken küçük hanım sevgilisinin kucağında oturuyordu. Karanlık yollarda ve kapı eşiklerinde vaktini geçiriyordu. Artık bırak da boynu bükülsün ve günahkâr olduğunu iyice anlayarak gidip kilisede günah çıkarsın.

Lizcik: Bence onu alırsa delilik etmiş olur. Şirin bir delikanlı pekâlâ başka yerlerde de eğlenebilir. Zaten gitti bile.

Gretçik: Ama bu hiç de güzel bir hareket değil.

Lizcik: Onunla evlenenin hâli kötü olacakmış, delikanlılar da gelin tacını yırtacaklarmış. Biz de gidip kapısının önüne saman çöpleri serperiz.

Gretçik: (*Evine giderken*) Böyle zavallı kız bir kabahat işleyince ben eskiden onu nasıl da hararetle suçlardım. Başkalarının suçlarını eleştirerek neler neler söylerdim. Böyle bir kızın yüzü bana kap-kara görünürdü. Ve kendi yüzümü ne kadar karartmaya çalışsam da gene istediğim kadar kara olmazdı. Bu durum karşısında Tannı'ya şükreder ve kendimi teselli ederdim. Hâlbuki şimdi, ben bir günahkârım ama beni bu günaha sürükleyen şeyler çok hoş ve tatlıydı!

Goethe

Kale Civarı

***Duvarın oyuk kısmında Meryem Ana'nın acılı hâlini
tasvir eden bir tablo ve önünde çiçek vazoları.***

Gretçik: (Vazolara taze ve parlak renkli çiçekler yerleştirir.) Ey ızdırap yüklü varlık! Yüzünü benim felaketime çevir. Hançerlenmiş kalbin ve binbir türlü ızdırapla oğlunun ölüsüne, yani Tanrı'ya bakıyorsun! İkinizin felaketine büyük bir kederle ağlıyorsun.

Çektiğim acının içimi âdeta oyduğunu kim hissedebilir? Kalbimi burkan, titreten şeyi ve onun özlediğini ancak sen, evet sen bilirsin!

Nereye gidersem gideyim, yüreğim büyük bir acıyla yanıyor, yanıyor ve yine yanıyor. Aslında pek yalnız da kalmıyorum. Kalbim parçalanarak ağlıyorum, ağlıyorum ve ağlıyorum.

Sabah erken saatte senin için bu çiçekleri kopartırken, pencereimin önündeki cam kırıklarını gözyaşlarımla ıslattım. Güneş erkenden odamı aydınlattığında, beni yatağımda felaketlerimle baş başa buldu.

Ne olur kurtar beni! Rezaletten ve ölümden kurtar beni!

Ah, ızdırapla dolu varlık, bana yardım et, yüzünü bana çevir!

Faust

Gece Vakti

Gretçigin kapısının önündeki sokak

Valentin (*Margaret'in asker olan kardeşi*): İçki âleminde nice insan övünür, delikanlılar genç kızların güzelliğini abartılı sözcüklerle ve gür bir sesle över ve bunu, dolu kadehleriyle açığa vururlarken ben dirseğimi masaya dayayıp sakin bir şekilde bir kenarda oturur, bu konuşmaları bıyığımı burarak ve gülerek dinler, sonra da elime dolu kadehi alarak şöyle söyledim: “Herkes kendini beğenir, herkes kendine göre güzeldir ama bu ülkede benim sevgili Gretçigime benzeyen ve onun eline su dökebilecek biri var mı?”

Bu söylediklerimi destekleyen insanların sesleri arasında kadehler şingırdardı. Bazıları da “Doğrudur, Gretçik bütün bir neslin zinetidir.” diye bağırırlardı. O zaman başka kızları öven insanların dilleri tutulurdu.

Peki, ya şimdi? İçimden saçlarımı yolmak ve duvarlara tırmanmak geliyor. Bütün kötü insanlar iğneli sözlerle ve burun kıvrarak bana sövmek istiyor. Sanki borcunu ödemeyen sahtekâr bir insan gibi büzülüp oturmak zorundayım. Herhangi bir ima karşısında bile ter döküyorum. Onların yüzüne “yalancı” diye bağıramadığım için her şeyi tepelemek geliyor içimden.

Şu gelenler kim olabilir acaba? Böyle sessizce sokulanlar kim? Yanılmıyorsam o ikisi. Eğer öyle ise kafalarını kıracağım, buradan sağ çıkamayacaklar.

Faust ve Mefisto

Faust: Karşıdaki kilisenin penceresinde sürekli olarak yanan lambanın şu ışığı, nasıl da titrek bir alev hâlinde yükseliyor! Gittikçe cılızlaşan bu ışığın çevresi nasıl da kararıyor? Ve karanlık, tüm çevreye yayılıyor. Geceleri benim kalbimin içi de aynı şekilde kararıyor.

Mefisto: Şuna inanmanı isterim ki ben de kendimi yangın merdivenlerine sokulan ve duvarlara sürtünerek dolaşan bir kedi kadar hararetle hissediyorum. Bu konuda çok dürüst olmama rağmen yine de içimde biraz hırsızlık, biraz hoyratlık arzusu var. O.görkemli Valpurgiz gecesini özlüyorum. O gecenin zevki daha şimdiden sanki tüm vücudumu kaplıyor. Zaten öbür gün ona kavuşacağız. İşte o gece niçin sabahladığımızı anlayacağız.

Faust: Arka tarafta parıldadığını gördüğüm define acaba şimdi yeryüzüne mi yükseliyor?

Mefisto: Merak etme, küçük kasayı oradan çıkarma zevkini çok yakında tadacaksın. Geçenlerde içersine bir baktım, aslan resimli parlak altınlar vardı.

Faust: Sevgilimi süsleyecek bir mücevher, bir yüzük filan yok muydu?

Mefisto: İnciden yapılmış, gerdanlığa benzer bir şey gördüm galiba.

Faust: İşte bu çok güzel. Sevgilimin yanına hediyesiz gidersem üzülürüm.

Mefisto: Ara sıra da bu eğlenceyi bedavaya getirdiğiniz için keyfiniz kaçmamalı. Beni dinleyin, gökyüzünün yıldızlarla parladığı şu anda size bir şaheser dinleteceğim.

Faust

Onu daha iyi kandırmak için size ahlaki bir şarkı söylüyorum:

Catherin, sevgilinin kapısında,

Ne arıyorsun böyle seher vaktinde?

Vazgeç, namusun elden gider!

Erkek bir defa murada erer,

Sonra da “elveda” deyip gider.

Değer veriyorsan namusuna,

Sakla, sevgilinle kavuşmayı nikâhına.

(Valentin ilerleyerek.)

Sen kimi kandırmaya uğraşıyorsun burada, defol rezil fare kapanı! Şu elindeki sazın, sonra da şarkı söyleyenin canı cehennemel!

Mefisto: Gitar iki parçaya ayrıldı. Artık tamir edilemez.

Valentin: Şimdi de kafan yarılacak.

Mefisto: *(Faust’a)* Bay Doktor! Haydi bakalım, korkmayın, gayret edip yanıma iyice yaklaşın ki sizi yöneteyim. Kılıcınızı çekin ve hemen saldırın. Ben onun darbelerini önlerim.

Valentin: Şunu önle bakalım.

Mefisto: Neden önleyemeyeyim?

Valentin: Bunu da önle de görelim.

Mefisto: Elbette.

Valentin: Sanki şeytan kılıç atıyor. Ne oluyor böyle? Elim tutuluyor.

Mefisto: *(Faust’a)* Sapla kılıcını.

Valentin: *(Yere düşer.)* Ah...

Mefisto: İşte, kabadayı hemen sakınleştirdi. Ama hemen buradan gidelim, derhâl ortadan kaybolmalıyız. Çünkü bir katil yaygarası başlayacak. Ben polislerle iyi anlaşırım ama ceza mahkemesiyle aram hiç iyi değil.

Goethe

Marta: (*Pencereden*) İmdat, imdat!

Gretçik: Çabuk bir ışık getirin.

Marta: Burada birbirlerine sövüp sayıyorlar, kavga ediyorlar ve bağırıp vuruşuyorlar.

Halk: Ölen bile var. İşte burada, yerde yatıyor.

Marta: (*Dışarı çıkar.*) Katiller kaçmışlar mı?

Gretçik: Yerde yatan kim, tanıyor musun?

Halk: Annenin oğlu.

Gretçik: Aman Tanrım, bu ne felaket!

Valentin: Ben ölüyorum. Bu iş söylendiğinden bile daha çabuk olup bitiyor. Kadınlar, ne duruyorsunuz orada, niçin ağlayıp sızlanıyorsunuz? Buraya gelin de biraz beni dinleyin. (*Hepsi yaklaşırlar.*) Gretçiğim, sen daha gençsin ve toysun. Sana gizlice söylüyorum ki sen kötü şeyler yapıyorsun. Nasıl olsa artık bir fahişe oldun, bari bu işi doğru dürüst yap.

Gretçik: Ağabey, ah Tanrım bu ne demek!

Valentin: Yüce Tanrı'mızı hiç bu işe karıştıрма. Ne yazık ki artık olan oldu. Bundan sonra da ne olacaksa olur. Sen ilk önce bir erkekle gizlice işe başladın. Daha sonra sıra başkalarına gelecek ve bir düzine adamın elinden geçtikten sonra da bütün şehirlinin malı olacaksın! Rezilliğinin mahsulünü de gizlice dünyaya getirecek, belki onu öldürmek isteyeceksin. Ama o büyüyecek ve zamanı geldiğinde de gün ışığına çıkacak. Hem de hiç güzelleşmemiş bir hâlde. Gün ışığını gördükçe suratı daha çirkinleşecek. Ben daha şimdiden bu namuslu şehir halkının sanki bir leşten kaçır gibi sende, senin gibi bir kahpeden yüz çevirip kaçacakları zamanın geleceğini görüyorum. Ey rezil insan, onlar senin yüzüne baktıkları zaman, için burkulacak, artık altın gerdanlıklar taşıyamayacaksın.

Kiliseye gittiğinde de mihraba yanaşamayacaksın. Güzel, dantelli elbiseler içinde dansa çıkamayacaksın. Karanlık bir köşede, dilenciler ve sakatlar arasında kendini gizleyeceksin. Tanrı seni affetse bile, yeryüzünde yine lanetle anılacaksın.

Marta: Tanrı'nın merhametine ve yardımına sığın ve af dileyin. Üstünüze bir de iftira suçumu mu almak istiyorsunuz?

Valentin: Seni gidi rezil meyancı! Senin gibi bir rezilin şu küçücük vücudunu bir tekme ile ortadan kaldırabilseydim bütün günahlarımın affedileceğini umabilirdim.

Gretçik: Kardeşim, bu nasıl bir cehennem azabı böyle!

Valentin: Sana söylüyorum, ağlamayı bırak artık. Zaten namusunu feda ettiğin için kalbime en ağır darbeyi indirdin. Ben şimdi ölüyorum. Tanrı'na yiğitçe ve dürüst bir insan olarak kavuşuyorum. (Ölür.)

Kilise; Ayin, Org Sesi ve İlahiler

Gretçik içinde vicdan azabı duyarak kalabalığın arasında durur.

Kötü ruh: Gretçik, sen henüz tam anlamıyla masum iken şu mihraba yaklaşıp kalbinde hem çocuk oyunları hem de Tanrı olduğu halde, o eski kitapçıktan dualar mırıldandığın zamanki hâlin ne kadar başka ve güzeldi!

Gretçik, Tanrı aşkına söyle, senin aklın nerede? Kalbindeki bu fenalık nedir? Senin yüzünden çok uzun süren ızdıraplı bir uykuya dalıp öte dünyaya giden annen için mi dua ediyorsun?

Eşiğinde kimin kanı var? Kalbinin altında daha şimdiden kımıldayan şey, hem seni hem kendisini endişeye düşürmüyor mu?

Gretçik: Ah, ah... Zihnimden bir türlü çıkmayan ve sürekli olarak beni kemiren bu düşüncelerden bir kurtulabilsem!

Koro: Kıyamet günü, Tanrı'nın gazabı öyle müthiş olacak ki

Goethe

dünyayı eritip kül edecek. (*Org sesleri.*)

Vicdan azabı: Kıyamet boruları çalmıyor. Mezarlar sarsılıyor. Tanrı'nın gazabı seni tamamen pençesine alıyor ve senin kalbin, alevlerde yanmak üzere titreyerek canlanıyor.

Gretçik: Ah, buradan bir uzaklaşabilsem! Org sesi sanki nefesi-mi tikiyor. İlahiler de kalbimin en derin yerini yaralıyor.

Koro:

*Tanrı, mahkemesini kuracak.
Bütün sırlar birden açığa çıkacak.
Hiçbir şey saklı kalmayacak.*

Gretçik: İçim öyle daralıyor ki! Şu sütunlar beni sıkıyor, kubbe beni eziyor, biraz olsun hava almak istiyorum.

Kötü ruh: Sen saklan bakalım ama şunu bil ki günahla ayıp gizli kalamaz. Hava mı istiyorsun, yoksa ışık mı? Sakın ha.

Koro:

*Doğrular bile zor kurtulabilirken,
O zaman zavallı ben, ne söyleyebilirim?
Avukatlardan hangisine güvenebilirim?*

Kötü ruh: Temiz insanlar senden hep yüz çeviriyorlar. Temiz ruhlar sana ellerini uzatmaktan hep tiksiniyorlar. Eyvah!

Koro: O zaman, zavallı ben, ne söyleyebilirim?

Gretçik: Komşum, ayıltan damlanızı verin. (*Düşüp bayılır.*)

Faust

Valpurgis Gecesi
Hartz dağları, Schirke ve Elend Mevkileri
Faust ve Mefisto

(Valpurgiz, İngiltere'den Almanya'ya göç etmiş olan iki azizin kız kardeşidir. Valpurgiz, bir manastırda rahibe iken ölmüş ve aziz kabul edilmiştir.)

Mefisto: Senin canın bir süpürge sapı istemiyor mu? *(Bir cin grubu olan ifritler ve büyücüler bu ayine süpürge saplarına ve keçiye binerek gidiyorlarmış,)* Ben kendim için tekelerin en kuvvetlisini elde etmek isterdim. Ne yazık ki bu yolda hedefimizden çok uzaktayız.

Faust: Bacaklarımda yeterli güç bulunduğu sürece şu budaklı sopa bana yetiştir. Hem yolu kısaltmak neye yarar ki? Vadilerin dehşetli gibi olan yollarında yürümek, sonra suların fışkırdığı şu kayalara tırmanmak, işte o yolların bize tattıracağı zevk buradadır.

İlkbahar mevsimi daha şimdiden kayın ağaçlarını kaynaştırıyor. Çamlar bile onu hissetmeye başladılar. Bütün tabiat bu mevsimi hissederken bizim vücudumuzun etkilenmemesi mümkün mü?

Mefisto: Ben henüz hiçbir şey hissetmiyorum. Benim vücudumda hâlâ kış havası var. Yolumun üzerinde kar ve buz olmasını isterdim. Kırmızı ayın dolunay olmamış hâli içinde, cansız kızılığı ne kadar hüznü yükseliyor!

Ay, ortalığı o kadar az aydınlatıyor ki insan her adımda bir ağaca veya bir taşla çarpıyor. İzin ver de bir yalancı ışık çağırayım. Cin topluluğu. İşte tam karşımızda bir tane keyifle yanan ışık görüyorum. Hey dostum, seni yanımıza davet edebilir miyim? Ne diye boş yere ışık veresin! Lütfen bizim yolumuzu yukarıya doğru aydınlativer.

Goethe

Yalancı ışık: Size duyduğum saygı nedeniyle hafif meşrepliğimi durdurabileceğimi sanıyorum. Bizim yolumuz genellikle zikzaklıdır.

Mefisto: Aman aman, insanları taklit etmeye çalışıyor! Şeytan aşkına doğru yürü. Yoksa o titrek alevini üfler, bir nefeste söndürürüm.

Yalancı ışık: Şimdi anlıyorum ki siz bu evin sahibisiniz. Ben de hep sizin yanınıza gelip size itaat etmek isterdim. Yalnız bugün, dağın sihir çılgınlığı içinde olduğunu düşünmelisiniz ve eğer size, yalancı bir ışık yol gösterecekse onu fazla ciddiye almamalısınız.

(Faust, Mefisto ve yalancı ışık, sırayla şarkı söylerler.)

Tamamen dalmışız rüya ve büyü âlemine,

Götür bizi o ıssız engine,

Şeref payı çıkar bundan sen kendine.

Sıra sıra ağaçlar,

Belleri bükük yamaçlar,

Önümüzden kaçarlar,

Burunları sivri kayalar,

Nasıl da böyle şiddetli horlarlar!

Çaylar, dereler ve nehirler

Taşlardan ve çimenlerden geçerler.

İşittiğim meçhul bir çağıltı mı?

Yoksa bir şarkı mı?

Aşk elinden sızlanışı mı?

Yoksa o ilahî günleri bir anış mı?

Ümidimizin ve büyük sevgimizin sesi mi?

Bir eski zaman masalı gibi

Faust

Yine çınlıyor yankılar,
İşte ötüyor kargalar ve baykuşlar;
Acaba hepsi uyanık mı kalmışlar?
Şu ağaçların altında düşe dalmışlar.
Şunların hâline bir bakın,
Sanki ince bacaklı, iri karınlı bir kertenkele
Ve yılan gibi şu kökler,
Taşa ve kuma dolanmışlar.
Garip bağlar uzatıp bizi,
Böyle bağlamışlar.
Canlı lifler, polipler gibi uzatıp kolunu
Kesiyor seyyahın yolunu,
Sürü sürü ve renk renk sıçanlar,
Yosunlarda ve bayırlarda yatarlar.
Tutuşmuş binlerce yakamozlar,
Hep birlikte yolumuzu aydınlatırlar.
Söyle bana, duruyor muyuz,
Yoksa yürüyor muyuz?
Sanki her şey dönüyor,
Taşlar, ağaçlar, yüzler kesişiyor
Ve yalancı ışıklar şahlanıyor.

Mefisto: Eteğimden sıkıca tut. Şurada bir tepe var ki oradan insan, dağın ihtişamla nasıl parıldadığını görür.

Faust: Vadilerin içinden nasıl bulanık bir ışık parıltıyor ve uçurumun en derin yerine kadar giriyor! Şuradan büyük bir duman yükseliyor, öteden bulutlar geçiyor, beri taraftan sis ve tüller arasında bir kıızıllık ortalığı aydınlatıyor ve narin bir iplik gibi süzülüyor. Sonra da

Goethe

suyu bol bir pınar gibi fışkırıyor. İşte şurada, vadinin içinde yüzlerce küçük kola ayrılarak, kıvrıla kıvrıla yol alıyor. Sonra o küçük kollar, şu dar köşede birdenbire birleşiyor. Ve o zaman, sanki etrafa altın tozu saçılıyormuş gibi sudan oluşmuş kıvılcımlar püskürtüyor.

Mefisto: *Day ıvammmon (Servet Tanrısı.)* bu bayram şerefine sarayı muhteşem bir şekilde aydınlatmış. Senin bunu görmek büyük bir mutluluktur. Ben, onu görmek isteyen sabırsız misafirlerin gelişini şimdiden görüyorum bile.

Faust: Kasırga havada nasıl büyük bir öfke saçıyor, enleme nasıl müthiş darbeler indiriyor?

Mefisto: Kayaların yaşlı böğrünü tutmalısın, yoksa fırtına seni uçurumun dibine kadar yuvarlar. Sis geceyi koyulaştırıyor. Ormandaki şamatayı dinle bak! Gece kuşları ürkmüş kaçıyorlar. Ezelden beri yeşil olan sarayların sütunları çatırdıyor. Dalların çatırdayarak kırıışını, iri gövdelerin inleyişini, köklerin gıcirtısını dinle. Sanki hepsi korkunç bir şekilde savaş yapıyor ve rüzgârlar, enkaz dolu uçurumlarda uluyor. Tepede uzaktan ve yakından gelen sesleri duyuyor musun? Evet, bu muhteşem dağı, sihirli bir türkünün çılgın sesleri kaplıyor.

*Büyücü Kadınlar Korosu:
Sarı ekinler, yeşil tohumlar,
Kalabalık orada toplanıyor.
Yaban horozu en başta oturuyor,
Taş, ağaç arasından geçiyor.
Büyücü teke ise pis kokuyor!*

Faust

Bir ses: İhtiyar Baubu (*Büyücülerin öncüsü.*) bir dişi domuza binmiş, yalnız başına geliyor.

Koro:

*Saygı gösterelim layık olana,
Bayan Baubu geçsin kafilenin başına.
Bir besili domuz ve üstünde büyük annemiz,
Arkasından yürürüz hepimiz.
Bir ses: Buraya hangi yoldan geldin?*

Bir ses daha: İlsenstein üzerinden geldim. Orada baykuşun yuvasına baktım, gözlerini büyüterek öyle bir açtı ki!

Bir ses: Canın cehenneme, hayvanı ne koşturuyorsun bu kadar?

Bir ses: Beni dikenler arasında zorla sürükleyerek her yanıma sıyırttı, şu hâlime bir bakın.

Büyücü kadınlar korusu:

*Yol uzun, yol geniş,
Bu ne çılgın bir iş
Çatal batar, süpürge çatırdar,
Çocuklar tıkanır, analar patlar.*

Büyücüler korosunun yarısı:

*Yolda konuşmaya dalmayın,
Şeytanın huzuruna çıkarken
Kadınlardan hiç geri kalmayın.
Hedefe kadın varır en erken.*

Öteki yarısı:

*Bakmayın onun sözüne,
Kadın bin adım atsa
Ve durmadan koşsa
Erkek bir adımda geçer yine öne.*

Bir ses: Siz de beraber gelin. Kayalar Gölü'ndekiler, siz de birlikte gelin.

Bir çok sesler: (*Aşağı taraftan*) Sizinle birlikte yukarı çıkmak büyük bir zevktir, biz her şeyi temizleriz, kendimiz de tertemiziz; ama sonsuza kadar da hep kısırsınız.

Her iki koro:

*Rüzgâr susuyor, rüzgâr susuyor,
Bulanık ay kendini gizliyor
Büyücü topluluğu geçiyor,
Ve kıvılcımlar saçıyor.*

Bir ses: (*Aşağı taraftan*) Dur dur.

Bir ses: (*Yukarı taraftan*) O kayanın yanğından seslenen kim öyle?

Bir ses: (*Aşağı taraftan*) Beni de yanınıza alın. Üç yüzyıldır durmadan tırmanıyorum; ama hâlâ tepeye ulaşamadım. Bana benzeyenlerin arasında olmak için can atıyorum.

Her iki koro:

*Büyücüleri omzuna almış tekeler,
Çatallı sopalar ve süpürgeler,
Bugün gitmeyen buradan,
Mutlaka olur, tatlı canından.*

Faust

Büyücü yamağı kadın: (*Aşağıda*) Ben çok uzun bir zamandan beri hep olduğum yerde sayıyorum. Diğerleri nasıl bu kadar ilerleyebildiler? Evimde hiç rahatım yoktu, burada da hiç rahat edemiyorum. Büyücü kadınlar korusu:

Büyücülere güç verir merhem (*Büyücülerin Brocken Dağı'na çıktıklarında ayaklarına sürdükleri bir merhem.*).

*Bugün uçmayan olur sersem
Her tekne bir gemi olur.
Bir bez parçası da yelken olur,
Her iki koro:
Tepeye varınca biz,
Yerlere oturuyoruz.
Bu topluluğumuzla biz,
Alanı dolduruyoruz.*

Mefisto: Ortalıkta bir huzursuzluk, itişip kakışma ve bağırıp çağırma var. Birbirleriyle kaynaşıyorlar, ateş saçıyorlar ve çok pis kokuyorlar. İşte gerçek bir cin ve peri topluluğu!

Aman bana iyi tutun, yoksa bizi birbirimizden ayırırlar. Hani neredesin?

Faust: (*Uzaktan.*) Buradayım.

Mefisto: Ne? Demek oraya kadar sürüklendin? O hâlde ev sahipliği yetkimi kullanmam gerekiyor. Çekilin, büyük ifrit geliyor. Tatlı yaratıklar, kenara çekilin. Doktor, bana tutunun da hemen bir adımda bu kalabalıktan kurtulalım.

Burası benim gibiler için bile fazla çılgın. Şu karşı taraflarda çok farklı ve parlak bir şey ışıltıyor. O çalılığa doğru sanki bir şey beni çekiyor. Gel, oraya gidelim.

Goethe

Faust: Çelişkiler yumağı, haydi bana yolu göster. Özlediğimiz inziva hayatını yeniden bulmak için Valpurgis Gecesi Brocken'e gelmekle gerçekten çok akıllıca davranmışız!

Mefisto: Şuraya bak, ne rengârenk alevler! Neşeli bir grup toplanmış bile. Burada yalnız kalmak söz konusu değil.

Faust: Ama ben yukarda olmayı tercih ederdim. Şimdiden bir alev ve duman kasırgası görüyorum. Halk oraya, kötülüğün kaynağına doğru gidiyor. Bilinmeyen bir çok şeyin çözümü orada olsa gerek!

Mefisto: Ama bir çok bilinmeyen şey de orada düğümlenir. Sen büyük kalabalığı bırak. Onlar gürültü ededursun, biz sessiz bir yere yerleşelim. Büyük âlemin içinde küçük âlemler yapma âdetine uzun süreden beri devam ediyorum. Şurada çırlıçıplak dolaşan genç büyücülerle, ihtiyatlı davranıp örtünen ihtiyar büyücüler görüyorum. Benim hatırım için onlara dostça davranın. Bu küçük zahmete karşılık, eğlence çok büyük ve zevkli olacak! Saz sesi gibi bir şey işitiyorum. İğrenç bir gürültü. Buna alışmak gerekiyor. Başka türlü olamayacak herhâlde. Gel, ben önden içeri gireyim ve sonra seni sokayım, böylece seni yeniden bağlamış olurum. Burayı nasıl buldun dostum, burası hiç de küçük bir yer değil. Bak bir kez, buranın sonunu göremezsin. Sıra sıra yüzlerce ateş yanıyor. Yemek pişiriliyor, içki içiliyor, dans ediliyor. Bundan daha iyi neresi var, söyler misin?

Faust: Bizi içeri sokabilmek için büyücü kılığında mı yoksa şeytan kılığında mı görüneceksin?

Mefisto: Ben tanınmadan gezmeye alışığım. Ama eğlence gününde herkes rütbesini belli etmeli. Burada bir dizbağı nişanı (*İngilizlerin kullandığı bir asalet nişanı.*) bana üstünlük vermez. Ama bir

Faust

at ayağı *(Cinlerin tılsımı.)* çok önemli kabul edilir. Şu karşındaki sü-müklüböceği görüyor musun? Sürüne sürüne bize doğru geliyor. Yere yakın olan yüzü, benim kokumu aldı bile. Artık istesem de kendimi gizleyemem. Gel, birlikte ateşten ateşe dolaşalım. Ben görücüyüm, sen de kızı alacak olan.

(Yavaş yavaş sönmekte olan kömür yığınının etrafında oturan birkaç kişiye döner.)

Yaşlı baylar, burada ne yapıyorsunuz böyle? Sizleri orta yerde coşkun gençlerin arasında, neşeli bir şekilde eğlenirken görseydim çok sevinecektim. Zaten insanlar evlerinde yeterli derecede yalnız kalıyor. Burada da yalnız kalmak niye?

General: İnsanlara ne kadar çok hizmet ederseniz edin, yine on-lara güvenilmez. Çünkü nasıl kadınlara göre gençlik her şeyden üs-tünse onlara göre de öyledir.

Bakan: Şimdiki insanlar doğruluktan çok uzaklaştılar. Ben hep geçmiş zamanı övüyorum. Çünkü bizim iktidarda bulunduğumuz devir, altın devirdi.

Sonradan görmüş: Biz de budala değildik. Yapmamız gereken şeylerin çoğunu yapardık. Ama şimdi her şey, tam hâkim olmak is-tediğimiz bir sırada altüst oluyor.

Yazar: Düzenli, dengeli ve akla uygun bir eseri kim okuyor bugün? Günümüz gençlerinin yaptığı küstahlığın bu derecesi, gö-rülmüş şey değildir.

Mefisto: *(Birdenbire çok yaşlı görünerek)* İnsanların büyük mah-kemenin huzuruna çıkacak dereceye geldiğini görüyorum. Ben son defa olarak büyücüler dağına çıkıyorum. Mademki benim fıçı-cığım bulanık bir şekilde sızıyor, öyleyse dünya da sona yaklaşıyor demektir.

Yaşlı sihirbaz: Baylar, böyle hemen geçip gitmeyin. Bu fırsatı sakın kaçırmayın, mallarıma bir bakın! Dükkânımda, insanlara zarar vermeyen hiçbir şey yoktur. Burada hiçbir hançer yoktur ki kan akıtmamış olsun. Hiçbir kâse yoktur ki insanı hemen öldürecek bir zehri çok sıhhatli bir vücuda içirmemiş olsun. Hiçbir ziynet eşyası yoktur ki çok güzel bir kadını baştan çıkarmamış olsun. Hiçbir hançer yoktur ki onu kullananın düşmanına, arkadan saplanmamış olsun.

Mefisto: Teyze hanım, siz zamanın gerektirdiklerini anlamıyorsunuz. Siz artık yeni şeyler satmaya bakın, bizi ancak yenilikler çeker.

Faust: Ben kendimi kaybetmesem bari! Buraya neredeyse bir panayır diyesim geliyor.

Mefisto: Bütün bu insan kalabalığı yukarı çıkmak istiyor. Önündekini ittiğini sanıyorsun, hâlbuki sen itiliyorsun.

Faust: Bu kim?

Mefisto: İyi bak, o, Lilit'tir.

Faust: Kim?

Mefisto: Adem'in ilk karısı! Onun güzel saçlarından ve yüzüne benzeri olmayan bir parlaklık veren o mücevherlerinden kendini koru! O, bunlarla bir delikanlıyı ele geçirirse bir daha bırakmaz.

Faust: Şurada, biri yaşlı diğeri ise genç iki kadın oturuyor. Daha şimdiden hoplayıp zıplamaktan yorulmuşlar.

Mefisto: Bugün durup dinlenmek yok! Yeni bir dans başlıyor.

Faust: *(Genç kadınla dansa başlar.)* Geçmişte güzel bir rüya görmüştüm. Bir elma ağacının üstünde iki güzel elma parlıyordu. Ağaca tırmanmaya başladım...

Faust

Güzel kadın: Küçük elmalara karşı çok isteklisiniz, hem de ta cennetten beri! Benim bahçemde de öyleleri bulunduğu için sevinçten içim titriyor.

Mefisto: (*Yaşlı kadına*) Bir zamanlar kötü bir rüya görmüştüm. Yarılmış bir ağaçta bir... vardı. O kadar... olduğu hâlde yine de hoşuma gitmişti.

Yaşlı kadın: At ayağı taşıyan asilzadeye en derin saygılarımı sunarım. Şayet... dan iğrenmezlerse bir ... emirlerini yerine getirmeye hazırdır.

Prokfantasmist (*Sivri akıllı, garip hareketleri olan hayalperest bir tip*): Sizi gidi lanetli mahluklar, bu ne cüret. Size daha önce bir cinin, hiçbir zaman doğru dürüst ayak üstünde duramadığı gösterilmedi mi? Oysa şimdi siz, insanlar gibi dans etmeye çalışıyorsunuz.

Güzel kadın: (*Dans ederken*) Bizim baloda ne arıyor bu kuzum?

Faust: (*Dans ederken*) Ay, bu zavallı her yere girip çıkar, başkalarının dansını değerlendirir, atılan her adım hakkında dedikodu yapmaya çalışır, dedikodu yapamazsa onu yok farz eder. Ama eski değirmeninde kendisinin yaptığı gibi bir daire içinde dönecek olsanız onu hoş görür.

Proktofan: Siz hâlâ burada mısınız? Olacak şey değil. Çabuk çıkın buradan. Biliyorsunuz ki biz bir tasfiye yaptık. Şu şeytan sürüsü de hiçbir kural ve düzen tanımıyor. Biz, aslında akıllı insanlarız ama yine Tegel'de cinler oynuyor! Bunları uzun süreden beri süpürüp attığım hâlde, yine de ortalık temizlenmiyor. Olacak şey değil!

Güzel kadın: Yeter artık bizi rahatsız etmeyin.

Proktofan: Cinler, sizin yüzünüze söylüyorum, ben düşünceye baskı yapılmasına dayanamam. Buna hiçbir şekilde alışamam.

(*Dans devam eder.*)

Böyle giderse bugün hiçbir şeyi başaramayacağımı görüyorum; ama hiç değilse bir seyahat yapmış oluyorum. Son adımımı atmadan şeytanlarla şairleri yenebileceğimi düşünüyorum..

Mefisto: O şimdi gidip bir bataklığa oturacak. Bataklıkta kan sülükleri, onun kaba etinde keyif yaparken o, ruhlardan ve hayaletlerden şifa bulduğunu düşünecek. Onun dinlenme tarzı işte budur..

Dansı bırakmış olan Faust'a:

Dansta sana çok güzel şarkılar söyleyen güzel kadını niçin bıraktın?

Faust: Neden mi? Şarkı söylerken ağzından kırmızı bir fare fırladı.

Mefisto: İşte bu iyi bir belirti! Buna fazla önem vermemelisin. İyi ki fare kül rengi değildi. Böyle bir eğlence sırasında buna kim dikkat edecek ki?

Faust: Ondan sonra gördüm ki...

Mefisto: Ne gördün?

Faust: Mefisto, tam karşıda soluk yüzlü ve güzel bir kız çocuğun tek başına oturduğunu görüyor musun? Çok yavaş hareket ediyor. Ayakları bağlı olduğu hâlde sanki vuruyormuş gibi görünüyor. Bana öyle geliyor ki bu kız benim Gretçigime benziyor.

Mefisto: Bırak onu. Ondan iyi bir şey çıkmaz. Gerçekte o, sihirli bir hayal ve cansız bir puttur. Onunla karşılaşmak hayra alamet değildir. Donuk bakışlarından insanın kanı donar ve vücudu taş kesilir. Meduze (*Mitolojiye göre, önce çok güzel olan ve alacakaranlık tanrısı Minerva'ya saldırdığı için saçları yılan hâline gelmiş bir insan.*) adını her hâlde duymuşsunuzdur.

Faust: Hayır, o senin dediğin gibi değil! Bu gördüğün gözler, bir ölünün, sevgili eli ile kapatılmamış olan gözleridir. Bu göğüs, Gret-

Faust

çiğın bana teslim ettiği göğüstür. Bu vücut, zevkini tatmış olduğum vücuttur.

Mefisto: Ey aptal divane, bu bir sihirdir. Bu nedenle, herkes onu kendi sevgilisine benzetir.

Faust: Tanrım, bu ne heyecan, bu ne ızdırap! Bakışlarından gözlerimi ayıramıyorum. Bıçak sırtından daha ince bir kırmızı kolye, onun güzel gerdanını tühaf bir şekilde süslüyor.

Mefisto: Çok doğru, onu ben de görüyorum. O isterse kafasını koltuğunun altında da taşıyabilir. Çünkü Perseus (*Makedonya Kralı ve mitoloji kahramanı.*) onun kafasını kesmişti.

Hep şüphelere eğilim gösteriyorsunuz. Tepenin beri tarafına gelin, burası Prater gibi çok eğlenceli. Gözlerim yanılmıyor ise orada bir tiyatro görüyorum. Gerçekten acaba o nedir?

Perdecı: Şimdi yeni bir piyes başlıyor. Bu, yedi piyesin sonuncusudur. Burada yedi piyesi canlandırmak bir âdettir. Bunu yazan da oynayanlar da amatördür. Baylar! Ortadan çekilirsem beni mazur görün, perdeyi açmaya gidiyorum.

Mefisto: Sizleri Blokberg'de gördükçe çok seviniyorum çünkü sizin yeriniz gerçekten burasıdır!

Goethe

***Valpurgis Gecesi Rüyası.
Yahut Oberon'la Titania'nın evlenmelerinin
ellinci yıl dönümü şenliği***

Perde Arası

Tiyatro müdürü: Ey Miding'in (*Goethe'nin Weimar Tiyatrosu'ndaki yardımcısı.*) yiğit çocukları! Bugün hepimiz dinleneceğiz. İşte gördüğünüz gibi bütün sahne, köhne bir dağ ve rutubetli bir vadiden ibaret.

Teşrifatçı: Düğünün altın düğün olması için ilk düğünden itibaren tam elli yılın geçmesi gerekir. Ama mücadele biterse ben altıncıyı tercih ederim.

Oberon (*Dişi cinler olan perilerin kralı.*): Ey ruhlar, sürekli olarak benimle beraberseniz bunu hemen şimdi gösterin. Kral ve kraliçe, düğünlerinin ellinci yılını kutluyorlar.

Puk (*Çok büyük bir cin.*): Puk buraya gelip de ayağını sürtmeye başladığı zaman, onunla birlikte eğlenmek için arkasından yüzlerce kişi gelir.

Ariel (*Baş peri.*): Ariel gökyüzü gibi temiz ve berrak sesiyle terennüme katılabilir. Onun güzel sesi birçok asık suratı sadece büyülemekle kalmaz, güzelleri de kendine çeker.

Oberon: Gerçekten iyi geçinmek isteyen çiftler, bizim ikimizi örnek almalı. İki kişinin birbirini daha çok sevmesi isteniyorsa onları ara sıra birbirinden ayırmak gerekir.

Titania (*Oberon'un karısı.*): Erkek asık suratlı ve kadın da mızız olursa şayet, yakalarından tutup birini güney, diğerini de kuzey kutbuna sürmeli.

Faust

Orkestra: Sineklerin ağzı, sivrisineklerin burnu, onların akrabaları. Yapraklar içinde kurbağalar, çayırdaki ağustos böceği... İşte müzisyenlerimiz bunlardır.

Tek ses: Bakın, işte Gayda geliyor. O bir sabun köpüğüdür, onun basık burnundan çıkan sümküklü böcek zırlıtısını bir dinleyin.

Henüz yeni oluşan ruh: Örümcek ayaklı, kurbağa karnı, küçük kanatlı. Gerçekte böyle bir hayvan yok; ama buna rağmen böyle bir şiir var.

Bir çift kuş: Küçük adam, yüksek sıçrayışlarla ballı şebnem ve güzel kokular arasında dolaşıyorsun. Yeterli derecede tepiniyor olsan da havaya fazla yükselemin.

Meraklı seyyah: Bu gördüğümüz, bir maskara alayı mı yoksa? İlahlar güzeli Oberon'u burada gördüğüm için gözlerime inanayım mı?

Ortodoks: Ne tırnağı ne de kuyruğu var, buna rağmen Yuna ilahları gibi gerçekte o da bir şeytandır.

Kuzeyli sanatçı: Ben, ancak taslak hâlinde olan şeyleri duyabildim. Buna rağmen hiç vakit kaybetmeden İtalya seyahatine hazırlanıyorum.

Öz dil meraklısı: Ah, aslında beni buraya kadar sürükleyen şanssızlığımdır. Şimdi nasıl da perişan hâldeler. Bütün büyücüler kafilésinin içinde ancak ikisi yüzüne pudra sürmüş.

Genç büyücü kadın: Pudra aslında yaşlı ve bitkin kadınların elbisesi gibidir. O nedenle ben tekenin üstünde çınlıplak oturarak güzel vücudumu teşhir ediyorum.

Genelev karısı: Burada sizinle münakaşa etmeye bizim terbiyemiz müsait değildir! Ama bu genç ve narin hâlinizle yaşlanmadan çürüyüp gitmenizi diliyorum.

Orkestra şefi: Ey sinek ağızlı ve sivrisinek burunlular! Çıplak kadının başına üşüşmeyin. Yapraklar içindeki kurbağalar ve çayırlar içindeki ağustos böcekleri, siz de tempoya uyun.

Fırıldak: *(Bir tarafa dönerek)* Ne güzel bir cemiyet! Kızların hepsi birer gelin ve bekârların her biri de dünyanın en ümitli insanları!

Fırıldak: *(Öte tarafa döner.)* Eğer yer yanılarak bunların hepsini birden içine almayacak olursa hemen gidip kendimi cehenneme atacağım.

Hicviyeler: Bizler küçük ve sert birer böcek olarak sevgili atamız şeytana saygılarımızı sunarız.

Hennings: Hele şunlara bir bakın! Sürüler hâlinde hep bir ağızdan nasıl da alay ediyorlar! Hatta sonunda temiz bir kalbe sahip olduklarını bile söylüyorlar.

İlham perilerinin kraliçesi: Bu büyücüler ordusu içinde kendimi kaybetmekten ne kadar memnun olurdum. Çünkü bunları, ilham perilerinden çok daha iyi idare edebiliyordum!

Geçmiş zamanın en zekisi: Gerçekte insan, akıllı insanların yanında adam olur. Gel eteğime yapış. Blokberg, bir çeşit Alman Parnası'dır. *(Yunanistan'da bir dağ.)* Onun geniş bir tepesi vardır.

Meraklı seyyah: Şu görünen sahte adamın adı nedir kuzum? Gururlu bir şekilde yürüyor ve burnunu sokmadığı yer kalmıyor. Sanki Cizvitlerin izini anyor!

Turna kuşu: Ben berrak suda olduğu kadar bulanık suda da avlanmayı çok severim. İşte o nedenle dindar bayların, şeytanların arasına karışıklarını görüyorsunuz.

Dünya vatandaşı *(Goethe bazen kendini "Dünya vatandaşı" olarak tanımlamıştır.)*: Evet, dindar insanlar için her şey bir vasıta. Onun için burada, Blokberg'de bile gizli bir cemiyet kurabilirler.

Dansör: Yeni bir koro mu geliyor acaba? Uzaktan davul seslerini duyuyorum. Sakın rahatınızı bozmayın, bunlar balaban kuşlarının tekrar eden sesleridir.

Dans ustası: Herkesin bacakları oynuyor, kamburu hopluyor ve herkes gücü yettiği kadar dans edebiliyor. Ama kime nasıl göründüklerini hiç merak etmiyor.

Kemancı: Şu serseriler güruhu kolay kolay kin beslemiyor. Ama birbirini mahvetmekten adeta keyif alıyor. Orfeos'un *(İlkçağ'da Yunanistan'da yaşamış şair ve müzisyen. Çaldığı müzik parçalarıyla vahşi hayvanları etkileyip sakinleştirdiği rivayet edilmiş ve görüşleri bazı felsefecileri etkilemiştir.)* sazı hayvanları nasıl birleştirirse gayda da bunları öyle birleştiriyor.

Mantıkçı: Ne eleştiri ne de şüphe benim fikrimi değiştirebilir. Şeytanın bir hüviyeti olmasaydı nasıl olur da şeytanlar var olabilirdi?

İdealist: Varlık benim için artık tamamen bir işkence oldu. Son derece üzgünüm. Burada ilk defa olarak metanetime kaybediyorum.

Metafizikçi: Ben ise tam aksine, burada bulunmaktan çok memnunum ve buradakilerle birlikte ben de çok seviniyorum. Çünkü şeytanların varlığından, iyi ruhların varlığına geçebilirim.

Şüpheci: Onlar küçük pırıltıların peşinde gidiyorlar ve bu şekilde hareket ederek zengin olacaklarını sanıyorlar. Şeytandan daima şüphelenmek gerekir. Onun için burası tam benim istediğim gibi bir yer!

Orkestra şefi: Yapraklar içinde kurbağa, çayırlarda ağustos böcekleri ve lanetli amatörler! Sinek ağızları, sivrisinek burunları, siz de müzisyen misiniz?

Girişkenler: Neşeli yaratıklar ordusunun adı “gamsız” olmalı. Artık ayaklarımızın üzerinde yürüyemediğimiz için başlarımızı ayak yapıp öyle yürüyoruz.

Beceriksizler: Bir zamanlar biz de birer geçim kapısı bulmuştuk ama şimdi işimiz Tanrı'ya kaldı. Pabuçlarımız dans etmekten delindi, artık yalın ayak dolaşıyoruz.

Yalancı ışıklar: Biz, doğduğumuz bataklıktan geliyoruz; ama bu dansörler arasında, kibar delikanlılar sayılırız.

Şahap: Bir yıldız ve ateş ışığı altında, göklerden buraya fırladım. Oysa şimdi perişan bir hâlde çayırdaki yatıyorum. Beni kim ayağa kaldırabilir?

Şişmanlar: Yer verin, kenara çekilin, otlar da yere serilsin. Ruhlar geliyor, onların da şişmanları var.

Puk: Böyle şişman fil yavruları gibi ortaya çıkmayın; bugünün en büyük mahluku, pehlivan yapılı Puk olmalı.

Ariel: Mademki şefkatli tabiat bir yardımda bulunup size ruhun kanatlarını hediye etmiş, siz de benim belli belirsiz izlerimden yavaşça yürüyerek güller tepesine çıkın.

Orkestra: (Gayet yavaş.) Bulut yığınları ve sis tabakaları yukarıdan aydınlanmaya başladı.

Faust

Kasvetli Bir Gün

Kırlarda Faust ve Mefisto

Faust: Sefalet ve acı içinde kıvranıyor. Acınacak bir hâlde. Uzun zaman süründükten sonra yakalanmış. Talihsiz kızcağız. Suçlu bulunarak çok büyük acılar çekmek üzere zindana atılmış.

Ey rezil ve hain ruh! Şu ana kadar bunu benden sakladın. Dur bakalım, karşımda dur biraz. O şeytan gözlerini, kafanın içinde fırlıdak gibi döndür. Hadi tahammül edilemez varlığınla bana meydan oku!

Genç kız zindanda... Telafisi imkânsız bir sefalet içinde. Orada kötü ruhlara ve artık duyarsız bir hâle gelmiş olan insanlığın adaleatine teslim edilmiş. Sen ise bu sırada beni iğrenç eğlencelerle oyalıyorsun. Onun gittikçe artan acılarını benden gizliyorsun ve onu, en kötü durumda yalnız bırakıyor ve ona yardım etmiyorsun.

Mefisto: Bu duruma ilk düşen o değil ki!

Faust: Köpek. Seni iğrenç canavar! Ey sonsuz ruh, şu haşereyi, birçok geceler karşıma çıkıp üzerime saldırdığı, masum yolculara öfke saçtığı ve yere düşenlerin omuzlarının üzerine bindiği zaman, görünmeyi çok istediği köpek biçimine sok. Sonra tekrar en çok sevdiği biçime sok ki kumların üstünde karnı ile sürünsün ve ben de o rezili ayaklarımla ezeyim. Demek bu, ilk olarak onun başına gelen bir hâl değil ha! Aman ne kötü bir şey! Sanki birden fazla mahlukun sefalet uçurumuna düşmesi, hepsinin suçlarına bir kefareti, içlerinden bir tanesinin büyük bağışlayıcının gözleri önünde ölüm korkuları içinde başına kötü hâller gelmesi, hepsi için yeterli bir ceza değilmiş gibi!

Bu öyle büyük bir facia ki onu hiçbir insanın ruhu kavrayamaz. Bir tek bu zavallı insanın başına gelen kötülükler bile beni iliklerime

kadar titretiyor ve ruhumu kemiriyor. Oysa sen böyle binlercesinin içine düştüğü durum karşısında rahatını hiç bozmadan gülüp duruyorsun.

Mefisto: Şimdi burada oyunumuzun ve esprimizin öyle bir noktasına geldik ki sanki insanlar bilinçlerini kaybediyorlar. Sen bu işte sonuna kadar gelmeyeceksen, önceden benimle niçin işbirliği yaptın? Uçmak istiyorsun; fakat yükseklerde başının dönmeyeceğinden emin değilsin. Bu işe başlamak için biz mi sana ısrar ettik, sen mi bize ısrar ettin?

Faust: Karşımda o obur dişlerini gıcırdatıp durma, tiksiniyorum öyle hareketlerden. Bana görünmek lütfunda bulunmuş olan büyük ruh! Sen benim kalbimi biliyorsun. İnsanın başına gelen felaketlere sevenen, zararlardan zevk alan bu rezil insanı niçin bana musallat ettin?

Mefisto: Ölüyor musun?

Faust: Kızcağızı kurtar, yoksa vay hâline. Eğer bunu yapmazsan binlerce yıl boyunca en korkunç lanetler gelip seni bulacak.

Mefisto: Ben adaletin kilidini açtıramam. Bana, "Onu kurtar." diyorsun. Peki ama onu felakete sürükleyen ben miydim, yoksa sen miydin?

Faust: *(Öfke ile etrafına bakınır.)*

Mefisto: Gök gürültüsünü mü yakalayacaksın yoksa? İyi ki onun kontrolü, senin gibi ne yaptığını bilmeyen fânilerin eline teslim edilmemiş! Masum cevaplar veren birini, söylediğine pişman ederek kendi öfkesini gidermeye çalışmak, ancak baskıcı insanların başvurduğu bir yoldur.

Faust: Beni oraya götür, onun kurtulması gerekir.

Mefisto: Peki ama tehlikeliyse ne yapacaksın? İşlediğin kanlı cinayetlerin izlerinin hâlâ ortada olduğunu biliyorsun. Öldürülenlerin

Faust

mezarları üstünde intikam perileri uçuşuyor. Katilin geri dönmesini dört gözle bekliyorlar.

Faust: Senden bunu da mı isteyecektim? Bütün ölümlerin ve cinayetlerin altında ezilirsin inşallah ey canavar! Beni oraya götür ve onu kurtar diyorum sana!

Mefisto: Seni oraya götürecek ve elimden gelen her şeyi yapacağım. Ama önce beni iyi dinle. Yerin ve göğün bütün kuvvetlerine sahip olduğumu mu sanıyorsun? Ben hapishane bekçisini uyuturum. Sen de anahtarı aşırırsın ve onu zindandan çıkarırsın. Ben gözcülük ederim, büyülü atlar hazır durur ve ikinizi de kaçınım. Benim yapabileceğim şey bu.

Faust: Haydi gidelim.

Faust: Darağacının etrafında ne hazırlıyorlar öyle?

Mefisto: Ne yapıp ettiklerini bilmiyorum.

Faust: Bir yukarı bir aşağı dolaşıyorlar ve eğilip doğruluyorlar.

Mefisto: Bir büyücü kaflesi.

Faust: Etrafa bir şeyler serpiyorlar, bir şeyler atıyorlar.

Mefisto: Haydi geçelim.

Faust: *(Elinde bir deste anahtarla bir lamba olduğu halde küçük bir demir kapının önünde durmaktadır.)*

İçimden gelen bir ürperme bütün vücudumu kaplıyor, sanki insanlığın bütün sefaleti üstüme çöküyor. O burada, şu nemli duvarların arkasında oturuyor, oysa onun suçu, ne kadar masum bir şüpheli!

Yoksa yanına girmeye şüphe mi ediyorsun? Onu tekrar görmekten korkuyor musun? Haydi yürü, biraz gecikmen bile onun ölümüne neden olabilir.

(Kilidi eline alır. Bu sırada içerden bir şarkı duyulur.)

Faust: *(Kapıyı açarak)* Sevgilisinin kendisini dinlediğini hissetmiyor bile! İçerden zincirlerin şakırtısı ve saman hışırtısı duyuluyor. *(İçeri girer.)*

Margaret: *(Yatağının üstüne kapanarak bağırır.)* Eyvah eyvah, geliyorlar! Ölüm ne kadar acı!

Faust: *(Yavaşça.)* Sus, seni kurtarmaya geliyorum.

Margaret: *(Onun ayaklarına kapanarak.)* Eğer insansan benim acımı duy!

Faust: Yavaş, nöbetçileri uyandıracaksın.

(Sökmek için zincirleri eline alır.)

Margaret: *(Dizleri üstünde durur.)* Ey cellat, bana hâkim olma yetkisini sana kim verdi? Henüz gece yarısı iken beni alıp götürüyorsun. Acı bana. Bırak, biraz daha yaşayayım. Sabah erken vakte kalsa geç mi olur? *(Ayağa kalkar.)* Ben henüz o kadar genç ve güzelim ki! Bütün suçum da bu. Ama hemen ölmem gerekiyor. Dostum daha önce yakınımdaydı. Şimdi uzaklarda. Çelengim parçalandı, çiçekler dağıldı. Beni öyle hoyrat bir şekilde tutma. Bağışla beni. Sana ne yaptım? Beni yalvartma. Seni ömrümde bir kez bile görmedim.

Faust: Acaba bu felakete dayanabilecek miyim?

Margaret: Artık tamamen senin hâkimiyetin altındayım. Yalnız bırak da şu çocuğu bir daha emzireyim. Onu çok özledim. Beni mahvetmek için onu yanımdan aldılar. Şimdi de onu benim öldürdüğümü söylüyorlar. Artık yüzüm gülmez. Benim üstüme şarkılar bile söylüyorlarmış, ne ayıp şey! Eski bir masal böyle biter. Kim onlara bunu böyle tefsir edin diyor ki?

Faust: *(Diz çöker.)* Kendini o kadar üzme. Seni seven birisi şu zincirleri sökmek için ayaklarına kapanıyor.

Faust

Margaret: *(Onun yanına diz çöker.)* Bırak da azizlere yalvarmak için diz çökelim. Şu eşiğin ve basamakların altında sanki cehennem kaynıyor. Kötü ruh, korkunç bir öfke ile kıyametler koparıyor.

Faust: *(Yüksek sesle.)* Gretçik, Gretçik!

Margaret: *(Dikkat kesilir.)* Bu, sevgilimin sesiydi. Evet, tanıdım o sesi. *(Yerinden sıçrar ve zincirleri yere düşer.)* Nerede o? Beni çağırdığını duydum. Artık kurtulacağım! Kimse beni burada tutamaz. Onun göğsüne yaslanmak ve boynuna sarılıp uçmak istiyorum. “Gretçik” diye bağırdığını duydum. Yoksa kapının eşiğinde miydi? Cehennemin uğultu ve gürültüsü ile şeytanın haşin alayı arasında onun tatlı sesini duydum.

Faust: O benim.

Margaret: Sensin ha! Bunu bir daha söyle. *(Onu tutar.)* Evet, ta kendisi! Hani, bütün ızdıraplarım ne oldu? O zindan ve zincir korkusu ne oldu? Evet sensin! Beni kurtarmaya geliyorsun. Artık kurtuldum sayılır! Şimdi seni ilk defa gördüğüm o sokak ve Marta ile beraber seni beklediğim o güzel bahçe gözümün önüne geliyor.

Faust: *(Gitmeye hazırlanarak.)* Gel, benimle gel.

Margaret: Aman, dur biraz! Senin yanında olmaktan o kadar zevk alıyorum ki bilemezsin. *(Faust’un yanına sokulur.)*

Faust: Çabuk ol. Eğer acele etmezsen bedelini çok ağır öderiz.

Margaret: Sen artık beni öpmüyor musun? Ayrıldığımızdan bu yana çok az zaman geçtiği halde, öpmeyi unuttun mu yoksa? Senin boynuna sarılırken neden böyle korkuyorsun? Oysa senin sözlerin ve bakışların bana bütün gökyüzünü bahşederdi. Eskiden beni sanki boğacakmış gibi ihtirasla öperdin. Öp beni, yoksa ben seni öperim. *(Faust’a sarılır.)* Eyvah dudakların çok soğuk ve cansız! Sevgin nerede kaldı? *(Ondan yüzünü çevirir.)*

Faust: Gel, beni takip et. Sevgilim korkma, cesaretini topla. Seni hâlâ sonsuz bir aşkla seviyorum. Haydi, beni sessizce takip et. Senden şimdilik yalnızca bunu istiyorum.

Margaret: *(Ona döner.)* Gerçekten sen misin, sevgilim?

Faust: Evet benim. Haydi gel benimle!

Margaret: Zincirlerimi çözüyor ve beni yine kucağına alıyorsun. Nasıl oluyor da benden tiksiniyorsun!

Faust: Gel gel. Ortalık aydınlanmaya başladı.

Margaret: Ben annemi öldürdüm. Çocuğumu da boğdum. Çok büyük bir günahkârim. O hem bana hem de sana ihsan edilmiş değil miydi? Sana da çünkü o sensin. Buna inanır gibi oluyorum, elini ver bakayım. Evet, bu bir rüya değil, senin sevgili elin. Fakat elin ıslak, sil şunu. Bana öyle geliyor ki bu, kana bulanmış. Aman Tanrım, sen ne yaptın? Çabuk kılıcını kınına sok.

Faust: Geçmiş şeyleri bırak artık, onlar mazi oldu. Ama sen beni öldürüyorsun.

Margaret: Hayır, sen yaşamalısın. Sana mezarları tarif edeceğim. Hemen yarın bunların gereği yapılsın. Anneme de en iyi yeri ayırırsın. Ağabeyimi hemen onun yanı başına, beni de biraz öteye ama çok uzağa değil! Yavrumu da göğsümün sağ tarafına koyarsın. Yanımda başka kimse yatmasın. Senin yanında olmak, sana sarılmak benim için büyük bir saadetti. Ama artık bunun benim kaderim olmadığı belli oldu. Bana öyle geliyor ki sana zorla sokuluyorum ne sanki sen beni itiyorsun. Ama yine de şu anda karşımdaki insan, sensin. Bana o kadar iyi, o kadar masum bakıyorsun ki...

Faust: Ben olduğumu hissediyorsan niye gelmiyorsun?

Margaret: Dışarıya mı?

Faust: Özgürlüğe.

Margaret: Beni çağırдыңın yer bir mezar, ölüm beni gözetliyor. Gel öyle ise ben buradan ebedi olarak istirahat edeceğim yatağıma giderim. Başka yere adım atamam! Sen artık gidiyorsun. Ah! Heinrich, sevgilim! Seninle beraber gelebilmek keşke mümkün olsaydı.

Faust: Artık gelebilirsin, haydi, kapı açık.

Margaret: Ben buradan kesinlikle çıkamam, benim için ümit edilecek hiçbir şey kalmadı. Kaçmanın ne faydası olur ki? Beni nasıl olsa gözetliyorlar. Dilenmeye mecbur olmak, hele vicdan azabıyla ne kadar büyük bir sefalet! Yabancı ülkelere gitmek, o da büyük bir felaket! Hem nasıl olsa beni eninde sonunda yakalarlar.

Faust: Ben de senin yanında kalırım.

Margaret: Çabuk ol. Şu zavallı çocuğu kurtar. Dere boyunca yurkaya giden yolu takip et. Küçük köprüyü geç, sonra da ormana gir. Sol tarafta, işaret levhasının bulunduğu yerde, havuzun içinde. Onu hemen tutup oradan çıkar. O zavallı çıkmaya çalışıyor, çırpınıyor. N'olur, kurtar onu!

Faust: Aklını başına topla. Yalnızca bir adım atmakla özgürlüğüne kavuşacaksın.

Margaret: Şu dağı bir aşabilseydik! Orada annem bir taşın üstünde oturuyor ve kafasını sallıyor. Kafası ağırlaşmış. Öyle derin uyumuş ki uyanmaz artık. Biz sevinelim diye uyumuştı. Hiçbir işaret de vermiyor.

Faust: Sana yalvarmam faydalı olmazsa omuzlayıp götürmek zorunda kalacağım.

Margaret: Hayır, bırak beni! Ben zorla gelemem. Biliyorsun bugüne kadar senin hatırın için her şeyi yaptım. Ama beni böyle canımı acıtacak şekilde tutma.

Faust: Ortalık ağarıyor sevgilim! Çabuk olmalıyız.

Margaret: Evet, gün ağarıyor. Gün başlıyor. Son günümün ışığı buraya giriyor. Bu benim düğün günüm olmalıydı! Sakın Gretçiğin yanına girdiğini kimseye söyleme! Benim çelengime de yazık oldu. Biz birbirimizi yine görürüz; ama dansta değil. Halk toplanıyor. Sesler anlaşılmıyor. Meydanlar ve sokaklar halkı almıyor. Çanlar çalınıyor, değnek kırılıyor. Beni nasıl da yakalayıp bağlıyorlar! Görüyorsun işte, kanlı bir iskemleye doğru sürükleniyorum! Birazdan enseme inecek olan balta, sanki herkesin ensesine inecekmiş gibi herkesi ürpertiyor! Dünya bir mezar gibi sessiz duruyor!

Faust: Ah. Keşke dünyaya hiç gelmeseydim!

Mefisto: *(Dışarıda görünür.)* Haydi, yoksa mahvolacaksınız, ümitsizliğe kapılmaktan, şüpheden ve boş konuşmalardan kimse fayda görmez. Ortalık ağarmaya başladı, atlarım da titreşiyorlar.

Margaret: Şu yerden çıkan şey nedir, biliyor musun? Şunu kov buradan! Bu kutsal yerde onun işi ne?

Faust: Sen yaşamalısın.

Margaret: Tanrı'nın adaleti, ben kendimi sana teslim ettim.

Mefisto: *(Faust'a)* Gel, yoksa seni de onunla birlikte bırakırım.

Margaret: Tanrım, kurtar beni! Ey melekler, kutsal varlıklar, beni korumak için etrafıma saf olun. Heinrich, senden tüylerim ürperiyor!

Mefisto: Ama o, mahkum oldu.

Bir ses: *(Yukarıdan)* Hayır, o kurtuldu.

Mefisto: *(Faust'a)* Gel yanıma.

(Faust ile beraber ortadan kaybolur.)

Bir ses: *(İçerden gittikçe zayıflayarak gelir.)* Heinrich, Heinrich!

FAUST

Trajedinin İkinci Bölümü

Faust
İkinci Kısım Birinci Perde

***Faust çiçekli çimenlere uzanmış, yorgun ve huzursuz
bir şekildedir ve uyumaya çalışır.***

***Akşam vakti, alacakaranlık.
Ruhlar halkası, yüzer gibi bir harekette.***

Ariel (Tanrı'nın aslanı olan melek.): (Eol arpı eşliğinde bir eser.)

Çiçeklerin bahar yağmuru, sanki uçuşur gibi yere iner ve tarlaların yeşil bereketi bütün ölümlülere gülümserken küçük perilerin ruhu, yardım edebileceği her yere yardıma koşar. İyi veya kötü olsun, sıkıntıya düşen herkese yardım eder.

Ey bu başın etrafında daire şeklinde uçuşan periler. Eski periler geleneğine göre hareket ediniz. Bu ruhun kederlerini gideriniz. Vicdan azabının, zehir gibi acı olan okunu hemen çekip çıkarınız. Yaşadığı korkulardan temizleyiniz onun içini!

Gece vaktinin dört tane durağı vardır. İhmal etmeden bu vazifeyi samimiyetle yapınız. Önce başını serin ve yumuşak bir yastığa yerleştiriniz. Sonra onu, Lete (*Suyu içildiğinde insana geçmişini unutturan ırmak.*) dalgalarının kokulu suyunda yıkayınız. Sabah olurken perilerin görevlerini yapınız. Onun, dinlenmiş ve bütün organlarındaki krampları çözülmüş hâlde, kutsal ışığa kavuşmasını sağlayınız.

Koro:

(Nöbetleşe, tek veya ikişerli devam eden kişiler tarafından söylenir.)

Yeşilliklerle çevrili vadiler üstünde ılık havalar eserken, gecenin alacakaranlığı etrafa tatlı kokular yayıyor ve sis perdelerini indirerek tatlı bir huzur veriyor insanın kalbini bir çocuk saflığı ve heyecanı ile sarıyor. Böylece yorgun adamın gözlerine, günün kapısını kapatıyor.

Artık gece oldu. Yıldız yıldıza ekleniyor, büyük ışıklar, küçük kıvılcımlar uzakta ve yakında parlıyor, gölde yansiyarak ışıltıyor. Ay, bütün güzelliği ile derin bir huzur sağlayarak ortalığa hâkim oluyor.

İşte saatler bir bir gelip geçti. Hazlar ve acılar da uçup gitti. Bu ön duygu ile şunu sez ki sen şifa bulacaksın. Yeni günün bakışına güvenmelisin.

Vadiler yavaş yavaş yeşeriyor. Tepeler kabarıyor, gölgeler ise sükûn veren kuytuluklar oluşturuyor. Olgunlaşmış ekinler ise gümüşten dalgalar yapıyor.

Arzu üstüne arzu duymak için karşıdaki görkeme bir bak!

Sen, çeşitli şeyler tarafından hafifçe kuşatılmışsındır. Uyku bir kabuktur, at onu üstünden! Kalabalık, şüphe duyarak yanından uzaklaşırsa ona karşı diren. Anlayışlı ve çabuk hareket eden asil bir ruh, her zorluğu yenip başarılı olabilir.

(Birdenbire başlayan büyük bir uğultu, güneşin doğmak üzere olduğunu haber verir.)

Ariel: Horelerin yaptığı fırtınayı dinleyin! Sakin olan ruhun kulakları için yeni gün uğultularla doğdu bile. Kaya kapıları, sert bir şekilde gıcırıyor, Fobus'un (*Aşk tanrısı Apollon'un diğer adı.*) tekerlekleri büyük bir gürültü ile yuvarlanıyor. Işık ne muazzam bir uğultu yapıyor! Uzaktan bir davul ve bir boru sesi geliyor. Göz kamaşıyor, kulak şaşıyor. Çabucak kayaların, yaprakların içine gömülün, bu ses sizi yakalarsa kulaklarınız hemen sağır olur.

Faust

Faust: Beyaz tüller hâlindeki sabahı huzurla selamlamak için hayatın nabzı canlı bir şekilde atıyor. Ey yeryüzü, bu gece de yerinde sabit kaldın. Bu sabah taze kuvvet almış olarak ayaklarımın dibinde yeniden soluk alıyorsun. Beni hemen etkileyip harekete geçiren bir halkayla sarmaya başlıyorsun. İçimde sürekli olarak en yüksek varlığı aramak için kuvvetli bir istek uyandırıyor ve onu harekete geçiriyorsun. Artık tüm dünya bir fecir ışığına bürünmüş bulunuyor.

Ormanda bin sesli yeni bir hayat uyanıyor. Sis tabakaları bir vadeden öbür vadiye yayılıyor. Fakat gökyüzünün berraklığı aşağılara iniyor. Ağaçların dal ve yaprakları uyudukları kokulu toprağın konyundan taze bir canlılıkla yeniden fışkırıyor. Topraktan çeşitli renkler belirliyor. Yapraklar ve çiçeklerden şebnemler damlıyor, sanki dört bir tarafım cennet bahçesi hâline geliyor!

Bir de yukarıya bak! Dağların en üst zirveleri, en görkemli zamanın gelmekte olduğunu haber veriyor. O zirveler, bize daha sonra ulaşacak olan ışığın zevkine şimdiden varıyor. Alpler'e yerleşmiş çimenlere, yeni bir açıklık ve parlaklık geliyor. Bu açıklık, aşama aşama gerçekleşiyor. İşte şimdi de güneş doğuyor. Ne yazık ki onun ışığından gözlerim kamaşıyor ve ağrıyan gözlerimi hemen öbür tarafa çeviriyorum.

İşte insan, bütün gücüyle gerçekleştirmeye çalıştığı en önemli arzusunun etkisinde kalınca hep böyle gözleri kamaşıyor. Ama şimdi o sonsuz derinliklerden büyük bir ışık yükseliyor ve biz şaşırıp kalıyoruz. Önceden biz hayatın meşalesini yakmak istiyorduk, oysa şimdi bir ateş denizi bizi sarıyor. Hem de nasıl müthiş bir ateş!

Bizi böyle korkunç ateşi ile çepeçevre saran, müthiş acı ve sevinçleri içimizde nöbetleşe oluşturan şey, aşk mıdır, yoksa öfke midir?

Goethe

Öyleyse varsın güneş benim arkamda kalsın. Ne çıkar bundan? Ben, kayaların arasında dolaşan çağlayanı, gittikçe artan bir hayranlıkla seyrediyorum. Çağlayan, kayadan kayaya hızla yuvarlanırken önce bin, sonra da binlerce akıntılara bölünerek göklere gürleyen beyaz köpükler fırlatıyor. Fırtınanın serpintilerinden etrafa kokulu ve serin ürpertiler saçan, bazen bütün berraklığı ile meydana çıkan bazen de havada eriyip kaybolan gökkuşağı, ne görkemli bir yay çiziyor! İşte bu, insanın çabalarının bir aynasıdır. İyi düşünürsen bu renkli yansımada, bizim hayatı bulduğumuzu anlarsın.

Kral Sarayı Taht Salonu

(Devletin ileri gelenleri imparatoru beklemektedir. Borular çalınır ve imparatorun, süslü elbiseler giyinmiş olan maiyeti sırayla geçer. İmparator tahtına oturur. Sağ tarafında da müneccim vardır.)

İmparator: Ülkemin her tarafından gelip burada toplanmış olan sadık tebaamı selamlıyorum. Hâkimi sağ tarafımda görüyorum; ama soytarı nerede kaldı?

Asilzade: Mantonun eteğinin arkasında duruyordu, merdivenlerden yuvarlandığı için onu götürdüler. Ölü mü yoksa sarhoş mu bilinmiyor.

İkinci asilzade: Onun yerine şaşılacak bir süratle başka bir soytarı koşup geliyor. Pek de zarif giyinmiş, buna rağmen herkesi şaşırtacak kadar da maskara! Kapıdaki nöbetçiler kılıçlarını çapraz tutarak ona engel olmak istemişler; ama cüretkâr soytarı atlayıp gelmiş.

Mefisto: *(Tahtın önünde diz çökerek.)*

Arkasından kötü şekilde konuşulduğu hâlde daima hoş karşılanan şey nedir? Özlenildiği hâlde, karşılaşılnca daima kovulan şey nedir?

Daima korunan ve gözetilen şey nedir?

Acı acı tenkit edilen ve şikayet edilen şey nedir?

İsminin anılmasından herkesin memnun olduğu adam kimdir?

Senin tahtının basamaklarına yaklaşan şey nedir?

Kendi kendini buradan süren nedir?

İmparator: Şimdilik sözünü kısa kes. Burası bilmece yeri değildir. Bu iş, şu bayların işidir. Bu bilmeceyi senin çözdüğünü işitmek

hoşuma gidecek. Korkarım ki benim eski soytarım çok uzaklara gitmiştir. Sen onun yerini al ve yanıma gel.

(Mefisto, basamakları hızla çıkar ve imparatorun sol yanına gelip durur.)

Halkın homurtusu: Yeni bir soytarı, başımıza yeni bir dert demektir! Nereden geliyor bu adam, buraya nasıl girmiş? Eskisi, rolünü kötü oynadığı için gözden düştü. O bir fıçıydı. Şimdiki ise bir çöp.

İmparator: Ülkemin uzak ve yakın bölgelerinden gelmiş olan sevgili tebaam, buraya hoş geldiniz, uygun bir yıldız altında toplandınız. Yıldızlar bize mutluluk ve kurtuluş müjdeliyorlar. Ama bana söyleyin bakalım, üzüntülerden kurtulmak, karnaval maskelerimizi takıp neşeyle dolmak istediğimiz şu günlerde, meclis kurup başımızı derde sokmamızın nedeni acaba nedir? Ama mademki siz bunun böyle olması gerektiğini düşünüyorsunuz ve burada da toplanmış bulunduk, şimdilik böyle olsun bakalım.

Başbakan: İmparatorumuzun başını, sanki bir aziz ışığı gibi çok yüksek erdem sarmaktadır. O yüksek erdemliliği ancak imparatorumuz gösterebilir. İşte bu, adalettir. Bütün insanların sevdiği, büyük bir arzu ile istediği ve vazgeçemediği adaleti sağlamak, ancak imparatorumuzun elindedir. Ama devletin idaresinde karışıklıklar olur ve bu nedenle kötülükler birbirini takip ederse insandaki akıl, kalpteki iyilik eldeki güç ve enerji neye yarar? Bu yüksek salondan koskoca ülkeye şöyle bakan birisi, kendisini kötü bir rüyada sanır. Bir bozukluk başka bir bozukluğa eklenmiş, kanunsuzluklar adeta kanun haline getirilmiş ve bir yanlışlıklar âlemi oluşmuştur.

Biri kalkıp sürüleri aşırır, ötekisi kadın çalar, başka birisi mihraptan haç çalar, şamdan çalar, daha başka birisi de çanak çalar ve

Faust

bununla da kalmayıp kollarını sallaya sallaya ortalıkta dolaşır ve yıllarca yaptıklarıyla övünür. İşte şikayetçiler salona doldu. Yargıç yüksek sandalyesine kurulmuş. Bu sırada, halkın artan şikayet ve yakınmaları dalga dalga aksediyor. Şuradaki yaptığı rezalet ve hıyanetleriyle övünüyor, diğeri suçu ortağına atıyor ve ancak kendinden başka savunacak kimsesi olmayan bir masum suçlu ilan ediliyor. Böylece herkes her şeyi darmadağın etmek ve elinin altına gelen şeyleri yok etmek istiyor. Bu son derece kötü şartlar altında bizi hakka götürecek tek yol olan akıl, nasıl görevini yapsın? Sonunda iyi bir adam, bir riyakârın veya bir rüşvet kahyasının eline düşer ve ceza veremeyen bir hâkim de suçluyla ortak olur. Ben manzarayı böyle simsiyah tasvir ettim elbette, bir gülistan olmasını arzu ederdim.

(Kısa bir duraklama.)

Ortalığın bu kadar bozulduğu durumlarda, kesin kararlardan kaçınılamaz. Bu durumdan herkes zarar görürse ve herkes derde düşerse imparatorumuzun tahtı bile yağma edilir.

Komutan: Bu fırtınalı günlerde ne kadar çok azgınlıklar yapılıyor! Herkes vuruyor ya da vuruluyor. İdareyi de kimse dinlemiyor. Şehirliler, surların arkasında, şövalyeler ise kayaların içindeki yurdunda bize karşı kendi aralarında anlaşmışlar ve bekliyorlar. Paralı asker sızlanıp homurdanarak ücretini istiyor. Ona borçlu olmasak bizi bırakıp kaçacak. Herkesin istediği bir şeyi, birisi yasaklamaya kalkarsa, bir arı kovanına çomak sokmuş gibi olacak. Tüm tebaanın koruması gereken ülke, yağmalanmış ve tarumar edilmiş bir hâlde. Onların bu hareketlerine ve ortalığı kasıp kavurmalarına göz yumulursa ülkemizin yarısı elden çıkarılmış olur. Dışarıda başka kralar da var; ama hiçbiri bu kötü durumu ciddiye almıyor.

Veznedar: Müttefiklerimize nasıl güvenebiliriz ki? Bize vadettikleri yardım, çeşme suyu kesilir gibi birden kesiliveriyor. Efendimiz, senin şu geniş ülkende mal, mülk şimdi kimlerin eline geçmiştir? Nereye varsak biri karşımıza çıkıyor ve bağımsız yaşamak istediğini söylüyor. Onun yaptıklarına seyirci kalmak gerekiyor. Herkese o kadar çok hak ve imkân verdik ki artık hiçbir şeyi kullanıp kontrolümüz altına almaya gerekçemiz kalmadı.

Hangi parti olursa olsun, günümüzdeki partilere de güvenilmez. Onların övgüleri ile yergileri arasında bir fark yok. Sibelinler ve Gulflar gibi keyiflerine bakmak için saklanıyorlar. Şimdi kim komşusuna yardım etmek isteyebilir? Herkes kendisi ile meşgul. Altın madenleri çökmüş, herkes toprağı eşeliyor, kazıyor ve bir şeyler topluyor. Ama devletin kasaları bomboş kalıyor.

Vergi memuru: Benim de başıma ne kadar çok uğursuzluklar geliyor. Her gün paramızı daha çok tasarruf etmek istiyoruz; ama ihtiyaç ve masraflarımız gün geçtikçe artıyor. Benim de her gün yeni bir sıkıntım oluyor. Gerçi aşçılar yemeklik malzeme bulmakta sıkıntı çekmiyor; yaban domuzu, geyik, karaca, tavşan, kaz, hindi, ördek ve tavuk temin edilebiliyor. Ödenek de az çok çıkıyor. Ama şarap hızla tükeniyor. Eskiden en iyi bağlardan en verimli yıllarda gelen şarapların fıçıları üst üste yığılıp depolandığı hâlde, bazı insanların sonu gelmez içki âlemleri, bunları son damlasına kadar tüketti. Şehir meclisinde bile su gibi içki içiliyor. Masaların altında ziyafet devam ediyor. Bu şartlar altında ben, bu masrafları ödemek, herkesin maaşını vermek zorundayım. Yahudi de parayı benden esirgiyor. Yıldan yıla artan faizleri peşin istiyor. Domuzlar günden güne semizleşiyor! Artık soframıza ekmek artıkları konuyor. Yastıklarımız bile rehinde!

Faust

İmparator: *(Biraz düşündükten sonra Mefisto'ya yönelerek.)*
Söyle bakalım maskara! Burada senin de anlatacağın bir sefalet ve rezillik yok mu?

Mefisto: Benim mi, asla! Seni, maiyetini ve etrafındaki haşmeti seyrettikçe, bu olamaz... Saltanatının hâlâ kesin bir şekilde hüküm sürdüğü, hazır kuvvetlerinin bütün düşmanlarını perişan edebileceği bir ülkede, güçlü bir iyi niyetin ve bu kadar değişik faaliyetin görüldüğü bir ülkede, emniyet yok olabilir mi hiç? Böyle yıldızların parladığı büyük ve güçlü bir ülkede, hangi kuvvetler birleşerek kötülük ve zulüm yapabilirler?

Halkın homurtusu: Bu, riyakârın biridir. Yutturabildiği kadar yalan söylüyor. Bu sözlerinin ardındaki gizli amacını ve daha sonra neler olacağını biliyoruz. Onun, gizli bir amacı var.

Mefisto: Bu dünyada mükemmel olan bir yer var mı? Birinin bir şeyi, diğerinin başka bir şeyi eksik. Bizim de paramız eksik. Gerçi para sokaklardan toplanmıyor; ama akıllı ve uyanık olmak, en zor şeyleri bile temin edebilir. Dağların damarlarında ve bazı duvar diplerinde mühürlü ve mühürsüz altın bulunabilir. Onları kim bulup ortaya çıkarabilir diye sorarsanız ben de derim ki; yetenekli insanın tabiatı ve zeka gücü...

Başbakan: Tabiat ve zeka! Hristiyanlara bundan bahsedilemez! Bu tür sözler çok tehlikeli olduğu için dinsizleri ateşte yaktılar. İnsanın tabiatı günahtır, akıllı da şeytandır. Bunlar, kendi piçleri olan şüpheyi aralarında muhafaza ederler. Böyle şeyler bizim toplumumuza ve inançlarımıza uyar mı hiç?

İmparatorumuzun ülkesinde sadece iki sınıf insan vardır. Onlar liyakatle tahtı korurlar. Bu sınıflar, ruhaniler ve şövalyelerdir. Onlar her türlü kötülükle mücadele ederler, ücret olarak da kiliseye ve

devlete el koyarlar. Halkın zihnini karıştıran bulanık ve karanlık fikirler bir direnç meydana getiriyor. Bu tür insanlar, dinsizler ve sihirbazlardır. Bunlar ülkemizin her tarafını, köyü ve şehri bozmaktadırlar. Şimdi sen kalkmışsın, garip şakalarla onları yüksek çevrelere sokmak istiyorsun. Siz kalbi kötü olan birinin sözlerine kapılıyorsunuz. Böyleleri soytarılardan yakın akrabasıdır.

Mefisto: Bilgin üstadı bu sözünden tanıdım. Sizin için elinizin dokunamadığı şey çok uzaklardadır. Tutamadığınız şey, sizin için yoktur ve olmamıştır. Hesap etmediğiniz şey, sizce gerçek değildir. Tartamadığınız şeyin sizce bir ağırlığı yoktur. Sizin basamadığınız para, sahtedir, öyle mi?

İmparator: Bu şekilde hareket etmekle bizim problemlerimiz çözülmüş olmaz. Perhiz vaazlarına benzeyen bu sözlerinizle ne demek istiyorsunuz? Binlerce defa söylenen “nasıl ve eğer” sözcüklerinden bıktım artık. Bizim paramız yok. Öyleyse bize para temin edin.

Mefisto: Size arzu ettiğiniz kadar, hatta daha da fazla para temin ederim. Aslında bu kolay bir iştir; ama bazı kolay işler de aslında zordur! Para, burnumuzun dibinde ama onu ele geçirmek, işte bu bir marifettir! Bunu kim başarabilir? Düşünün ki düşman ordularının ülkeleri ve milletleri yuttuğu korkunç devirlerde korkuya kapılıp kaçan insanlar, en kıymetli şeylerini şurada, burada veya herhangi bir yerde saklamışlardır. Bu durum eskiden Romalıların kuvvetli zamanında böyle olduğu gibi günümüze kadar böyle süregelmiştir. Bu hazinelerin hepsi gömülü oldukları yerlerde sessiz sessiz yatmaktadır. Mademki bu toprakların tümü imparatorundur, öyleyse defineler de onun malıdır.

Haznedar: Bir soytarı için söyledikleri hiç de fena sayılmaz. Gerçekten bu defineler, ihtiyar imparatorumuzun hakkıdır.

Faust

Başbakan: Şeytan size altından örülmüş ağlar takıyor. Onun söyledikleri aklın alacağı şeyler değil.

Vergi memuru: O bizim hoşumuza gidecek hediyeleri temin etsin, o zaman ben, bir parça haksızlık etmiş olmaya razıyım.

Komutan: Soyтары akıllı sözler ediyor. Herkese faydalı olacak bir şeyi vadediyor, askerler onun getireceği paranın nereden geldiğini sormazlar bile.

Benim sizi aldattığımı sanıyorsunuz, işte şurada duran münec-cime bir sorun bakalım. Daire daire içinde, en içte de o. O, olan bi-ten her şeyi bilir. Şimdi bize söyle bakalım münec-cim başı, gökyü-zünde durum ne?

Halkın homurtusu: Şu iki düzenbaza bakın. Soyтары ile hayalpe-rest hemen de anlaşverdiler, hem de imparatorun tahtının yanı başında. Hep eskimiş tekerlemeler, bilinen yalanlar. Soyтары bir şey-ler fısıldıyor, hâkim de onun dediklerini söylüyor.

Münec-cim: *(Mefisto'nun fısıldadıklarını konuşur.)* Güneşin ken-disi de saf altındır. Onun elçisi olan Utarit, ücret karşılığında ona hizmet eder. Zühre yıldızı hepinizin gözünü almıştır, erken veya geç size sevimli bir şekilde bakar. Ay, kaprisli ışıklarını gönderir. Merih, sizi bulamadığı zaman kuvvetiyle tehdit eder. Müşteri, yıldı-ızların en güzelidir. Zühal, büyük olmakla birlikte uzakta olduğu için küçük görünür. Maden olarak ona fazla itibar etmeyiz, çünkü o, yükte ağır, pahada ise hafiftir. Eğer güneş aya eşlik ederse ve güneşle altın birleşirse dünya tam bir cennet olur. O zaman her şe-ye sahip olunabilir; saraylar, binalar, bahçeler, memecikler, al ya-naklar. Bütün bunları size, bizim yapamadığımız şeyleri yapabile-cek durumda olan, çok okumuş bir adam sağlayabilir.

İmparator: Seni dikkatle dinledim ama söylediklerine inanama-dım.

Homurtular: Bunların bize faydası ne? Hep eski sözler ve şakalar. Falcılık, simyacılık, bunları çok dinledik ve boşuna ümide kapıldık. Bunların hepsi boş.

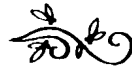
Mefisto: Etrafa toplanmışlar ve hayret içinde bakıyorlar. Ama bu yüksek buluşa inanmıyorlar. Bazıları adem otundan, bazıları kara köpekten söz edip saçmalıyor. Şuradaki şaka yapar, diğeri büyücülükten davacı olur. Bir gün ayağının altı kaşınırsa ve ayağı topallarsa birisinin şaka yapması, diğersinin büyücülükten davacı olması neye yarar?

Siz hepiniz sonsuza kadar sözü geçen tabiatın gizli etkilerini alırsınız ve canlı belirtiler vücudunuzun en alt kısımlarından yukarılara doğru etki eder. Bütün organlarınızda bir tutukluk ve içinde bir bulantı hissettiğiniz zaman, hemen o anda bulunduğunuz yeri kazmaya başlayın. Aradığınız define, işte tam oradadır.

Homurtular: Şimdi ayaklarımın kurşun gibi ağırlaştığını hissediyorum. Kolum tutuluyor baş parmağım kuvvetli bir şekilde karıncalanıyor, sırtımın her tarafı ağrıyor. Bu belirtilere bakılırsa şimdi bulunduğumuz yer çok zengin definelerin olduğu bir bölge olmalı gerekir!

İmparator: Haydi, çabuk ol. Sen artık buradan kaçamazsın. Biraz önce söylediğin martavallarını dene ve o kıymetli yerlerin hepsini bize göster. Eğer söylediğin yalan değilse, kılıcımla ve bu şanlı ellerimle bu işi ben kendim halletmek isterim. Ama eğer yalan söylüyorsan o zaman seni cehenneme yollarım.

Mefisto: Oranın yolunu bulabilirim sanırım. Ama her yerde sahipsiz yatıp duran definelerin her birini size söyleyemem. Çift süren bir çiftçi, bazen toprak kütlesi içinden bir altın çömlek de çıkarır. Bu çamurlu kabın içinde, güherçile çıkacağını umarken, çil çil

altınların çıktığını görünce hem korkar hem de sevinir. Defineden anlayan adam, nice uçurumları ve geçitleri geçip define toprağının altındaki dünyalara nüfuz etmelidir. O geniş ve saklı kalmış bodrumlarda sıra sıra altın tabak ve çanaklar görür. Yakuttan sürahiler bulup onları kullanmak ister. Onun hemen yanında da eskiden kalma bir ıslaklığa rastlar. Bu işten anlayan adama inanırsanız fiçilerin tahtası çoktan çürümüştür. Şarap tası sanki yeni bir fiçi meydana getirmiştir. Yalnız altın ve inci değil, böyle nadide şarapların kokuları da karanlığa gömülmüştür. Akıllı adam, böyle yerlerde hiç yılmadan ve usanmadan araştırma yapar. Dünyanın aydınlık yerlerinde bir şeyler bulmak, bir anlam ifade etmez. Çünkü dünyanın sırları, karanlığın koynundadır (*Goethe, Weimar'da bir kömür ocağının açılışını yapmıştır.*).

İmparator: Şimdi bunları sana bırakabilirim, bu karanlık şeyler ne işe yarayacak? Eğer bir şeyin değeri varsa o ortaya çıkarılmalıdır. Gecenin karanlığı içindeki düzenbazı kim doğru teşhis edebilir? İnekler kara, kediler kül rengidir. Yerin altında gizli kalmış altın dolu çanakları sabanınla çek ve onları gün ışığına çıkar.

Mefisto: Eline bir kazma kürek al ve kendin kaz. Çiftçilik yapmak seni büyütür ve bir sürü altın buzağılar yerin altından ortaya çıkar. O zaman hem kendini hem de sevgilini büyük bir zenginlikle süslersin. Işık saçan o parlak taşlar, hem güzelliğini hem de saltanatının görkemini artırır.

İmparator: Öyleyse çabuk söyle, bu iş ne kadar sürer?

Müneccim: Efendimiz, bu şiddetli arzunuzu biraz sakinleştiriniz. Önce şu renkli eğlenceler gelip geçsin. Dağınıklıklar içindeyken hedefimize varamayız. İlk önce azimle çalışmalıyız. Alttakini, üsttekinin yardımıyla kazanmalıyız. İyilikler isteyen bir insanın, önce

Goethe

kendisi iyi olmalıdır. Sevinç isteyen, kendisini sakinleştirmelidir. Şarap isteyen, olgun üzümleri sıkmalıdır, mucize bekleyen, imanını kuvvetlendirmelidir.

İmparator: Öyleyse bundan sonra vaktimiz neşe içinde geçsin. Perhiz çarşambası da tam zamanında geliyor. Bu arada çılgın karnavalı da daha neşeli bir şekilde kutlayalım. *(Borular çalınır, dağılış...)*

Faust

***Geniş bir salon. Yan taraflarda maskeli
balo için düzenlenmiş ve süslenmiş odalar.***

Teşrifatçı: Burada kendinizi, şeytanların, soytarıların ve ölülerin dans ettikleri Alman sınırlarında sanmayın. Aslında sizi çok neşeli bir eğlence bekliyor. Hükümdarımız Roma seferlerinde, hem kendi menfaatini hem de bizim eğlenmemizi düşündüğü için yüksek Alpleri aşarak neşeli insanların çok olduğu bir ülke fethetmiştir.

İmparatorumuz, kutsal papanın ayaklarına kapanarak hükümdarlık hakkını elde etti. Tacını almaya giderken bizlere de bir külah getirdi. Böylece hepimiz sevincimizden yeni doğmuş gibi olduk. Her becerikli adam, bu külahı hemen başına ve kulağına geçirir. Külah onu delilere benzetir. Oysa onun altında, eğer isterse, gücü yettiği kadar akıllı bir insan olabilir. Daha şimdiden herkesin gruplar hâlinde toplandığını, her grubun bir köşeye çekildiğini ve ayrıcalıklı çiftler meydana getirdiğini görüyorum. Korolar birbirine ekleniyor. Bıkıp usanmadan girip çıkıyorlar. Bu dünya yüz binlerce maskarası ile toptan bir tımarhaneden başka bir şey değil!

Bahçıvan kızları:

(Mandolinlerin refakatinde şarkı söylerler.)

Biz Floransalı genç kızlar olarak

Bu gece sizin beğeni ve sevginizi kazanmak için süslendik.

Alman sarayının güzelliğine uyduk.

Esmer buklelerimizde çiçek süsleri taşımaktayız.

İpek teller ve ipek kurdeleler takındık.

Çünkü biz övülmeye hak kazanmış insanlarız.

Parlak suni çiçeklerimiz bütün sene hiç solmaz.

Elbiselerimizin renk renk dilimleri birbirine çok uygun yapılmıştır. Onların dilimleri ile alay edebilirsiniz ama hepsi de hoşunuza gider. Bizim görünüşümüz hoştur.

Bahçıvan kızlarıyız; ama zarifiz.

Çünkü kadının tabiatı, yapısı, sanatla yakın akrabadır.

Teşrifatçı: Başlarınızda taşıdığınız ve kollarınızda salladığınız şu renk renk sepetleri bize gösterin de herkes hangisini beğenirse onu seçsin. Ama çabuk olun ki çardaklar ve geçitler gerçek birer bahçe hâline gelsin. Çiçekler gibi satıcıları da etrafına üşüşülecek güzel şeyler!

Bahçıvan kızları: Haydi, bu neşeli sergiden herkes alışveriş etsin. Ama pazarlık olmaz, herkes kısa ve manalı sözlerle neleri olduğunu bildirsın.

Zeytin dalı: (*Üstünde zeytinler*) Hiçbir çiçek bahçesini kıskanmam. Her türlü kavgadan kaçınırım. Çünkü bu benim tabiatıma uymaz. Ben bu memleketin özüyüm, her yerde barışın ve huzurun teminatıyım. Bugün de liyakatli güzel bir başı, çok güzel bir şekilde süsleyebileceğimi umuyorum.

Başaklardan yapılmış altın taç; süslenmeniz için Seres'in (*İpek dokuyan Uzakdoğu halkı.*) gönderdiği hediyeler size çok yakışacak. Faydalı oldukları için çok istenilen şeyler hepinize güzel bir süs ve armağan olsun.

Fantazi tacı: Ebegümecine benzeyen ve yosunlardan yapılmış olan şu renk renk çiçeklerin ne harika bir görünüşü var! Tabiatla böyle şeylere sık sık rastlanmaz ama moda bunları ortaya çıkarıyor.

Fantazi demeti: Teofrast bile benim ismimi size söylemeye cesaret edemez. Ama hepiniz olmasa bile, bazılarınızın beni beğeneceğini umuyorum. Eğer beğenenler, beni saçlarına takar ve kalpten severlerse kendimi onlara armağan ederim.

Faust

Gül tomurcukları: *(İddialı.)* Rengarenk fantezi kıyafetler, günün modasına uygun olabilirler, tabiatın hiçbir zaman gösteremediği harika renkleri gösterebilirler. Bol buklelerden yeşil saplı altın çanlar sarkıyor. Fakat biz, kendimizi saklıyoruz. Bizi tazeyken yakalayabilen insanlara ne mutlu! Yaz başlayıp gül goncası kızarınca böyle bir mutluluktan kim vazgeçebilir! Bitkiler dünyasında vadetmek ve vaadini yerine getirmek hüküm sürer. Onlar gözü, kafayı ve kalbi hep aynı zamanda fethederler.

(Yeşil kameriye yollarında bahçıvan kızları sepetlerini nazlı bir şekilde süslemektedirler.)

Bahçıvan: *(Teorbel - geçmiş yüzyıllarda kullanılan bir müzik aleti - refakatinde bir şarkı.)*

Çiçeklerin sakın bir şekilde büyüdüklarini ve başlarınıızı cazip bir şekilde süslediklerini görün. Meyveler hiç kimseyi baştan çıkarmak istemiyorlar. Onların zevkine, sadece tadarak varılır. Kirazlar, şeftaliler, kayısılar esmerimsi güzel yüzlerini gösteriyorlar. Bunları satın alın, çünkü gözün görmesi, dill ve damağı tatmin etmez. Onları zevkle yemek de gerekir. En olgun meyveleri zevk ve lezzetle yemeğe gelin! Güller hakkında şiirler yazılır ama elmaları ısırarak gerekir! Sizin zengin çeşitli gençlik yaşantılarınıza eş olmamıza müsaade edin. Bizler olgun ürünlerimizle ortalığı süsleriz. İnsanın içine neşe saçan çardakların altında her şey; goncalar, çiçekler, yapraklar ve meyveler hep bir arada bulunuyor!

Goethe

Anne ve Kız

Anne: Kızım, dünyaya geldiğinde, seni küçük bir takke ile süslemiştim. Yüzün o kadar sevimli ve güzel, vücudun da o kadar narindi ki! Daha o zamandan beri seni bir gelin gibi görür ve zengin bir adamla evlendirerek yetişkin bir bayan oluşunu hayal ederdim. Şimdi aradan bu kadar faydasız sene geçti. Bu süre içinde kimisi ile bir kuş gibi dans ettiğin, kimisine de zarif işaretler yaptığın o çeşitli delikanlılar kaflesi de önümüzden gelip geçti. Çok çeşitli eğlenceler tertip ettiysek de bir faydası olmadı.

Oynadığın rehin ve saklambaç oyunlarında da kimseyi elde edemedin. Sevgili kızım, bugün bütün çılgınlar ortalığa yayılmış hâldeyken, sen de kollarını aç. Herhâlde birisi kollarına takılıp kalır.

(Genç ve güzel oyun arkadaşları buraya katılırlar. Aralarında yaptıkları gizli konuşmalar duyulur. Balıkçılar ve kuşbazlar, ağlar, oltalar, ökseler ve daha başka malzemelerle gelip güzel kızların arasına karışırlar. Onların, tutma, yakalama ve kaçma oyunları arasında karşılıklı çok güzel konuşmalar, olur. Odun yaranlar da kaba tavırlarıyla içeriye girerler.)

Çekilin, bize geniş bir yer verin. Biz ağaçları bile deviririz, onları çatırdatarak yıkılırlar. Taşırken de öteye beriye çarparız. Bunu anlayıp beğendiğinizi göstermek için siz de aynı şeyi yapın. Bunun için kusura bakmayın. Çünkü memlekette kaba adamlar iş görmezse ince adamlar nasıl rahat edecekler? Siz bizimle alay etseniz bile, şunu bilin ki eğer biz çalışıp terlemesek siz soğuktan donarsınız.

Palyaçolar: *(Çocukça ve biraz da aptalca hareketlerle.)* Siz delisiniz. Ve ikiye katlanmış olarak doğmuşsunuz. Bizler ise hayatımızda

hiçbir şey taşımamış akıllı insanlarız. Çünkü bizim ceketlerimiz, elbiselerimiz ve başlıklarımız hafif şeylerdir. Daima avareyiz. Ayaklarımızda terliklerle çarşı pazarda göğsümüzü gererek dolaşmak, ara sıra durup etrafımıza aptallar gibi bakmak, bazen horoz gibi ötmek, böyle sesler işitince de kalabalığın arasından yılan gibi süzülerek hep bir arada hoplamak ve zıplamak, bizim en büyük keyfimizdir. Siz bizi ister övün ister yerin, hepsi bize vız gelir.

Parazitler: *(Riyakâr ve kışkanç bir tavırla...)* Ey yiğit hamallar ve oduncular! Sizler ve kömür yakan enişteriniz, bizim adamlarımız-sınız. Çünkü bütün o eğilmeler, tasdik etme anlamına gelen kafa sallamalar, o dolambaçlı sözler, o katmerli dalkavukluklar insanı ısıtmaz. Bunların insana ne faydası olabilir? Eğer kesilmiş odunlar ve parçalanmış kömürler ayağımıza kadar gelmeseydi bu kocaman ocakları tutuşturmak için gökten çok miktarda ateş inmesi gerekirdi! Bizim kızartmalarımız ancak öyle kızarır, etlerimiz öyle pişer, yemekler öyle kaynar ve pastalarımız yine öyle kabarır. Ağzının tadını bilenlerle çanak yalayıcılar, kızartmaların kokusunu hemen alırlar ve balıkların piştiğini de hissederler. Bu özellikleri onları, velinimetlerinin masasında faaliyete yöneltir!

Sarhoş: *(Kendinden geçmiş hâldedir.)*

Bugün kendimi o kadar rahat ve serbest hissediyorum ki bana kimse yan bakmasın! Size yeni şarkılar ve taze neşeler getirdim. İşte böyle içiyorum, içiyorum ve yine içiyorum. Tokuşturun kadehleri! Şu arkadaki, çabuk buraya gel, tokuştur, ha, işte şöyle...

Karım yine öfkelenerek bağırdı ve bu rengarenk ceketimi beğenmedi. Ben ne kadar böbürlendimse de o beni "karnaval budalası" diye aşağıladı; ama ben yine içiyorum. Ey karnaval budalaları, kadehleri tokuşturalım. Kadehler çınladığında iş tamamdır!

Sakın bana sapıtmış demeyin, ben olmak istediğim yerdeyim. Para bulamadığımda ev sahibi borç vermezse karısı verir, o da olmazsa kızı verir ve ben hep içerim, içerim ve yine içerim. Sizler de için, herkes birbiriyle kadehleri tokuştursun. Böyle yaparsak bana öyle geliyor ki her şey yoluna girer. Ben nerede, nasıl eğlenirsem eğleneyim, belki de sizarım. Beni olduğum yerde bırakın. Çünkü daha fazla ayakta kalamam.

Koro: Bütün kardeşler için. Kadehlerinizi bir daha tokuşturun. Ama sandalyelerinizde ve sıralarınızda sağlam oturun, yoksa masanın altına düşenin işi tamam demektir.

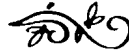
(Teşrifatçı, çeşitli şairlerin geldiğini haber verir; tabiat şairleri, saray şairleri, şövalyelik şairleri. Bazıları ateşli, bazıları duyarlı. Bu çeşit rakiplerin kalabalığı içinde hiçbiri diğerine söz hakkı vermez. Bu kalabalığın içinde birisi aradan sıyrılıp birkaç kelime söyler geçer.)

Hicivci: Bir şair olarak beni en çok ne sevindirebilirdi? Size tuhaf gelebilir ama kimsenin dinlemek istemediği konuşmaları yapmak ve şarkılar söylemek!

(Gece ve mezar şairleri, yeni meydana gelmiş bir vampirle ilginç bir konuşmaya daldıkları için özür dilerler. Bu konuşmalardan yeni bir şiir tarzının meydana geleceğini iddia ederler. Teşrifatçı bunların sözünü yarıda keserek Yunan mitolojisini anlatacak olan konuşmacıyı davet eder. Bu kişi, modern bir maske içinde, ne karakterini ne de sevimliliğini kaybetmiştir.)

Aglaiia (Yunan mitolojisindeki üç çekici güzelden biri.): Biz hayata cazibe ve güzellik katıyoruz. Siz de hediyelerinize cazibe katınız.

Hegemone (Komedi şairi.): Hediye almayı da cazibeli hâle getiriniz, bir isteğe ulaşmak çok hoş bir iştir!

Faust

Eufrazine (*Üç güzelden diğer biri.*): Sanıyorum bu güzel günlerin sakinliği içinde, teşekkür etmek de son derece cazibeli olmalıdır.

Kader perileri:

Akropos: En yaşlı ben olduğum için örgü örmeye bu defa beni davet ettiler. Zarif hayatın ipliklerini dokurken çok düşünmelidir. Sizinkinin yumuşak ve sağlam olması için becerikli parmaklar gerekir. Eğlencelerde ve dansa çok ileriye gitmek istediğinizde, bu ipliğin boyunu düşünerek onu koparmaktan çekinin.

Kloto: Son günlerde makasın bana emanet edildiğini bilmelisiniz. Çünkü eskilerin tavırlarından kimse memnun kalmamıştır. En gereksiz şeyler, onları çoktan beri ışıktan ve havadan yoksun bırakmaktadır. En yüksek kazanç ümitleri bile onları kesin olarak çukura sürüklüyor. Ben de gençlik çağında yüzlerce defa yanıldım. Bugün ise kendimi tutabilmek için makası daima tutuyorum. Böyle bağlı olması hoşuma gittiği için de bu mevkiye dostça bakıyorum. Sizler de bu serbest saatlerinizde durmadan eğleniniz.

Lachesiz: Biliyorsunuz, içinizde anlayışlı tek adam ben olduğum için düzeni sağlama görevi bana verildi. Benim daima işler olan çıkışı, hiçbir zaman çok hızlı dönmez. İplikler gelir çıkışı sarılır, ben her birinin yolunu gösteririm, hiçbirisinin karışmasına meydan vermem ve böylece her iplik yerini bulur. Kendimi bir defa bile unutsam dünyanın sonunun geldiğinden endişe ederdim. O zaman saatleri saysam yılları ölçsem bile dokumacının eline geçecek şey ancak bir iplik olur.

Teşrifatçı: Geçmiş yıllar hakkında ne kadar çok bilgi sahibi olursanız olun, şu gelenleri yine tanıyamayacaksınız! O kadar kötülüklere sebep oldukları hâlde, onları görünce yine de hoşgeldiniz diyeceksiniz.

Goethe

“Onlar şer perileridir” desek bile, bize kimse inanmayacaktır. Onlar zarif, endamlı, güzel, sevimli ve gençtirler. Onlarla temasa geçtiğinizde, bu güvercinlerin insanı nasıl yılan gibi soktuklarını göreceksiniz. Aslında onlar hilekârdırlar ama her soytarının kendi kusurlarıyla övündüğü böyle bir günde, onlar da bir melek şöhreti istemiyorlar. Köy ve kent halkının başına birer dert olduklarını itiraf ediyorlar.

Faust

Gazap Perileri

Alekto: Bu, sizin işinize yarar. Bize güveneceksiniz, çünkü biz; güzel, genç ve sokulgan insanlarız. İçinizden birinin bir sevgilisi varsa o kızın başkalarına göz kırptığını, kambur ve topal olduğunu, eğer nişanlısı ise elinden hiçbir iş gelmediğini söyleyecek duruma gelinceye kadar ona çeşitli şekillerde yaltaklarız. Biz nişanlıyı da üzmesini biliriz. Bizim çeşitli yöntemlerimiz vardır. Deriz ki daha bir kaç hafta önce dostu onun hakkında başka bir kıza hakaret dolu sözler söylemiş, bundan sonra tekrar barışsalar bile içlerinde derin bir yara kalır.

Megara (*Tebai Kralı Creon'un kızı ve Herkül'ün karısı. Öfkesinden, kocasını ve çocuklarını öldürdüğü rivayet edilmiştir*): Bu şimdilik sadece bir şaka! Çünkü onlar evlendikten sonra, işi ben üzerime alırım ve en güzel mutluluğu bile onlara zehir edecek bir problem meydana getiririm. İnsanlar birbirine benzemediği gibi saatler de birbirine benzemez. Hiç kimse çok sevdiğini elinde sağlam tutamaz. En yüksek mutluluğa erişenler bile, deli gibi başka arzulara kapılırlar. Güneşten kaçarlara ve buzları ısıtmak isterler. Ben, bu tip insanlarla düşüp kalkmasını bilirim. Tam vaktinde etrafa felaketler saçmak için sadık dostum Asmodi'yi buraya çağırırım. Sonra da şu insan neslini çifter çifter mahvederim!

Tisifan (*Cehennemdeki katilleri cezalandıran görevli.*): Ben ise kötü söz yerine zehir hazırlar ve hançer bilerim. Hainlik edenleri böyle cezalandırırım. Eğer bir başkasını sevecek olursan er veya geç felaket yakana yapışır. Şu zamanın en tatlı şeyi, tükürük ve saf-rayı karıştırmaktır. Bu işte kavgaya ve pazarlığa yer yoktur. O, suçunun cezasını çekmelidir. Kimse affedilmekten söz etmesin. Ben

şikayetimi taşa yaparım. Onun yankısını bir dinle: "İntikam, intikam." der. Çeşni değiştiren kişi gebermelidir!

Teşrifatçı: Lütfen bir kenara çekilin. Çünkü şimdi gelen kişi, sizin benzerlerinizden biri değildir. Yanlarında, renk renk halılar asılı olduğu dağ gibi büyük bir şeyin, kalabalığı yarararak bu tarafa doğru gelmekte olduğunu görüyorsunuz. Kafasında uzun dişleri ve yılan gibi bir hortumu var. Esrarlı bir şey, ama ben size o anahtarı gösteriyorum. Ensesinde narin bir kadın oturmuş, elindeki bir değnekle onu dikkatli bir şekilde idare ediyor. Karşıda ayakta duran diğer kadınlar öyle güzel ve dik duruyorlar ki etraflarındaki gösterişli şeyler gözlerimi kamaştırıyor. Yanında zincirlere vurulmuş iki asil kadın yürüyor, biri endişeli, öbürü ise şen görünüyor. Biri hürriyeti özlüyor, diğeri kendini hür hissediyor. Haydi, bunların her biri kendisinin ne olduğunu bildirsın bakalım.

Korku: Bu karmakarışık eğlenceden meşaleler, lambalar ve ışıklar bile kararıyor. Bu yalancı simalar arasında zincirler sanki beni bağlıyor.

Ey gülünç gülücüler, defolun! Sizin gülmeniz insanın içinde şüpheler uyandırıyor. Bu gece bütün yakınlarım bana azap veriyor.

İşte şurada, eski bir dost, şimdi düşman olmuş. Onun maskesini tanıyorum artık. O, beni öldürmek istiyordu. Ama şimdi tanınmış oldu. Buradan süratle uzaklaşıyor.

Nereye olursa olsun, buradan kaçmayı çok isterdim ama karşıda mahvolma tehlikesi beni tehdit ediyor ve beni suçlayarak korku içinde tutuyor.

Ümit: Sevgili kız kardeşlerim, sizleri selamlarım. İki günden beri maskeli baloda iyi eğlendiniz. Fakat ben şuna eminim ki yarın maskelerinizi çıkaracaksınız. Gerçi meşale ışığında kendimizi rahat

hissetmesek de sevinçli günlerde güzel çiçekler arasında dolaşarak ve hiçbir şeyin yokluğunu hissetmeden kaygısız bir şekilde istediğimiz gibi hayatımızı sürdüreceğiz. Hoş karşılanan misafirler olarak her yere rahat bir şekilde girip çıkacağız. Bu dünyada herhâlde en iyi şeyleri bulabileceğimiz bir yer vardır.

Basiret: İnsanların en büyük düşmanları olan korku ile ümidi, zincire vurulmuş bir hâlde topluluktan ayrı tutuyorum. Onların elinden kurtulmak için çekilin, yer açın. Sırtında büyük bir kule taşıyan şu devi nasıl idare ettiğimi görüyorsunuz. O, hiç çekinmeden dik patikalarda bile rahatlıkla yürüyor. Kulenin burcunda da nerede başarı görünürse, oraya yetişebilmesi için şu çevik ve geniş kanatlı ilahe görünüyor. Etrafını çevreleyen şan ve şeref halkasının ışıkları ta uzaklara kadar yayılıyor. O, bütün faaliyetlerin ilahesidir. Onun adına, “zafer” derler.

Zoili-Terezites: Hu, hu. İşte tam vaktinde geldim. Hepinize takdirlerimi bildiriyorum ama asıl hedef olarak seçtiğim kişi, yukarıdaki bayan zaferdir. Sırtındaki bir çift beyaz kanattan dolayı kendisini kartal sanıyor ve her gittiği ülkenin ve halkın, kendisinin olacağını zannediyor. Ama nerede hakkıyla kazanılmış dürüst bir başarı belirse beni hemen endişeye düşürür. Alçaklar yüksek, yüksekler alçak; doğrular eğri, eğriler de doğru olmalıdır. Benim keyfim ancak böyle yerine gelir! Yalnız burada değil, tüm dünyada işlerin böyle yürüdüğünü görmek isterim.

Teşrifatçı: Öyleyse o kıymetli değnek senin kafanda kırılsın, ser-seri köpek! Şuraya kıvrıl ve yat. O iki kat olan bodur vücudun kıvrılınca nasıl da iğrenç bir hâle geliyor! Aman ne kadar güzel! Vücudun bir yumurta oluyor, bu da irileşiyor, sonra patlayarak ikiye bölünüyor. İçinden bir çift yavru çıkıyor; biri engerek yılanı biri de

Goethe

yarasa. Biri gidip devamlı toz toprak içinde yuvarlanıyor, diğeri de simsiyah tavana doğru uçuyor.

Homurtular: Haydi gidelim, arka tarafta dans başladı bile.

- Hayır, buradan gitmek isterdim. Görüyor musun, bu hortlak sürüsü etrafımızı nasıl sarıverdi? Benim de tüylerim diken diken oldu.

- Hiçbirimiz yaralanmadık ama hepimiz korkuya düştük. Bu tatsız bir şakaydı. Vahşi hayvanlar bunu istiyorlardı...

Teşrifatçı: Bana maskeli balolarda teşrifatçılık görevi verildiğinden beri her şeye o kadar çok dikkat ediyorum ki sizlere fenalığı dokunabilecek bir kimse ne içeriye girebilir ne de aranızda dolaşabilir. Ancak periler pencerelerden içeri girebilirler, ben de sizleri o büyücü topluluğundan kurtaramam diye endişeleniyorum. Cücenin biri size şüpheli görüldüğünde hemen şu arka tarafa çekilin. Hayaletlerin özelliklerini size açıkça bildirmek benim görevimdir. Fakat bazılarını ben de anlayamıyorum, o nedenle hepiniz bu işte bana yardımcı olmalısınız. Kalabalığın arasında onların nasıl dolaştıklarını görüyor musunuz? Dört beygirle çekilen muhteşem bir araba onların arasından geçtiği hâlde, onlar çekilmiyor ve bir karmaşa da görülüyor. Renkleri uzaklara kadar parıldayan ve bir büyümlü fener gibi yıldızların renk renk ışıklarını saçan bu araba, bir fırtına gibi yaklaşıyor. Önümden çekilin, benim tüylerim diken diken oluyor!

Arabacı çocuk: Durun! Atlar, kanatlarınızı küçültün, alışkın olduğunuz gemlerin baskısını duyun. Ben sizi nasıl zapt ediyorsam siz de kendinizi öyle zapt edin. Ben sizi sürdüğümde de rüzgar gibi koşun. Gezdiğimiz bu yerler bize şeref versin. Etrafınıza şöyle bir bakın, hayranlarımız nasıl gittikçe çoğalıp etrafımızda toplanıyorlar.

Faust

Teşrifatçı, haydi bakalım. Artık buradan çekilip gitmeden bizi kendi usulüne göre anlat ve hepimizin isimlerini söyle. Çünkü bizim herbirimiz birer semboldür ve sen de bizi böyle tanımalısın.

Teşrifatçı: Belki adını söyleyemezdim ama seni tasvir etmeyi daha kolay başarırdım.

Arabacı çocuk: Öyle ise bir denemelisin!

Teşrifatçı: Şunu sana itiraf etmeliyim, sen gençsin, güzelsin ve henüz büyüme çağındasın. Ama kadınlar seni tamamen büyüüp yetişmiş olarak görmek isterler. Ben de senin ilerde akıllı bir delikanlı ve olgun bir çapkın olacağını görüyorum.

Arabacı çocuk: Bu söylediklerin hoş şeyler, devam et. Şu bilmececin güzel anlamını keşfet bakalım.

Teşrifatçı: Gözler siyah, saçlar inciden bir bahtla süslü ve üzerinde omzundan ayaklarına kadar, kenarları erguvan işlemeli görkemli bir elbise. Bu güzelliğin karşısında insanın sana "kız" diyeşi geliyor ama sen, daha şimdiden kızların kalbinde, hem sevinç hem de keder uyandırabilirsin. Onlar da sana alfabeyi öğretebilirler.

Arabacı çocuk: Ya şu arabanın üstündeki tahta kurulmuş olan gösterişli varlık nedir?

Teşrifatçı: O, zengin ve şefkatli bir krala benziyor. Onun sevgisini ve ilgisini kazanana ne mutlu! Nerede bir yokluk görülse fazla zahmete gerek olmadan oraya bakması yeterlidir. Onun bir şeyler verme arzusu bile, mal mülk ve talihten çok daha üstündür!

Arabacı çocuk: Bu kadarı yetmez, sen onu daha yakından tanıyarak özelliklerini bize açıklamalısın.

Teşrifatçı: İktidar tam olarak açıklanamaz. Ama mücevherlerle süslü sarığının altında ve gözleri okşayan görkemli elbiselerinin içindeki şu sağlıklı ve yuvarlak çehre, dolgun dudaklar, kırmızı

yanaklar, öyle bir büyüklük ifade ediyor ki! Sana onun ahlakı hakkında ne diyeyim? Sanıyorum o, hükümdar olarak tanınmış bir şahsiyettir.

Arabacı çocuk: Ona, “Zenginlik Tannısı Platus” derler. Büyük imparator onu çok özlediği için gösterişli bir şekilde buraya gelmiştir.

Teşrifatçı: “Ne ve nasıl?” olduğunu sen söyle.

Arabacı çocuk: Ben savurganlığın ve şiirin örneğiyim. Kendi servetini savurarak gelişen şair benim. Ben de sınırsız şekilde zengin bir insanım. Bu yönden kendimi Platus’a denk sayarım. Onun balolarını ve ziyafetlerini ben canlandırıyorum ve onda olmayan şeyleri de ben dağıtırım.

Teşrifatçı: Övünmek sana çok yakışıyor! Ama sen önce sanatlarını ve marifetlerini göster.

Arabacı çocuk: İşte, bakın! Bir fiske atınca arabanın etrafı hemen kıvılcımlarla doluyor ve bir dizi inci ortaya fırlıyor. (*Etrafa fiskeler savurarak...*) Şu altın tokayı alın. Kulağa ve boyuna takılabilir. Şu tarakla şu küçük taç da çok güzeldir. Yüzüklerin üstünde de en değerli inciler bulunuyor. Bazen de küçük bir alev fırlatırım ve neresini tutuşturabilecek diye bakarım.

Teşrifatçı: Şu sevimli kafle de her yere el atıp bir şeyler yakalamaya çalışıyor. Hediyeleri dağıtan kişi neredeyse aralarında ezilecek! O, sanki bir rüya gibi fiskeler vurup etrafa mücevherler saçıyor ve koca salondaki herkes de onları kapışıyor. Ama şimdi de başka kurnazlıklar görüyorum. Seyircilerin o kadar büyük çabalarla yakaladıkları hediyeler ellerinden uçup gidiyor. İnci gerdanlığı tutan parmakları gevşeyince avuçlarının içinde tespih böcekleri kımıldamaya başlıyor ve zavallı aptallar bunları atınca başlarının etrafında vızıldıyorlar. Başkalarının ellerine de mücevher yerine oynayan

kelebekler geçiyor. Meğer bu kadar büyük şeyler vadeden bu çapkın, mücevher görüntüsünde olan sahte şeyler dağıtıyormuş!

Arabacı çocuk: Senin maskeleri tanıdığının farkındayım. Ama kabuğun içeriğini anlamak, saray mensuplarının haddi değil. Bu işe daha nüfuzlu bir bakış gerekir. Bununla birlikte ben her türlü tartışmadan çekinirim. Hükümdarım, soruyu ve cevabını sana bırakırım. *(Platus'a doğru dönerek.)* Şu rüzgâr gibi uçan dört atlı arabayı başarılı bir şekilde idare etmiyor muyum? Senin işaret ettiğin yerde bulunmuyor muyum? Sen emrettiğinde cesur bir koşu ile hurma dalını sana getirmiyor muyum? Senin için giriştiğim bütün mücadelelerde daima başarılı olmuşumdur. Eğer senin alnını şu zafer tacı süslüyorsa onu aklımla ve elimle ben örmüş ve sana kazandırmış değil miyim?

Platus *(Servet Tanrısı.)*: Sana bir belge vermem gerekirse şunu memnuniyetle doğrulayabilirim ki senin ruhun benim ruhumdandır. Sen hep benim arzularıma uygun şekilde hareket edersin ve aslında benden daha zenginsin. Senin hizmetlerine karşılık bir ödül olarak bütün taçlarımdan daha değerli olan şu yeşil dalı vermeyi düşünüyorum. Sevgili oğlum, herkesin huzurunda şunu ifade etmek isterim ki seni beğeniyor ve seviyorum.

Arabacı çocuk: *(Kalabalığa)* İşte gördüğünüz gibi elimdeki en büyük hediyeleri etrafımdaki insanlara dağıttım. Her baş üstünde benim tutuşturduğum bir alev parlıyor. O alev bir adamdan öbür adama atlıyor, birinde tutunuyor ama öbüründen hemen sivişiyor! Nadir olarak da alevlenip kısa bir süre parıldıyor. Ama çoğunuz farkına varmadan bu parıltı hüznle yanıp tükeniyor.

Kadın dedikodusu: Şu yukarıda dört atlı arabanın üstündeki, bir şarlatan olsa gerek. Onun arkasında duran baykuş suratlı herif de

açlıktan ve susuzluktan kuruyup tükenmiş. Sanki çimdiklenecek bir yeri bile kalmamış!

Sıska adam: Defolun buradan iğrenç kadın soyu! Biliyorum, ben hiçbir vakit sizin işinize yaramam. Kadının ocak yaktığı eski dönemlerde benim adım Avaritia idi. O zaman evimizde her şey yerli yerindeydi. İçeriye çok şeyler girer, dışarıya ise bir şey çıkmazdı. Ben genellikle sandıklar ve dolaplarla meşgul olurdum. Bu da bir kusur muydu? Ama son yıllarda kadınlar tasarruf alışkanlığını kaybederek dünya kadar büyük arzular beslemeye başlayınca, erkeğe bunlara tahammül etmek düşüyor. Çünkü erkek nereye baksa bir sürü borçla karşılaşılıyor. Kadın ne eline geçerse hepsini üstüne başına bir de sevgililerine harcıyor. Sonra bir sürü hayranıyla birlikte daha çok yiyip içiyor. İşte bu nedenle altının cazibesi de gözümde büyüyor. Ben erkek neslindenim. Yani eli sıkı soydanım!

Kadınların elebaşı: Canavarlarla sadece canavarlar boğuşsun. Zaten bunların hepsi yalan dolan. O, erkekleri tahrik etmeye geliyor. Oysa onlar zaten yeteri derecede can sıkıcı.

Kadınlar hep birden: Bostan korkuluğu gibi olan şu adamın kafasına vurun. Bu teneşir tahtası bizi ne diye korkutuyor? Yoksa biz onun suratından mı korkacağız? Bu dev gibi varlık gerçekte tahta ve kartondandır. Çekinmeden üstüne saldırın.

Teşrifatçı: Sakin olun, değneğin boyunu geçmeyin. Bakın, o öfkeli acayip şeyler benim işaretimi beklemeden nasıl harekete geçip iki çift kanatlarını açıyorlar! Ejderlerin açılıp ateş püsküren ağızları nasıl öfke ile titriyor! Herkes kaçışıyor. Meydan açıldı. (*Platus arabadan iner.*) Aşağıya ne kadar güzel bir tavırla iniyor! Bir işaret veriyor, ejderler hemen faaliyete geçiyor, arabadaki sandığı da altın ve cimrilik örneği ile birlikte onun yanına getiriyorlar. İşte

Faust

sandık şimdi ayaklarının dibine geldi. Bu iş bir mucize gibi, birden olup bitti.

Platus: (*Arabacıya.*) Nihayet o ağırlıklardan kurtuldun. Şimdi hür ve rahatsın. Senin yerin burası değil. Haydi hemen kürene koş. Burada karmakarışık ve alaca bulaca renkli yabaniler, çatık çehreleriyle bizi her taraftan kuşatıyorlar. Nerede berrak ve tatlı bir ışık görürsen, nerede yalnız kendine tabi olur ve yalnızca kendine güvenirsen işte oraya, güzelliğin ve iyiliğin değerli olduğu yere koş ve inzivaya çekil. Kendi dünyanı orada oluştur.

Arabacı çocuk: Böylece ancak senin değerli elçin olarak kendime değer veriyor ve en yakın akrabam olarak da seni seviyorum. Senin bulunduğun yerde bereket olur, benim bulunduğum yerde herkes kendisini büyük bir kazanç elde etmiş gibi hisseder. Bazen de insanlar şu karmaşık hayatın içinde kendilerini sana mı, yoksa bana mı teslim edecekleri konusunda şüpheye düşerler. Sana bağlı olanlar rahatlarına bakabilirler ama bana uyanlar daima yapacak bir iş bulurlar. Ben işlerimi hiçbir zaman gizli yapmam. Bir nefes bile alsam hemen duyulur. Şimdilik hoşça kal. Mutluluğu bana sen verdin. Sana minnettarım. Hafifçe bir fısıldasan hemen sana geri gelirim.

(*Geldiği gibi gider.*)

Platus: Artık tüm servetleri ortaya çıkarmanın zamanı geldi. Kilitleri teşrifatçının değneği ile açıyorum ve işte açıldı. Bakın buraya, demir kazanlar içinde nasıl bir kaynaşma var! Altın kaplar eriyor, mühürlü altınlar yuvarlanıyor, duka altınları zıplıyor. Ah, bütün bunlar içimde nasıl heyecan uyandırıyor! Arzu ettiğim şeylerin hepsini yerlerde yuvarlanırken görüyorum. Bunları size takdim ediyorlar. Onları alıp bir işinizde kullanmanız yeterlidir, hemen zengin olursunuz. Gelin, bir yıldırım hızıyla şu sandığı kaçıralım.

Teşrifatçı: Hey gidi deliler hey! Bunlar ne olacak? Bu, sadece bir maske ve şakadan ibaret! Bu akşam artık hiçbir şey istemek yok. Size altın ve kıymetli eşya verildiğini mi zannediyorsunuz? Böyle bir eğlencede size bir santim bile çoktur! Ey aptallar, cılız bir ışık bile şimdi gerçeği bütün çıplaklığı ile meydana çıkaracak. Ama gerçek sizin neyinize? Sizin her tarafınız şüphelerle sarılmış. Platus kıyafetine girmiş maskeli kahraman, şu kalabalığı hemen dağıtiver.

Platus: Senin değneğin bu işi yapmaya hazırdır. Şunu bana kısa bir zaman için ver. Ben onu hemen ateşten geçiririm. Haydi bakalım, artık maskeler tetikte olun. Nasıl da şimşek gibi çakıyor ve kıvılcımlar saçıyor! Değnek artık kor hâline geldi. Kim fazla yaklaşırsa derhal, merhametsizce yanıp kavrulur. Şimdi buradan turuma başlıyorum.

Bağırışma ve toplanma: Eyvah hepimiz mahvolduk, kaçabilen hemen kaçsın! Arkadaki, çekil, çekil! Sanki sam yeli esiyormuş gibi yüzüm yanıyor. Kızgın sopanın bütün ağırlığı üstüme çöküyor. Hepimiz mahvolduk. Maskeli kalabalık, kenara çekilin. Aptallar topluluğu, geri çekilin! Ah, kanatlarım olsaydı da hemen uçsaydım.

Platus: Kalabalık halkası işte geri çekildi ve sanıyorum kimse yanmadı. Kalabalık ürkütülmüştür, geri çekiliyor. Bununla birlikte ben, düzeni sağlamak için gözle görünmez bir kordon çekiyorum.

Teşrifatçı: Mükemmel bir iş başardın. Senin sağduyulu iktidarına minnettarım.

Platus: Ama aziz dostum, yine sabretmemiz gerekiyor. Bizi tehdit eden bazı problemler daha var.

Tamah: İnsan bu durumda bile, eğer canı isterse şu kalabalığı zevkle seyredebilir. Çünkü nerede aptalca bakılacak veya kör

Faust

boğaza tıklılacak bir şeyler varsa orada kadınlar daima en önde görünürler! Benim gözüm henüz fazla paslanmamıştır. Güzel bir kadın her zaman beğenilir. Bu iş bugün bedava olduğuna göre, biz de gidip rahat rahat kadınlara kur yapalım. Fakat bu kalabalık yerde her söz herkesin kulağına gideceği için akıllı davranarak hislerimi sessiz hareketlerle ifade etmeyi deneyeceğim. Bu işte bana el, ayak ve yüz ifadesi yeterli değil. Biraz da hokkabazlık yapmak zorundayım. Altını adeta çamur gibi yoğuracağım. Çünkü bu madeni her şeyi insanın hizmetine sunabilir.

Teşrifatçı: Şu sıska çılgın ne yapmak istiyor böyle? Karnı aç insanın neşesi olur mu? Bütün altını yoğurup hamur hâline getiriyor; ama o kadar çok yuvarladığı ve sıkıldığı hâlde, bu hamuru bir şekle sokamıyor. Şimdi de karşıdaki kadınlara yüzünü çeviriyor; ama onların hepsi bağırıyor ve kaçmak istiyor. Böylece bu işten hoşlanmadıklarını gösteriyorlar. Bu düzenbaz ise her kötülüğe hazır gibi görünüyor. Korkarım ki toplumun ahlakına zarar verdiği takdirde bundan zevk duyacak. Ben böyle bir durum karşısında susamam. Değneğimi verin de şunu kovayım.

Platus: Bizi dışardan tehdit eden şeyin hiç farkında olmuyor! Bırak da bütün çılgınlığını göstereyim! Onun maskaralıklarına zaten yer kalmayacak. Kanun güçlüdür ama zorunluluklar, ondan da güçlüdür. *(Patırtı ve şarkı.)* Vahşi kalabalık dağ tepelerinden ve orman vadilerinden hiç durmadan, ilerleyerek geliyor. Hepsi büyük Panlarını *(Mitolojide Hermes ile Syrop'un oğulları ve sürüler tanrısı.)* kutluyorlar. Onlar kimsenin bilmediğini biliyorlar ve boş buldukları her yere saldırıyorlar.

Platus: Sizi ve sizin büyük Tanrı'nızı çok iyi tanırım. Hep birlikte çok cesur bir adım attınız. Herkesin bilmediği şeyi ben bilirim.

Goethe

Onun için şimdi, bu dar kalabalık çemberini suçlu olarak açıyorum. Onların şansları açık olsun. En garip şeyler bile gerçekleşebilir. Ama onlar nereye gittiklerini bilmiyorlar. Hiçbir önlem de almamışlardır.

Vahşiler şarkısı: Ey süslü kalabalık! Ey düğün panayırı! Büyük adımlarla hızlı yürüyüp kaba saba geliyorlar. Sertlikle ve maharetle ortaya çıkıyorlar.

Faunlar (*Kır ilahları.*):

Faun alayları: Çok eğlenceli dansa bukleli saçların üzerinde, meşe yapraklarından yapılmış bir taç, başa takılmış sipsivri bir külah, yassı bir burun ve ablak bir surat! Kadınların gözünde bütün bunların mahzuru ve zararı yok. Bir vahşi hayvan pençesini uzattığında, en güzel kadın bile, onun bu dans teklifini kolay kolay reddedemez.

Alay: Şimdi onların arkasından da keçi ayaklı ve ince bacaklı alay zıplayarak içeri giriyor! Onun bacaklarının ince ve çok kuvvetli olması gerekir. Çünkü o, yaban keçileri gibi tepelerde dolaşarak etrafı seyretmekten hoşlanır. Hürriyet havası içinde ruhunu neşelendirdikten sonra, dağların o temiz havası yalnız kendisine özgü olduğu için çukur yerlerin sis ve dumanları arasında yaşadıklarını zanneden kadınların ve erkeklerin hâllerine acıyarak güler.

Gnomlar (*Farklı boylardaki cüceler.*): Şu küçük kafil de yavaş yavaş içeri giriyor. Onlar, çift olarak durmayı sevmezler. Yosundan elbiseleri ve ellerindeki küçük lambalarıyla karışık bir şekilde hareket ederler, ama herkes kendi işine bakar. Ateş böcekleri gibi kaynaşırlar, oraya buraya koşuşurlar ve her işle derinlemesine ilgilenirler.

Biz, o hayalî servetin yakın akrabasıyız. Kayaları bile ameliyat eden bizi, herkes tanır. Koca dağların bile kanını alırız. Dolgun da-

Faust

marlardan emer, madenleri birer yığın haline getiririz. “Uğurlar ola.” selamından da güç alırız. Bu hitap iyi niyetle yapılır. Biz daima iyi insanların dostuyuz. Bununla birlikte çalsınlar ve ahlaksızlık yapsınlar diye altını toprağın altından yeryüzüne çıkarırız ve katliam yapmayı tasarlayan gururlu adamların da demirsiz kalmamalarını sağlarız. Şu üç emre saygısızlık eden, diğerlerini de umursamaz. Bütün bunlar bizim suçumuz değildir, onun için siz de bizim gibi daima sabırlı olun.

Devler: Bunlara vahşiler de denir. Hartz Dağı’nda herkes onları bilir. Hepsini anadan doğma çıplak ve bütün güçleriyle heybetli bir şekilde geliyorlar. Hepsinin sağ ellerinde birer çam kütüğü, ellerinde iri bir kuşak, önlerinde ise dallardan ve yapraklardan yapılmış birer kaba önlük var. Muhafızın böylesi, papa sarayında bile bulunmaz!

Nymphler (*Irmaklar ve pınarlar tanrıçası.*): (*Ku, o halinde ve büyük Pan’ın etrafını çevirirler.*)

İşte büyük Pan da geliyor. Şimdi dünyanın tümü büyük Pan’a takdim edilecek. Ey neşeli mahluklar! Önü ortanıza alın ve sonra sihirli danslarla etrafında uçuşun. Çünkü o, hem ciddi hem de lütufkâr olduğu için herkesin neşeli olmasını ister ve bundan memnun olur. Mavi kubbenin altında, o daima uyanık kalır. Irmaklar ona çağıldayarak ile akar ve havalar onu sükunet beşiğinde sallar. Öğle uykusuna yattığı zaman, dallarda hiçbir yaprak kımıldamaz. O zamanki sakin havayı, sağlıklı bitkilerin mis kokuları doldurur. Nymph, uyanık kalamaz, bulunduğu yerde uykuya dalar. Fakat sonra onun gür sesi, bir şimşek çatırtısı ve bir deniz uğultusu gibi ortalığı çınlatınca herkes ne yapacağını şaşırır, büyük ve kahraman ordular bile darmadağın olur! O kargaşada, yiğitler de korkularından titremeye başlar. O aşk ve şeref timsali mahluk sağ olsun! Ve bizi buraya yönelttiği için de var olsun!

Gnom temsilcileri (*Farklı boylardaki cüceler.*): Parlak ve zengin refah uçurumları arasından ince bir lif gibi süzülerek dolambaçlı yolu, hokkabazların değnekleriyle gösterirken biz de köstebek gibi karanlık yuvalarımızı kuruyoruz. Oysa sen, güzel ve güneşli havada tüm servetleri bol bol dağıtıyorsun. Şimdi şurada elde edilmesi güç olan şeyleri bize kolayca vermeyi vadeden önemli bir kaynak keşfettik. Bu işi ancak sen başarabilirsin. Onu sen koru. Senin eline geçen servetten bütün insanlık faydalanır.

Platus: (*Teşrifatçıya.*) Biz çok geniş yürekli olmalıyız. Ne olacaksa onun olmasına imkan tanınmalıyız. Sen, zaten en yüksek düzeyde cesarete sahipsin. Şimdi öyle bir olay gerçekleşecek ki geçmiş ve gelecek nesillerin hepsi onu inkâra kalkacak. Onun için bunu sadakatle protokole yaz.

Teşrifatçı: (*Platus'un elindeki asayı tutarak...*) Cüceler büyük Pan'ı yavaş yavaş ateş pınarına doğru götürüyorlar. Bu pınar çok derin bir çukurdan fışkırıyor, sonra tekrar dibe iniyor, o zaman çukurun geniş ağzı karanlık kalıyor ve bu sırada yeniden coşarak ağızından kıpkızıl ateşler püskürüyor. Büyük Pan bu duruma çok keyifleniyor, bu harika olay onu sevindiriyor ve bu sırada etrafa inci köpükleri saçılıyor. O, böyle bir şeyin varlığına nasıl inansın? Pınarın içine bakmak için iyice eğiliyor; fakat bu sırada takma sakalı düşüyor. Bu sakalsız çene acaba kimindir? Bu çeneyi eli ile kapatıyor. Bu sırada büyük bir talihsizlik oluyor ve sakal ateş alıp yanmaya başlıyor ve geriye doğru uçuruluyor. Sonra Pan'ın hem tacını hem göğsünü tutuşturuyor ve böylece onun bütün neşesi de acıya dönüşüyor. (*Bu yangın gerçek bir yangın olmayıp yalancı bir gösteridir.*) Ateşi söndürmek için etraftaki herkes koşup geliyor, ama hiç kimse alevlerden yakasını kurtaramıyor. Onlar çırpındıkça alevler etrafı tamamen sarıyor ve bütün maskeliler kaflesi bu cehennem

çocuğu ile sarılmış olarak cayır cayır yanıyor. Ama bir de ne duya-yım? Bu sırada kulaktan kulağa nasıl bir haber yayılıyor, biliyor mu-sun? Ey başlangıcından beri talih-siz olan gece, sen bize nasıl bir acı verdin? Yarın sabah hiç kimsenin duymak bile istemeyeceğı acı bir şey açığa çıkacak. Her taraftan, “Böyle acılar içinde kıvranan kişi, imparatordur!” diye feryatlar işitiyorum. Ah, keşke bu duyduklarım gerçek olmasaydı! İmparator, bütün maiyeti ile birlikte yanıyor. Onu kandırarak ve her tarafına çıralar sararak böyle maiyeti ile bir-likte mahvolmasına neden olan o fettana lanet olsun! Ey gençlik, sen kusursuz bir şekilde eğlenmenin ölçüsünü hiçbir zaman bula-mayacak mısın? Ey benim haşmetli büyüğüm, sen de gücün kadar bir sağduyuya sahip olamayacak mısın?

Baştan başa tutuşmuş durumda olan koruluktan yükselen alev-ler, tavanın tahtalarını birer sivri dil gibi yalıyor ve büyük bir yan-gın tehlikesi bizi de tehdit ediyor. Felaket artık en yüksek düzeye erişmiştir, bundan bizi kim kurtaracak? İmparatorun o parlak ve gösterişli hâli bir gecede eridi, yok oldu. Yarın sabah ortalık aydın-landığında bir kül yığının-dan başka bir şey göremeyeceğiz.

Platus: Artık ortalığa saçılan korku yeter, şimdi yardım başla-malı. Ey yüce sapanın gücü, darbelerini öyle etkili indir ki her yer inlesin. Sonsuz hava, sen de serinlikle dol! Buharlı sisler, nemli du-man şeritleri, hep toplanarak etrafa uçuşunuz ve şu alevler saçan kalabalığı tümüyle kaplayınız. Küçük bulutlar, süzülerek akınız, vız-layarak esiniz, kıvrıla kıvrıla donunuz ve yuvarlana yuvarlana ilerle-yiniz. Yangını söndürmek için her tarafta mücadele ediniz. Ey etra-fa serinlik veren rutubetli bulutlar. Siz de şu alev oyununu bir şim-şek parıltısına çeviriniz. Ruhlar bizi bir kötülükle korkuttukları za-man, sihirbazlık hemen harekete geçip yardım etmelidir.

Goethe

Park

Sabah Güneşi

(İmparator, sarayın ileri gelenleriyle Faust ve Mefisto, göze batmayacak şekilde makul giyinmiş olarak ve ikisi de diz çökmüş hâldedir.)

Faust: Alev hokkabazlığından dolayı bizi bağışlıyor musunuz efendimiz?

İmparator: *(Kalkmalarını işaret eder.)* Hayır, böyle şakalardan daha çok isterim. Kendimi adeta birdenbire yanan bir kürenin içinde hissettim. Bana, Platus olmuşum gibi geldi. Bir kayanın dibinde geceden ve kömürlerden alevler yükseliyordu. O kayanın dibine ve o uçuruma doğru binlerce vahşi alev, adeta kasırgalar saçıyor ve birleşerek bir kubbe meydana getiriyordu. Bu alev dilimleri bazen görünmeyen; fakat her zaman var olan gökyüzüne doğru uzanıyordu. Ateş sütunlarının geniş aralıklarından adeta ulusların hareket hâlindeki saflarını görüyordum. Bunlar geniş bir daire çizerek birbirleriyle itişe kakışa yaklaşıyorlar ve her zamanki gibi büyük bir saygı ile bana kulluklarını arz ediyorlardı. Ben o durumda kendimi binlerce askere hükmeden, genç bir prenze benzetiyordum.

Mefisto: Hükmeden sensin, efendimiz. Çünkü ülkedeki her unsur, senin hükümrانlığını tanır. Böylece sadık ateşi artık denemiş oldun. Bundan sonra vahşi kasırgaların hüküm sürdüğü denize atılan daha ayakların inci dolu deniz dibine basmadan sular şahlanarak görkemli bir halka oluştururlar. Etrafında narin dalgaların hareket ederek erguvani köpükler saçtıklarını ve senin yakınında güzel bir dayanak ve yuva meydana getirdiklerini görürsün. Sen nereye gidersen git, saraylar da seninle birlikte yürür.

Faust

Duvarlar varlıklarıyla övünürler ve bu ok gibi hızlı kaynaşma ve saldırılardan büyük bir zevk duyarlar. Deniz canavarları da bu tatlı ışığa doğru gelerek saldırır; ama hiçbiri içeri giremez. Altın pullu ejderler bile orada oynasirlar. Köpek balıkları ağızlarını açar, sen ise onlarla zevkle alay edersin. Saray halkı etrafında ne kadar coşşalar da yine de sen, etrafında hiçbir zaman böyle bir kalabalık görmezsin. Sonra sevgilinden de hiç ayrı kalmazsın. O sonsuz ve güzel serinlikler içinde meraklı deniz perileri, senin muhteşem meskenine yaklaşırlar. Bunların gençleri balıklara benzer, hem korkak hem de hırslıdır. Yaşlıları ise akıllı olur. Tetis de bunu duyarak gelir, ikinci Peleus'a elini ve dudaklarını verir. Sonra da Tanrılar diyanı olan Olimpos ülkesinin kürsüsünü...

İmparator: O güzel havalı sahaları ben sana bağışlıyorum. O tahta çıkmakta geç kalınmamalıdır.

Mefisto: Büyük ve gösterişli efendim, dünya zaten senindir!

İmparator: Hangi iyi talih seni buraya getirdi? Yoksa binbir gece diyarından mı geliyorsun? Verimlilikte Şehrazatlara çok benziyorsun. İhsanların en büyüğüne erişeceğini temin ederim. Şu her gün gördüğüm kalabalık, her zaman olduğu gibi beni sinirlendirdiğinde bile, sen daima emirlerime hazır hâlde bulun.

Vergi memuru: *(Aceleyle içeri girer.)* Haşmetli hükümdarım, beni huzurunuzda böylesine coşturan ve bana çok büyük bir mutluluk veren bu güzel haberi size müjdeleyeceğimi tahmin bile edemezdim. Artık bütün hesaplar tasfiye edilmiştir. Bankerlerin baskı ve zorlamaları önlenmiştir. Böylece cehennem azaplarından kurtulmuş oldum. Cennette bile bundan daha büyük bir ferahlığa kavuşacağımı sanmıyorum.

Komutan: *(Aceleyle gelir.)* Büyük hükümdarım! Askerlerin ücretleri ödendi, bütün ordu yeniden görev aldı. Artık askerlerimiz,

damarlarındaki taze kanı hissediyorlar. Meyhanelerle kızların keyifleri de yerinde!

İmparator: Nasıl da rahat nefes alıyorsunuz? Yüzünüz de gülüyor! Aceleyle buraya koşup gelmişsiniz!

Haznedar: Bu işin nasıl olduğunu o işi yapanlardan sormalısın.

Faust: Konuyu arz etmek Başbakanın görevidir.

Başbakan: *(Yavaş yavaş gelerek...)* Şu ihtiyarlık yıllarımda benim için büyük bir mutluluktur bu! Bütün ızdırapları sevince dönüştüren ve kaderimize etki eden şu kağıda bakınız ve dinleyiniz. *(Kağıdı okur.)*

“Şunu herkes bilsin ki bu kâğıt bin kron değerindedir, onun karşılığı da imparatorumuzun ülkesinde gömülü olan pek çok miktardaki servettir. Bu zengin hazinelerin meydana çıkarılması için bu yaprak para yerine geçecektir.”

İmparator: Ben bunda büyük bir suç ve görülmemiş bir sahtekârlık seziyorum. Benim imzamı kim taklit etti? Yoksa böyle bir suç cezasız mı kaldı?

Veznedar: İyi hatırla, onu sen kendi elinle imzaladın, hem de dün gece! Sen büyük Pan kıyafetiyle dururken başbakan sana yaklaşarak “Şuraya bir iki kalem darbesiyle bu gecenin mutluluğunu ve milletin refahını sağla.” dedi. Sen de bu yazıyı tertemiz bir şekilde yazdın, sonra da binlerce yazı sanatkarı çağrılarak çok kısa sürede bu kâğıdın binlerce örneğini çıkarıverdiler. Biz de bu iyilikten herkes payını alsın diye, derhâl hepsini sayarak onluk, otuzluk, el-lilik ve yüzlük desteler hâlinde mühürledik. Bunun halka nasıl bir rahatlık vereceğini bir kez düşünün! Şimdiye kadar adeta yarı ölü bir hâlde hareketsiz duran şu şehre bir bakın. Nasıl da her taraf birden canlandı ve nasıl neşe içinde çalkalanıyor. Gerçi, senin adın

Faust

zaten eskiden beri dünyaya büyük mutluluk veriyorduysa da, şimdi bambaşka bir sevgi ile anılıyorsun. Artık bu konuda alfabe bile yetersizdir. Bu imza, herkesi mutlu etmiştir.

İmparator: Tebaam bunu temiz para olarak kabul ediyor mu? Asker ve saray halkı bunu ücret olarak mı kabul ediyorlar? Bu iş beni ne kadar hayrete düşürse de kabul etmek zorundayım.

Vergi memuru: Zaten uçup gidenleri yakalamak da imkânsız olurdu. O kâğıtlar sanki yıldırım hızıyla dağılıp elden ele dolaşmaya başladı. Şimdi sarraf gişeleri sürekli olarak açık duruyor. Orada her kâğıdın ücreti, tabi biraz eksikliğine, altın ve gümüşle ödeniyor. Halk, oradan da kasaba, fırına veya meyhaneye gidiyor. Bazı insanlar yemek ve içmekten başka hiçbir şey düşünmüyor gibi. Bir kısmı da yeni elbiseler içinde etrafına çalım satıyor. Esnaflar kesiyor, terziler dikeyor, meyhanelerde “Yaşasın imparator.” diye bağırılıyor. Her yerde çeşit çeşit yemekler pişiriliyor, kızartmalar yapılıyor ve tabaklar takırdıyor.

Mefisto: Teraslarda gezinen insanlar, oralarda iyice süslenmiş ve tavuk tüyünü bir gözünün üstüne kadar indirmiş güzellere rastlıyorlar. Bunlar insanlara şöyle hafiften gülümseyerek bakıyorlar. Aşka en geniş şekilde izin veren tavırlar, zeka ve söz kuvvetine gerek duymayacak bir kolaylıkla yapılabilir. Artık kimse torba veya çanta taşımak zahmetine katlanmayacak. Herkes küçücük bir kâğıt parçasını göğsünde taşıyabilir ve aşk mektuplarının arasına rahatça yerleştirebilir. Papazlar da onu İncillerinin içinde büyük bir saygıyla taşıyacaklar. Askerler ise daha çevik davranabilmek için belelerindeki kemerleri gevşetecekler. Ben eğer bu sözlerimle bu büyük eseri küçültüyormuş gibi görünüyorsam haşmetli hükümdarım benim kusuruma bakmasınlar.

Faust: Senin ülkende çok büyük hazineler yerin altında donmuş bir hâlde ve hiç kimse faydalanamadan öylece duruyor. Bu tür büyük servetler için en geniş düşünceler, en fazla endişe edilecek birer engeldir. İnsanın hayal gücü en yüksek sınırına ulaşsa bile, bu iş için yine yeterli olmaz. Fakat derinlikleri görebilme gücü olan büyük zekalar, sonsuzluğa karşı nihayetsiz bir güven beslerler.

Mefisto: Altın ve inci yerine geçecek olan böyle bir kâğıt bize büyük bir kolaylık sağlar. İnsan, elinin içinde ne olduğunu anlar, pazarlık etmeye, para verip değiştirmeye gerek duymaksızın canının istediğini rahatça alabilir. Maden mi istiyorsun? Bir sarraf hazır-
dır. O da bulunmazsa bir süre toprak kazılır, çıkarılan kıymetli kupalardan ve kordonlardan açık arttırmaya konur. Böylece kâğıtların borcu hemen ödenir ve dolayısıyla bizimle alay eden şüpheciler, bu yaptıklarından utanırlar. Kimsenin bundan başka bir isteği yok. Herkes buna neredeyse alışmış. Bundan sonra imparatorluğun her yerinde, yeterli miktarda mücevher, altın ve kâğıt bulunacaktır.

İmparator: Ülkemiz bu büyük iyiliği size borçludur. Mümkün olursa bunun mükâfatı da yapılan iyiliğe uygun olmalıdır. İmparatorluğumuzun topraklarının içini size emanet ediyorum. Siz servetlerimin değerli bekçilerisiniz. Çok iyi bir şekilde saklı kalmış olan o zengin defineleri bildiğiniz için o yerlerin kazılması işine siz nezaret edeceksiniz. Hazinemin amirleri olduğunuz için işbirliği yaparak makamınızın değerini ve saygınlığını yükselteceksiniz. Bu sayede halkın üst tabakaları ile birlikte alt tabakaları da refaha kavuşacaktır.

Veznedar: Bizim aramızda hiçbir kötü anlaşmazlık olmayacaktır. Ben, büyücüyü arkadaşım olarak severim. *(Faust'la beraber gider.)*

İmparator: Şimdi saray halkının hepsine büyük ikramiyeler vereceğim. Yalnız herkes bu parayı nerede kullanacağını da söylesin.

Faust

Uşak: (*Parayı alarak.*) Artık zevk ve neşe içinde yaşayacağım ve parayı iyi şeylere harcayacağım.

Başka birisi: Ben hemen sevgilime gerdanlık ve yüzük alacağım.

Oda hizmetçisi: Bu günden itibaren şarabın daha kalitelisini içeceğim.

Başka birisi: Cebimdeki zarlar daha şimdiden elimi kaşındırıyor.

Sancaktar: (*Düşünceli bir hâldedir.*) Köşkümün ve tarlamın borcunu ödeyeceğim.

Başka birisi: Vereceğiniz bu serveti ötekilerin yanına koyup biriktireceğim.

İmparator: Yeni uygulamalar için hepimizin büyük bir şevk ve cesaret kazandığını ümit ediyorum. Ama sizi tanıyanlar, içinizden geçenleri derhâl anlar. Ben öyle sanıyorum ki bütün bu servet bolluğuna rağmen, yine de olduğunuz gibi kalacaksınız.

Soytarı: Büyük hediyeler dağıtıyorsunuz, bana da ondan bir şey verin.

İmparator: Sen onu içkiye verirsin.

Soytarı: Büyülü kâğıtlar mı? Ben bunu hiç anlamam.

İmparator: Buna inanırım, çünkü sen parayı çok kötü kullanırsın.

Soytarı: Daha başkaları da dökülüyor, ne yapacağımı bilmiyorum.

İmparator: Al şunları. Bak, kucağına düşüyorlar.

Soytarı: Şimdi elimde tam beş bin kron var demektir!

Mefisto: İki bacaklı boru, yine dirildin mi?

Soytarı: Bu benim sık sık başıma gelir. Fakat hiç şimdiki kadar güzel olmamıştı.

Mefisto: Öyle seviniyorsun ki tamamen ter içinde kalmışsın.

Soytarı: Şuraya bakın, bu da para gibi kıymetli ha!

Mefisto: Bununla canının istediğini alıp zıkkımlanabilirsin!

Soytarı: Bununla ev, tarla ve sığır da alabilir miyim?

Mefisto: Tabi, neden olmasın? Bir defa teklif etmen yeterli olur.

Hiç onsuz kalmazsın.

Soytarı: Köşk, orman, avlanma ve balık tutma yerleri de alabilir miyim?

Mefisto: Ona şüphe mi var? Senin asil bir derebeyi olduğunu görmek isterdim!

Soytarı: Bu akşam gidip malikâneme güzelce kurulacağım. (*Gider.*)

Mefisto: (*Yalnız başına.*)

Artık bizim soytarının aklından da şüphe edilebilir mi?

Faust ve Mefisto

Mefisto: Bu karanlık geçitlere beni niçin götürüyorsun? Şurada, içerde yeteri kadar eğence yok mu? Rengrenk ve yoğun maiyet kalabalığı içinde eğlenme ve aldatma için yeterli bir fırsat yok mu?

Faust: Bana böyle söyleme. Eskiden bunları söyleye söyleye tabanlarımı aőındırmıőtım. Zaten şimdi sen benimle karőılaőmamak için şuraya buraya gidip geliyor. Oysa benim iőlerim zaten başımdan aőmıő. Saray ktibi ile vekilharç beni sıkıőtırıp duruyorlar, imparatorun derhâl yerine getirilmesi gereken bir arzusu var. Helena ile Paris'i karşısında görmek istiyor. Böylece biri kadın, diğeri de erkek güzelliğini temsil eden bu iki şeyi karşısına alıp seyretmek istiyor. Söylediğimi anladınız. Haydi iş başına. Szm yerine getirmeliyim.

Mefisto: Böyle, iyice düşünmeden hemen söz vermek anlamsızdır.

Faust: Arkadaş, sen, marifetlerinin bizi nereye götüreceğini hiç düőünmedin galiba! nce Kralımızı zengin ettik, şimdi de onu eğlendirmemiz gerekiyor..

Mefisto: Sen, bu işin hemen oluvereceğini sanıyorsun. Burada dik merdivenler karőısındayız, çok yabancı bir sahaya giriyoruz. İşin sonunda söz verip, yeni işlere giriőme cüretini gösteriyorsun. Anladığım kadarıyla Helena'nın da altın paraların yalancı kğit karőılıkları gibi buraya kolayca getirilebileceğini sanıyorsun. Benim büyücü alaylarım, cadı topluluklarım ve karnı delik ccelerim her zaman emrime hazırdır. şeytanın sevgilileri aşağı görülecek şeyler değillerdir ama hiçbir zaman da kahraman kadınların yerini tutamazlar.

Faust: Bunlar hep bayatlamış laflar. Senin yanında insan hep şüpheye düşer. Aslında bütün engelleri ortaya çıkaran da sensin. Her vasıta için ayrı bir ücret istiyorsun. Ben, bu işin konuşarak olup biteceğini biliyorum. Sen istersen göz açıp kapayıncaya kadar onları buraya getirirsin.

Mefisto: Puta tapanlar beni hiç ilgilendirmez. Onlar kendi cehennemlerini yaşarlar. Ama yine de bunun bir çaresi var.

Faust: Bekletme de söyle.

Mefisto: Şimdi istemeyerek büyük bir sırrı açıklıyorum. İnziva da tahtlarına oturmuş ilaheler vardır. Onlar için zaman ve mekan söz konusu değildir. Onlardan ancak, bir zorunluluk hâlinde söz edilir: Anneler.

Faust: (*Heyecana gelerek...*) Anneler mi dedin?

Mefisto: Ne oldu, tüylerin mi ürperdi?

Faust: Anneler! anneler! Bu söz kulaklarıma o kadar garip geliyor ki!

Mefisto: Gerçekten öyledir. Onlar, siz fanilerce tanınmayan ve bizim de anmayı pek sevmediğimiz ilahelerdir. Onların oturdukları yerleri bulmak için en derin yerlere kadar girmek gerekir. Onlara muhtaç oluşumuz da senin yüzündendir..

Faust: Oranın yolu hangisidir?

Mefisto: Yol yoktur. Onlar kimsenin ayak basmadığı, basamayacağı, kimsenin istemediği ve hiçbir zaman da isteyemeyeceği bir yerdedir. Onların bulunduğu yere gitmeye hazır mısınız? Oranın ne kilidi vardır ne de sürgüsü. İnziva hayatı seni oraya buraya sürükleyecektir. İssızlık ve inzivanın ne olduğunu biliyor musun?

Faust: Senin bu tür sözleri söyleyemeyeceğini sanıyordum. Şimdi, çok eski bir zamanı ve büyücüler mutfağını mı hatırlıyorsun?

Faust

Dünya ile ilişkide bulunmak ve boşluğu öğrenmek zorunda değil miyim? Kendi görüşümü mantıklı bir şekilde söylediğim zaman itirazlar iki kat yükseldi. Hatta beni rahatsız eden şeylerden kurtulmak için ıssız yerlere gitmek; ama sonra büsbütün unutulmuş bir hâlde ve yalnız yaşamamak için ne yazık ki kendimi şeytana teslim etmek zorunda kaldım.

Mefisto: Eğer okyanusu yüzerek geçip o sonsuz denizlerin içine inecek olsaydın çok önemli şeylere şahit olurdun. O yeşil ve sessiz denizlerin içinde kayıp giden yunus balıklarını, güneşi, ayı, yıldızları ve geçen bulutları görürdün. Oysa eskiden beri boş olan bu uzak yerlerde şimdi hiçbir şey göremeyeceksin, adımının sesini bile işitemeyeceksin, üzerinde durup dinlenebileceğin bir şey bulamayacaksın.

Faust: Sen yalancı mürşitlerin başı gibi konuşuyorsun! Ama tam aksi yönde. Beni, sanatımı ve kuvvetimi arttırayım diye, aslında bir hiçliğe gönderiyorsun. Beni, aynen kediler gibi, senin istediğin kestaneleri kızıl ateşin içinden tırnaklarımla çekip çıkarmak için kullanmak istiyorsun. Ama ben kararımı verdim. Bu işin bütün sırlarını öğreneceğim. Senin o hiçliğinde, ben her şeyi bulacağım.

Mefisto: Ayrılmadan önce seni övmek istiyorum. Artık senin, şeytanı anladığını görüyorum. Şu anahtarı al bakalım.

Faust: Şu küçük şeyi mi?

Mefisto: Onu elinde tut ve sakın hor görme.

Faust: Elimde büyüyor, parlıyor ve şimşekleniyor.

Mefisto: Şimdi ne kadar değerli bir şeye sahip olduğunu anlıyorsunuz? Bu anahtar sana aradığın yeri gösterecek. Onu takip et. O, seni annelerin yanına götürecektir.

Faust: (*Ürpererek...*) Annelerin yanına mı? Bu söz bende sanki bir darbe etkisi yapıyor. Bu sözü işitmeye neden tahammül edemiyorum?

Mefisto: Sen, yeni bir sözcükten rahatsız olacak kadar dar kafalı bir insan mısın? Hep eskiden işittiklerini mi işitmek istiyorsun? Artık ne söylenirse söylensin, seni hiç rahatsız etmemeli. En tuhaf şeylere çoktan alışmış olman gerekirdi.

Faust: Bununla birlikte donup kalmak bana fayda vermez. Ürperme, insanlığın iyi tarafıdır. Dünya, insan duygusunun değerini arttırdığı gibi insan, heyecanlandığı zaman da olağanüstü hadiseleri derinden hissederek.

Mefisto: Öyleyse in bakalım. Aslında sana çık da diyebilirdim, hepsi aynı yere varır. Oluşu tamamlanmış olan bu dünyadan sıyrılarak bağımsız ülkelere gir. Artık çoktan beri var olmayan şeylerle gönlünü eğlendir. Oradaki hareketler, bulut yığınları gibi etrafını sardığı zaman, elindeki anahtarı sallarsa, onlar hemen uzaklaşır.

Faust: (*Heyecanla...*) Çok güzel, anahtarı elimde tutarken yeni bir kuvvet kazandığımı hissediyorum. Büyük eseri başarmak için ruhumda büyük bir ferahlık duyuyorum.

Mefisto: Sonunda kızıl bir üç ayak, yerin en derin bölgelerinde bulunduğunu sana haber verir ve sen onun ışığında anneleri görürsün. Annelerin bir kısmı oturur ve bir kısmı da ayakta durur veya yürür. Sonsuz aklın sonsuz eğlencesi olarak oluş ve değişim ile meşguldürler. Türlü mahlukların hayaletleriyle çevrilmiş hâlde olduklarından seni görmezler. Çünkü onlar, yalnız hayaletleri görür. İşte o zaman korkma, metin ol, çünkü tehlike büyüktür. Hemen sehpanın üzerine yürü ve ona anahtarla hafifçe dokun. (*Elindeki anahtarla bir hareket yapar.*)

Mefisto: (*Onu süzerek...*) İşte oldu. Anahtar böylece sana tâbi oldu. Artık sadık bir uşağın gibi hep seni takip eder. Rahatlamış bir hâlde yukarı çıkarsın, böylece talih seni yükseltir. Daha sonra, diğerleri farkında bile olmadan sen onunla birlikte geri gelirsın. Onunla beraber buraya geldin mi gecenin erkek ve kadın kahramanını çağırırsın. Böyle bir işe cesaret eden ilk adam sen olduğun için, bu iş bittiğinde onun başarısı da senin olur. Ondan sonra sihirli bir işlem ile tütsü dumanlarından sürekli olarak ilahlar meydana gelecektir.

Faust: Peki şimdi ne olacak?

Mefisto: Yere inmeyi istemelisin. Ayaklarını yere vurarak iner, yine vurarak çıkarsın. (*Faust ayağını yere vurur ve kaybolur.*)

Mefisto: Anahtar işine yarasa bari! O geri gelebilecek mi diye merak ediyorum!

***İmparator, prensler ve maiyet, parlak bir şekilde
aydınlatılmış salonlarda hareket hâlinde.***

Mabeyinci: (*Mefisto*'ya.) Şu ruhlar sahnesini bize borçlandınız. Hemen hazırlanın, efendimiz sabırsızlanıyor.

Vergi memuru: Az evvel efendimiz onu soruyordu. Gecikmenizi efendimize karşı saygısızlık durumuna getirmeyin.

Mefisto: Arkadaşım da zaten bunun için gitmişti. O, bu işi nasıl yapacağını iyi bilir. Bu konuda tamamen ayrı bir tarzda çalışmak gerekir. Çünkü sevgilisini kaçırmak isteyen kimse, marifetlerin en yükseğine, yani hâkimlerin sihirbazlığına ihtiyaç duyar.

Vergi memuru: Hangi marifetlere başvuracaksanız başvurun, bence hepsi hoş. İmparator her şeyin hazır olmasını istiyor.

Sarışın kız: (*Mefisto*'ya) Bir kelime söylememe izin verin efendim. Şimdi karşınızda berrak bir yüz görüyorsunuz. Ama şu uğursuz yaz mevsiminde böyle berraklık olmaz. O mevsimde yüzlerce siyah ve kızıl lekeler beliriyor, onlar da beyaz tenimi kaplayıp acı-nacak bir hâle getiriyor. Acaba buna bir çare var mıdır?

Mefisto: Böylesine parlak ve güzel bir cevherin yazın sırtlan yavrusu gibi beneklenmesi ne kötü! Kurbağa yumurtası ve siyah kurbağa dili alarak haşlayınız, sonra en parlak ay ışığında güzelce süzünüz ve suyunu iyice çektiği zaman da yüzünüze sürünüz. Bahar geldiğinde bu lekelerden hiçbir eser kalmaz.

Esmer kız: Kalabalık hep bu tarafa geliyor, sizin etrafınızı sarmak istiyor, lütfen bana bir çare söyleyiniz. Ayaklarım soğuktan donuyor. Dolayısıyla ne gezebiliyorum ne de dans edebiliyorum. Hatta, selam vermek için eğilmeyi bile beceremiyorum.

Mefisto: Müsaade edin de ayağınıza bir basayım.

Faust

Esmer kız: Ama bu iş sevişenler arasında olur!

Mefisto: Ey çocuk, benim ayağımla basmam, daha önemli bir anlam ifade eder. Herkes neresinden acı çekiyorsa onunla tedavi edilmelidir. Ayağı, ayak şifalandırır. Bu, insanın her organı için böyledir. Getir ayağını, dikkat et. Siz karşılık vermeyin.

Esmer kız: *(Bağırarak.)* Ay, ay, yanıyor. Bu, beygir tırnağı gibi çok sert bir tekme idi.

Mefisto: Ama şifa da bulmuş oldunuz. Şimdi istediğin gibi dans edebilirsin. İstersen yemekte sevgililerinin ayağına dokunabilirsin.

Bir bayan: *(Araya girerek.)* Bırakın beni geçeyim. Benim ağrılarım çok fazla, artık acılarım içimi yakıyor. O, daha düne kadar benim bakışlarımdan mutluluk umuyordu. Şimdi o kızla lafa daldı ve bana sırtını dönüyor.

Mefisto: Bu, düşündürücü bir konu ama sen beni dinle. Ona çok dikkatli nüfuz etmelisin. Şu kömürü al, koluna, mantosuna, omzuna, neresi uygun gelirse orasına bir çizgi çiz. Bunu yaptığın zaman kalbinde pişmanlık duyacaktır. Ama sonra bu kömürü derhâl yutmalısın. Dudaklarına ne şarap ne de su dokundurmalısın. Hemen bu gece kapının önünde onun iç çekmelerini duyacaksın.

Bayan: Sakın bu bir zehir olmasın?

Mefisto: *(Öfkeli bir şekilde.)* Saygılı olmak gerek! Böyle bir kömürü bulmak için çok uzaklara gitmen gerekirdi. Bu bizim eskiden büyük çaba harcayarak tutuşturduğumuz bir odun yığınının kalmasıdır.

Uşak: Ben aşığım. Fakat kimse beni adam yerine koymuyor.

Mefisto: Artık kimi dinleyeceğimi bilmiyorum. *(Hademeye)* Talihinizi en genç kadınla denemeyin. Biraz yaşlı olan kadınlar sizin kıymetinizi daha çok takdir ederler. *(Başkaları da yanına sokulur.)*

Goethe

Yine mi başkaları geldi? Ne zor bir imtihan! Nihayet gerçeği söyleyerek işin içinden çıkayım. Bu, çarelerin en kötüsü ama ne yapalım ki büyük bir zorunluluk. Anneler, anneler, Faust'u bırakın da gelsin. (*Etrafına bakınarak...*) Salondaki ışıklar artık bulanıklaşmaya başladı. Bütün maiyet birden harekete geçti. Onların düzenli bir şekilde uzun koridorlardan geçtikleri görüyorum. Şimdi de merasim salonunda toplanıyorlar. Saha, kalabalığı zor alıyor. Geniş duvarlara halılar asılmış. Köşeler ve pencereler süslenmiş. Sanıyorum burada sihirlere ihtiyaç yok. Ruhlar buraya herhangi bir işleme gerek kalmadan kendiliklerinden gelirler.

Hafifçe Aydınlatılmış Merasim Salonu ***İmparator ve maiyeti gelirler***

Teşrifatçı: Ruhların gizli şekilde yaptığı baskı ve zorlamalar, oyunu ilan etme görevimi zorlaştırıyor. Bu karmakarışık işleri makul nedenlerle açıklamak için boşuna uğraşılıyor. Sandalyeler ve koltuklar hazır. İmparator, duvarın önüne oturur ve orada büyük devirlerin harplerini gösteren resimleri rahatlıkla seyredebilir. Şurada da imparatorun maiyeti oturur. Arka sıraya rahleler yerleştirilir. Karanlık ruh saatlerinde, aşıklar da şuraya yerleşirler. Böylece herkese uygun yerler bulunduğu göre, hazırlanmış oluyoruz. Artık ruhlar gelebilir. (*Boru sesleri.*)

Müneccim: Efendimiz artık oyunun başlamasını emrediyor. Ey duvarlar, açılın, artık size bir engel yok. Şimdi burada büyü hüküm sürüyor. Halılar yangında erimiş gibi kıvrılıp gidiyorlar. Duvarlar çatlıyor ve tersine dönüyor. Garip bir seyir başlıyor. Esrarlı bir ışık hepimizi aydınlatıyor. Artık ben de locama çıkayım.

Mefisto: (*Suflör deliğinden ortaya çıkarak...*) Burada toplanan insanların tümünün ilgi ve sevgisini kazanacağımı umuyorum. Sufle etmek, şeytanın konuşma sanatıdır. (*Müneccime.*) Yıldızların hareket ritmini iyi bildiğin gibi benim fısıltılarımı da çok iyi anlarsın.

Müneccim: Mucizevi bir kuvvetle burada her şey görünür olur. Eski bir tapınak gibi olan büyük kütleler bile. Eskiden göğü taşımış olan Atlas gibi burada sıra sıra sütunlar görülüyor. Bunlar o kadar kuvvetli ki kayaları bile taşıyabilir. İkisi bir araya geldi mi büyük bir kubbeyi dahi tutabilirler. Bundan şüphen olmasın.

Mimar: Bu, antik devre ait bir şey olurdu. Ben onu övemezdim. Ona çirkin ve fazla yüklü demek gerekirdi. Günümüzde kabaya

zarif, hantala da büyük diyorlar. Ben ince ve uzun sütunları severim. Sütunların yukarıya doğru sivrilen uçları ruha haz verir. Bize böyle bir bina inşa ediniz.

Müneccim: Yıldızların bize sunduğu şu kıymetli saatleri huşu ile karşılayınız. Büyülü sözler akli alıkoyarak faaliyetini engellesin. Fakat buna karşılık, geniş ve cüretli hayal gücü faaliyete geçsin. Önceleri sadece arzu ettiğiniz şeyi, şimdi gözlerinizle de seyredin. Böyle bir şey imkânsız olduğu içindir ki inanmak gerekir. *(Faust locanın diğer tarafında görünür.)*

Müneccim: Başında taç olan harika bir adam, sakın sakın başladı işi şimdi tamamlayacak. Onunla birlikte boş çukurdan bir sehpa yükseliyor. Daha şimdiden taşın içinden tütsü kokusu gelmeye başladı. Rahip, bu yüksek eseri kutsamaya hazırlanıyor. Sanıyorum bundan sonra sadece hayırlı işlerle karşılaşacağız.

Faust: *(Büyüklük taslayarak.)*

Ey sonsuzlukta yalnız, ama buna rağmen yumuşak huylu olan ve sonsuzdaki tahtında oturan anneler! Sizin adınıza konuşuyorum. Başınızın etrafında cansız, hayat hayaletleri uçuşuyor. Bir zamanlar görkemli ve gösteriş içinde var olmuş olan ne varsa şimdi hepsi orada hareket hâlineleler. Çünkü bunlar, sonsuz olmak isterler. Ama siz büyük kuvvetler, onu günün çadırında ve gecelerin kubbesinde dağıtıyorsunuz. Onların bazıları hayatın güzel akışını yakalıyor, bazıları da cesur birer büyücü buluyor. Bu sihirbaz da kıymetli hediyeler dağıtıyormuş gibi herkesin görmek istediği harikaları insanlara güven içinde seyrettiriyor.

Müneccim: Kızıl ateş hâlindeki anahtar, çanağa dokunur dokunmaz etrafı buharlı bir sis kaplıyor. Bu sis ortalığa siniyor, bulutlar gibi dalgalanıyor, çaprazlaşıyor, bölünüyor ve çift gruplar oluşturu-

Faust

yor. Şimdi de ruhların mükemmel bir marifetini görün. Onlar dolaşırken bir müzik meydana getiriyorlar. Buradan geçerlerken havadaki seslerden, nasıl olduğunu anlayamadığım bir müzik meydana geliyor. Sütunlar ve sehpa bile çınıyor. Hatta insanın içine sanki bütün tapınak şarkı söylüyormuş gibi bir his geliyor. Sisler çöküyor, hafif duman tabakasının içinden güzel bir genç çıkıyor ve ölçülü adımlarla ilerliyor. Benim görevim de burada bitiyor. Onun kim olduğunu söylemeye gerek yok. Aziz Paris'i kim tanımaz ki?

Bayan: Oh... Ne kadar parlak, sanki çiçek açan bir gençlik kuvveti!

İkinci bayan: Taze ve çok sulu bir şeftali gibi.

Üçüncü bayan: Zarif, tatlı ve dolgun dudaklar.

Dördüncü bayan: Böyle bir kadehten yudumlamak isterdin, değil mi?

Beşinci bayan: Fazla narin olmasa da çok güzel.

Altıncı bayan: Biraz daha çevik olmalıydı.

Şövalye: O benim gözümde bir çoban uşağı gibidir. Onda prenslikten ve saray nezaketinden hiç eser yok.

Bir başkası: İşte böyle, yarı çıplak hâldeyken gerçekten güzel görünüyor. Ama onu bir de zırhlar içinde görmeliydik.

Bir bayan: Ne kadar rahat ve güzel oturuyor.

Şövalye: Kucağında oturmayı çok isterdiniz, değil mi?

Başka birisi: Kolunu zarif bir şekilde başının üstünde tutuyor.

Mabeyinci: Burada nezaketsizliğe izin yoktur.

Bayan: Siz erkekler, her şeye bir kulp takmasını seversiniz. İmparatorun huzurunda böyle boylu boyunca uzanmak ne demektir?

Bayan: O sadece bir rol yapıyor ve kendisini yalnız sanıyor.

Mabeyinci: Buradaki oyun bile nazik olmalı.

Bayan: Sevgili delikanlı tatlı tatlı uyumaya başladı.

Mabeyinci: Hemen horlamaya başlıyor. Doğrusu bu çok güzel bir şey.

Genç bayan: *(Hayranlıkla...)*

Acaba tütsü kokusuna karışan şey nedir? İçime o kadar hoş bir serinlik veriyor ki!

Orta yaşlı bayan: Gerçekten, soğuk bir nefes gibi insanın içine işliyor. Bu, sanıyorum delikanlıdan geliyor.

En yaşlı kadın: Bu delikanlının vücudundan meydana gelen bir ilaçtır ve hava zerrelere içine karışarak her tarafa yayılır.

(Helena ortaya çıkar.)

Mefisto: İşte geldi! Güzel olmasına güzel ama o bana hitap etmiyor ve beni coşturmuyor.

Müneccim: Benim için şimdilik yapılacak bir şey yok. Şerefli bir insan olarak ben bunu itiraf ve tasdik ederim. Güzel geliyor, keşke ateşten dilim olsaydı. Güzellik hakkında eskiden beri çok şeyler söylenmiştir. Fakat bu kime görünmüşse o kişi hemen kendinden geçmiştir ve şimdiye kadar kimin olmuşsa, o çok yüksek bir mutluluğa erişmiştir.

Faust: Acaba gözlerime inanayım mı, yoksa bu güzellik pınarı, ruhumun derinliklerinde mi terennüm ediyor? O korkulu gezinti, şimdi bana en mutlu meyvesini veriyor. Benim için dünya eskiden hiçlikten, kapalı bir kutudan ibaretti! Ama rahip olduğumdan beri, her şey nasıl da değişti! O, ancak şimdi istenmeye değer ve sürekli bir hâl aldı. Bundan sonra senden vazgeçersem ömrüm tükensin. Bir zamanlar o büyülü aynada görünerek beni kendisine hayran bırakan ve mutlu eden o güzel kadın, bu güzelliğin bir gölgesiydi. Bütün coşkunluğumu, ihtiraslarımın özetini, bütün eğilimlerimi, aşkımı ve çılgınlığımı kendisine bağışladığım kadın, sensin.

Faust

Mefisto: (*Suflör mahallinden.*) Kendine hâkim ol, sakın rolünden dışarı çıkma.

Yaşlı kadın: Uzun boylu, güzel endamlı ama başı biraz küçük.

Genç kadın: Hele ayağına bir bakın. Herhalde bundan daha kabası olmaz.

Diplomat: Ben böyle prensesler gördüm. Bence o, baştan ayağa çok güzeldir.

Saray adamı: Kurnaz bir şekilde uyuyan gence yaklaşıyor.

Bayan: O taptaze gencin yanında ne kadar da çirkin görünüyor.

Şair: Güzelliğinin ışığını uyuyana yansıtıyor.

Bayan: "Endimion ile Luna" tablosu gibi!

Şair: Çok doğru, ilahe aşağıya iniyor gibidir. Erkeğin nefesini içmek için aşağıya eğiliyor, imrenilecek bir manzara! Bir öpücük. Şimdi ölçü tamam oldu.

Duenna: Herkesin gözünün önünde bu kadarı da fazla çılgınlık doğrusu.

Faust: Bu, delikanlıya fazla büyük bir lütuf.

Mefisto: Sakin olun, bırakın hayalet istediğini yapsın.

Saray adamı: Helena yavaşça çekiliyor ve delikanlı uyanıyor.

Bayan: Helena etrafına bakmıyor. Bunun böyle olacağını düşünmüştüm.

Saray adamı: Delikanlı şaşıyor, başından geçen şey bir harika.

Bayan: Helena'nın gördüğü şey, gerçekte bir harika değildi.

Saray adamı: O, nezaketli bir şekilde delikanlıya dönüyor.

Bayan: Ben farkındayım. Delikanlıyı öğrenciliğine kabul etti. Bu tür durumlarda bütün erkekler budaladır. O kendisini, kızın tanıdığı ilk erkek sanıyor.

Şövalye: Kadına hiçbir diyecek yok. Gerçekten ihtişamlı ve zarif.

Bayan: Fattan! Ben buna düpedüz adillik derim.

Hademe: Ben delikanlının yerinde olmak isterdim.

Saray adamı: Böyle bir tuzağa kim düşmezdi ki?

Bayan: Bu mücevher, nice insanın elinden geçmiş. Hatta altın kaplaması bile epeyce aşınmış.

Bir başka bayan: Daha on yaşında olduğu hâlde hiçbir işe yaramaz hâle gelmiş.

Şövalye: Fırsatını bulunca herkes en iyi şeyi ister. Ben bu güzel artıklara çoktan razıyım.

Bilgin: Onu net bir şekilde görüyorum. Ama şunu açıkça itiraf edeyim ki gerçek Helena olup olmadığından şüphe ediyorum. Onun burada bulunuşu, herkesi çok fazla rahatsız ediyor ve bozuyor.

Ben yazılı şeylere değer veririm. Orada okuyorum ki bu Helena, gerçekten Truva'nın kırçıl sakallı adamlarının çok hoşuna gitmiş. Ben pek genç değilim ama o yine de hoşuma gidiyor.

Müneccim: Artık o çocuk değil, yiğit bir delikanlı. Helena'yı kucaklarsa kendisini koruyamaz. Kuvvetli kollarıyla onu havaya kaldırır, hatta belki de kaçırır.

Faust: Zavallı cüretkâr, demek buna cesaret ediyorsun. Sana artık dur diyorum, duymuyor musun?

Mefisto: Ama bu münasebetsiz ruhlar oyununu kendin oynatıyorsun.

Müneccim: Size bir tek kelime daha. Bütün bu olup bitenlerden sonra, bu piyesin adını "Helena'nın Kaçınılışı" koyuyorum. Ne dersiniz?

Faust: Kaçırılmak mı? Peki ama ben burada neciyim? Bu anahatar benim elimde değil mi? O beni ıssız yerlerin dehşeti, fırtınası ve

Faust

dalgaları arasından bu sağlam sahile çıkardı. Buraya ayağımı güvenle basıyorum. Burası gerçeklikler dünyası! Burada bir ruh, başka ruhlarla mücadele edebilir. O çok büyük çifte ülke, burada fethedilebilir. Helena ne kadar uzaktaydı ve şimdi ne kadar yakına gelebiliyor. Ben onu kurtaracağım ve o iki defa benim olacak. Ey aneler! Bunu bana temin edin. Çünkü onu tanıyan, ondan hiçbir şekilde vazgeçemez.

İKİNCİ PERDE

***Faust'un yüksek kubbeli, dar ve gotik tarzda
yapılmış eski odası.***

Mefisto: Bir perdenin arkasından ortaya çıkıp perdeyi aralar ve geriye bakar, Faust, eski moda bir yatak üstünde uzanmış görünür.)

Ey mutsuz adam, burada yat bakalım! Artık kurtulması güç bir aşka düştün. Helena'nın güzelliğine esir olan, kolay kolay kendine gelemes. *(Etrafına bakınır.)* Yukarı aşağı, sağa, sola, nereye bakarsan bak, her şey olduğu gibi, el sürülmemiş bir hâlde duruyor. Sadece renkli camlar daha bulanık, örümcek ağları da çoğalmış. Mürekkep kurumuş, kâğıtların rengi sararmış, ama yine de her şey yerli yerinde duruyor. Hatta Faust'un şeytana teslim oluşunu imzaladığı kalem bile burada duruyor. Kalemin oyuğunda, ondan kopardığım bir damla kan bile kuruyup kalmış. Böyle benzersiz bir hatırayı alacak olan antikacıya, iyi şanslar dilerim! Kürk de eski çengelde asılı duruyor. O bana eski, komik bir halimi hatırlatıyor. Eski-den o çocuğu nasıl aydınlatmıştım! O, şimdi büyümüştür ama hâlâ onun cezasını çekiyor olmalı. Ey bana duman gibi sıcak gelen cübbe! Seni bir kez doçent rolünde giyerek etrafa çalım satmak istiyorum. Bilginler bu işi başarmasını biliyorlar ama bu işler artık şeytandan geçmiş. *(Çengelden indirdiği kürkü silker. Ağustos böcekleri, hamam böcekleri ve çekirgeler uçuşmaya başlarlar.)*

Böcekler korusu: Ey eski velinimetimiz, hoşgeldiniz, hoş geldiniz! Seni görür görmez tanıdık. Biz uçuşup vızlarız. Sen bizi tek tek ekmiştin. Biz ise şimdi binlerce sayıda senin huzuruna geliyoruz, ey babacığımız! Ama şeytan insanın içinde o kadar iyi gizlenir ki şu kürkün bitleri bile ortaya çıkar; ama o çıkmaz.

Mefisto: Bu genç mahluklar beni ne kadar güzel bir sürprizle sevindiriyorlar! İnsan ekmeye bakmalı, zamanla hasat da edilecektir. Eski cübbeyi bir defa daha silkiyorum, içinden bir böcek daha çıkıp uçuyor. Haydi bakalım benim canlarım, köşelere doğru binlerle uçuşun. Orada duran eski kutuların içine, sararmış kâğıtların arasına, antika vazo parçalarının altına, kafa taslarının göz çukurlarına dolun. Böyle karmakarışıklığın ve kötü kokuların bol olduğu bir ortamda, size sonsuza kadar kalacak yer bulunur. *(Cübbeyi sırtına geçirir.)* Gel, şu omuzlarımı ört. Şimdi yine başkan oldum. Ama bu ünvanı kendi kendime vermenin ne faydası olabilir? Beni alkışlayacak olan insanlar şimdi nerede? *(Çingırağı çeker, çıkan acı ve keskin sestten her yer titrer ve kapılar sonuna kadar açılır.)*

Çırak: *(Uzun ve karanlık koridordan geçip sallanarak gelir.)* Bu nasıl bir ses, nasıl bir ürperiş? Her taraf sallanıyor, duvarlar titriyor. Pencerenin titreyen renkli camlarının arasından şimşeklerin parıldaşını görüyorum. Döşemeler yerinden oynuyor, tavandan tah-talar dökülüyor. Sımsıkı sürgülenmiş kapılar bile, sanki büyük bir kuvvetle açılıyor. Orada ne görüyorum? Korkunç bir şey. Faust'un eski postunun içinde bir dev var. Acaba hâlim ne olacak? Diz üstü çökmek istiyorum, kaçayım mı, yoksa durayım mı?

Mefisto: *(İşaret ederek)* Dostum buraya gel, sizin adınız Nikodemus'tur, değil mi?

Çırak: Muhterem efendim, benim adım Oremus'tur.

Mefisto: Şimdi bunu bırakalım.

Çırak: Beni tanıdığınız için çok memnunum!

Mefisto: Ben bunu bilirim, yaşlanmışsınız; ama hâlâ öğrencisiniz. Bilgin bir adam, sürekli olarak tahsile devam eder. Çünkü başka türlü yapamaz. Bu şekilde insan kendisine kartondan bir dünya kurar, ancak en yüksek zekaya sahip insan bile bu dünyayı tamamlayamaz. Sizin üstadınıza gelince, o uyanık bir adamdır. Önu herkes tanır. Doktor Wagner, şimdi bilginler dünyasının başıdır. Dünyayı ayakta tutan yalnız odur. Hikmeti her gün arttıran kişi de odur. Onun etrafında bilgiye hasret duyan sürüyle öğrenci ve dinleyici toplanır. O, konuştuğu kürsüsünden ışık saçır. Herkesin karşısında bilgi ve hikmet kıvılcımları saçarken hiçbir şöhretli insan onunla boy ölçüşemez. Hatta Faust'un adı bile onunkinin yanında gölgede kalır. Her şeyin tek kâşifi odur.

Çırak: Affedersiniz muhterem efendim. Size karşı itirazda bulunmak cüretini göstererek bunların hiçbirinin gerçek olmadığını söyleyeceğim. Onun biricik meziyeti alçak gönüllülüktür. O, büyük üstadının anlaşılmaz bir şekilde ortadan kaybolmasına bir türlü alışmıyor; ancak onun geri dönmesinden teselli ve şifa bekliyor. Bu oda, doktor Faust'un gidişinden sonra el sürülmemiş bir hâlde duruyor ve eski sahibini bekliyor. Ben buraya girmeye cesaret edemiyorum. Bu bir yıldız saati olmalı. Bana, duvarlar titriyor, kapı kanatları sallanıyor, sürgüler açılıyor gibi geliyor. Böyle olmasaydı siz bile içeri giremezsiniz.

Mefisto: O adam nereye gitti? Ya beni ona götürünüz veya onu buraya getiriniz.

Çırak: Onun yasakları çok katıdır. Buna cesaret edebilir miyim, bilmiyorum! Büyük eserinin hatırı için, aylardan beri büyük bir inziva

içinde yaşıyor. Bilginlerin en nahifi olan o, bir kömürcüye benziyor sanki. Bütün suratı kararmış, gözleri uzun süre ışık üflemeden kızarmış. Her dakikasını böyle değerlendirirken maşanın şakırtısı bile ona bir müzik gibi geliyor.

Mefisto: Acaba benim gelmemi reddeder mi? Ben ona şans getiren adamım. (*Çırak çekilir, Mefisto kibirlenerek oturur.*)

Şimdi makamıma kurulur kurulmaz, arka tarafta tanıdığım bir misafir hemen harekete geçiyor ama bu, en yenilerinden biri. Çok cüretkârlık edeceği belli.

Bakaloreus (*Bilim ve fen tahsilinde akademik bir unvan.*): (*Koridordan paldır küldür gelir.*) Büyük ve küçük kapıları açık buluyorum. İşte şimdi insan burada yaşayanın, bundan sonra küf kokuları içinde bir ölü gibi çürüyüp gitmeyeceğini ve diri diri toprağa gömülmeyeceğini düşünebilir. Şu duvarlar ve şu bölmeler hep eğilip çöküyor. Hemen buradan çıkmazsak, enkaz altında kalabiliriz. Ben hepinizden ve herkesten daha cesurum; ama kimse beni bir adım ileriye atıramaz. Ancak ben bugün ne öğreneceğim? Buraya yıllarca önce, korku ve heyecan içinde ama iyi niyetli bir öğrenci olarak gelmemiş miydim? O zaman şu sakallı adama teslim olmamış ve onun sözlerine kapılmamış mıydım? Bana, siyah kaplı eski kitaplara bakarak kendilerinin de inanmadığı ve hem kendilerini hem beni hayattan bezdiren yalanlar söylememişler miydi? Nasıl? Şu en son hücrede alacakaranlıkta yine birisi oturuyor demek! Yanına yaklaşınca hayretle görüyorum ki o hâlâo kahverengi kürke, ayı postuna sarılmış olarak bıraktığım gibi duruyor. Gerçi o zaman onu iyi anlayamadığım için bana bir şeyler biliyormuş gibi görünmüştü; ama bugün onu öyle görmüyorum. Ona cesaretle yaklaşıyorum. İhtiyar beyim, mademki Lete'nin bulanık suları sizin yana bükük,

saçsız başınızın üstünden henüz geçmedi, öyleyse karşınıza gelen ve akademi sınıflarına yükselmiş öğrenciye takdirle bakınız. Siz hâlâ ilk gördüğüm hâldesiniz. Oysa ben, buraya tamamen başka bir insan olarak geldim.

Mefisto: Sizi buraya çağırdığıma memnunum. Sizi eskiden hakir görmezdim. Kozanın içindeki kurt, ileride bir kelebeğin geleceğini gösterir. Sivri yakanız ve buklemi saçınızla bir çocuk saflığı gösterirdiniz. Hiç saç örtüsü taşımadınız, değil mi? Bugün sizi İsveç usulü bir saçla görüyorum. Üstelik çok kararlı ve uyanıksınız. Yalnız, sakın eve dönmeyin.

Bakalorius: İhtiyar beyim, biz eski yerimizdeyiz. Fakat, yeni zamanların gerektirdiklerini düşünün ve çift anlamlı sözlerden kaçın. Bu işlere şimdi başka türlü dikkat ediyoruz. Bir zamanlar o saf ve samimi çocukla eğlenmiştiniz. Bunu yapmak sizin için işten bile değildi. Ama bugün kimse buna cesaret edemez.

Mefisto: Eğer gençliğe bütün gerçekler olduğu gibi söylenirse bu onların hoşuna gitmez. Ama aradan seneler geçtikten sonra ve bütün bunları hayatlarında yaşayarak öğrenince bu defa bu gerçeklerin kendi kafalarından çıktığını düşünürler. İşte o zaman “O, koca budalanın biriydi.” derler.

Bakalorius: Belki bir düzenbaz. Çünkü hangi hoca gerçeği yüzmüze karşı söylemiştir? Onların hepsi masum çocuklara ciddi, kurnaz ve neşeli bir tavırla bunları anlatırken, çocukları hem büyütmeyi hem de küçültmeyi becerirler.

Mefisto: Gayet tabiidir ki öğrenmenin belirli bir zamanı vardır. Görüyorum ki siz öğretmeye hazırsınız. Aylar ve yıllar içinde bir çok bilgi ve tecrübe edindiniz.

Goethe

Bakaloreus: Bilgi ve tecrübe! Bunlar köpük ve sis gibidir. Zekaya denk değildir. İtiraf edeyim ki eskiden beri bilinen birçok şey, bilinmeye değer olan şeyler değildir.

Mefisto: *(Bir duraklamadan sonra)* Çoktan beri ben de bunu düşünüyordum. Ben eskiden bir deliydim. Şimdi ise kendimi iyice boş ve sersem buluyorum.

Bakaloreus: Buna çok memnun oldum. Bu bir akıl eseridir. Sen, benim mantıklı bulduğum ilk yaşlısın!

Mefisto: Ben, aslında gizli altın defineleri arıyordum, oysa elime geçen iğrenç kömürdü.

Bakaloreus: Çabuk itiraf edin. Kafatasınız ve dazlak kafanız, şu karşıdaki içi boş kafataslarından daha değerli değil, değil mi?

Mefisto: *(Keyifli bir şekilde.)* Sanıyorum ne kadar kaba olduğunun farkında değilsin dostum!

Bakaloreus: Almanya'da nazik konuşan kişi yalan söyler.

Mefisto: *(Tekerlekli sandalyesiyle sahnenin ön kısmına yaklaşır ve seyircilere hitap eder.)* Burada hem ışıktan hem de havadan mahrum bırakılıyorum, acaba sizin aranızda bir yer bulabilir miyim?

Bakaloreus: Başı sıkışınca, gereğinden fazla saygı beklemeyi küstahlık sayarım. İnsanın hayatı kandadır ve kan, bir delikanlıda olduğu kadar, başka kimde çok hareketlidir? Hareketli bir kan, taze bir güçle bir candan yeni bir can oluşturur. Onun vücudunda her şey hareket hâlinindedir. Onda bir iş görülmektedir, zayıflar düşmekte, kuvvetliler ise öne geçmektedir. Peki ama sizler ne yaptınız? Başınızı eğip düşünceye daldınız, hayaller kurdunuz, birçok plan çizdiniz. Şüphe yok ki yaşlılık şiddetli zorunlulukların buzu içinde, soğuk bir ateştir. Bir adam otuz yılını geçti mi ölmüş gibidir. Sizi de zamanında vurup öldürmek, çok hayırlı bir iş olurdu.

Mefisto: Şeytanın bu konuda söyleyeceği hiçbir şey yok.

Bakaloreus: Ben istemezsem hiçbir şeytan var olamaz.

Mefisto: *(Kenara çekilerek)* Merak etme, şeytan sana yakında bir çelme takar!

Bakaloreus: Gençliğin en asil görevi budur: Ben yaratmadan önce bu dünya yoktu. Güneşi denizden ben çıkardım. Ay ve onun periyodik hareketleri de benimle başlamıştır. Gün, benim yollarımda süsler bulur. Yeryüzü benim için yeşerir ve çiçek açar. İlk geceki yıldız gösterisi, benim bir işaretim üzerine gerçekleşmiştir. Sizi, dar ve sakat düşüncelerden benden başka kim kurtarabilirdi? Ben içimden geldiği gibi özgürüm, daima kendi iç dünyamın ışığını takip ederim ve kendi iyiliğim için ışığı önüme alır, karanlığı da arkama çekerim. *(Gider.)*

Mefisto: Çok orijinal! Bu gösterişli nutkuna devam et. Ama şu gerçek sana ne kadar çok acı verecek! Eski insanların düşünmedikleri bir şeyi bugün kim düşünür? Ama bu düşüncelerden bize bir zarar gelmez. Bir, iki sene sonra durum bambaşka olacak. Şıra ne kadar köpürürse köpürsün, en sonunda şarap olacaktır.

(Tiyatro salonunda konuşmaları alkışlamayan gençlere hitap ederek.)

Çocuklar! Benim sözlerim size soğuk gelebilir ama ben bunu hoş görürüm. Şunu bilin ki şeytan yaşlıdır ve onu anlamanız için sizin de yaşlanmanız gerekir.

Laboratuvar

Orta Çağ usulü âletler ve en lüks amaçlar için hazırlanmış tuhaf biçimli cihazlar.

Wagner: (*Ocakta.*) Korkunç çan çalınıyor, isli duvarları titretiyor. Bu bekleyişin belirsizliği böyle uzun süremez. İşte, karanlıklar aydınlanıyor. En içteki küçük şişede bir canlı, pelte gibi görünüyor ve bir kıızıl yakut gibi kıvılcımlar saçıyor, sonra da parlak ve beyaz bir ışık meydana geliyor. Bu defa onu kaybetmesem bari! Aman Tanrım! Kapıdaki gürültü de ne?

Mefisto: (*İçeri girer.*) Korkmayın, iyi niyetle geliyorum.

Wagner: (*Korkulu.*) Gün yıldızı, hoş geldin. (*Yavaşça.*) Fakat dilinizi ve nefesinizi tutun. Çünkü şimdi büyük bir eser doğuyor.

Mefisto: Peki, ne oluyor?

Wagner: (*Daha yavaş bir sesle...*) Bir insan yapılıyor.

Mefisto: Bir insan ha? Bunun için hangi âşık insan çiftini bu baccanın içine kapadınız?

Wagner: Tanrı saklasın. Biz, eskiden moda olan üreme şeklini, bugün maskaralık kabul ediyoruz. Hayatın kaynağı olan o nazik nokta ve onun içinden fışkıran hem alıcı ve hem de verici olan o tatlı kuvvet, kendisini göstermek için önce yakınını, sonra da yabancıları kendisine bağlamaya çalışıyor ama bunu yaptığı için de yüceliğini kaybediyor. Hayvan bundan büyük bir zevk duymaya devam etse bile, yüksek yeteneklere sahip olan insanın daha yüksek bir kaynaktan gelmesi gerekir. (*Ocağa döner.*) Bakınız parlıyor. Şimdi, gerçekten şunu umabiliriz; bu iş çeşitli maddelerin karışımına bağlı olduğu için, birkaç yüz maddeyi karıştırarak insanı yapacak cevheri dikkatle birleştirip bir deney şişesinde saklayarak iyice

Faust

kaynatınca eser tamamlanmış olacak. *(Tekrar ocağa döner.)* Bakın, oluyor işte. Daha da berraklaşan kitle kımıldıyor. Evet, bu iş tamamen gerçekleşiyor. Tabiatın esranı kabul edilen şeylerini biz derin bilgilerimizle deneme cesaretini gösterebiliriz ve onun eskiden organdan hâline getirdiklerini, biz de billurlaştırmış bir hâle getirebiliriz!..

Mefisto: Çok yaşayan çok şey görür. Dünyada meydana gelen şeylerin hiçbirisi onun için artık bir yenilik olmaz. Belki inanmayabilirsiniz ama ben, uzun süren gezilerim sırasında billurlaştırmış insan kitleleri gördüm.

Wagner: *(Gözlerini şişeden hiç ayırmadan.)* İşte kabarıyor, toplanıyor ve şimşek gibi parlıyor. Bu iş göz açıp kapayıncaya kadar tamam olacak! Büyük fikirler başlangıçta bir delilik gibi görünebilir. Ama ilerde biz tesadüfe güleceğiz. Makul bir şekilde düşünebilecek olan böyle bir beyni, gelecekte bir düşünür de rahatlıkla üretebilecektir. *(Şişeyi hayranlıkla seyrederek.)* O büyük gücün etkisiyle şişenin camı çınlıyor, buğulanıyor ve yine berraklaşıyor. Demek ki bu iş olacak! İşte küçücük bir insanın sevimli bir hayalet gibi kımıldadığını görüyorum. Daha ne istiyoruz ki? Dünya daha ne isteyebilir? Artık insanla ilgili bir sır tamamen çözülmüş oluyor. Hele şu sesi de bir dinleyin: Dikkat edin, bu onun sesi, artık sesleniyor.

Homunkulus *(Vücudu, ağırlığı ve cinsiyeti olmayan; fakat olağanüstü yeteneklere sahip olan insan yavrusu. Eski simyacılar bu tür varlıklar yapabileceklerini sanıyorlardı.)*: *(Şişenin içinden Wagner'e seslenir.)* Söyle bakalım babacığım, nasılsın? Bu bir şaka değil. Gel, beni sev ve bağrına bas. Ama şişenin camını çok sıkma ki kırılmasın. İşte bu, nesnelerin bir özelliğidir. Tabii olanlarına dünya dar geliyor, suni olanlarına ise kapalı bir saha bile yetiyor. *(Mefisto'ya yönelerek)* Şeytan amca, sen burada mısın? Tam zamanında

geldiğin için sana çok teşekkür ederim. Talihin bir lütfu seni buraya göndermiş. Mademki meydana geldim, artık bir faaliyette bulunmalıyım. Hemen önlüğümü takıp bir işe koyulmak istiyorum. Sen becerikli olduğun için benim işimi de kolaylaştırırsın.

Wagner: Size bir şey daha söyleyeyim. Şimdiye kadar hep utanıyordum. Çünkü genç olsun, yaşlı olsun, herkes bana sorular soruyordu. Bir örnek vereyim: Ruhla beden nasıl oluyor da birbirlerine o kadar güzel uyum sağladıkları ve ne pahasına olursa olsun, ayrılmamaya kararlı oldukları hâlde, her gün bir sorun çıkarıyorlar. Sonra...

Mefisto: Dur biraz, ben olsaydım şunu sormak isterdim: Niçin kadınla erkek hiç anlaşılamazlar? Dostum, bunu sen hiçbir zaman anlayamazsın. Şimdi burada yapılacak bir iş var, bu ufaklık da onu istiyor.

Homunkulus: Yapılacak nasıl bir iş var?

Mefisto: *(Yandaki bir kapıya işaret ederek.)* Yeteneğini işte burada göster.

Wagner: *(Daima şişeye bakarak.)* Sen gerçekten çok sevimli bir çocuksun.

(Yan kapı açılır ve yatağında uzanmış olan Faust görünür.)

Homunkulus: *(Hayret içinde.)* Konu Önemli.

(Şişe Wagner'in elinden kaçır, Faust'un üzerinde uçarak onu aydınlatır.)

Güzel bir yer. Sık ağaçlar arasında berrak sular, soyunan kadınlar, hem de en güzelleri. Bunların güzelliği gittikçe artıyor; fakat içlerinden biri gösterişli hâliyle diğerlerinden ayrılıyor. Belki de bu, en büyük kahramanların sülalesinden veya ilahların soyundandır. Ayağını aydınlığın içine sokuyor, asil vücudunun hayat alevini

billur damlala ın göğsünde serinletiyor. Fakat hızlı hızlı çırpınarak gürültü çıkaran ve bu şekilde, suyun ayna gibi olan yüzeyini karıştırıp altüst eden bu kanatlar nedir böyle? Kızlar korkarak kaçıyorlar, yalnız kraliçe bunlara sakın bir şekilde bakıyor ve kuğu kuşu prensinin bıkırtıcı bir yumuşaklıkla dizlerine sarılışını, gururla ve zevkle seyrediyor, o da buna alışmış gibi görünüyor. Nihayet bir duman yükseliyor ve bu duman sıkı bir tül gibi manzaraların en güzelini örtüyor.

Mefisto: Neler anlatıyorsun öyle? Boyun posu~ küçük, ama hayallerin büyük. Ben bir şey görmüyorum.

Homunkulus: Buna inanıyorum. Sen kuzeylisin. Gençliğini derbeylik ve papazlık şamataları içinde geçirmişsin, şimdi gözün nasıl serbest olabilir? Sen ancak karanlıkların adamısın. (*Etrafına bakınır.*) Siyahlaşmış taşlar, yosunlu, iğrenç, sivri kemerli ve kaba duvarlar. Ne kadar çirkin bir manzara! Uyandığı zaman yeni bir tehlike var. Olduğu yerde ölüp kalacak. Orman, pınarlar, kuğular ve çıplak güzeller sezdiren bir rüyaydı. O buraya nasıl alışacak! En sakın olan ben bile, buna tahammül edemem. Onu hemen buradan uzaklaştırmak gerekir.

Mefisto: Böyle yapmak beni de memnun eder.

Homunkulus: Savaşçıyı savaşa gönderip kızı da dansa götürdün mü, her şey yoluna girer. Hemen şimdi aklıma gelen çare, klasik bir Valpurgis Gecesidir. Bu, bulunmaz bir fırsattır ve onu derhâl kendi âlemine götürünüz.

Mefisto: Ben böyle bir şey hiç duymadım..

Homunkulus: Nasıl duyacaksınız? Siz ancak romantik hayaletleri tanıyabilirsiniz. Halis ve klasik hayalet...

Mefisto: Yolumuz ne tarafa varacak? Ben eskiye meraklı meslektaşlarımdan tiksiniyorum.

Homunkulus: Ey ifrit, senin mıntıkan, kuzeybatı yönüdür. Ama biz bu defa, güneydoğuya yelken açıyoruz. Peneius (*Yunanistan'da bir ırmak.*) Nehri, ağaçlar arasından, sessiz ve nemli körfezlerden geniş bir alana yayılarak akıyor. Vadi, dağ uçurumlarına doğru genişliyor. Eski ve yeni Farasalus (*Yunanistan'da bir yer.*) yukarıda bulunuyor.

Mefisto: Eyvah, olmaz olsun! Şimdi zulüm ve esaret kavgalarını bir tarafa bırak. Bunlar beni üzer. Çünkü onlar bir tarafta biterken başka bir tarafta yeniden başlar. Hiçbir taraf da kendisini kıskırtanın gizli Asmodeus (*Kötü zevkler demonu.*) olduğunu fark edemez.

Onlara sorarsan hürriyet uğruna çarpıştıklarını söylerler. Oysa dikkatli bakılınca, birbirleriyle dövüşen esirlerden başka bir şey olmadıkları görülür.

Homunkulus: İnsanları kendi hâllerine bırak! Her insan gücü yettiği kadar kendini savunmalıdır. Bu, çocuklukta böyle başlar, sonra yetişmiş bir erkek olur. Bütün sorun, onun nasıl şifa bulacağındadır. Bir ilacın varsa şimdi, burada dene. Elinden gelmezse o işi bana bırak.

Mefisto: Buna küçük bir Brokken gezisi denebilirdi ama kapıları sürgülü buluyorum. Yunan milleti hiçbir zaman bir fayda sağlamamıştır, ama yine de o serbest oyunları ile sizin gözlerinizi kamaştırmış ve insan kalbinde şirin gözüken bazı günahları işleme arzusunu uyandırmıştır. Oysa bizimkiler, her zaman üzüntülüydüler. Şimdi ne yapacağız?

Homunkulus: Sen hiç de sersem değilsin. Ben Teselyalı büyücülerden söz edersem önemli bir şey söylemiş olduğumu zanne-deceğim.

Mefisto: (*İştahlı gözlerle*) Teselyalı büyücüler ha! Harika! Ben onları uzun zamandan beri arıyordum. Onlarla her gece beraber olmak hoş bir şey değil. Ama onları ziyaret etmek, denemeye değer.

Homunkulus: Şu mantoyu getir ve şövalyenin vücuduna güzelce sar. Bu bez, şimdiye kadar olduğu gibi ikimizi birden taşır. Ben önden ışık tutarım.

Wagner: (*Korkulu bir hâlde.*) Ya ben?

Homunkulus: Sen daha önemli işleri yapmak için evde kalacaksın. Eski parşömen kâğıtlarını aç, uygun bir şekilde hayat unsurlarını topla ve onları dikkatli bir şekilde bir sıraya diz. “ne” yi düşün, ama “nasıl” ı daha fazla düşün! Ben dünyada dolaşırken hiç olmazsa “i” nin üstündeki küçük noktayı keşfederim. Bu suretle büyük amaca ulaşılmış olur. Öyle büyük bir ödül, böyle bir emeğe uygundur. Ey altın, şan, şeref, şöhret, sağlıklı ve uzun ömür, bilim ve erdem! Hoşça kal.

Wagner: (*Kederli bir hâlde.*) Hoşça kal. Bu, benim kalbimi zorluyor! Seni bir daha göremeyeceğimden korkuyorum.

Mefisto: Haydi bakalım, şimdi doğru Peneios'a. Bizim yeğen hiç de küçümsenecek bir insan değil. (*Seyircilere yönelerek*) İşin sonunda, kendi ürettiğimiz mahluklara kul köle oluyoruz.

Klasik bir Valpurgis Gecesi, Farasalus kırları ve karanlık.

Erechthos (*Efsanevi Atina Kralı.*): Ben Erechthos, bu geceki korkunç eğlenceye, pek çok kez olduğu gibi yine geliyorum. Şu meşhur şairlerin abartılı bir şekilde suçladıkları kadar iğrenç değilim. Aslına bakarsanız onların övmelerinin de yermelerinin de sonu gelmez. Bu üzüntülü ve korkunç gecede bütün vadi, dalgalanan kurşuni renkli çadırlardan daha solgun görünüyor. Bu böyle kaç

defa tekrar etmiştir ve her zaman da böyle tekrar edecektir. Bu ülkeyi kimse kimseye bağışlamıyor. Onu, kuvvetle ele geçirip hükümlan olana da kimse layık görmüyor. Çünkü kendi kendisine hâkim olamayan bir insan, gururuna rağmen komşusunun iradesine tâbi olur. Fakat bu işte büyük bir mücadele örneği verilmiş oluyor. Güçlü bir insanın karşısına daha güçlüsü çıkıyor. Hürriyetin binbir çiçekli çelengi parçalandığı ve defne dalları hükümdarın başına sarıldığı zamanlarda yapılan o büyük savaş, dünyaya örnek olacak bir tarzdaydı. Sezar, titrek zafer ışığını gözetleyerek şurada sabahladı. İşte bunlar yarışıyorlar. Kimin üstün olduğunu herhâlde bütün dünya biliyor. Nöbetçilerin yaktıkları ateşler kırmızı alevler saçarak parlıyor. Topraklar, dökülen kanların sıcak dumanlarını püskürtüyor. Yunan efsane kafilesi de bu gecenin esrarlı cazibesine kapılarak toplanıyor. Ateşlerin etrafında eski dönemlerin efsane mahlukları bazen sallanıyor, bazen de sakin bir şekilde oturuyorlar. Ay, dolunay olmadığı hâlde, berrak bir ışık vererek her tarafa güzel bir parlaklık saçıyor. Çadırların gölgeleri kayboluyor, alevler morarıyor. Ama birdenbire tepemde görünen bu gök taşı da nedir? O, ışık saçarak yuvarlak bir kitleyi aydınlatıyor. Bunda hayat işaretleri seziyorum. Benim burada canlı bir mahluka yaklaşmam doğru olmaz. Çünkü ona zararım dokunur. Bana da kötü bir isim takılır ve hiç uğur getirmez. O, artık yere iniyor, ben de anlayış göstererek gidiyorum. (*Uzaklaşır.*)

Hava yolcuları, yukarıda.

Homunkulus: Alev ve dehşet manzaraları üstünden yine uçarak geç. Vadinin ve toprağın manzarası, sanki hayaletlere benziyor.

Mefisto: Kuzeyin ıssızlığı ve dehşeti içindeyken iğrenç hayaletleri eski pencereden görür gibi oluyorum. Ben, kendimi orada da burada da evimde gibi hissediyorum.

Faust

Homunkulus: Bak, uzun boylu bir kadın, hızlı adımlarla önümüzden geçiyor,

Mefisto: Sanki bir şeyden korkuyor. Sanıyorum bizim havada uçtuğumuzu gördü.

Homunkulus: Bırak geçsin. Sen asilzadeni yere indir de yeniden hayata kavuşsun, çünkü o bunu efsaneler ülkesinde arıyor.

Faust: *(Toprağa dokunarak.)* O kadın nerede?

Homunkulus: Biz de bilmiyoruz! Belki buradan sorulabilir. Sabah olmadan alevden aleve yoklayarak çok çabuk geçebilirsiniz. Annelerin yanına gitmeye kesin kararlı olanın, yapamayacağı bir şey yoktur.

Mefisto: Burada bana da iş düşüyor, ama kurtuluşumuz için şimdi söyleyeceğimden daha iyi bir çare bilmiyorum: Herkes kendi macerasını ateşin içinden geçerken denesin. Sonra tekrar birleşmemiz için bizim küçük delikanlı ışığını seslendiriversin.

Homunkulus: İşte böyle şimşek gibi parlayıp çınlayacak.

(Lamba çınlar ve parlak bir ışık verir.)

Şimdi, haydi, yeni harikalara koşalım.

Faust: *(Yalnızdır.)* O kadın nerede? Artık daha fazla sorma! Onun taşıdığı bu toprak, ona karşı gelen bu dalga değilse, dilini anlayan ınavadır! Burada, Yunanistan'da, bir mucize gibi bastığım toprağın ne olduğunu hemen hissettim.

Uykuya o kadar düşkün olan beni, taze bir ruh nasıl alevlendirdiyse bunun etkisiyle şimdi Anteus *(Yunan mitolojisinde savaş tanrısı olan Poseidon'un oğlu, dev. Herakles tarafından boğulmuştur.)* ruhlu birisi gibi duruyorum ve şurada en garip şeyleri bile bir arada buluyorum. Bu alev geçidini ciddiyetle araştırmam gerekir. *(Uzaklaşır.)*

(*Yukarı Peneios'da*)

Mefisto: (*Etrafını yoklayarak*) Şu küçük ateşin etrafında dolaşırken kendimi tamamen yabancı gibi hissediyorum. Hemen herkes çıplak. Gömlek giymiş olanlar çok az. Sfenksler utanmıyorlar ve akbabalar hiç sıkılmıyorlar. Bütün kıvrıkcık saçlı ve kanatlı mahluklar hem önden hem de arkadan görünüyorlar. Gerçi biz de çok uygunsuz giyiniyoruz, yine de bu eski zaman kıyafetlerini fazla dekolte buluyorum. Kıyafetler en yeni anlayışlara göre disiplin altına alınmalı, insanlar modaya uygun şekillerde giyinmeli. Ne kadar da iğrenç mahluklar! Ama onların kıyafetleri ne olursa olsun, bu durum benim onları nezaketle selamlamama mâni olmamalı. Şansınız açık olsun güzel bayanlar, ak saçlı bilge insanlar.

Akbaba: (*Boğuk bir sesle.*) Geçkin yaşlı değil! Öyle söylememelisiniz. Hiç kimse kendisine “geçkin yaşlı” denmesinden hoşlanmaz. Her kelime türediği kökün sesini aksettirir. Aynı kökten gelen elimeler, benzer sesler çıkararak canımızı sıkırlar.

Mefisto: Konuyu dağıtmayalım. Şerefli bir lakap olan “akbaba”daki “ak” sözcüğü çok hoşta gidiyor.

Akbaba: (*Az önceki tarzda devam eder.*) Tabi tabi, akrabalık denenmiştir. O durum bazen kötülenmiş, ama çok defa da övülmüştür. İnsan elini altına, taçlara ve kızlara uzatmalıdır. Elini uzatanlara şans güler.

Karıncalar: (*Çok iri cinsten.*) Altından bahsediyorsunuz. Biz ondan bol bol biriktirmiş ve sonra da onları gizlice kayaların, mağaraların içine saklamıştık. Fakat Arimaslılar onun kokusunu alıp sakladığımız yerden çıkardılar. Şimdi bu altınları ne kadar uzaklara götürdüklerini anlatarak eğleniyorlar

Akbaba: Biz onları, bu yaptıklarını itirafa zorlayacağız.

Arimaspe (*Efsaneye göre, Hazar Denizi kıyılarında oturan, tek gözlü ve yayvan kulaklı olarak tarif edilen yaratıklar.*): Ama şu güzel eğlence gecesinde değil! Yarına kadar her şey olup biter. Bu defa herhâlde başaracağız.

Mefisto: (*Sfenkslerin arasına oturur.*) Burayı çok sevdim ve buraya kolayca alıştım. Çünkü herkesi ayrı ayrı tanıyorum.

Sfenks: Biz, ruhumuzun sesini soluyoruz, siz onları daha sonra cisimleştirirsiniz. Şimdi sen adını söyle ki seni daha iyi tanıyalım.

Mefisto: Bana herkes kendine göre bir ad verir! İçinizde İngiliz var mı? Onlar genellikle seyahat etmeyi çok severler. Burada savaş meydanlarını gezmek, harabeleri, yıkılmış duvarları ve çağlayanları görmek, onlar için iyi bir gezinti olurdu. Onlar, aynı zamanda eski tiyatrolarda, benim "Old iniquity" rolünde görüldüğüme de tanıklık ederlerdi.

Sfenks: Nereden akıllarına gelmiş bu acaba?

Mefisto: Bunu ben de bilmiyorum.

Sfenks: Yıldızlar hakkında hiç bilgin var mı? Şu içinde bulunduğumuz saat için ne dersin?

Mefisto: (*Göğe bakarak.*) Yıldızın yanında tekrar yıldız beliriyor! Hilal hâlindeki ay, berrak bir ışık veriyor. Bu gizli yer, benim çok hoşuma gidiyor. Senin aslan postunda ısınıyorum. Yukarıya yükselmek, belki zarar verebilirdi. Sen şimdi bize bilinmeyenleri sor, hiç olmazsa birkaç bilmece ver.

Sfenks: Kendini anlatabilirsin. Bu da bir bilmece olur. Kendini, iç dünyanı iyice tahlil etmeye çalış. (*Hem dindarlara hem kötülere gerekli olan, ötekilere din uğrunda kılıç sallamak için kalkan görevi yapan, berikilere çılgınlık yapabilmeleri için yardım eden ve bütün bunları Tanrılar Tanrı'sı Zeus'u (Roma'nın en büyük tanrısı Jüpi-ter.) eğlendirmek için yapan bir mahluk...*)

İlk akbaba: (*Boğuk sesle*) Ben bunu sevmem!

İkinci akbaba: (*Daha boğuk bir sesle*) Bu ne istiyor bizden?

İki akbaba birden: Aslında bu yüzünüzün yeri burası değil.

Mefisto: (*Kaba bir şekilde.*) Yoksa sen, misafirin tırnakları senin keskin pençelerin kadar tırmalamaz mı sanıyorsun? Eğer öyleyse bir dene de görelim.

Sfenks: (*Yumuşayarak.*) Sen aslında hep burada kalabilirsin. Çünkü nasıl olsa kendin isteyerek bizim aramızdan ayrılacaksın. Sanıyorum burada keyfin yerinde değil, oysa kendi memleketinde sefa sürebilirsin.

Mefisto: Sen, üst tarafına bakınca iştah açarsın; ama alt tarafın iğrenç ve vahşi bir hayvan gibi!

Sfenks: Seni gidi sahtekâr! Cezanı çekmek için buraya geliyor-sun. Çünkü bizim pençelerimiz çok sağlamdır. O büzülmüş at ayağınla bizim aramızda hiç rahat edemezsin. (*Yukarıda sirenler çalmaya başlar.*)

Mefisto: Kavak dallarında sallanan bu kuşlar da neyin nesî?

Sfenks: Siz kendinizi koruyun. Bu monoton sesler, şimdiye kadar nice babayiğidin hakkından gelmiştir.

Sirenler: Bu çirkin ve garip dünyanın içinde kendinizi niçin şımartıp duruyorsunuz? Biraz da bizi dinleyin. Biz burada sürüler hâlinde tatlı nağmeler söylüyoruz. Sirenlere yakışan da budur.

Sfenksler: (*Aynı melodileri söyleyerek onlarla alay ederler.*) Şunları aşağıya indirin. O çirkin kartal pençelerini dalların arasında saklıyorlar. Müziğe kapılıp gittiğiniz vakit üstünüze atlayacaklar.

Sirenler: Artık kini ve kıskançlığı unutun. Yeryüzüne dağılmış olan en büyük mutlulukları bir araya toplayalım. Su ve toprak üstündeki herkes, bu misafiri büyük bir sevinçle karşılamalıdır.

Faust

Mefisto: İşte bunlar, gırtlaktan çıkan seslerle tellerden yansıyan seslerin birbirine karışmasından meydana gelen yeniliklerdir. Ben ne yazık ki şarkımın bestesini kaybettim. Bunlar kulaklarımı okşuyor ama kalbimi etkilemiyor.

Sfenks: Şimdi kalpten bahsetme! Bu kadarı da fazla! Büzülmüş deriden bir torba, senin suratına daha çok yakışır!

Faust: *(Yaklaşarak...)* Ne tuhaf bir durum! Bunlara bakmak hoşuma gidiyor. Tüm iğrençliklerine rağmen, büyük ve iyi çizgileri, şansımın yaver gideceğini hissettiriyor. Bu ciddi bakış acaba beni nereye götürecektir? *(Sfenksleri göstererek.)* Bir zamanlar Oedipus *(Yunan mitolojisine göre, Tebai Kralı Laios'un oğlu.)* bunların karşısına çıkmıştı. *(Sirenleri göstererek.)* Çok güçlü olmakla birlikte Ullis de bunların karşısında kenevir bağları içinde bükülüp kalmıştı. *(Karınca-ları göstererek.)* En büyük servetleri biriktiren bunlardı. *(Akbabaları göstererek.)* Servetler bunlar tarafından sadakatile ve mükemmel bir şekilde muhafaza edilmişti. Şimdi içime taze bir ruhun olduğunu hissediyorum. Hayaller ve hatıralar ne büyük!

Mefisto: Sen eskiden bu tür şeyler için kötü sözler söyledin. Şimdi galiba hoşuna gidiyor. Çünkü insan sevgilisini aradığı yerdeki devleri bile hoş görür.

Faust: *(Sfenkslere.)* Ey kadın yüzlü mahluklar, çabuk bana söyleyin, içinizde Helena'yı gören var mı?

Sfenksler: Biz onun zamanına yetişemedik. En sonuncularımızı da Herkül *(Mitolojide Tanrılar Tanrı'sı olan Zeus'un çok güçlü olan oğlu,)* tepeledi. Onu ancak Chiron'a sorabilirsiniz.

Bu ruhlar gecesinde o, etrafta dolaşıp duruyor. Sana yardım ederse bu iş tamam demektir.

Sirenler: Bu fırsatı kaçırmamalısınız. Ullis bize saygı gösterdi. Bir süre yanımızda kalıp bize birçok şeyler anlattı. Bizi görmezden

gelip önümüzden geçip gitmedi. Eğer sen bizim ovalarımıza ve denizlerimizin yeşil kıyılarına gelirsen. bunların hepsini sana açıklarız.

Sfenks: Ey asil insan, sen sakın bunlara aldanma. Ulis gibi iple bağlanacağına, bizim nasihatlerimize kulak ver. Eğer büyük Chiron'u bulabilirsen sana söylemek istediğim şeyi ondan öğrenirsin. *(Faust uzaklaşır.)*

Mefisto: *(Üzüntülü bir şekilde.)* Kanatlarını çırparak çirkin bir şekilde ötüp geçenler nedir, söyle? O kadar hızlı uçuyorlar ki insan bakamıyor. Avcının gözleri bile bunları takip edemez. Hepsi birbirini kovalıyor.

Sfenks: Kara yel fırtınası gibi esiyorlar. Bunların arkasından Alside's'in *(Heracles'in isimlerinden biri.)* oku bile zor yetişir. Bunlar süratleriyle meşhur kartal gagalı ve kaz ayaklı Stimpfalitlerdir. Duyduğunuz ötüşmeleri de dostça bir selamlamadır. Irkımızdan olduklarını için bizim aramızda olmaktan çok hoşlanırlar.

Mefisto: *(Korkmuş gibi.)* Bunların arasında sanki başka bir cins varlık da ısıklık çalışıyor.

Sfenks: Bunlardan hiç korkmayın. Onlar Lerna yılanının gövdelerinden ayrılan ve hâlâ kendilerini bir şey sanan başlardır. Ama siz bana söyler misiniz, bu hâliniz ne? Bu ne telaş? Böyle nereye gitmek istiyorsunuz? Buradan uzaklaşın. Gördüğümü kadarıyla şu koro sizi çekiyor. Siz bilirsiniz. Kendinizi zorlamayın, yanlarına gidin. O sevimli yüzleri selamlayın. Bunlara Lamiler *(Demonlardan.)* derler. Bu eğlenceli kızlar, güler yüzleri ve cesur adımlarıyla herkesin hoşuna gider. Keçi ayaklı biri, onların arasında her şeyi yapmaya cesaret edebilir.

Mefisto: Burada kalıyorsunuz, değil mi? Sizi tekrar görmek isterdim.

Sfenks: Evet, şimdi şu havai kafilenin içine karış. Biz Mısır zamanından beri binlerce yıldır böyle tahta oturmaya alıştık. Yalnız bizim durumumuza saygı göstermelisiniz. Biz ayın ve güneşin hareketlerini böyle düzenleriz. Kabirlerin önünde oturarak ulusların mahkemesini kurarız. Su baskını olur, savaş olur, barış olur; ama bizim kılımız bile kıpırdamaz.

Aşağı Peneios'da (*Yunanistan'da bir nehir.*) Peneios, sular ve Nimflerle çevrilidir.

Peneios: Sazlık hışırtısı, iyice canlan! Kardeş kamışlık, hafif hafif sol! Narin söğüt fidanları, uğuldayın. Titrek kavak dalları, yarıda kalan rüyaları kulağımıza yavaşça fısıldayın.

Korku veren bir kasırga ve her şeyi alt üst eden gizli bir sarsıntı beni uyandırıyor, rahatımı kaçırıyor.

Faust: (*Nehrin kenarına gelerek.*) Eğer duyduklarım doğru ise inanmalıyım. Şu gördüğümüz dalların ve fidanların birbirine sarmaş dolaş olmuş yapraklarının arkasından, insan sesine benzeyen sesler geliyor. Dalgalar sanki sohbete dalmışlar ve hafif esen rüzgarla şakalaşıyorlar.

Nimfler: (*Faust'a.*) Senin için yapılacak en iyi şey, yere yatıp yorgun vücudunu serinlikte dinlendirmektir. Biz de senin için neşelenir, çağlarız ve bazen kulağına bir şeyler fısıldırız.

Faust: Ben uyanığım işte! Bırakın da o eşsiz hayaletler, bana gördükleri gibi hüküm sürsünler. İçime öyle güzel bir şey doluyor ki! Bunlar rüya mı, yoksa hatıralar mı? Geçmişte de bir defasında böyle çok mutlu olmuştum. Sığ ve kuytu yerlerden serin sular akıyor. Bu bir akış değil, sanki bir süzülüş. Her taraftan gelen yüzlerce pınar, yıkanmak için derinleştirerek dümdüz yapılmış olan, temiz ve berrak sahada birleşiyor. Sağlam genç kadın vücutları, ıslak

aynadaki hayalleriyle birlikte, bu manzaranın zevkine doymayan gözlere yansıyor. Bunlar hep birlikte neşe içinde yıkanırken bazıları cesurca yüzüyor, bazıları endişeli bir şekilde çırpınıyor ve nihayet bağrıışarak su savaşına tutuşuyorlar. Ben, bunlarla yetinmeliydim. Gözlerim bunları seyre doymalıydı. Fakat ne yazık ki ruhum uzaklara doğru uçuyor. Bakışlarım, o yüce kraliçeyi gizleyen sayısız yaprakların ördüğü şu koyu yeşil örtüyü, adeta sivri bir ok gibi delerek geçmek istiyor. Şaşılacak bir şey! Kuğular da mükemmel hareketlerle yüzerek koylardan bu tarafa doğru geliyor. Uslu uslu süzülüyorlar, nazlı ve cana yakın görünüyorlar; ama başlarını ve gaganlarını oynattıkları sırada, gururlu bir tavır takınıyorlar. Özellikle bir tanesi, etrafına çok fazla büyüklük taslayarak cüretli ve kendini beğenmiş bir tavırla diğerlerini yarıp geçiyor. Tüylerini düzenli bir şekilde kabartarak ve dalgaların üstünde ayrı bir dalga gibi yuvarlanarak o kutsal yere doğru kayıyor. Ötekiler, parlak tüyleriyle sağa sola yüzüyorlar. Bazen de canlı ve güzel hamlelerle ürkmüş olan kızlara saldırıyorlar.

Nimfler: Kardeşlerim, kulağınızı sahilin yeşil basamağına koyun. Ben, bir at nalı sesi duyar gibi oluyorum. Bu bir haberci olmalı. Böyle bir gecede, bize acele bir haber getiren kim olabilir?

Faust: Yıldırım hızıyla koşan bir atın ayakları altında, yer inliyor gibi geliyor bana. Gözlerim hemen o tarafa çevriliyor. Acaba talih kuşu benim ayağıma mı geliyor? Bu ne harika bir şey böyle! Bir süvari, atını sürerek bu tarafa yaklaşıyor. Akıllı ve cesur bir adama benziyor. Atı, göz kamaştıracak kadar beyaz. Tamam, hiç şüphe yok, onu tanıdım. Filira'nın oğlu, Dur Chiron'dur. Sana bir şey söyleyeceğim.

Chiron (*Yunanlılara göre yarısı insan, yarısı da boğa olan ve tıbbı keşfeden varlık*.): Ne var, ne oluyor burada?

Faust

Faust: Biraz yavaşla.

Chiron: Ben duramam.

Faust: Öyle ise beni de yanına almanı rica edeceğim.

Chiron: Bin bakalım. Şimdi sana istediğimi sorabilirim. Ne tarafa gidiyorsun? Burada kıyıdasın, seni nehirden geçirmeye hazırım.

Faust: (*Ata binerek.*) Sen nereye istersen oraya gidelim. Bundan dolayı sana daima minnettar kalacağım. Sen, şeref kazanmak için çarpışan kahraman milleti, asil Argonavtlar (*Yunan mitoloji kahramanlarından.*) topluluğunu ve tüm şairleri yetiştirmiş olan büyük bir adam ve yüksek bir pedagoğsun.

Chiron: Şimdi bunu bırakalım. Pellas bile, önder niteliğiyle saygı kazanamamıştı. Halk sonunda, hiç terbiye görmemiş gibi kendi canının istediği şekilde hareket eder.

Faust: Her bitkiyi yakından tanıyan, onların bütün derinliklerine nüfuz etmiş olan, hastalara şifa, yaralara deva sağlayan büyük hekim, ruhumun bütün gücü ve samimiyetimle kucaklarım.

Chiron: Yanımda bir kahraman yaralandığı vakit, ona yardım etmenin bir yolunu bulurdum. Ama sonunda, sanatımı ot kökü satan kadınlara ve papazlara bıraktım.

Faust: Sen, methedildiğini duymak istemeyen, gerçekten büyük bir adamsın. Tevazu ile işin içinden sıyrılıyorsun ve sanki emsalin varmış gibi davranıyorsun.

Chiron: Sen, riyakârlıkta ustalaşmış gibi görünüyorsun. Hükümdara da halka da ikiyüzlülük edebiliyorsun.

Faust: Ama şunu da itiraf etmeye mecbursun. Sen çağdaşlarının en büyüklerini gördün ve en asillerin yolunu takip ettin. Yarı bir ilah gibi ciddi bir ömür sürdün. Fakat bana, kahraman kişiler içinde en yücesinin kim olduğunu söyleyebilir misin?

Chiron: Aslında yiğit Argonavtlar içinde, herkes kendi tarzında cesur ve iyiydi. Kendi gücünün yettiği kadar başkalarına da yardım ederdi. Gençlik ve güzelliğin hâkim olduğu Dioskurlar daima başarılı olmuştur. Başkalarına kararlı ve süratli bir şekilde yardım etmek Boreatların (*Kuzey rüzgarları tanrısı.*) güzel bir ilkesiydi. Yason, kadınlara sağduyulu, ihtiyatlı ve güçlü tavsiyeleriyle kabul gören bir tarzda hükmederdi. Sonra Orfeus (*Trakyalı büyük bir müzisyen.*), gayet sakin, temkinli ve zarif hâliyle herkesten daha iyi müzik yapardı. Linkeus (*Zeus'in çocukları.*), kutsal gemiyi kayalar, girinti ve çıkıntılar arasından oldukça akıllı bir şekilde yüzdürürdü. Tehlikelere ancak hep birlikte göğüs gerilebilir. Birisi öne geçince ötekiler onu takdir ederler.

Faust: Herkules hakkında bir şeyler söylemek istemez misin?

Chiron: Ah, hasretlerimi uyandırma! Ben henüz Febus'u, Ares'i, Kemesi ve daha bilmem neleri görmemiştim ki gözlerimin önünde bütün insanların Tanrı gibi övdükleri; doğuşundan hükümdar, gençliğinde harikulade güzel, büyük kardeşine saygılı ve en güzel kadınlara vurgun olan onu gördüm. Gea, öyle bir insanı bir daha doğuramaz ve Hebe, öylesini bir daha göklere çıkaramaz. Onu övmeye şarkılar bile yetersiz kalır. Dövünme taşları da boşuna vurulur.

Faust: Heykeltıraşlar, taşları ne kadar yontarlarsa yontsunlar, gene de onun yüceliğini somutlaştıramazlar. En güzel erkekten bahsettin. Şimdi de en güzel kadından bahset bakalım.

Chiron: Kadın güzelliğinin bir önemi yoktur. O, çok defa donuk bir tasvirden ibarettir! Ben, yalnızca şen ve hayat zevki fışkıran bir varlığı övebilirim. Güzellik, herkesin kendisinde kalır. Oysa cazibe, sırtımda taşıdığım Helena'da olduğu gibi kadını, karşı konulamaz bir hâle getirir.

Faust

Faust: Sen onu sırtında mı taşıdın?

Chiron: Evet, taşıdım!

Faust: Zihnimin perişanlığı yetmiyormuş gibi bir de böyle bir yere oturma bahtıyarlığına eriyorum!

Chiron: O da senin gibi saçlarıma yapışmıştı.

Faust: Artık kendimi tamamen kaybediyorum. Anlat, nasıl oldu? Benim sevdiğim tek kadın odur. Onu nereden nereye taşıdın?

Chiron: Bu sorunun cevabı çok kolay. O tarihlerde Dioskurlar hemşirelerini haydutların saldırılarından kurtarmışlardı. Fakat yenilmeye alışık olmayan haydutlar, yeniden saldırıya geçme cesaretini göstermişlerdi. Kardeşlerin bu hızlı adımlarını, Elevisis bataklıkları yavaşlatmıştı. Kardeşler zorlukla yürüyorlardı. Ben, yüzerek karşıya geçmiştim. Orada Helena yere atladı, ıslak saçlarımı okşadı. Sonra yüzüme bakıp gülerek sevimli ve mağrur bir tavırla bana teşekkür etti. Ne kadar cazibeliydi. Yaşlılara zevk verecek kadar da gençti.

Faust: Henüz on yaşındaydı!

Chiron: Görüyorum ki filologlar seni de kandırmışlar. Mitolojik kadının durumu kendine özgüdür. Şair, onu kendi dilediği gibi gösterir. O kız hiçbir zaman reşit olamaz, hiçbir zaman yaşlanamaz. Daima insanın arzularını uyandıran bir hâli vardır. Böyle güzeller gençken kaçınılır, yaşlandıklarında bile talipleri olur. Kısacası şairlerin ağzına gem vurulamaz.

Faust: Öyleyse o da hiçbir zamana bağlanmamalıdır. Achil onu Phere'de bulmuştur. O da hiç zamana bağlı değildi. Bu nasıl garip bir talihtir böyle! Mukadderata rağmen kazanılmış bir aşk. Ben de o en büyük hasretin verdiği güç ile o benzersiz derecede güzel olan varlığı hayata çekemez miyim? Sen onu çok eskiden görmüştün, ben ise daha bugün gördüm. İnsanı büyüleyecek kadar güzel

ve güzel olduğu kadar da cazibeli. O, benim aklımı, ruhumu, bütün varlığımı kendisine bağlamış bulunuyor. Ben artık onsuz yaşamam.

Chiron: Tanımadığım adam, sen ona insan olarak vurgunsun. Fakat sen ruhların arasında aklını kaçırmışa benziyorsun. Şimdi şansın yaver gidiyor. Çünkü her sene sadece bir kaç saniye için Eskulab'ın (*Tıp tanrısı.*) kızı Manton'un karşısına çıkmak benim adetimdir. O, babasından, hekimleri aydınlatmasını ve onları adam öldürmekten vazgeçirmesini ister. Bu kız kâhinlerin en sevimlisidir. O ağır başlıdır ve onda asil olmayan bir hareket yoktur. Çok iyidir ve şefkatlidir. Biraz yanında kalırsan bazı otların yardımıyla seni bütününüyle iyileştirebilir.

Faust: Ben şifa bulmak istemiyorum. Benim duygularım çok kuvvetli, aksi takdirde ben de ötekiler gibi perişan olurum.

Chiron: Bu asil pınarın şifa gücünü sakın ihmal etme. İşte geldik. Hemen aşağı in!

Faust: Beni, o korkunç karanlıkta, kumlu sulardan geçirerek hangi kıyıya çıkardığını söyler misin?

Chiron: Burada Romalılarla Yunanlılar savaşmaya başladılar. Peleios sağ kıyıda, Olimp de sol kıyıda bulunuyordu. En büyük imparatorluk şu gördüğün kumların içinde eridi sanki. Kral hemen kaçtı, halk büyük bir zafer kazandı. Yukarıya bak, ay ışığında çok yakınıımızdaki sonsuz tapınak görünüyor.

Manto: (*Kendi rüyası içinde.*) Mukaddes basamak nal sesleriyle çınılıyor ve yarı tanrılar ortaya çıkıyor.

Chiron: Çok doğru. Yalnız sen gözlerini iyi aç.

Manto: (*Uyanarak.*) Hoş geldiniz. Görüyorum ki sen bu ziyaretlerin hiçbirini kaçırmıyorsun.

Chiron: Sen bu tapınağa çok yaklaşıyorsun.

Manto: Yine hiç yorulmadan dolaşıp duruyor musun?

Chiron: Sen, sessizlikte oturup durmaktan hoşlanıyorsun, ben ise gezinmekten hoşlanıyorum.

Manto: Ben yerimde duruyorum. Ama zaman benim etrafımda döner. Bu da kim böyle?

Chiron: O kötü gece onu buraya sürükledi. Helena'nın peşinden çılgınca koşuyor ve onu ele geçirmek istiyor. Fakat ne yapacağını ve nereye gideceğini bilmiyor. Sanıyorum Eskilapius kürü çok iyi gelir.

Manto: Ben, imkansızı isteyenleri severim. (*Chiron uzaklaşmaya başlar.*)

Manto: İçeri gir, çılgın adam. Burada mutlu olacaksın. Bu gördüğün karanlık yol Persefon'a gider. Bir zamanlar ben, Orfeus'u bile buraya sokmuştum. Onu sen daha iyi kullanmalısın. Haydi, cesaretli ol. (*Birlikte aşağıya inerler.*)

(*Yukarı Peneios'da*)

Sirenler (*Vücudunun yarısı kadın, yarısı da kuş olan bir varlık.*): Kendinizi Peneios'un dağlarına atın. Burada neşeyle yüzmek, hep bir ağızdan şarkı söylemek, bu talihsiz halka iyi gelir. Suyun olmadığı yerde şifa olamaz. Neşeli bir topluluk hâlinde, çabucak Ege Denizi'ne gitseydik her türlü zevke ulaşabilirdik. (*Deprem olur.*)

Sirenler: Yer sarsılıyor, denizde dalgalar köpürüyor, sular taşıyor, kumlar ve kıyıların aralarından dumanlar çıkıyor. Nehir de yatağından taşmış. Kaçmalıyız, gelin. Bu felaket kimseye hayır getirmez.

Ey asil ve şen misafirler, o deniz gibi bayrama koşun. Orada dalgalar panldar ve kıyılan yalayarak kabırır. Ay bile çift ışık saçır. Orada hayat hareketli ve hürdür. Burada ise korkunç bir yer sarsıntısı ile

her şey altüst oldu. Akli başında olan buradan derhâl uzaklaşır! Burası insanlar için çok korkunç ve tehlikeli bir yer oldu.

Seizmos (Yer sarsıntısı.): (Derinlerde gümbürdeyerek.) Bir defa daha kuvvetlice itmeli ve omuzlayarak iyice kaldırmalıyız. Böylece yeryüzüne çıkabiliriz ve orada herkes bizi dinler.

Sfenksler: Bu ne kadar iğrenç bir titreme, çirkin ve tüyler ürper-tici bir gürültü. Bu ne kadar sallantılı bir gidip gelme, ne dayanıl-maz bir durum! Buna rağmen bütün cehennem gazaba gelse biz yine yerimizden kımıldamayız. Şimdi yerden acayip bir kubbe yük-seliyor.

Bu, bir zamanlar sancısı tutmuş bir kadının hatırı için, Delos Adası'nı meydana getirerek onu dalgaların ortasından yükselten, saçları ağarmış olan yaşlıdır. Kollarını germiş, atlasa benzer bir va-ziyet almış, bütün gücü ile zorlayarak; toprakları, otları, taşları, kumları, çamurları ve kıyılarımızın o güzel tabakalarını havaya kal-dırıyor. Böylece vadinin sakin örtüsünün bir kısmını, genişlemesi-ne yırtmış oluyor. Çok büyük güç sarf eden ve yorulmak bilmeyen bir Karyatit, dehşetli bir binek taşıyı yerden ancak göğsüne kadar kaldırılabildi Ama daha fazla meydana çıkamayacak. Çünkü Sfenk-ler karşısına çıktılar.

Seismos: Bu işi yalnızca ben yaptım! Herkes de bunu kabul edecektir. Eğer ben dünyayı böyle çalkalamasaydım dünya hiç bu kadar güzel olabilir miydi? En eski atamız olan gece ile kendi gü-cüme güvenerek devlerle birlikte, Pelion ve Ossa dağlarıyla top gi-bi oynarken onları güzel ve cazip bir hâle getirmeseydim sizin şu dağlarınız nasıl böyle harika ve duru bir mavilikte karşınızda durur-du? Ben o zamanlar gençlik ateşiyle çılgınlıklarına devam ettim. Nihayet bundan usandım ve o iki dağı bir çifte külah gibi Parnas'ın

üstüne geçirdim. Şimdi orada Apollon, ilham perilerinin korosu ile birlikte zevk içinde vakit geçiriyor. Jüpiter ve onun yıldırım yağdır-
ranlarının kürsülerini bile, ben yerden çıkarıp yükselttim. Şimdi de
böyle çok büyük bir hamle ile yerin altından çıkarak, üstümde otu-
rarak, yeni ve çok neşeli bir hayat sürecektir mahluklar arıyorum.

Sfenksler: Onun nasıl yerden çıktığını kendi gözlerimizle gör-
meseydik şu önümüzde yükselen tepenin çok eski olduğunu
zannederdik. Sık ağaçlı bir orman her yanını kaplıyor. Üstündeki
kayalar da hâlâ kımıldıyor ve üst üste yığılıyorlar. Sfenks böyle şey-
lere kendisini kaptırmaz. Biz kutsal sedirimizde otururken kimse-
nin rahatımızı bozmasına müsaade etmeyiz.

Akbabalar: Yaprakların ve dalların arasında, altınların titreştiğini
görüyorum. Böyle bir defneyi sakın çaldırmayın. Haydi bakalım
karıncalar, onu ortaya çıkarmak için hemen harekete geçin!

Karıncalar korosu: Dev cüsselilerin onu yukarıya doğru ittikleri
gibi siz de hemen oraya koşun. Süratle yarıklara girip çıkın. Bu ya-
rıklardaki her bir kırıntı kıymetli olduğu için mutlaka ele geçirilme-
lidir. Kenarda köşede ne varsa hepsini hemen bulup çıkarmalısınız.
Kaynaşan sürüler, bütün gücünüzü kullanın. Siz dağın kendisi ile
hiç ilgilenmeyin ve yalnızca altınları toplamaya bakın.

Akbabalar: Girin, bulduğunuz altınları istif edin. Biz, üstüne
pençelerimizi dayayarak en iyi cins kilit vazifesi görürüz. En büyük
servetler bile ancak böyle mükemmel şekilde korunabilir.

Pigmeler (*Afrika'da Nil Nehri kıyılarında yaşayan cüce insanlar.*):
Biz buraya yerleştik ama bunun nasıl olduğunu bilmiyoruz. Nere-
den geldiğimizi de bize sormayın, geldik ya! Burası keyifle yaşa-
maya uygundur. Nerede bir kaya çatlağı varsa orada, bir cüce emre
hazırdır. Erkek ve dişi cüce, çalışkanlığı ile örnek bir çift oluşturur.

Cennette iken de böyle miydi, bilmiyorum. Ama burada rahatımız iyi, talihimize şükrederiz. Çünkü ne tarafta olursa olsun, ana toprak; nesil yetiştirmesini sever.

Daktiller: O, bir gecede bu küçükleri nasıl ortaya çıkardı ise en küçükleri de ortaya çıkaracaktır. Onlar da kendi akranlarını bulacaklardır.

Pigmelerin en yaşlısı: Rahat bir yer kapmak için çabuk olun, hemen işe başlayın. Şimdi barış içindeyiz. Ama orduya zırhlı elbise ve silah üretmek için demirci tezgahlarınızı kurun. Ey karıncalar, şu kabarmış toprakları eşerek bize maden bulun. Ey küçük Daktiller, sizin göreviniz de odun taşımaktır. Bunları üst üste dizip bir yerde yakarak bize kömür yapın.

Başkumandan: Ok ve yaylarınızı alarak taze kuvvetle yola çıkın. Şu gölün kenarında birçok yuva yapan ve büyülenerek göğüslerini kabartan balıkçıl kuşlarını hiç acımadan bir hamlede vurup öldürün ki hepimiz birer başlık giyelim ve süslenelim.

Karıncalar ve Daktiller: Biz size yardım edelim ama bizi kim kurtaracak? Biz demir temin ederiz, onlar da zincir yaparlar. Henüz kaçıp kurtulmanın vakti gelmedi. Onun için biraz sakin olun.

İbikus (*Yunanistanlı bir oza.*) Turnaları: Bu ne ölüm çığlığı, bu ne ölüm feryadı böyle? İzdıraplı kanat çırpınışları duyuluyor. Bulunduğumuz tepelere akseden bu inilti ve uğultu nedir? Onların hepsini öldürmüşler; kanlarından, gölün suları bile kıpkırmızı olmuş. Kötü bir ihtiras, balıkçıl kuşlarının kıymetli süslerini gasp ediyor. Bu tüyler, şimdiden o iri göbekli çarpık bacaklıların başlıkları üstünde dalgalanıyor. Ey ordumuzun denizleri dolaşan kahraman erleri, hepinizi ilgilendiren bu işte sizi öç almaya çağırıyoruz. Hiçbiriniz gücünüzü kullanmaktan ve hakkınızı almaktan geri durmayın. Bu

Faust

bayağı mahluklara karşı sonsuz bir düşmanlık beslemekten çekinmeyin. (*Öterek havada dağılırlar.*)

Mefisto: (*Ovada.*) Kuzey büyücülerini rahatlıkla emrim altına alabilirim. Ama bu yabancı ruhlarla başım hiç de hoş değil. Blockberg, buraya göre daha sakın ve huzurlu bir yerdi. Neresi olursa olsun, insan zamanla alışıyor. Bayan İlze, bizim için taş üstünde tempo tutuyor, Heinrich ise bulunduğu tepede keyif çatıyor. Horlayanlar, Helen bölgesinin sefaletini dile getirseler de orada, hiç olmazsa bin sene boyunca düzen, sağlanmıştı. Halbuki burada insan nerede bulunduğunu, nereye gittiğini bilemiyor ve üstüne bastığı toprağın aniden ayaklarının altından kayıp gitmeyeceğinden emin olamıyor! Ben böyle keyifli keyifli dümdüz bir ovada dolaşıp dururken birdenbire arkamda bir dağ yükseliveriyor! Gerçekte buna pek de dağ denemezse de beni Sfenkslerimden ayırmaya yetecek kadar yüksek. Üstünden ateşler fışkırıyor ve aşağılara doğru parıldayarak akıyor. Sonra o zarif koro da beni eğlendirmek için cilve ile oynayarak karşımda uçar gibi dans ediyor.

Şunlara yavaşça sokuluvermeli. İnsan alışık olunca nerede olursa olsun bir şeyler atıştırmak istiyor.

Lamiler (*Efsane balığı.*): (*Mefisto'yu kendilerine doğru çekerler.*) Hızlı koşun, daha hızlı koşun ve hep böyle devam edin. Sonra yine yavaşlar ve konuşmaya başlarsınız. Yaşlı günahkârı ağır bir cezaya çarptırmak için bu şekilde peşimizden sürüklemek hiç de hoş olmuyor. Kaskatı olmuş ayağı ile topallayarak ve sendeleyerek geliyor. Biz ondan kaçtıkça da bacağını daha çok sürterek arkamızdan yetiştiriyor.

Mefisto: (*Durarak.*) Kötü talih. Ne yazık ki hep erkekler kandırılıyor. Ta Adem'den beri hep o budalalar aldatılıyor. Yaşlandığı

hâlde, uslanmış bir adam var mı? Senin çılgınlığın yetmez miydi? Herkes bu güruhun, esasında hiçbir işe yaramadığını bilir. Hepsinin vücutları bozulduğu için korseli ve suratları boyalı, insana verebilecekleri nesi var onların? Her yerleri zayıf, bütün organları çürüktür. İnsan bunu bilir, gözü ile görür ve eliyle de tutabilir. Ama yine de o fettanlar ısıklık çaldıkları vakit herkes dansa başlar.

Lamiler: (*Durarak.*) Durun; düşünmeye başlıyor, karar veremiyor ve duraklıyor. Ona karşı koyun ki hemen elinizden kaçmasın.

Mefisto: (*Yürümeye başlar.*) Haydi bakalım! Serserilik edip de kararsızlık ağlarına düşme. Çünkü büyücüler olmasaydı hangi zavallı “şeytan” olmak isterdi?

Lamiler: (*Çok cazibeli bir hâldeler.*) Şu kahramanın etrafında dönelim. Herhâlde göğsünde birisine karşı bir sevgi uyanacaktır.

Mefisto: Ey güzel kadınlar! Şüpheli bir ışıkla narlıyorsunuz; fakat sizi takdir etmek istemiyorum.

Empus (*Kan emen vampir.*): (*Araya sokularak.*) Beni de tebaanın içine al.

Lamiler: Bu, içimizde fazlalık oluyor. Devamlı olarak da oyunumuzu bozuyor.

Empus: (*Mefisto'ya.*) Seni selamlayan kişi, eşek ayaklı sadık dostun Empus Teyze'dir. Sende yalnızca bir tane at ayağı var. Buna rağmen sevgili yeğenim, seni yine de gönülden selamlarım.

Mefisto: Burada kendimi hep tanımadıklarımın arasında sanıyordum. Fakat maalesef, yakın akrabamı da burada görüyorum. Eski kitapları karıştırıp bakın, Harts'tan Hellas'a kadar, hep yeğenler karşınıza çıkacak.

Empus: Derhâl faaliyet yapmayı bilirim, birçok şekillere ulaşabilirim. Fakat şimdi başıma eşek kafası taktım.

Mefisto: Anladığım kadarıyla halkın gözünde akrabalığın çok büyük bir anlamı var. Ama ne olursa olsun, ben bu eşek kafasının yalanını mutlaka açığa çıkarmak istiyorum.

Lamiler: Bu kötü mahluku bırak! O, sevimli ve güzel gördüğü her şeyi korkutur. Kim biraz güzel ve sevimli ise bu hemen onun yanına sokulur ve derhâl işini bitirir.

Mefisto: Şu narin teyzecikler de bana hep şüpheli görünürler. Al yanaklarının arkasında metamorfozlar bile olabilir.

Lamiler: Öyleyse bir dene, biz kalabalığız. Hemen bir el at. Eğer oyunda gerçekten şansın varsa en iyisini yakala. Bu iştahlı sözler neye yarar? Sen zavallı çapkının birisin. Burada fazla gururlanıyorsun. Artık o da bizim sürümümüze karışmalı. Yavaş yavaş maskelerini atarak ona kendi benliğini kazandırın.

Mefisto: İşte, onların en güzelini seçtim. *(Onu kucaklar.)* Eyvah. Bu ne kuru bir süpürge böyle! *(Bir başkasını yakalar.)* Ya bu? Aman ne rezil bir surat!

Lamiler: Daha iyisine layık olduğunu mu sanıyorsun? Hülyalara kapılma.

Mefisto: Şu küçüğü rehin almak istiyorum. Ellerin arasında küçük bir kertenkele bile sıyrılıp kaçıyor. Ama o dümdüz saçlarıyla bir yılanı benziyor. Bari şu uzun boyluyu yakalayayım. Ama şimdi elime geçen, tepesinde bir çam kozalağı bulunan, topuzlu bir değnek! Acaba bu işin sonu ne olacak böyle? Bir de şu şişkoyu deneyeyim. Belki o beni tatmin eder. Yalnız bu, son girişimim olacak. Hadi bakalım, bu da çok semiz ve yumuşak bir şey. Doğulular buna avuç dolusu para verirler. Ama bu da ne? Yuvarlak bir mantar, çatlayıp ikiye bölünüyor.

Lamiler: Yarasalar, derhâl birbirinizden ayrılın, havada yıldırım gibi uçuşun ve aramıza sokulan bu büyücünün oğlunun etrafını bir

kara bulut gibi çevirin. Sessiz kanatlarınızla sürekli olarak belirsiz ve korkunç daireler çizin. O yine ucuz kurtuluyor bu işten.

Mefisto: (*Silkinerek.*) Ben hiç de akıllanmamışım. Kuzey taraflar gibi buralar da anlamsız! Hayaletler orada da burada da serseri takımından. Halk ve şairler hep tatsız tuzsuz. Asıl maskara alayı da işte burada. Her yerdeki gibi şehvet artırıcı bir eğlence. Güzel görünüşlü maskelere el atınca bir de ne göreyim, tüyler ürpertici mahluklar! Bu iş daha fazla devam etseydi belki de kendimi aldatacaktım. (*Kayalıklar arasında dolaşırken.*) Ben şimdi neredeyim? Çıkış kapısı nerede? Burası eskiden bir patikaydı, şimdi ise bir enkaz. Ben düz yollardan geçerek gelmiştim, şimdi karşıma harabeler çıkıyor. Boş yere aşağı yukarı tırmanıp duruyorum. Sfenkslerimi nerede bulacağım? İşin bu kadar garip olacağını hiç düşünememişim. Bir gecede hemen böyle büyük bir dağ meydana geliyor ha! Ben buna taze bir büyücülük marifeti derim. Büyücüler Blokberglerini buraya getirmişler.

Oreas (*Antilop.*): (*Bir kayalıktan...*) Yukarı gel, benim dağım çok eskidir ve hâlâ ilk şeklini muhafaza ediyor. Şu dik kaya yamaçlarını ve Pindus'un son gerdiği dalları saygı ile an. Artık ben o kadar metin bir insan oldum ki bana, üstümde Pompeüs uçuyor gibi geliyor. Şüpheden doğan hayaletler, horozlar ötünce ortadan kayboluyor. Ben bu tür efsanelerin ortaya çıkışını ve sonra da birdenbire yok oluşunu sık sık görürüm.

Mefisto: Ey yüksek meşelerin kuvvetli dallarıyla kaplı olan kutsal baş, sana selam olsun! En berrak bir ay ışığı bile bu karanlığa nüfuz edemiyor. Ama bu taraftaki ağaçların arasında da küçük bir ışık parlıyor. Bunları nasıl bir araya getirmeli? Ay, bu sen misin Homunkulus? Benim küçücük arkadaşım, nereye böyle?

Faust

Homunkulus: Oradan oraya uçup duruyorum ve artık oluşumu mu tamamlayarak şu kozamı parçalayıp atmak istiyorum. Ama doğrusunu istersen şimdiye kadar gördüklerimin arasına karışma cesaretini de kendimde bulamıyorum! Yalnız sana şunu bir sır olarak söyleyeyim ki iki filozofun izi üzerindeyim. Şöyle bir kulak mısafiri oldum; tabiat, tabiat diye bağırıyorlardı. Onların peşini hiç bırakmak istemiyorum. Herhâlde dünya hayatını biliyorlar. Bu sayede onlardan takip edilecek en mantıklı yolu da öğrenebilirim.

Mefisto: Bunu yalnızca kendi hesabına yap. Çünkü hayaletlerin olduğu yerde filozoflar da makbuldür. O, sanatı ve iyi niyeti ile hayranlık uyandırmak için hemen yeni şeyler meydana getirir. Eğer hata etmiyorsan anlayışa varamazsın. Bir şey olmak istiyorsan başkasına ihtiyaç duymadan kendi sayende ol.

Homunkulus: İyi bir öğüt hiçbir zaman küçümsenmemeli.

Mefisto: Sen böyle devam et, sonucu biz de göreceğiz.

Anaxagoras (*İlkçağ Yunan filozoflarından biri.*): (*Thales'e.*) Senin donmuş kafan anlamıyor. Seni ikna etmek için bundan daha iyi bir şey düşünemiyorum.

Thales (*İlkçağda Yunanistan'da felsefeyi kuran düşünür.*): Dalga, rüzgâra uymayı sever. Ama yalçın kayalardan uzak durur.

Anaxagoras: Bu kayalar ateşten meydana gelmiştir.

Thales: Hayat sudan meydana gelmiştir. Hayatın yegane kaynağı sudur.

Homunkulus: (*İkisinin arasına girer.*) Yanınızda yürümeme müsaade edin. Ben de meydana gelme arzusundayım.

Anaxagoras: Ah, Thales! Bir gecede bataklıktan böyle bir dağ meydana getirdin mi hiç?

Thales: Tabiat ve onun canlı akışı hiçbir zaman geceye, gündüze ve saatlere bağlı kalmamıştır. Her varlık böyle bir düzenle

meydana gelir. Tabiatın yaptığı büyük hamlelerde bile zorlama görülmez.

Anaxagoras: Fakat burada zorlama var. Plüton'un azgın ateşi ile Eolus'un kızgın buharlarının müthiş gücü, şu gördüğümüz düz toprağın eskimiş kabuğunu delerek yeni bir dağ meydana getirmiştir.

Thales: Bununla neyin sürdürüldüğü meydandadır ve böyle bir oluş çok iyidir. Bu tür bir münakaşa zaman kaybettirir ve neticede ancak sabırlı bir halk kitlesi ipinden tutup sürüklenebilir.

Anaxagoras: Dağın üstü kayalıkların arasına yerleşmeye çalışan Mirmidonlarla (*Karıncadan geldiği rivayet edilen cüce yapılı bir Yunan kabilesi.*) dolup taşmaya başladı. Parmak kadar insanlar, cüceler, karıncalar ve daha bir sürü küçük mahluklar görünüyor. (*Homunkulus'a yönelerek.*) Sen hiçbir zaman büyüklüğe heves etmedin. İnsanlardan uzak ve sınırlı bir hayat yaşadın. Eğer insanlara emir vermeye alışabilirsen sana krallık tacını giydiririm.

Homunkulus: Benim Thales'im acaba buna ne der?

Thales: Hiç tavsiye etmem. Küçüklerle küçük işler yapılır. Büyüklerle ise küçük olan şey bile büyük olur. Şuraya bak, tumalar bir bulut hâlinde heyecan içinde kıvranan bu topluluğu tehdit ediyorlar. Onlar, kralı da böyle korkutabilirler. Sivri gagaları ve keskin tırnaklı pençeleri ile küçüklerin üzerine çullanıyorlar. Şimdi onların başında şimşekler çakıyor. Günahkâr bir el, başın örneği olan sakin gölü alt üst ederek balıkçıl kuşlarını mahvetti. Fakat o günahkâr el, öldürücü ok yağmuru ve korkunç bir intikam hareketi meydana getirerek şu cücelerin pis kanlarını akıtmak için diğerlerinin kinini arttırıyor. Cücelerin kalkanları, mızrakları ve başlıkları artık ne işe yarar? Üzerlerindeki parlak balıkçıl kuşu tüyleri ne iş görür? Parmak

Faust

kadar boyu olan adamlarla karıncalar nasıl da saklanıyorlar! Bu ordu daha şimdiden perişan oluyor.

Anaxagoras: *(Biraz durduktan sonra, ciddi bir şekilde.)* Şimdiye kadar yerin altındakileri övüyordum. Fakat şimdi bu durumda yukarıya yöneliyorum. Ey orada sonsuza kadar yaslanamayacak olan üç isimli ve üç şekilli mabude! Milletimin büyük acısı karşısında senden imdat diliyorum, senden yardım istiyorum. Diana *(Ay tanrıçalarından.)*, Luna *(Ay tanrıçalarından.)*, Hekate *(Ay tanrıçalarından.)*! Ey kalplere huzur veren, en derin düşünceleri bile çabucak sezen ve sakın sakın ışık veren kudretli ve hassas ece. Gölgelerinin korkunç uçurumlarını aç ki o eski gücün, büyüye gerek kalmadan hemen görünsün. Dileklerim hemen kabul edildi mi? Yoksa gözlerimi yukarıya dikerek yalvarmam, tabiatın düzenini mi bozdu? İlahenin yuvarlak tahtı büyüyerek yaklaşıyor. İnsanın gözüne çok büyük ve korkunç görünüyor. Ateşi de karanlıklara daldığında kızılışıyor. Etrafına dehşet saçan heybetli küre, daha fazla yaklaşma. Nerede ise bizi de karalar ve denizlerle birlikte yok edeceksin. Teselyalı kadınların, acımasızca yaptıkları, büyücülerine güvenerek seni yolundan ayırarak aşağıya indirdikleri ve çok büyük ahlaksızlıkları yapmaya teşvik ettikleri doğru mu? Aydınlık levha çabucak karardı. Birden parçalanıyor ve şimşek gibi kıvılcımlar saçıyor. Bu ne gürültü böyle! Gök gürlüyor, rüzgâr da uluyor. Tahtın basamakları önünde ne büyük bir saygısızlık bu! Ne olur, affedin, buna ben sebep oldum. *(Yere yüzüstü kapanır.)*

Thales: Bu adam neler görmüş ve işitmiş acaba! Bunlar nasıl başımıza geldi bilmiyorum. Ben aynı şeyleri duymadım. İtiraf edeyim ki bunlar çılgın saatler ve Luna yine eskisi gibi rahat rahat sallanıp duruyor.

Homunkulus: Pigmelerin oturduğu şu yere bakın! Dağ eskiden yuvarlaktı, şimdi ise sivri. Ben müthiş bir çarpma hissettim. Aydan bir kaya düştü ve iyi kötü diye ayırmadan herkesi ezdi, parçaladı. Buna rağmen bir gece içinde harekete geçerek bu dağı meydana getirmiş olan yaratıcı sanatı överim.

Thales: Sakin ol. Bu, hayal ürününden başka bir şey değildi. O iğrenç sülale yerin dibine batsın! İyi ki sen onlara kral olmadın. Şimdi şu neşeli deniz safasına koş. Orada misafirler hem özlenir hem de büyük saygı görür. (*Uzaklaşırlar.*)

Mefisto: (*Karşı tarafa tırmanarak...*) Dik kaya merdivenlerinden ve yaşlı meşelerin kökleri arasından kendimi sürüklemek zorundayım. Harts Dağı'ndaki reçineli buharların katran kokusu çok hoşuma gider. Ondan sonra da kükürt. Oysa burada, şu Yunanistan'da, böyle şeylerden hiç eser yok. Fakat bunların cehennem ateşini ve alevini ne ile uyandırdıklarını çok merak ediyorum. Bunu anlamak isterdim.

Dryas (*Orman perisi.*): Sen kendi diyarında akıllı bir adam olabilirsin ama bu yabancı ülkede yeteri kadar marifetli değilsin. Hep kendi ülkeni düşünmemeliydin. Şu kutsal meşelerin büyüklüğüne saygı duymalıydın.

Mefisto: İnsan terk ettiği şeyleri çok düşünür, alıştığı şeyler insana cennet gibi görünür. Ama bana şunu söyleyin; şu karşıdaki mağaranın içinde, hafif bir ışık altında böyle eğilmiş hâlde duran şey nedir?

Dryas: Onlar Forkiyatlardır. Cesaretin varsa oraya git ve korkmazsan onlarla konuş.

Mefisto: Niçin konuşmayayım ki? Ben bir şey görüyorum ve ona hayret ediyorum. Bütün büyüklüğüme rağmen itiraf edeyim ki

böyle bir şeyi hiçbir zaman görmedim. Bunlar Alravne'den de kötü şeyler. Bu üç acayip şeyi gördükten sonra, insan artık birçok şeyi çirkin bulmaz mı? Biz böyle bir şeyi en korkunç cehennemlerimizde bile görmeye dayanamayız. Oysa burada, güzel bir memleketin ortasında kök salmışlar ve antika diye de dillere destan olmuşlar. Yarasa suratlı cadılar! Sanki benim yaklaştığımı hissetmiş gibi kıpırdıyorlar ve ıslık çalıp duruyorlar.

Forkiyatlar: Kız kardeşlerim, bana yardım edin ki tapınağımıza bu kadar yanaşma cüretini gösterenin kim olduğunu öğrenelim.

Mefisto: Ey saygı değer insan! Müsaade ederseniz size yaklaşıyım ve sizin tarafınızdan üç defa takdis edileyim. Gerçi ben bu şekilde hareket ederek tanımadık bir adam gibi ortaya çıkıyorum ama yanılmıyorsam uzaktan akrabayız. Ben çok eski tanrılar gördüm. Ops (*Satürn'ün karısı, hasat tanrıçası.*) ve Rea'nın (*Jüpiter'in anası.*) huzurunda en derin saygıyla eğildim. Kız kardeşleriniz Farsları (*Zoraastr'a tapınanlar.*) ve Kaus'u, dün veya önceki gün gördüm. Ama sizin benzerinizi hiç görmemiştim. Şimdi susuyor ve hayranlık duyuyorum.

Forkiyatlar: Bu ruh, anlayış sahibi birine benziyor.

Mefisto: Yalnız sizin hiçbir ozanı övmemeniz beni gerçekten şaşırtıyor. Bana şunun nasıl olduğunu söyler misiniz? Siz bu kadar meşhur olduğunuz hâlde, hiçbir yerde heykellerinizi göremedim. Bir heykeltıraş bunu bir defa yapsa Yuna, Pallas ve Venüs gibileri sizin yanınızda hiç kalır.

Forkiyatlar: Yalnızlığa ve gecenin en derin sükununa dalmış olan biz üçümüz, böyle bir şeyi hiç düşünmemiştik.

Mefisto: Siz böyle dünyadan elinizi çekmiş hâlde yaşar, kimseyi görmez ve kimse de sizi görmezse heykeliniz nasıl dikilebilir?

Bu işin olması için sizin, ihtişam ve sanatın yan yana olduğu ve her gün bir mermer bloğunun bir kahramanı canlandırmak için kullanıldığı bir yerde oturmanız gerekir.

Forkiyatlar: Çeneni kapalı tut ve bizi heveslendirme. Her şeyin çaresini bilsek bile bunun bize ne faydası olur? Biz gece doğmuşuz, dolayısıyla bizim gibi olan gecenin akrabasıyız ve bizi hiç kimse tanımaz.

Mefisto: Bu durumda söylenecek fazla bir şey yok. İnsan isterse başkalarıyla ilişki kurabilir, onlara ulaşabilir. Sizin üçünüze bir tek göz ve bir tek diş yeter. Bu iş böyle üç varlığı iki varlık hâline getirmek, kısa bir zaman için üçüncünün şeklini düzenlemeyi bana bırakmak şeklinde olabilirdi.

Forkiyatların biri: Bu durum size nasıl geliyor? Sizce olabilir mi?

Ötekiler: Şimdi en iyi şeyi aldınız. Bu durumda tam bir tablo nasıl elde edilebilir?

Forkiyatların biri: Bu çok kolay olabilir. Sen bir gözünü yum, sonra da keskin dişlerinin birisini göster. O zaman şöyle yandan bakılınca bize benzersin ve bir kardeşimiz gibi görünürsün

Mefisto: Büyük bir şerefle. Baş üstüne.

Forkiyatlar: Hadi öyle olsun.

Mefisto: Yandan bakıldığında tam bir Forkiyat gibi! Şimdi artık karmakarışıklığın çok sevgili oğlu oldum.

Forkiyatlar: Biz şüphesiz Kaos'un kızlarıyız.

Mefisto: Şimdi bana yan gözle bakıyorlar. Bu ne rezalet. Hermafroditler!

Forkiyatlar: Üç yeni kız kardeşte bu ne güzellik! Bizim artık iki gözümüz, iki de dişimiz var.

Mefisto: Cehennemin dibindeki şeytanları korkutmak için kendimi bütün gözlerden gizlemeli ve korumalıyım. (*Gider.*)

Ege denizinin kayalık koyları. Ay, tam tepededir.

Sirenler: *(Kayaların üstüne yerleşmiş halde, flüt çalıp şarkı söylerler.)* Teselya'nın sihirbaz kadınları bir zamanlar seni kötü bir şekilde cezbederek bir gece aşağıya indirmişlerdi. Şimdi yumuşak kıvılcımlar saçan pırıltılı dalgaları rahatça seyret ve dalgaların arasından yükselen şu kalabalığı da aydınlat. Güzel Lima, senin her emrini yerine getirmeye hazırız. Bize yardım et.

Nereidler *(Akdeniz su perileri.)* ve Tritonlar *(Su ilahe ve perileri.): (Deniz harikaları.)* Ey deniz dibi halkı, daha ince ve daha yüksek seslerle şarkı söyleyin ki deniz baştan başa inlesin. Fırtınanın denizde korkunç uçurumlar açtığını görünce biz hemen kuytu derinliklere kaçırız. Bizi ancak tatlı nağmeler kendine çeker. Bakın, biz nasıl büyük bir sevinçle süslenip altın bilezikler, kordonlar, tokalar, taşlar ve taşlar takıyoruz. Bütün bunlar sizin sayenizde oluyor. Ey körfezimizin şeytanları, burada kayalara çarparak sulara batan büyük servetleri, siz şarkılarınızla buraya çektiniz.

Sirenler: Denizin serinliğinde balıkların çok neşelendiklerini ve hiç üzüntü çekmeden bir ömür sürdüklerini pekâlâ biliyoruz. Ama bugün, böyle sürüler hâlinde bayram yapan sizlerin balıklardan daha üstün olduğunuzu görmek istiyoruz.

Nereidler ve Tritonlar: Buraya gelmeden önce çok düşündük. Kardeşler ve hemşireler, şimdi çabuk olun. Balıklardan daha üstün olduğumuzu kanıtlamak için bugün küçük bir seyahat yapmamız gerekir. *(Uzaklaşırlar.)*

Sirenler: Bir anda kayboluverdiler! Doğruca Samotrasi'e *(Ege adalarından biri.)* gittiler ve elverişli bir rüzgârla hemen uzaklaştılar. Acaba yüce kabileler diyarında ne yapmayı düşünüyorlar? Orada kendilerini sürekli olarak yeniden yaratan ve ne olduklarını hiç-

Goethe

bir zaman bilemeyen acayip tanrılar mı var? Aziz Luna, lütfen kendi yüksekliğinde kal ki gece hep devam etsin ve gündüz gelip de bizi kovmasın.

Thales: (*Kıyıdaki Homunkulus'a*) Seni memnuniyetle Nereus'a götürmek isterdim. Gerçi onun mağarasından çok uzakta değiliz; ama nemrut şeyler çok dik kafalıdır. İnsanoğlu ne yaparsa yapsın, bu nemruta yaranamaz. Fakat geleceği bildiği için herkes ona saygı duyar ve ona makamında kibar davranır. Pek çok insana da iyilik etmiştir.

Homunkulus: Bir defa deneyelim ve kapısını çalalım. Herhâlde bu bize hemen camı ve alevi kaybettirmez!

Nereus (*Deniz tanrısı.*): Şu, kulağımın duyduğu sesler, acaba insan sesi mi? Kalbim en derin yerinden burkuluyor. Bunlar öyle mahluklardır ki sürekli olarak Tanrı'ya ulaşmaya çalışırlar; ama yine de kendileri gibi kalmaya mahkûmdurlar. Yine de onların en iyilerine iyilik yapmak istiyorum. Sonra da yaptıkları işleri görünce onlara yardım etmekle iyi bir iş yapmadığımı anlıyorum.

Thales: Yine de sana güveniyorlar. Ey denizin ak saçlısı, sen bir bilgesin, bizi buradan kovma. Şu aleve bir bak, o gerçekte insana benziyor, senin tüm tavsiyelerine uyacak.

Nereus: Ne? Öğüt mü istiyorsunuz? İnsanlar üzerinde öğüdün hiç etkisi olmuş mudur? Makul bir ses bile onların sağır kulaklarında donup kalır. Kendi kendilerine söylenenleri takdir ettikleri olur ama yine de her şey eskisi gibi devam eder. Paris'i, yabancı bir kadına şehvetle sarılmaması için ne kadar çok ikaz ettim! Yunan sahillerinde cesurca duruyordu. Manevi âlemde gördüğüm şeyleri ona anlatmıştım. Hava kızılık püskürüyor, çatılar tutuşuyor, onların altında cinayetler işleniyor ve ölümler görünüyordu. Bu, Troya'nın en

Faust

son hâliydi ki hakkında türküler yapılmış ve binlerce yıl sonrakiler tarafından bile büyük bir ürperti ile söylenmiştir. Ama bu ihtiyarın sözü, o haddini bilmeze şaka gibi geldi. O, kendi hevesine kapıldı. İlyos da böyle yıkıldı. Uzun bir işkenceden sonra kaskatı kesilen kocaman bir ceset, Pindus kartallarına mükemmel bir yem oldu. Ulis (*Eski Yunan krallarından.*) de öyle. Circe'nin (*Güneşin kızı, büyü.*) cücelerini ve Ziklop'un (*Tek gözlü dev.*) kötülüğünü ben ona çok önceden haber vermedim mi? Onun o yavaşlığı, sersemliği ve daha nice hâlleri, kendisine iyilik mi getirdi? Dalgalar onu pek çok defa salladıktan sonra insafa gelerek misafirperver bir kıyıya bıraktılar.

Thales: Akıllı insana bu tür hareketler dert olur. İyi adam ise onu bir defa daha dener. Onu memnun etmeye, bir parça teşekkür bile yeterlidir. Bu teşekkür binlerce nankörlüğü unutturur. Çünkü bizim ricamız önemsiz bir şey değildir. Şu çocuk bilge bir kişi olmak istiyor.

Nereus: Benim çok nadir olarak yaşadığım böyle neşeli bir saatimi berbat etmeyin. Bugün tamamen başka şeyler bekliyorum. Kızlarımı, güzel deniz perilerini, doritleri buraya çağırdım. Bu kadar güzel endamlı dilberlere ne sizin Olimp'inizde ne de topraklarınızın üstünde rastlanabilir. Onlar zarif hareketlerle su devlerinden inip Neptün'ün atlarına binerek kendi elemanlarıyla o kadar güzel bir şekilde uyuşuyorlar ki kabaran köpüklerle birlikte yükseliyormuş gibi görünüyorlar. Bunların en güzellerinden olan ve Kıbrıs bizden ayrıldıktan sonra Pafos'da bir ilahe olarak kabul edilen Galate de şimdi, Venüs'ün sedef arabasının parıltıları içine kurulmuş, sallanarak geliyor. Bu güzel kız, uzun süreden beri o tapınağın bulunduğu şehrin ve bu taht arabasının sahibidir. Şimdi buradan çekilin!

İçimin babalık gururu ile dolu olduğu şu anda kalbime kin, ağzıma da küfür yakışmaz. Çabuk Proteus'un yanına gidin. İnsanın nasıl meydana geldiğini ve değiştiğini o garip adamdan sorun. *(Denize doğru gider.)*

Thales: Bu girişim bize bir şey kazandırmadı. Proteus'a rastlasak bile o hemen eriyiverir. O, karşımızda gelip dursa bile ancak insanı şaşırtacak ve zihnini allak bullak edecek şeyler söyleyecektir. Fakat mademki böyle bir nasihate ihtiyacımız var, onu da bir defa denemek için yolumuza devam edelim. *(Uzaklaşırlar.)*

Sirenler: *(Kayaların üstünde.)* Uzaktan dalgaların üzerinde kayarak gelen şey nedir? Bembeyaz yelkenini rüzgarlar şişiriyormuş gibi ve çok aydınlık görünüyor. Yoksa onlar yüzleri değişmiş deniz kızları mıdır? Hadi aşağı inelim, seslerini galiba siz de işitiyorsunuz.

Nereidler: Ellerimizin üstünde taşıdığımız şeyler hepinizin hoşuna gidecek. Keskin çizgili heykeller, Chelon kabuklarının parlaklığını bile gölgede bırakıyorlar. Bunlar bizim size getirdiğimiz ilahlardır. Şimdi birlikte ilahiler söylemelisiniz.

Sirenler: Maddi varlığı küçük fakat kuvveti büyük, kazaya uğrayanları kurtaran ve eski zamanlardan beri kabul edilen ilahlar.

Nereidler ve Tritonlar: Sakin bir bayram geçirmek için kabirleri getiriyoruz. Çünkü onların kutsal bir şekilde hüküm sürdükleri yerde, Neptün de güler yüz gösterir.

Sirenler: Siz bizi geride bırakıyorsunuz. Bir gemi kazaya uğradığı zaman, karşı konulmaz büyük gücünüzle tayfaları korursunuz.

Nereidler ve Tritonlar: Üçünü yanımıza aldık ama dördüncüsü gelmek istemedi. O, kendisinin hepsini düşündüğünü ve en akıllıların olduğunu söyledi.

Sirenler: Bir tanrı diğer tanrılarla ne kadar da güzel alay ediyor! Siz bütün ilahî yardımları kabul edin ve zararlardan kaçınin.

Faust

Nereidler ve Tritonlar: Aslında bunlar yedi tanedir.

Sirenler: Peki, üçü nerede kaldı?

Nereidler ve Tritonlar: Biz bilmiyoruz, bunu Olimp'te soruşturmak gerekir. Kimsenin düşünmediği sekizinci de orada olmalı. Bizze daima lütufkârdırlar; fakat henüz tamam olmamışlardır. Bu eşi olmayan varlıklar, sürekli olmak isterler ve ulaşılmaz hedeflere dinmeyen bir hasret duyarlar.

Sirenler: Nerede olursa olsunlar, biz onlara gün ışığında da gece ay ışığında da tapmaya alıştık. Bunun karşılığını da görürüz.

Nereidler ve Tritonlar: Bu şenliğin öncüsü olmakla şöhretimiz en yüksek seviyeye ulaşıyor.

Sirenler: Eski zaman kahramanlarının şöhretleri ne kadar parlarsa parlсын yine de bir hiçtir. Onların eline geçen altın bir posttu. Siz ise Kabireleri alıp getirdiniz. *(Bu sözü birlikte tekrarlarlar.)* Onların eline geçen altın bir posttu, siz ise Kabireleri alıp getirdiniz. *(Nereidler ve Tritonlar giderler.)*

Homunkulus: Ben bu acayip şeylere baktığım zaman, kötü toprağı sanki çanak gibi görüyorum. Oysa hâkimler onlara çarpıyor ve sert kafalarını kınıyorlar.

Thales: Zaten istenen de bu ya! Sikkeye değer veren şey pastır.

Proteus *(İlkel organizma.): (Görünmeden...)* Eski bir masalcı olan beni, böyle bir şey çok sevindirir. Sikke ne kadar acayip olursa o kadar hoş gider.

Thales: Neredesin Proteus?

Proteus: *(Karnından konuşur gibi bazen yakından bazen de uzaktan.)* Buradayım, işte burada.

Tales: Eski bir şakayı sana bağışlarım. Fakat bir dosta anlamsız şeyler yapma. Senin yanlış bir yerden konuştuğunu biliyorum.

Proteus: (*Uzaktaymış gibi.*) Hoşça kal.

Thales: (*Homunkulus'a yavaşça.*) O çok yakında! Şimdi onu iyice aydınlat. Bir balık gibi gizliyi araştırma merakı vardır. Nerede saklanmış olursa olsun, alevi görünce hemen çıkıp gelir.

Homunkulus: Şimdi üstüne bol ışık düşürüyorum; ama camı çatlatmamak için alçak gönüllü olmam gerekir.

Proteus: (*Büyük bir kaplumbağa şeklinde.*) Bu güzel ve cazibeli ışık da nereden geliyor?

Thales: (*Homunkulus'u örterek*) Pekâlâ, eğer hoşuna gidiyorsa onu daha yakından görebilirsin. Bu küçük emek senin neşeni bozmasın, insan gibi iki ayağının üzerinde görün. Bizim sakladığımız bir şeyi görmek isteyen, bizim arzumuzu bilip ona bağlı kalmalı.

Proteus: (*Asil endamı ile.*) Bilge insanların hilelerinin farkındasın. Anlatmaya gerek yok.

Thales: Aslında şekil değiştirmek senin zevkindir.

(*Homunkulus'un örtüsünü açar.*)

Proteus: (*Hayretle.*) Ah! Ne parlak bir cücecik. Böylesini de hiç görmemiştim.

Thales: O, sizin bir tavsiyede bulunmanızı istiyor ve tam olarak meydana gelmeyi arzu ediyor. Anlattığına göre garip bir tarzda ve ancak yarı yarıya dünyaya gelmiş. Ruhsal nitelikler bakımından bir eksiği yokmuş; ama el çabukluğu ve beceriklilik bakımından kendini biraz eksik buluyormuş. Şimdiye kadar onun ağırlığını şu gördüğün kavanoz meydana getirmiş ama artık bir bedene sahip olmak istiyor.

Proteus: Sen bakir bir erkek evlatsın. Ama vaktinden önce dünyaya gelmişsin.

Thales: (*Yavaşça.*) İşin başka bir önemli yönü daha var. Sanıyorum ki o da Hermafrodit'tir.

Proteus: Bu iş o zaman daha iyi olur. Oraya varır varmaz bu iş hemen yapılır. Bunu uzun uzun düşünmeye gerek yok. Engin bir denizde işe başlamalısın. Orada önce küçüklerle başlanır. Küçük şeyleri başarmak da insanın hoşuna gider. Sonra insan yavaş yavaş daha büyük başarılarla ulaşma yeteneğini kazanır.

Homunkulus: Buranın ne kadar hoş bir havası var! Etrafta çok hoş bir yeşillik kokusu var!

Proteus: Buna inanırım sevgili genç. Biraz ileride daha büyük bir zevk duyacaksın. Denize doğru uzanan şu incecik dilin üstünde etrafı kaplayan hava, tarif edilmez derecede temizdir. Orada ön tarafta, şu sırada sahile doğru süzülmekte olan olayı yakından seyredebiliriz. Lütfen benimle birlikte gelin.

Thales: Ben geliyorum.

Homunkulus: Üç kat garip ruhlar yürüyüşü.

(Ellerinde üç dişli Neptün yabası olduğu halde su aygırlarına ve deniz devlerine binmiş Rodos Telchineleri.)

Koro: Biz Neptün'e, en azgın dalgaları bile bastırabilmesi için üç dişli bir yaba yaptık. Fırtına tanrısı yoğun bulutları gökyüzüne gerince bunların korku gürültüsünü Neptün karşılar. Gökyüzünde şimşekler çakarken denizde köpükler saçan dalgalar birbirini kovalar. Bunların arasında kalıp dehşet içinde çırpınanlar, uzun bir süre oraya buraya savrulduktan sonra, denizin dibine giderler. İşte bu nedenle o, esasını bugün bize verdi. Şimdi rahat bir şekilde ve neşe içinde gezip tozuyoruz.

Sirenler: Ey nefislerini Helios'a bağışlamış olan neşeli günün değerli perileri! Luna'yı kabul ettiğimiz şu aziz saatte sizi saygıyla selamlarız.

Telesineler *(Ateş ruhu.)*: Ey şu üstümüzdeki kubbenin doruğunda duran sevimli ilahe! Sen, kardeşinin övüldüğünü işitmekten

büyük bir zevk duyuyorsun. Bir kulağını mutlu Rodos'a doğru çevirerek oradan, ona doğru yükselen sonsuz Pan'ı dinliyorsun. O, günlük dolaşmasına başlarken ve işini bitirdiğinde bizi sıcak bakışları ile süzer. O zaman dağlar, nehirler, dalgalar ve kıyılar hoş ışıklara bürünürler. Bu durum Tanrı'nın çok hoşuna gider. Etrafımızda sis bulunmaz. Sis içimize sokulsa bile hafif bir rüzgar onu hemen dağıtır ve bu güzel adamız tertemiz olur. Orada büyük, şefkatli ve şanlı ilahı, delikanlı veya dev hâlinde tasvir eden yüzlerce heykel vardır. İlahların gücünü ilk olarak ağırbaşlı birer insan şeklinde somutlaştıran biz olduk. Gurur duyuyoruz.

Proteus: Bırak birazcık övünsünler. Güneşin kutsal hayat ışınlarının yanında ölü eserler, birer oyundan ibarettir. Güneş hiç durmadan ve usanmadan her şeyi eritip yeni cisimler yaratır. Diğerleri ise tuncu eritip dökünce bir şey yaptıklarını sanırlar. İşin sonunda o gururlu gururlu duran büyük abidelere ne oldu? Dimdik duran o büyük heykelleri, küçücük bir deprem yerle bir etti ve hepsi yok olup gitti. Deprem ne kadar hafif ve kısa olursa olsun, her zaman can yakıcı bir şeydir. Dalgalar, insana daha iyi hayat bahşederler. Şimdi yunus balığı şeklindeki Proteus, seni o sonsuz denizlere götürecektir. *(Şeklini değiştirir.)* Bak işte oldu! İsteğin neyse ona orada en iyi bir şekilde kavuşacaksın. Ben seni sırtıma alırım. Sen de denizle anlaşırsın.

Thales: Baştan yaratılmak üzere bu güzel isteği kabul et. Çok hızlı değişimlere hazır ol. Orada sonsuz kurallara göre insan hâline gelinceye kadar, yüz binlerce şekle girip değişeceksin. *(Homunkulus, yunus balığı hâline gelmiş olan Proteus'un sırtına biner.)*

Proteus: O nemli ufuklara bir ruh olarak gel. Burada dolaşarak istediğin gibi yaşayabilirsin. Yalnız daha yüksek seviyelere çıkmaya özenme, çünkü bir defa insan oldun mu gelişimin tamamlanmış demektir.

Faust

Thales: Artık şansına! Ama zamanının kahramanı olmak da hoş bir şeydir.

Proteus: (*Thales'e.*) Yani tam sana uygun bir adam! Bu bir süre böyle devam edip gider. Çünkü silik ruh sürülerinin arasında sen, yüzyıllardan beri gözüme çarpıyorsun.

Sirenler: (*Kayaların üstünde.*) Ayın etrafında toplanan bu bulut halkası da nedir? Bunlar, aşktan yüreği yanmış ve bir ışık gibi bembeyaz olmuş güvercinlerdir. Bu azgın kuş sürülerini buraya Pafos gönderdi! Bizim şenliğimiz de artık tamamlandı. Her yerden büyük bir neşe ve sevinç taşıyor.

Nereus: (*Thales'e.*) Gece seyyahı, ayın etrafındaki bu halkayı bir "hava belirtisi" olarak tanımlıyordu. Fakat biz ruhlar, bu işin aslını biliriz. Bunlar, sedef kabuğu içinde büyük denizleri aşan, acayip uçuşları ile kızıma arkadaşlık eden ve çok eski zamanlardan beri buna alışmış olan güvercinlerdir.

Thales: Ben de bir kahramana en çok yakışacak olan şeyin; ruhun sakin, samimi ve sıcak bir köşesinde kutsal bir efsaneyi yaşatmak olduğuna inanırım.

Psylleler (*Kanatlı böcekler.*) ve Marseler (*Kelebekle beslenen böcekler.*):

(*Deniz boğalarına, deniz danalarına ve koçlara binmiş durumda.*) Kıbrıs'ın deniz ilahı tarafından ıslatılmayan, Sezmos'un gazabına uğramayan ve çevresinde sonsuz rüzgarlar esen ıssız ve derin mağaralarında biz, Zigri'nin arabasını, eskiden olduğu gibi sakin bir hâlde ve sevinç içinde bekleriz ve geceleri tatlı bir şapırtı ile kucaklaşan sevimli dalgaların arasından, yeni nesle görünmeden geçerek en güzelini buralara kadar getiririz. Hafif çalışan bizler, ne hilalden ne haçtan; ne kartaldan ne de kanatlı aslandan korkmayız.

O, yukarıdaki tahtının üzerinde durmaksızın gerilip gevşer, kendisini kovar ve öldürür, tohumları ve şehirleri mahveder. Biz ise kızların en güzelini buraya getiririz.

Sirenler: Gürbüz Nereitler ve zarif Doritler, güçlü, vahşi ve sevimli kadınlar! Siz hafif hareketlerle ve ölçülü bir hızla arabanın etrafını halka halka kuşatıyor ve bazen birbirine dolanan bazen yılan gibi kıvrılan diziler hâlinde bize doğru yaklaşıyorsunuz. Berabernizde; ilahlar ayarında olduğunu göstermek için ağır başlı ve asil bir şekilde duran; ama yine de insan nesline mensup kadınlar kadar cazibeli bir güzelliği olan annesinin çok benzeri olan Galatee'yi (*Deniz perisi.*) getiriyorsunuz.

Doritler (*Yunanistan'daki Dorta bölgesi halkından.*): (*Yunus balıklarına binmiş olarak Nereus'un yanından topluca geçerler.*) Luna, bize ödünç olarak biraz ışıkla gölge ver ve şu çiçek gibi gençleri de dostça aydınlat. Çünkü biz babamıza, bazı sevimli talipliler göstererek ricada bulunuyoruz. (*Nereus'a yönelerek.*) Bunlar bizim azgın dalgaların elinden kurtardığımız, sonra gemimize alıp yosunların üstüne yatırdığımız, ısıtarak ışığa kavuşturduğumuz ve bize bu borçlarını sıcak öpücüklerle ödemeleri gereken delikanlılardır. Dolayısıyla bu sevgililere şefkatle bak.

Nereus: Hem şefkatli olmak hem de keyif sürmek! Doğrusu bu çifte kazanç çok mükemmel!

Doritler: Baba, hareketlerimizi beğenerek bize çoktan beri hak ettiğimiz zevki yaşıyorsun. Müsaade et de onları sonsuza kadar göğsümüzün üstünde taşıyalım.

Nereus: Güzel avınızın tadını çıkarabilirsiniz. Bu delikanlıyı kendinize iyi bir koca olarak yetiştirin; ama ancak Zeus'in temin edebileceği bir şeyi tabii ki ben size veremem. Sizi sallayıp çalkalayan

dalga, sürekli bir aşka imkan tanımaz ve eğiliminiz azalınca sizi, yavaşça sahile bırakır.

Doritler: Sevgili delikanlılar! Siz bizim için çok değerlisiniz ama üzülerek sizden ayrılmak zorundayız. Biz sürekli olan bir sadakat istemiştik, oysa tanrılar buna tahammül edemiyorlar.

Delikanlılar: Bizleri keşke hep böyle zevkle kandırsanız. Şimdiye kadar böyle bir mutluluğu hiç tatmadığımız için bundan fazlasını da beklemiyoruz. (*Galatea sedef arabasının üstünde yavaşça yaklaşır.*)

Nereus: Sevgili yavrum, bu sensin.

Galatea: Oo, babacığım, bu ne mutluluk! Yunus balığı, dur. Bu bakış, benim elimi kolumu bağlıyor.

Nereus: Artık geçti. Düzgün daireler çizerek önümüzden geçip gidiyorlar. Benim içimdeki derin heyecandan onlara ne? Ah, beni de o tarafa bir alsalar! Ama onun bir tek bakışı bile beni mest eder ve bir senenin bütün acılarını unutturur.

Thales: Merhaba! Bu güzelliğin ve gerçekliğin etkisiyle içimde çok ateşli bir mutluluk hissediyorum! Her şey sudan doğmuştur, her şeyi devam ettiren sudur. Ey okyanus, sonsuz hükümrانlığını bizden esirgeme! Eğer sen yağmur bulutları göndermeseydin taşkın dereler hediye etmeseydin, ırmaklara uzun ve zikzaklı yollar çizmeseydin nehirlerin, dağların, ovaların ve dünyanın hâli nice olurdu!

Yankı: (*Bütün halka hâlindekilerin katılımıyla.*) En taze hayatı yaratan sensin!

Nereus: Uzaktan yine sallanarak geri geliyorlar. Artık göz göze gelemiyoruz. Zincir hâlinde geniş halkalar oluşturan o sayısız sürü, şenliğe uyum sağlamak için dönüp dolaşıyor. Ama Galatea'nın

Goethe

sedef tahtı o büyük kalabalığın içinde bir yıldız gibi parlıyor. Sevgili kızım o kalabalığın arasından her tarafa nur saçıyor. O, bu kadar uzaklarda bile, yakın olduğu zamanki gibi göz kamaştıracak kadar aydınlık ve parlaktır.

Homunkulus: Bu güzel ziyafette benim de ışıklandırdığım her şey, mükemmel denecek kadar güzel.

Proteus: Bize hayat veren bu ziyafette senin ışığın, çok görkemli bir şekilde parlıyor.

Nereus: Bu kafilenin ortasında hangi yeni sır görünecek? Sedefin ve Galatea'nın ayaklarının etrafında alev saçan o şey nedir? Alev bazen şiddetleniyor bazen de sevimli ve tatlı oluyor, aşkın nabızlarından geliyormuş gibi!

Thales: O, Proteus'un kandırdığı Homunkulus'tur. Saçtığı alevler de muhteşem bir arzunun belirtisidir. Ben, bunda korkunç bir ızdırabın iniltisini seziyorum. O, neredeyse parlak tahta çarparak parçalanıverecek. İşte alevleniyor ve dağılıyor bile...

Sirenler: Birbirlerine çarptıkça kıvılcımlar saçarak dağılan dalgaların bize gösterdiği bu ateşten daha harika olan şey nedir? Deniz büyük bir parıltı ile çalkalanıyor ve ışıkları ufuklara aksediyor. Karanlığın ortasındaki her şey alev saçıyor ve çevrede bulunan her şeyi ateşler sarıyor. Ey, bütün bunları yapan Eros (*Aşk perisi.*), duruma hâkim ol! Yaşasın deniz, yaşasın kutsal ateşle çevrili dalgalar, yaşasın su, yaşasın ateş ve yaşasın bu eşsiz macera!

ÜÇÜNCÜ PERDE

Helena, Isparta'da Menelaos'un sarayı önünde, Truvalı esir kadınlar korosuyla birlikte görünür. Koroyu, Pantalis yönetmektedir.

Helena (Güzelliğiyle ünlü Yunan prensesi, Menelaos'un karısı. Paris tarafından kaçırılınca Truva Savaşları meydana gelmiştir.): Ben, hem insanların hayranlığını kazanmış hem de onlar tarafından çok eleştirilmiş olan Helena'yım. Henüz çıktığımız şu karşı sahilden geliyorum. Poseidon'un izni, Evros'un da yardımı ile bizi Firigya'nın düz ovalarından vatanın bu körfezlerine kadar sırtlarında taşıyan dalgaların şiddetli hareketinden, hâlâ başım dönüyor. Kral Menelaos, savaşçıların en yiğitleri ile birlikte döndüğüm için çok seviniyor. Babam Tindareos'un Pallas Tepesi'nden dönüşünde yamaçlarda yaptırmış olduğu ve içinde benim Klitemnestra, Kastor ve Polluks ile arkadaşça oynayarak büyüdüğüm ve Isparta'nın en şahane binası olan muazzam yapı, sen de bana "Hoş geldin" de! Ey ulu kapının tunç kanatları, sizi hasretle selamlıyorum. Eskiden birçok kişi arasından bana damat olarak seçilen Menelaos'un büyük ve etkileyici endamını, sizin şu geniş aralığınızdan seyretmiştim. Bu

kapıları bana tekrar açınız ki bir kral eşine yaraşacak şekilde, Kral'ın önemli bir emrini büyük bir sadakatle hemen yerine getireyim. Beni içeriye alın. Şimdiye kadar kaderimin gereği olarak başıma ne gelmişse hepsi unutulsun. Çünkü ben, kutsal görevimin gereği olarak Citere'nin tapınağını ziyaret etmek için bu eşikten ayrıldığım ve orada Firigyalı bir haydudun eline düştüğüm günden beri o kadar çok ve önemli olaylar oldu ki anlatmakla bitmez. Ama böyle her tarafa yayılan ve dolayısıyla destan hâline gelmiş olan bu hikayelerin sahibi olarak gördükleri kişi, bunları duymak bile istemiyor.

Koro: Ey görkemli kadın, en yüksek servete, şerefini koruyarak sahip olmayı hakir görme. Çünkü en büyük talih, yalnızca sana nasip olmuştur. Bu, herkesin karşısında etkilenip titrediği güzelliğinin şerefidir. Kahramanı gururla yürüten ve ona yol gösteren de hep bu şereftir. Her şeyi mağlup eden güzellik karşısında en inatçı adam bile eğilir.

Helena: Yeter artık! Ben, kocamla birlikte gemiye binip buraya geldim. O beni kendi memleketine önden gönderdi. Bunda nasıl bir amaç güttüğünü tahmin ediyorum. Bir kadın olarak mı, bir kraliçe olarak mı, hükümdarın büyük bir ızdırabının kurbanı olarak mı, yoksa Yunanlılar hesabına çok uzun süre tahammül edilmiş bir talihsizlik için mi geldim, bilmiyorum. Çünkü ölümsüz olan ilahlar, benim için şöhretle acının birlikte hüküm sürmesini kararlaştırmışlar. Hatta, endam güzelliğinin bu şüpheli öncüleri, şu kapının eşliğinde can sıkıcı ve korkutucu bir şekilde bekliyorlar. Kocam o bomboş gemide iken bile bana ancak arada sırada başını çeviriyor, kalbime neşe verecek tek bir kelime söylemiyordu. Evrotas'ın kutsal körfezine girdiğimiz zaman öncü gemilerin burunları sahile henüz yanaştığında kocam, sanki ilahî bir ilham gelmiş gibi şöyle demişti: "Savaşçılarımız burada karaya çıkacak ve kıyıya dizilecekler. Ben onları denetleyeceğim. Sen yoluna devam et. Aziz Evrotas'ın

verimli kıyıları boyunca daima yukarı doğru çık ve önceden geniş ve verimli bir ekin sahası iken sonradan üzerinde Lakedemon'un (*Eski Isparta Devleti'nin başkenti.*) kurulduğu, büyük dağlarla çevrili bu güzel ovaya varıncaya kadar atları, hep yeşil çimenlerin üstünden sür. Sonra da hükümdarlara özgü olan o yüksek kuleli saraya gir. Orada, kâhya kadınla birlikte hizmetçi kızlara bak. O kadın sana, babanın bıraktığı benim de savaş ve barış zamanlarında biriktirdiğim servet yığınlarını gösterecek. Göreceksin ki her şey eskiden olduğu gibi düzen içinde duruyor. Çünkü bir prens, evine döndüğü zaman, her şeyi yerli yerinde bulma hakkına sahiptir. Uşaklar evde hiçbir şeyi değiştiremezler.

Koro: Gittikçe artan bu büyük servet karşısında gözlerin kamaşsın ve kalbin ferahlasın. Süslü kordonlar ve zarif taşlar koltuklarını kabartmış, böbürleniyorlar. Sen sadece içeri gir, yeter. Sen onlara meydan okuyunca onlar da davranırlar.

Güzelliğin altın, inci ve mücevherlerle birleşmesini seyretmek çok hoş ve eğlenceli olur.

Helena: Sonra kocam, hükümdar olarak şu emri verdi: "Sarayda her şeyi iyice gözden geçirdikten sonra; gerek gördüğün kadar sehpa, kutsal usullere göre kurbanın eline vermek üzere, biraz kap kaçak, tencere ile büyük testilere kutsal pınarın suyunu al ve çabuk tutuşan kuru odunu hazır bulundur. Sonra iyi bilenmiş bir bıçak almayı da unutma. Bu söylediklerimin dışındakileri sana bırakıyorum." Kocam, beni bu sözlerle yola çıkardı. Yalnız Olimpler şerefine kurban edeceği canlı varlık hakkında bana hiçbir şey söylemedi. Çok düşündürücü bir durum ama bununla fazla meşgul olmayacağım. Her şeyi ilahların takdirine bırakıyorum. Çünkü onlar, iyilik veya kötülük olsun, insanlar için ne takdir etmişlerse onu gerçekleştirirler. Biz ölümlü varlıklar ise buna katlarız. Şimdiye kadar nice defalar başı yere eğilmiş kurbanlık hayvanın ensesine inecek olan ağır balta,

dua okunarak havaya kaldırıldığı hâlde bu işi gerçekleştirememiştir. Ya yakında bulunan bir düşman yahut da Tanrı'nın yüce iradesi ona engel olmuştur.

Koro: İleride ne olacağı şimdiden bilinemez. Onun için Sayın Kraliçe, neşeyle içeri gir. İyilik ve kötülükler, insana beklenmedik şekilde gelir. Haber veren olsa bile biz ona inanmayız. Nitekim Truva yandığı ve biz o dehşetli ölümü kendi gözlerimizle gördüğümüz hâlde şimdi burada sana, severek hizmet etmeye hazır durmuyor muyuz? Hem gökyüzünün göz kamaştırıcı güneşini hem de yeryüzünün en güzeli olan ve bizleri mutlu eden o lütufkâr mahluku karşımızda görmüyor muyuz?

Helena: Sonunda ne olursa olsun, beni nasıl bir akıbet beklerse beklesin, bana, uzun süreden beri hasret kaldığım, kendi düşüncesizliğim nedeniyle elimden kaçırdığım ve şimdi de tekrar karşımda bulduğum Krallık Sarayı'na hemen çıkıp oturmak yaraşır. Çocukken üzerinden atladığım o yüksek merdivenlerden yukarı çıkarırken ayaklarım eskisi kadar güçlü ve çevik değil.

Koro: Kardeşler, acılı esirler, bütün acıları içinizden atıp Kraliçemiz Helena'nın mutluluğunu paylaşın. O şimdi sağlam adımlarla babasının sarayındaki ocağının başına yaklaşıyor. Bu işi böyle mutlu bir şekilde düzelterek onu baba ocağına tekrar kavuşturan kutsal Tanrılara şükredin. Biz, mahpus ve derin bir hasret içinde, zindanın mazgallarından boş yere kollarımızı uzatıp içimizi çekerken serbest bırakılan en büyük zorlukları bile kolay sayar. Yalnız yurdundan uzaklaştırılan Kraliçe'nin hâli, bir Tanrı'yı üzmüştü. O da onu, İlios'un yıkıntıları arasında babasının yeniden süslenen sarayına, ilk gençliğinde bu sarayda yaşadığı tarif edilmez haz ve elemelerini yeniden yaşasın diye getirdi.

Fantalis: (*Koro şefi olarak.*) Şimdi şarkının neşeli havasından sıyrılarak gözlerinizi kapıya çevirin. Kardeşlerim, ben ne görüyorum

biliyor musunuz? Kraliçe heyecan içinde ve telaşlı adımlarla bize doğru geliyor. Büyük Kraliçem, ne oldu? Saray salonlarında maiyet halkının selamlamalarından başka seni böyle heyecanlandıran nedir? Bu çok gizli bir şey değil. Ben senin o temiz alnında çarpışan asil bir öfkeyle nefretin izlerini görüyorum.

Helena: *(Kapı kanatlarını açık bırakarak, heyecan içinde.)* Zeus'un kızına öyle basit bir korku yakışmaz ve o, küçük şeylerden etkilenip üzülmez. Fakat bir yanardağın ateş saçan ağzından fışkıran alevli bulutlar gibi dönerek yükselen korkunç bir şey, kahramanlara bile dehşet verir. Bugün Stiksler *(Cehennemin etrafındaki nehir ve cehennem halkı.)* benim saraya gelişimi öylesine korkunç bir şekilde karşıladılar ki uzun süreden beri özlediğim şu kapının eşliğinden, şimdi kovulmuş bir misafir gibi kaçıp uzaklaşmak istiyorum. Ama hayır, ben şu aydınlığa kaçtım. Ey bilinmeyen kuvvetler, ne olursanız olun, beni buradan uzaklaştıramazsınız! Ben, kurban törenini hazırlayacağım. O törendeki temiz ocağın alevi, kadın erkek herkesi selamlayabilir.

Koro şefi: Ey asil kadın, başına gelen şeyleri, sana büyük bir saygıyla bağlı olan maiyet halkına anlat.

Helena: O ilk karanlık, kendi ürününü tekrar yutup esrarlı göğsünün derinliklerine indirmediyse benim gördüğüm şeyi siz de kendi gözlerinizle görebilirsiniz. Yalnız bir fikir edinebilmeniz için bu olayı anlatayım. Sarayın o büyük iç bahçesine ilk görevimi yapmak için vakarla girdiğim zaman, ıssız geçitlerin sessizliğine çok şaşırmıştım. Bu nedenle, ne ateşli bir şekilde gelip gidenlerin gürültüsünü duydum ne de acele işi olanların koşturmalarını gördüm. Eskiden saraya gelen her yabancıyı güler yüzle karşılayan hizmetçi kızlarla kâhya kadınlardan da hiçbiri yoktu. Ama sıcak ocağa yaklaştığım zaman, kızıl ateşlerin bıraktığı ılık küllerin yanında dev gibi büyük bir kadın gördüm. Uyuyor değilse de derin düşüncelere

dalmış gibi bir hâli vardı. Ben onu, kocamın sarayda yedek olarak görevlendirdiği kâhya kadın sanarak işinin başına geçmesini emrettim. Fakat o kıvrılıp oturduğu yerden hiç kımıldamadı bile. Nihayet tehdit etmem üzerine beni ocağın başından ve salondan kovuyormuş gibi sağ kolunu oynattı. Öfke ile ona sırtımı dönerek üzerine Talamus'un (*Zifaf yatağı.*) ziynet içinde yükseldiği basamaklara doğru koştum. Hazine odası da oraya yakındı. Fakat o garip kadın da hemen yerinden kalktı, o uzun boyu, insanı çok şaşırtan acayip şekli, kanlı ve bulanık bakışları ile karşıma dikilerek bana emir veriyormuş gibi yolumu kesti. Aslında boşuna konuşuyorum. Çünkü hayaletleri olduğu gibi cisimleştirmek, yani anlatabilmek için sözcükler yetersiz kalır. Siz onu, kendi gözlerinizle görmelisiniz. O, aydınlığa çıkmaya cüret ediyor. Güzelliğin dostu olan Febus, karanlığın evlatları olan bu korkunç hayaletleri ya mağaralara kapatır ya da sindirir. (*Bu sırada Phorkiyas, kapının arasında ve eşiğin üstünde görünür.*)

Koro: Şakaklarıma düşen saçlarım beni genç gösterse de başımdan çok şeyler geçmiştir. Korkunç şeyler gördüm. İlyos'un (Truva'nın diğer adı.) üzerine gece çökerken savaş çığırışlarını duydum. Savaş meydanında saldıran savaşçıların tozu dumana katan koşturmaları esnasında, tanrıların korkunç bağırımlarını, kavganın ovaları inleyen madenî sesini surlarda işittim. İlios'un surları henüz sağlam duruyordu. Alevler sıçrayarak kendi rüzgârlarının hızı ile yayılıp karanlıklara bürünen şehri baştan başa kaplıyordu. Dumanların ve korların arasından sivri diller gibi yükselen alevlerin parıltısında kaçarken tanrıların çok büyük bir öfkeyle yaklaştıklarını, kızıl ateşle çevrili duman bulutlarının ortasında dev gibi hayaletlerin yürüdüğünü gördüm. Ben bunları gerçekten gördüm mü yoksa dehşetle boğulan ruhum, bunları hayal mi etti? Bunu hiç bilemiyorum. Ama böyle korkunç bir şeyi burada gözlerimle gördüğümünden

eminim. Hatta korkum beni bu tehlikeli mahluktan uzak tutmasaydı onu belki de ellerimle tutabilirdim. Sen Phorkiyas'ın kızlarından hangisisin? O soya benziyorsun. Kır saçlı doğan ve değişerek bazen tek göz bazen de tek diş kullanan o mahluklardan değil misin? Ey mutsuz! Sen bu güzelliğin yanında Febus'un o aldanmayan bakışlarının karşısına nasıl çıkabiliyorsun? Ama çık bakalım. Çünkü onun saygılı gözleri, gölgeleri ve çirkinlikleri görmez. Ne yazık ki kötü bir talih, bizim gibi ölümlülere böyle iğrenç ve uğursuz olan şeyleri gösterip bizi büyük bir göz sancısına maruz bırakıyor. Mademki böyle küstahça karşımıza çıkıyorsun, öyleyse ilahların yarattığı mutlu insanların ağızlarından senin için çıkacak küfürleri ve aşığılamaları dinle.

Forkiyas: Şu söz eski ise de özü gerçek ve derindir: "Haya ile güzellik hiçbir zaman arzın yollarında el ele yürüyemezlermiş". Bu ikisi arasında öyle büyük bir kin varmış ki yolda karşılaşırsalar birbirlerine arkalarını döner ve her biri kendi yoluna devam edermiş. Yaşlılık kendilerine daha önce gelmedi ise haya gamlı, güzellik ise küstah duygularla Orkus'un karanlık gecesine sığınmış. Bencil arzularla yabancı bir ülkeden gelerek burada toplanan küstahlar! Ben sizleri, tepemizde ince ince öterek bulut hâlinde süzülen ve yalnız yolcuları göğe bakmaya zorlayan turnalara benzetiyorum. Çekilip gidin ki o da yoluna devam etsin. Herhâlde sizden çekeceğimiz var! Siz ne kadar küstahsınız ki Kral'ın ulu sarayı etrafında sarhoşlar gibi yaygara çıkarma nezaketsizliğinde bulunuyorsunuz. Kâhya kadına karşı, ayı görüp de uluyan köpek sürüsü gibi uluyorsunuz. Ben sizin soyunuzu bilmiyor muyum sanıyorsunuz? Sen, savaş içinde doğan, savaşlarda büyüyen, kendisi gibi herkesi baştan çıkaran, savaşçıları ve halkı zayıf düşüren bir erkek delisisin. Siz böyle insan toplulukları gördükçe çekirgelerin yeşil ekinlere üşüşmeleri gibi hemen toplanırsınız. Başkalarının gayretlerini baltalayan

ve gelişme hâlindeki her güzel şeyi yok eden zararlı mahluklar. El-den ele dolaşan panayır malları, siz de!

Helena: Kraliçenin huzurunda hizmetçileri azarlamak, onun ev kadınlığı hakkına saldırmak demektir. Çünkü övülecekleri övmek ve suçluları cezalandırmak, yalnızca onun hakkıdır. Hem ben, İli-os'daki o büyük kuvvet kuşatılarak şehrin düşüp yıkıldığı ve şaşkın bir hâlde sağa sola kaçışıp bin bir yokluğa katlandığımız ve herkesin kendi başının çaresine baktığı zamanlar bana yaptıkları hizmetlerden çok memnunum. Şimdi bu güzel topluluktan, burada da hizmet bekliyorum. Bir efendi, uşağının kim olduğuna bakmaz, onun nasıl hizmet ettiğine bakar. Onun için sen şimdi sus ve onların karşısında suratını asma. Eğer şimdiye kadar Kral'ın sarayını Kraliçe adına güzelce beklediysen bu senin övülmene sebep olur. Fakat, Kraliçe, şimdi kendisi geldi. Sen artık çekil de hak ettiğin ödül yerine ceza görmeyesin.

Forkiyas: Saray halkını güzel bir şekilde övmek, mutlu hükümdarımızın asil eşinin, onları uzun yıllar idare ederek kazanmış olduğu bir haktır. Mademki sen Kraliçe ve evin hanımı sıfatıyla eski sarayına tekrar giriyorsun, öyleyse uzun zamandan beri gevşemiş olan dizginleri topla. Hazineyi ve bizleri idaren altına alarak bize hükümran ol. Ama her şeyden önce, en yaşlı hizmetkârın olmam nedeniyle beni, şu kötü şöhretli geveze kız sürüsüne karşı koru!

Koro şefi: Güzelliğin yanında çirkinlik, ne kadar da fena oluyor!

Forkiyas: Aptallıklık da zekanın yanında ne kadar kötü görünüyor!

(Buradan itibaren Koretitler, birer birer koronun önüne geçerek konuşurlar.)

Birinci Koretit: Babanın Erebus *(Karmakarışıklığın çocuğu, Arafat.)*, annenin de gece olduğunu söyle.

Forkiyas: Sen de öz kardeşin Silla'dan *(Bir dev.)* söz et.

İkinci Koretit: Senin sülalende ne kadar çok dev vardır!

Forkiyas: Orkus'a git, akrabanı orada ara.

Üçüncü Koretit: Oradakiler senin için fazla gençtirler.

Forkiyas: Sen git, yaşlı Treziyas'a bağlan.

Dördüncü Koretit: Orios'un (*Dev bir avcı.*) süt ninesi, senin torununun torunuydu.

Forkiyas: Öyle sanıyorum ki Harpirler (*Fırtına ve ölümü temsil eden bir canavar.*) seni pislikle beslemişlerdir.

Beşinci Koretit: Bu kadar bakımlı siskalığını, neyle besliyorsun?

Forkiyas: Senin çok meraklı olduğun kanla beslenmiyorum!

Altıncı Koretit: Sen, leşlere düşkün, iğrenç bir leşsin.

Forkiyas: Terbiyesiz! Senin ağzında vampir dişleri parlıyor.

Koro şefi: Senin kim olduğunu söylersem ağzını kapamış olurum.

Forkiyas: Sen önce kim olduğunu söyle, o zaman bilmece kendiliğinden çözülür.

Helena: Aranızda öfkeli değil; çok acılı dolaşıyorum ve size böyle konuşmayı yasaklıyorum. Çünkü bir hükümdar için kendi sadık hizmetçilerinin arasında böyle anlaşmazlıklar olması kadar fena bir şey yoktur. Böyle hâllerde hükümdarın verdiği emirlerin, güzel ses veren yankısı duyulmaz hâle gelir. Böyle küstahça yapılan konuşma ve atışmalar, hükümdarı şaşırtarak çevresindekileri azarlamasına ve sert bir şekilde davranmasına neden olur. Yalnız bu da değil, siz etrafınıza böyle terbiyesizce öfke saçarken korkunç devlerin kötü arzularını da buraya topluyorsunuz. Bunlar şimdi etrafımı öyle sarıyorlar ki kendi yurdumun ovalarını bırakıp o karmakarışık olan Orkus'a sürüklendiğimi hissediyorum. Acaba bu bir hatıra mı yoksa şüphe mi? Bütün bunlar ben miydim, yine öyle miyim? İlerde de yine böyle, o şehrin yıkıcılarının rüyalarına giren korkunç bir hayalet mi olacağım? Kızlar titriyor ama en yaşlıları olan sen susuyorsun. Bana mantıklı bir şey söyle.

Goethe

Forkiyas: Uzun yıllar mutluluk hayalleri içinde yaşamış olanlar, en yüksek ilahî lütfu bile bir rüya gibi görürler. Fakat sen, en yüksek lütuflara sonsuz bir şekilde ulaştın ve bütün yaşamında, ancak her türlü cüretkârlığı göze alan ve hemen harekete geçen ateşli sevdalılar gördün. Seni, daha çocukluğunda, Herkül gibi güçlü ve gayet yakışıklı bir adam olan Teseus ele geçirdi.

Helena: Ve beni, on yaşındaki o narin ceylanı kaçırarak Afid-mus'un Attika'daki şatosuna kapattı.

Forkiyas: Seni Kastor (*Zeus'un ikiz çocuklarından biri.*) ve Pol-luks (*Zeus'un ikiz çocuklarından diğeri.*) hemen kurtardı. Ama yine seçme yiğitler senin peşinde koşmaya başladılar!

Helena: Şunu memnuniyetle itiraf edeyim ki benden en fazla sevgi ve ilgiyi Pelide'ye (*Achil'in babası.*) benzeyen Patroklos (*Ac-hil'in arkadaşı.*) gördü.

Forkiyas: Ama buna rağmen, babanın iradesi seni, denizlerin cesur gemicisi, aynı zamanda ev bekçisi olan Manelas'la evlendirdi.

Helena: Babam kızı ile birlikte, ülkenin idaresini de ona verdi. Bu evlenmeden de Hermione dünyaya geldi.

Forkiyas: Fakat o, Girit'i almak için çarpışırken sana çok güzel bir misafir gelmişti.

Helena: O yarı dulluk dönemimi ve onun neticesi olarak yaşadığım perişanlığı bana ne diye hatırlatıyorsun?

Forkiyas: O seferde beni, yani hür doğmuş bir Giritliyi, uzun sü-recek bir köleliğe mahkûm etmişti.

Helena: Demek ki seni buraya kâhya kadın olarak gönderirken güçlükle elde edilmiş olan hazineyi, kuleyi ve bir çok şeyi de şana emanet etmiş.

Forkiyas: Evet, kulelerle çevrili İlios şehrine ve o sonsuz aşk se-falarına koşmak için senin bıraktığın bu şeyleri emanet etmişti!

Helena: Aşk sefalarını hiç düşünme. Orada benim başıma, bir türlü bitmek bilmeyen çok acı ızdıraplar geldi.

Forkiyas: Ama diyorlar ki sen, İlios'da ve aynı zamanda Mısır'da çift varlık olarak görünmüşsün!

Helena: Zihnimi, hezeyana benzeyen bu tür şakalarla karıştırma. Ben şimdi bile bu varlıklardan hangisi olduğumu bilemiyorum!

Forkiyas: Ayrıca diyorlar ki eskiden seni her şeye rağmen seven Achil de o boş gölgeler ülkesinden çıkarak sana aşık olmuş.

Helena: Ben bir put hâlinde o putla birleşmiştim. Masalda da söylendiği gibi bu bir rüyaydı. İşte şimdi ben de kaybolarak bir put hâline geliyorum. (*Yarım koronun kollarına düşer.*)

Koro: Ey kötü bakışlı, şom ağızlı, sen sus! Bu kötü, pis ve tek dişli ağızdan böyle korkunç sözlerden başka ne çıkabilir? Çünkü iyilik yapacak gibi görünen kötü biri, kuzu postuna bürünmüş azgın bir kurt, bence üç kafalı köpekten çok daha korkunçtur. Biz endişe ile birbirimize sorup duruyoruz; bu kadar kötü tuzaklar hazırlayan acayip şey, buraya ne zaman, nereden ve nasıl gelmiş? Oysa sen, şimdi büyük bir teselli vererek çekilmiş acıları unutturacak güzel sözler söylemek yerine, geçmişin kötülüklerini kurcalıyorsun ve yaşadığımız anın parlaklığı ile birlikte, geleceğin tatlı ümit ışığını da karartıyorsun! Sus artık! Sus ki Kraliçe'nin zaten uçup gitmeye hazır olan ruhu, gök kubbenin altındaki insanların en güzeline yine bağlı kalsın ve ona sımsıkı sarılsın. (*Helena kendine gelerek tekrar ortaya çıkar.*)

Forkiyas: Örtü altında iken bile hayranlık uyandıran; şimdi ise pırıl pırıl parlayan güzel Kraliçe! Uçan bulutların arasından bize görün, ey günümüzün güneşi! Önümde bütün dünyanın nasıl açıldığını sen de görüyorsun. Beni çirkin diye ne kadar eleştirseler de ben güzelden iyi anlarım.

Helena: Başım döndüğü zaman, etrafımı saran o ıssızlığın içinden korkup titreyerek çıkıyorum. Vücudum o kadar yorgun ki

simdi dinlenmek isterdim. Fakat benim gibi kraliçelere ve hatta herkese yaraşan şey, korkutucu bir sürpriz karşısında bile cesaretle durabilmektir.

Forkiyas: Bütün büyüklüğün ve güzelliğinle karşımızda duruyorsun. Gözlerin, bir isteğin olduğuna işaret ediyor. Emrin nedir, söyle.

Helena: Kavganızdan dolayı meydana gelen ihmalinizi telafi etmeye hazır olun. Kral'ın emrine göre, bana derhâl bir kurban hazırlayın.

Forkiyas: Evde her şey hazır efendim. Keskin balta, kesme ve pişirme aletleri, tas, sehpa... Siz kurban edilecek şeyi bize gösterin.

Helena: Kral bunu açıklamadı.

Forkiyas: Açıklamadı mı? Yazık, ne kadar kötü!

Helena: Seni kuşatan bu acının sebebi nedir?

Forkiyas: Kastedilen kurban sensin, Kraliçem.

Helena: Ben mi?

Forkiyas: Evet ve bunlar.

Koro: Eyvah, bu ne felaket!

Forkiyas: Balta ile kafaları kesilecek.

Helena: Bu çok korkunç! Ama bunu hissetmiştim, zavallı ben.

Forkiyas: Bence bu önüne geçilemeyecek bir şey.

Koro: Ah, ya biz! Acaba bizim başımıza ne gelecek?

Forkiyas: Kraliçe asil bir ölümle ölecek. Sizlerin de içerde damın çatısını tutan büyük sütunlarda yakalanmış kuşlar gibi sıra ile cesetleriniz titreyecek. *(Helena ve koro hayret ve korku içinde, ciddi ve iyi hazırlanmış gruplar hâlinde.)*

Forkiyas: Hayaletler gibi katılaşmış görünüyorsunuz. Sizin olmayan bir günden ayrılma korkusu ile burada heykeller gibi hareketsiz duruyorsunuz. Aynen sizin gibi diğer insanlar ve bütün hayaletler de güneşin parlak ışığından isteyerek vazgeçmezler;

ama bu akıbetten de onları hiç kimse kurtaramaz! Bunu herkes bildiği hâlde, pek azı hoş karşılar. Kısacası, siz artık mahvoldunuz. Hadi, şimdi iş başlasın. *(Ellerini çırpıp, kapının önünde cüceler belirir ve onlar verilen emirleri hemen yerine getirirler.)*

Karanlık yüzlü, yuvarlak ve acayip şeyler, buraya gelin. Burada istediğiniz kadar zarar verebilirsiniz. Önce altın boynuzlu idam tahtasını yerine koyun. Sonra da pınl pınl baltayı gümüş eşiğin üstüne. Su testilerini doldurun. Siyah kanın pisliğini yıkayıp temizlemek gerekir. Şu tozun üstüne halıyı serin ki kurban güzel bir şekilde diz çöksün ve başı ayrıldığında vücudu layık olduğu bir saygı ile sarılsın.

Koro şefi: Kraliçe çok düşünceli bir hâlde şurada duruyor. Kızlar ise biçilmiş çayırklar gibi sararıp soluyorlar. Ama en yaşlıları olarak ben, kutsal görevim gereği seninle konuşmak istiyorum. Ey en yaşlımız! Bu topluluk, senin kim olduğunu anlamayacak kadar akılsız ise de sen tecrübeli, bilge ve bizim iyiliğimizi isteyen bir insan-sın. Onun için bir kurtuluş imkânı varsa bize söyle.

Forkiyas: Aslında bu kolay! Her şey Kraliçe'ye, bağlı. Kendisini ve sizleri kurtarmak için kesin kararlar alması gerekir.

Koro: Parsların en saygını, Sibillerin en hâkimi! Sen altın anah-tarı sakla ve kapalı tut. Sonra bize günü ve kurtuluşu müjdele. Çünkü önce dans edip eğlenmek, sonra da güzel sevgililerimizin göğsünde dinlenmek için can atan küçük vücutlarımızın havada titrediğini ve sallandığını hissediyoruz.

Helena: Bırak şu korkakları! Ben korku değil, acı duyuyorum; ama bir kurtuluş çaresi biliyorsan onu da minnetle karşılarım. Akıllı ve sağduyulu olan insanlara, imkansız olan şeyler bile çoğu defa mümkün görünür. Haydi söyle.

Koro: Söyle, haydi çabuk söyle! Boynumuzun etrafına dolandığını hissettiğimiz o korkunç ipten kendimizi nasıl kurtarırız? Bütün Tanrıların yüce anası olan Rea bizim hâlimize acımazsa boğazlarımız kesilerek ölürüz.

Forkiyas: Bu uzun nutku dinlemeye sabrınız var mı? Onlar bir çok hikâye anlatmaya çalışıyorlar.

Koro: Sabrımız var, hem de çok. Hiç olmazsa dinlerken yaşayabiliyoruz.

Forkiyas: Evde oturup da kıymetli bir hazineyi koruyan ve hem evinin duvarlarının sıvasını yenileyen hem de yağmur akıntısına karşı damını onaran insan, uzun süre rahat eder. Fakat güzel ve kutsal yuvasını düşünmeden bırakarak, haince kaçıp gider, geri döndüğü zaman eski evini yerinde bulur belki; bu ev yıkılmış değilse bile, içerisindeki her şey değişmiş olur.

Helena: Herkesin bildiği bu özdeyişleri niçin anlatıyorsun? Bir şeyler söylemek istiyorsan can sıkıcı konulara dokunma.

Forkiyas: Söyleyeceğim şey bir sitem değil, tarihî bir gerçektir. Manelas, korsan gemisi ile adadan adaya, körfezden körfeze dolaşip her yere düşmanca saldırır ve ganimetlerle dolu olarak geri dönerdi. Yirmi otuz sene önce İlios'dan, sayısını hatırlayamadığım ganimet torbalarıyla döndü. Oysa burada Tindareosların muazzam sarayı ve etrafımızdaki ülke ne hâlde?

Helena: Sen insanı azarlamaktan başka bir şey bilmez misin, dudaklarından suçlamalardan başka bir şey çıkmaz mı?

Forkiyas: Taygetos sırtlarında ve Isparta'nın arkasında kuzeye doğru yükselen tepeler, uzun zaman terk edilmiş bir hâlde kalmıştı. Oranın arka taraflarında, vadiye cesur bir kabile yerleşti ve hemen tırmanılmayacak kadar yüksek kaleler inşa etti. Buradan da ülkeyi ve halkı diledikleri gibi rahatsız ettiler.

Helena: Bunu yapabilirler mi? Bu bana imkansız gibi geliyor.

Forkiyas: Onların zamanı çoktu. Belki yirmi seneden beri buradalar.

Helena: Bir liderleri var mı? Çok mu soygun yapıyorlar. Onlara yardım edenler var mı?

Forkiyas: Bunlar haydut değildirler; fakat bir liderleri vardır. Beni tamamen soysalar bile ben onları suçlamam. Her şeyi alabilecek durumda oldukları hâlde, cizye bile olamayacak kadar az hediyelerle yetiniyorlardı.

Helena: Liderleri nasıl bir adam?

Forkiyas: Fena bir adam değil. Ben onu beğenirim. Güzel endamlı, cesur, neşeli ve Yunanlılar arasında az görülen bir şekilde anlayışlı birisidir. Barbarlar hakkında çok kötü şeyler söylenir; ama İlios'tan önceki pek çok kahramanın insan eti yediği düşünülürse barbarlardan daha zalim insanların da olduğu anlaşılır. Ben onun büyüklüğünü kabul ettiğim gibi kendimi de ona emanet edebilirim. Hele onun kalesi? Onu kendi gözlerinizle bir görmelisiniz! Bu, babalarımızın kaba saba taşları üst üste yığarak rastgele inşa ettikleri çirkin yapılardan çok farklı. Her tarafı son derece düzgün yapılmış. Dışardan bakılınca ek yerleri bile ayna gibi dümdüz ve çelik gibi tek parça hâlinde. Kale dimdik yükseliyor. Özellikle de buna tırmanmak! İnsanın zihni bile bu duvarlara tırmanamaz. İçinde de farklı amaçlara göre çeşitli şekillerde yapılmış daireler bulunan geniş ve rahat bahçeleri var. Burada irili ufaklı sütunlar, kemerler, hem dışarıya hem de içeriye bakmak için balkonlar ve geçitler görünür. Hele bir de armaları görseniz...

Koro: Ne gibi armalar?

Forkiyas: Sizin de bildiğiniz gibi, Ajaks'ın (*Truva Savaşı kahramanı.*) kalkanında kıvrılmış bir yılan vardı. Tebenli (*Tebai şehrinde.*) yedi kahramanın kalkanlarında da derin anlamlar ifade eden resimler vardır. Bunlar içinde karanlık gök boşluğunda ilaheler, ay, yıldızlar, önderler, kahramanlar ve kılıçlar görünürdü ki bunlar talihsiz şehirler için çok kötü bir tehlikenin işaretiydi. Bu gibi sembolleri, bizim pek çok kahramanımız da parlak resimler hâlinde atalarının yadigârı olarak taşıyorlar. Bunlar içinde; öküz boynuzları, pençeler, gagalar, aslanlar, kartallar, kanatlar, güller, tavus tüyleri

Goethe

görülür. İşte bu gibi ata yadigârları, o salonlarda sıra sıra asılı duruyor. O, başı ve sonu olmayan dünya gibi geniş salonlarda, hepini ze dans edecek kadar yer var.

Koro: Orada dansörler de var mı?

Forkiyas: Hem de en iyileri. Altın saçlı ve mis kokulu delikanlılar. Bu kadar güzel koku, ancak Kraliçe'ye yaklaştığı vakit Paris'te (*Helena'yı kaçıran Truva Prensi.*) duyulurdu.

Helena: Sen konuyu değiştiriyorsun. Bana son sözünü söyle.

Forkiyas: Son sözü sen söyleyeceksin! Bana kararlı, ciddi ve açık olarak "evet" dersen hemen etrafını o kale ile çeviririm.

Koro: Bu sözü söyle de hem kendini hem de bizi kurtar!

Helena: Ne? Kral Menelas'ın bana kötülük yapmak için böyle acımasız bir harekete girişeceğinden mi korkayım?

Forkiyas: Sen, Paris'in öldürülen kardeşinin Defobus'unu nasıl parçaladığını, seni nasıl zorla ele geçirdiğini, çarpıştığı insanların gözünü çıkarıp burnunu kestiğini ve daha nice sakatlıklar meydana getirdiğini unuttun mu? Onun yüzünü görmek bile insana büyük korku verirdi.

Helena: Onlara bu acımasızlıkları benim yüzümden yapmıştı!

Forkiyas: Ama şimdi de onların hatırı için sana aynı şeyi yapacak! Güzellik hiçbir şekilde bölünemez. Ona sahip olan, başkası ile ortak olmaktansa öldürmeyi tercih eder. (*Uzaktan boru sesleri işitilir ve koro ırkılır.*) Keskin boru sesi, insanın kulağını ve kalbini nasıl parçalarcasına tımalarsa kıskançlık da bir zamanlar sahibi iken sonradan elinden kaçırdığı ama onu hiçbir zaman unutamayan bir insanın kalbini öyle rahatsız eder.

Koro: Boru seslerini duyuyor ve silah parıltılarını görüyor musun?

Forkiyas: Hoş geldin efendim ve Kralım. Sana hesap vermeye hazırım.

Koro: Ama, biz?

Forkiyas: Siz, pekâlâ biliyorsunuz. Ölümünüzü kendi gözlerinizle görün. Sizin ölümünüz de şurada, içerde olacak. Sizi kurtarmak hiç mümkün değil. *(Biraz duraklar.)*

Helena: Ben yapabileceğim ilk hareketi düşündüm. Sen bir ifritsin, bunu hissediyorum ve korkuyorum ki iyilikleri fenalıklara dönüştürürsün. Her şeyden önce seninle kaleye geleceğim. Başka bir şey bilmiyorum. Kraliçe'nin kalbinin derinliklerinde sır olarak sakladığı bir şey, başkalarına hiçbir şekilde açıklanamaz. İhtiyar, önden yürü bakalım!

Koro: Ah, biz oraya isteyerek gidiyoruz! Arkamızda ölüm, önümüzde de kuvvetli ve aşılmaz duvarlar var. Bunları da ancak rezil bir hile yüzünden düşmüş olan İlios gibi iyi bekle!

(Etrafa sisler yayılır ve sahnenin gerisini ve önünü kaplar.)

Bu nedir böyle kardeşlerim? Etrafınıza bir bakın. Hava açık ve güneşli değil miydi? Oysa şimdi Evratos'un o güzel dalgalarından tabaka tabaka sisler yükseliyor. Her tarafı sazlıklarla kaplı olan o güzel kıyılar artık görünmüyor. Suyun üstünde zarif bir şekilde kayıp giden o nazlı ve gururlu kuğular da görünmüyor. Ama uzaktan da olsa boğuk seslerini duyuyorum. Bu mahlukların ölüm habercisi olduğu söylenir. Bunlar bize, kuğu kuşlarına benzeyen ve kuğu kuşundan yaratılmış olan Kraliçemize vadedilmiş olan kurtuluş müjdesi yerine, mahvolacağımızı haber veriyor olmasın! Nedir bu çektiklerimiz! Artık çevremizdeki her yeri sis kapladı. Birbirimizi bile göremiyoruz. Ne var, ne oluyor? Biz yürüyor muyuz? Yoksa ayaklarımızı yere dokundurup uçuyor muyuz? Hermes bile uçarak önden gitmiyor mu? Altın asa da bizim o kasvetli Hades'e *(Yeraltı, cehennem tanrısı.)* dönmemizi emreder şekilde parlamıyor mu? Ortalık kararıyor, kurşuni ve is renkli sisler, aynı donuklukta süzülüp gidiyor. Gözlerimizin önüne dimdik surlar çıkıyor. Bu bir saray mı yoksa derin bir çukur mu? Herhâlde korkunç bir şey. Ah kardeşler, biz her zamanki gibi yine esiriz!

***Kalenin iç avlusu, etrafta orta çağa özgü
gösterişli ve zengin daireler.***

Koro şefi: Aceleci ve divane kadın milleti. Hepinizin alın yazısı, mutluluğu ve mutsuzluğu, bir “an” a bağlıdır. Siz bunların hiçbirini sükunetle karşılayamazsınız. Sürekli olarak biriniz diğerine çatıyor, diğerleri de ona ters cevaplar veriyor. Sevinçte de acıda da hep aynı perdeden bağırışıp gülüşüyorsunuz. Bari bundan sonra susun da Kraliçemizin yüksek zekası ile hem kendisi için hem de bizim için vereceği kararı bekleyin.

Helena: Pitonassa (*Falci kadın.*) neredesin? Artık bulunduğun yerden, karanlık kalenin bu kubbesinden ortaya çık, istediğin ismi al. Yoksa sen, benim iyi karşılanmam için, kahramanların o mü-kemmel reisine gelişimi haber vermeye mi gittin? Eğer öyleyse sana çok teşekkür ederim. Beni hemen onun yanına götür. Artık bu başıboşluğun bitmesini istiyorum. Bir süre istirahat etmek istiyorum.

Koro şefi: Kraliçem, etrafına boşuna bakıyorsun. O kederli hayal kaybolmuştur. Belki de bizim kendisinden güçlülükle kurtulduğumuz o sisin içinde kalmıştır. Yahut birçok yapının birleşmesinden meydana gelmiş olan bu şatonun koridorlarında şüpheli bir şekilde doluşarak yapılacak olan hükümdarı selamlama töreni için reisin fikrini soruyordur. İşte bak, yukarıda birçok saray görevlisi pencerele-re ve kapılara üşüşerek sağa sola koşup duruyorlar. Bütün bu hareketler, asil misafirin çok iyi bir şekilde karşılanacağını gösteriyor.

Koro: Kalbim hızlı çarpıyor. Hele şuraya bir bakın. En güzel delikanlılardan meydana gelmiş bir kabile, düzgün bir alay hâlinde, kısa adımlarla, uslu ve zarif bir şekilde bize doğru geliyor. Bu nasıl

Faust

oluyor? Gençlerden oluşan bu görkemli kabile, acaba kimin emriyle böyle düzenli bir hâlde karşımıza çıkıyor? Ben acaba en çok neye hayran oluyorum? Onların zarif yürüyüşlerine mi? Alınlarını süsleyen bukleli saçlarına mı, yoksa şeftali gibi al ve yumuşak yanaklarına mı? İçimden bunları ısırmak geliyor; ama çekiniyorum. Çünkü daha önce buna benzer bir olayda, söylerken bile tüylerim ürperiyor, ağzıma kül dolmuştu. Fakat en güzelleri bu tarafa doğru geliyor. Bunlar öyle ne taşıyorlar? Tahtın basamakları, örtüsü, halısı ve bir de çadır gibi süslü bir şey. Kraliçemizin başı üstünde halka halka bulut gibi dalgalanıyor. Çünkü Kraliçe kürsüye davet edildi ve gelip görkemli kürsüye oturdu. Yaklaşın ve basamaklara dizilin. Böyle bir karşılama törenini vakarla, hem de üç kat vakarla, kutlamak gerek.

(Koro'nun bütün söyledikleri yapılır. Faust, delikanlılar ve uşaklar, toplu hâlde aşağı inerler. Üzerinde Orta Çağ asilzadelerine özgü bir saray elbisesi olan Faust, merdivenin üst basamağında görünür.)

Koro şefi: *(Ona dikkatle bakarak.)* İlahlar ona yalnızca geçici olarak güzel bir endam, yüksek bir asalet ve sevimli bir varlık vermemiş olsalar bile o, girdiği her işten daima başarı ile çıkar. Doğrusu bu, benim kendi gözlerimle görüp çok takdir ettiğim bir çoklarından da üstün! Prensın ağır, vakarlı ve saygı hissi uyandıran ölçülü adımlarla ilerlediğini görüyorum. Kraliçem, başını çevir de bir bak.

Faust: *(Yanında zincirlere vurulmuş birisi olduğu hâlde yaklaşır.)* Seni gerektiği gibi gösterişli bir şekilde selamlayıp saygı ile karşılayacağı yerde, görevini ihmal ettiği için benim de işimi bozan şu uşağı sana getiriyorum. Şimdi kadınların en asilinin huzurunda suçunu itiraf etmek için şuraya diz çok bakalım. Şanlı Kraliçem, bu

gördüğünüz kişi, şu yüksek kuleden ufuklara kadar uzanan geniş toprakların değişik yerlerinde olup bitenleri, kaleye yaklaşacak hayvan sürülerini ve düşman ordularını gözetlemek ve haber vermekle görevlendirilen, son derece keskin gözlü bir adamdır. Biz sürüleri koruruz, düşmanı da uzaktan karşılarız. Ama onun, bugünkü ihmali çok büyüktür! Sen buraya yaklaşıyorsun da bunu bize haber bile vermiyor! Onun bu ihmali nedeniyle, yüce bir misafire borçlu olduğum en saygı dolu misafirperverliği gösterme fırsatını kaçırmış oluyorum. İşlediği bu büyük suçtan dolayı ölümü hak etmiştir. Bu suçu nedeniyle, şimdiye kadar çoktan kanlar içinde yere serilmeliydi. Ama onu artık sen istediğin gibi cezalandırır veya affedersin.

Helena: Mademki sen bana hem yargıçlık hem de krallık gibi yüksek bir nitelik yöneltiyorsun, bu sadece bir deneme bile olsa ben yine yargıçlık görevimi yerine getirmek için sanığı dinlemek istiyorum. Kule bekçisi, haydi söyle bakalım?

Kule bekçisi Linceus: Müsaade ederseniz, önünüzde döz çöküp sizi seyredeyim. Ondan sonra ölsem de gam yemem! Çünkü ben kendimi, bize Tanrı tarafından gönderilen bu kadına adanmış buluyorum. Ben, sabahın büyüsunü gözleyerek onun doğudan doğmasını bekliyordum. Ama güneş, tıpkı bir mucize gibi güneyden karşıma çıkıverdi. Görevim gereği geçitleri, tepeleri, yerle göğü gözetleyeceğim yerde, gözlerim yalnız onu, o eşsiz güzelli seyretmek için onun bulunduğu tarafa çevrildi. Sanki ağaca tırmanan bir vaşak gibi gözlerim parlamaya başladı. Fakat o sırada derin bir rüyadan uyanmış gibi bir şey görebilmek için kendimi zorluyordum. Kalenin kapısı, kule, mazgal... Bunların hiçbirinin farkında değildim! Her tarafı sis kaplamış, sonra dağılan sislerin içinden bu güzel ilahe çıkıvermişti! İşte bu şekilde bekçilik görevimi tamamen

Faust

unutmuştum. Artık istersen beni yok edebilirsin. Ama güzellik, her öfkeyi yenebilir!

Helena: Benim neden olduğum bir kötülüğü ben cezalandıramam. Vay benim hâlime! Benim ne yaman bir kaderim var! Her gittiğim yerde erkekleri öyle müthiş bir şekilde çileden çıkarıyorum ki ne kendilerini koruyabiliyorlar ne de herhangi kutsal bir şeyi. Böylece ilahlar, yarı ilahlar ve kahramanlar, beni kaçırarak baştan çıkarıyor, zorla kendilerine bağlayıp gittiği yere sürüklüyor ve bir serseri gibi dolaştırıp duruyorlar. Ben yalnız başımayken dünyayı altüst ettim, çift olunca onu tümüyle perişan ettim, şimdi de üçleşince hatta dörtleşince daha büyük felaketler getiriyorum! Bu mutsuz insanı buradan uzaklaştır ve hemen serbest bırak! Tanrının şaşırttığı bir varlık, hakarete ve öldürülmeye müstahak değildir.

Faust: Ah Kraliçem! Ben şimdi burada hem keskin atıcıyı hem de vurulan kişiyi bir arada ve hayretle görüyorum. Onu yaralamış olan oku fırlatan yay da karşımda. Birbirini kovalayan oklar bana da isabet ediyor. Bunlar her tarafa şiddetle saldırarak o sivri uçlarıyla vızıldıyorlar. Ben artık neyim? Sen, birdenbire en sadık hizmetçilerimi bile birer asi yaptın. Kalenin duvarları artık güvenilir olmaktan çıktı. Bu olup bitenler karşısında kendi ordumun bile daima yenen ve hiç yenilmeyen kadına boyun eğmesinden korkuyorum. Artık kendimi ve bana ait olduğumu düşündüğüm her şeyi sana bırakmaktan başka ne yapabilirim? Beni bırak da samimiyet ve sadakatile ayaklarına kapanayım ve geldiği gün, hem ülkeyi hem de tahtı ele geçirmiş olan eşsiz derecede güzel olan kadını hükümdar olarak tanıyayım.

Linkeus: *(Elinde bir sandık, arkasında da başka sandıklar taşıyan adamlar olduğu hâlde.)* Kraliçem, beni tekrar huzurunda görüyorsun. Bu zengin adam senden sevgi dolu bir bakış dileniyor. Seni

görünce kendisini hem dilenci kadar fakir hem de prensler kadar zengin hissediyor.

Ben eskiden neydim ve şimdi neyim? Ne istemeli ve ne yapmalı? Gözlerin şimşek gibi keskinliği ne işe yarar? O bakış senin yüce makamına çarpar ve geri döner.

Biz doğudan geliyorduk, batıyı mahvetmiştik. Öyle kalabalıktık ki askerimizin ilki, sonuncusunu göremezdi. Çarpışmada birisi düşerse ikincisi yerini alırdı, üçüncüsü elinde mızrak hazır beklerdi. Her birimiz sanki yüz kat kuvvetlenmiştik. Binlerce kişiyi yere seriyorduk. Hep ilerliyor ve saldırıyorduk. Şehirler birer birer düşüyor ve elimize geçiyordu. Bugün benim hâkim olduğum bir şehri, yarın başka birisi ele geçirip talan ediyordu.

Hep etrafa bakıyorduk. Bazılarımız en güzel kadını, bazılarımız da dipdiri bir boğayı ele geçiriyorduk Bütün atlar da beraber sürükleniyordu.

Ben, görülen şeylerin en az rastlanılanını gözetliyordum. Bir defa başkalarının eline geçmiş olan şey, benim için kuru bir saman gibi değersizdi.

Hazinelerin izi üzerindeydim ve çok dikkatli bakışlarla ilerliyordum. Herkesin cebini rahatlıkla görüyordum ve her dolap benim için şeffaftı. Yığınlar altın ele geçirmiştik. Böylece en güzel mücevherler de benim olmuştu.

Denizin dibinden çıkarılmış olan inciler, artık senin kulaklarınla گردanında dizi dizi sallansın. Yakutlar da senin yanaklarının allığı kendilerini solduracak diye korksun.

İşte ben böyle en büyük servetleri buraya getirdim ve şimdi önüne seriyorum. Nice kanlı savaşların hatırası olan bu mücevherler, senin ayaklarının dibine yığılıyor. Buraya kadar getirdiğim

sandıklardan başka demir kasalarım da var. Eğer sana refakat etmeme izin verirsen hazinelerini ağzına kadar en kıymetli servetlerle doldururum.

Sen tahta çıkar çıkmaz, o eşsiz endamının karşısında zeka, servet, mevki, kudret hep birden boyun eğiyorlar.

Ben, bütün bunları malım diye çok sıkı muhafaza ediyordum. Ama artık onlar benim elimden çıkıyor ve senin oluyor. Ben bu servetleri çok değerli sanıyordum. Şimdi görüyorum ki bunların hepsi birer hiçmiş!

Önceden benim olan şeyler şimdi gözümünden silindi. Hepsi koparılmış ve solmuş birer ot oldu. Ne olur güzel Kraliçe, bir bakışınla onlara eski değerlerini geri ver.

Faust: Cesurca elde edilmiş olan bu işe yaramaz yükleri buradan hemen uzaklaştır. Bu mücevherlerden dolayı takdire layık olmadığı gibi, bir ödül de bekleyemezsin. Şu kalenin içinde ne varsa hepsi yüce Kraliçenindir. Kendisine ayrıca bir şeyler sunmaya gerek yok. Sen şimdi git ve içerdeki servetleri iyice istif et. O görülmemiş ihtişama güzel bir manzara ver. Kubbelerin içini berrak bir gök gibi parlat ve bir cennet hâline getir. Ondan önce de Kraliçe'nin yolunun üstüne çiçekli halılar ser ki ayakları yumuşak bir zemine bassın. Bakışları da ancak tanrısal olanların gözlerini koruyacak olan en güzel renklerle karşılaşsın.

Linkeus: Bu bayın emrettiği şeyler çok az. Onları bir hizmetçi yapsa çocuk oyuncağı gibi kalır. Çünkü cana ve mala, şu güzelliğin gösterişi hâkimdir. Bu muhteşem endam karşısında bütün ordu birdenbire uysallaştı, bütün kılıçlar geriye çekilip sakinleşti. Bu yüzün güzelliği ve zenginliği karşısında güneş bile sönük kaldı. Sanki her şey boş ve her şey bir hiç oldu. (*Gider.*)

Helena: (*Faust'a.*) Seninle konuşmak istiyorum; fakat daha önce yukarıya gel. Seni bu boş yere davet ediyorum, orada makamımı sağlamlaştıracaksın.

Faust: Ey asil kadın, önce huzurunda diz çökerek sana bağlılık yemini edeyim. Sonra da beni o yüksek makama yükselten elini saygıyla öpeyim. Ucu bucağı olmayan ülkenin idaresinde muavinin, hizmetçin, bekçin ve hayranın olarak bana sorumluluk ver.

Helena: Birçok mükemmel şey görüyor ve işitiyorum. Dolayısıyla hayrete düşüyor ve birçok şey sormak istiyorum. Fakat bu adamın söylediği şeylerin niçin bana böyle garip ve dostane geldiğini anlamak istiyorum. O adamın bir sözü öbür sözünden daha tatlı oluyor.

Faust: Eğer bizim halkımızın konuşma tarzı senin hoşuna gidiyorsa şarkımız herhâlde seni hayran edecektir. Çünkü şarkılarımız, kulağı ve ruhu en derin şekilde tatmin eder. Ama en iyisi, hemen bir görüşme yapmamızdır. Bu karşılıklı konuşma, beni o görüşmeye teşvik ediyor.

Helena: Öyleyse sizin gibi güzel konuşmak için ne yapmam gerektiğini söyler misin?

Faust: Bu çok kolay bir şey. Söz kalpten gelmeli. Hasret kalpten taşınca insan etrafına bakar ve sorar.

Helena: Kimin bu zevke katıldığını!

Faust: Artık insan, o durumdayken geçmişe ve geleceğe bakmaz! Yalnız şimdiki....

Helena: Bizim mutluluğumuzdur!

Faust: O bir hazine, büyük bir kazanç ve bir hediyedir. Onu kim teminat altına alabilir?

Helena: Benim ellerim.

Koro: Prensesimizin bu kalenin sahibine karşı bu kadar çok sevgi göstereceğini kim tahmin edebilirdi? İlios'un feci şekilde düşmesinden ve o hüznü göçümüzden beri, hepimizin esir olduğunu itiraf etmeliyiz. Erkek sevgisine alışmış olan kadınlar, seçme hakkına sahip değillerse de adeta insan sarrafıdırlar. Altın saçlı çobanlara olduğu gibi bazen siyah tüylü vahşilere de tombul vücutları üzerinde aynı hakkı tanırlar.

Artık birbirlerine iyice sokulup yaslanarak omuz omuza, diz diz oturuyorlar ve tahtın o göz alıcı minderleri üstünde zevke doyuyorlar. Onların büyüklükleri, gizli sevinçlerini açıkça göstermeye engel olamıyor.

Helena: Kendimi hem çok uzak hem de çok yakın hissediyorum ve "Ben buradayım, işte burada." demekten büyük bir zevk alıyorum.

Faust: Zor nefes alıyorum. Şiddetli bir şekilde titriyorum. Kelimeler boğazıma düğümleniyor. Bu, zaman ve mekan dışı bir rüyadır.

Helena: Kendimi hem yaşlı hem de genç görüyorum. Seninle kaynaşmış, yani tanımadığım bir adama sadakatle bağlanmış bulunuyorum.

Faust: Bu benzersiz talihi kuruntulara feda etme. Bir an için bile olsa var olmak bir insanlık görevidir.

Forkiyas: (*Gürültü ile içeri girerek.*) Aşk alfabesini heceleyin. Şakalaşıp sevişirken tatlı hayaller kurun. Ve bu hayallerle sevişerek rahatlayın. Ama şimdi bunun sırası değil. Boğuk bir ses işitmiyor musunuz? Hele şu boru seslerini dinleyin! Galiba tehlike uzakta değil. Manelas, peşinden gelen ordusu ile üstümüze yürüyor. Şiddetli bir savaşa hazır olun. Onun etrafında kaynaşacak olan başarılı

askerler tarafından, Defobus gibi sakat edilerek kadın ayartmanın cezasını çekeceksin. Önce şu zavallıları mahvedecekler. Bunun için gerekli olan baltalar, idam tahtasının yanında hazır duruyor.

Faust: Ne küstahça bir taciz! İğrenç bir hâlde içeriye giriyor. Ben böyle duygusuz mahlukları tehlikeyi haber verdiği anda bile görmek istemem. Tehlike haberi, en güzel bir haberciyi bile üzer ve çirkinleştirir. Sen ise dünyanın en çirkin mahluku olduğun yetmiyormuş gibi, bir de kötü haberler getirmekten zevk alıyorsun. Ama bu defa bu işi başaramayacaksın. Bunlar boş laf ve kuru gürültüdür. Gerçekte burada hiçbir tehlike yoktur. Böyle bir şey olsa bile, başarısızlığa mahkum boş bir girişimden ibaret kalacaktır. *(Kulelerden işaretler verilir, birbirini izleyen patlamalar olur, boru sesleri ve harp havaları işitilir, sonra da büyük kuvvetler yürüyüşe başlar.)*

Faust: Hayır, hemen şimdi birbirine sıkı sıkıya bağlı kahramanlar halkasını toplanmış göreceksin. Bir kadının sevgi ve ilgisine ancak, onu kuvvetli bir şekilde koruyabilen hak kazanır. *(Sıralardan öne geçen ordu kumandanlarına döner.)* Ey kuzeyin en genç çocukları ve ey doğunun en seçkin kuvvetleri! İçinizdeki öfke size zafer kazandıracaktır.

Ülkeleri birbiri ardına ele geçirmiş olan ve büründükleri çelikler, güneş ışığında parıl parıl yanan askerler ileriye atılıyor, gök gürültüsünü andıran bir sesle ilerliyordu. Biz Pilos'da karaya çıktık. İhtiyar Nestor artık hayatta değil. Küçük krallar sürüsünü, kahraman ordumuz perişan eder.

Şimdi, bu duvarlardan saldırarak Manelas'ı denize atın. Varsın denizde yolunu şaşırınsın, insanları tehdit edip soygunculuk yapsın. Bu, onun arzusu ve talihidir.

Ey büyük komutanlar! Isparta'nın Kraliçesi size selam söylememi emrediyor. Şimdi dağları ve vadileri çizmelerinizle aşındırın, kazanacağınız ülkeler sizin olsun.

Ey Cermen, Korent Körfezi'ni surlarla çevirerek sen savun. Ey Got, yüzlerce geçidi olan Achaya'yı da sana emanet ediyorum.

Frank orduları, Eliz'e doğru yürüsün, Saksonyalılar, Mesene'yi alsınlar. Normanlar da denizleri temizleyerek Argolis'i büyük bir ülke yapsınlar.

Bu iş bittikten sonra herkes evinde rahat etsin, huzur bulsun, kuvvetini ve şiddetini düşmana çevirsin. Ama yine hepiniz, Kraliçenin ana vatani olan Isparta'ya sadık kalacaksınız.

Kraliçemiz hepinizin bu memleketten faydalandığını görecektir, siz de kuvveti, güveni, adaleti ve erdemi, onun ayaklarının dibinde bulacağınızdan tamamen emin olacaksınız. *(Faust aşağı iner, prensler etrafında halka olarak alınacak tertibatı görüşürler.)*

Koro: Kadınların en güzelini arzu eden kimse, her şeyden önce akıllı olmalı ve etrafından silah temin etmelidir. Dünyada en büyük mutluluk, tatlı dil ile elde edilebilir. Fakat bu benimseme sakın bir şekilde olmaz. Başkaları hilekâr bir yakınlık göstererek, dil dökerek ve haydutlar da cesur saldırılarıyla sevgilisini elinden alabilirler. Güzel bir kadını seven insan, bunları önceden bilip önlemelidir.

Bu yönden bizim prensimizi över ve diğerlerinden üstün tutarım. Çünkü o, cesur ve akıllı hareketleriyle kuvvetli maiyetini, her emrini yerine getirmeye alıştırdı. Onlar prensin emirlerinin, kendi menfaatlerine olduğunu bilerek, bu emirlere sadakatle itaat ederler. Böylece, hükümdarlarına olan şükranlarını değerli bir surette yerine getirmiş olurlar ve hem kendileri hem de hükümdar, bu şereften pay alır.

O güzel kadını bu kudretli sahibinin elinden kim alabilir? O güzel onundur ve onun olmalıdır. Biz onu içten en güvenilir duvarla ve dıştan da orduların en kuvvetlisi ile güvence altına alırız ve en güzeli ona layık görürüz.

Faust: Onların her birine şahane nimetler ve zengin ülkeler bahşedilmiştir. Bırakın yürüsünler, biz de ortada yerimizi alalım!

Dört tarafını dalgaların dövdüğü ve Avrupa dağlarının son koluna hafif tepeciklerden bir zincirle bağlı duran yarım ada! Seni korumak için bu askerler birbirleriyle yarışacaklardır.

Artık Kraliçe'min olan ve bütün ülkelerden daha güneşli ve mutlu olan bir memleket, sonsuza dek hepimize kutlu olsun. Bu ülke onu, bir gün evvel Evrotas'ın hışırdayan sazlıkları arasında kabuğunu kırarak her tarafı aydınlattığı ve ışığı ile annesinin ve kardeşlerinin gözlerini kamaştırdığı zaman görmüştü. Bu ülke, tekrar senin olduğu için en yüksek ihtişamını buluyor. Sen kendi ülkeni, dünyanın bütün ülkelerinden üstün tut.

Onun dağlarının sivri tepesi, güneşin pek sıcak olmayan ışınlarına ve soğuğa katlanıyorsa da kayalıkları yemyeşildir. Oralarda keçiler bol bol gıda bulurlar.

Pınarlar fışkırır, dereler akar, yamaçlar ve çimenler artık yeşillenmiştir. Yüzlerce tepecikle süslü olan ovayı, şimdi koyun sürülerinin kapladığını görürsün.

Boynuzlu hayvanlar dağınık bir hâlde ama düzgün adımlarla dik yamaçlara tırmanırlar. Orada barınakları hazırdır. Duvar gibi yüksek kayalıkların arasında yüzlerce mağara vardır.

Pan, onları korur. Fundalıklı çukurların nemli ve serin yerlerinde en güzel hayal perileri bulunur. Birbirlerine yaslanmış olan ağaçlar da dallarını hasretle gökyüzüne uzatırlar.

Bunlar, yüzyıllardır yaşamış olan ormanlardır. Meşeler dimdik ve heybetlidir, dalları birbirleriyle sarmaş dolaş olmuştur. Tatlı öz-suyu olan akçaağaçlar da tertemiz yüksekliklerde, üzerlerindeki yüklerle birlikte, aheste aheste sallanırlar.

Ana gibi şefkatli gölgeliklerin bağrından ılık süt fışkırır. Ovaların olgun gıdası olan meyveler çok yakındadır. Ağaçların gövdelerindeki küçük oyuklardan da değişik kokulu bal akar.

Burada mutluluk sanki irsîdir. Ağızlar gibi yanaklar da etrafa neşe saçar ve herkes bulunduğu yerde sağlıklı ve mutlu olarak bir çeşit ölümsüzlük içindedir.

İşte böylece o sevimli ve güzel çocuklar, temiz bir ışık altında büyürler, akıllı ve güçlü birer yetişkin olurlar. Biz de hayretle kendimize, acaba bunlar birer tanrı mıdır yoksa insan mıdır diye sorarız.

Apol, çobanların arasına karıştığı zaman, bunların en güzellerinden biri kendisine çok benziyordu. Sanki onun ikiziydi. Çünkü tabiatın saflığını koruduğu yerlerde bütün varlıklar birbiri ile kaynaşırlar. (*Helena'nın yanına oturur.*)

Böylece seninle birlikte muradımıza ermiş olduk. Artık geçmişi unutalım. Sen, büyük bir tanrıdan meydana geldiğini bil! Yalnızca sen ilk âleme mensupsun.

Bu sağlam kalede kapanıp kalmamalısın. Bizim sonsuza kadar genç ve mutlu olarak yaşamamız için Isparta'nın yakınındaki Arkadya da uygun bir yerdir.

Mutlu bir ülkede yaşama arzusu ile kaçıp buraya geldin ve en mutlu talihe kavuştun. Artık tahtlarımız çardaklar hâline gelsin ve bizim mutluluğumuz da pürüzsüz olsun.

Goethe

Bir sıra kaya kovuklarına dayanmış çardaklar, dik kayalıklara kadar uzanan bir gölgelik. Faust ve Helena görünürler.

Koro elemanları, dağınık bir hâlde uyumaktadır.

Forkiyas: Bu kızlar daha ne kadar uyuyacaklar bilmiyorum. Kendi gözlerimle çok net bir şekilde gördüğüm bu manzarayı acaba rüyalarında görebilirler miydi, onu da bilmiyorum. Onun için onları uyandırıyorum. Gençler şaşırıp kalsınlar. Aşağıda oturup duran saçlı sakallılar da şaşsınlar ve bir muammanın nasıl çözüldüğünü görsünler. Hadi bakalım. Şimdi gözlerinizden uykuyu kovun, saçlarınızı şöyle bir sallayın. Gözlerinizi ovalayıp durmayın ve beni dikkatli bir şekilde dinleyin.

Koro: Anlat bakalım! Hangi garip olayları gördün? Biz, inanması güç şeyleri dinlemeye bayılırız, çünkü artık şu karşıki kayalara bakmaktan usandık.

Forkiyas: Daha gözlerinizi ovar ovmaz hemen canınız sıkılmaya mı başladı? Öyleyse beni dinleyin. Bu mağaralar ve çardaklar, mutlu aşık çiftleri korurlar ve gizlerler. Ayrıca efendimizi ve kadınlarımızı da himaye ederler!

Koro: Nasıl, onlar şimdi burada, içerdeler mi?

Forkiyas: Dünyadan soyutlanmış hâldeler. Yalnız kendilerine sessizce hizmet etmek üzere sadece beni yanlarına aldılar. Onların yanında olmaktan şeref duyuyordum; fakat mahremiyete giren adamlara yakışacak şekilde, başka yerlere bakıyordum. Çevremde kök, kabuk ve böyle etkili maddeler arıyormuş gibi yaparak yüzümü etrafımda çeviriyor ve onları rahatsız etmemeye çalışıyordum.

Koro: Öyle şeyler söylüyorsun ki sanki içerde büyük bir dünya varmış gibi. Nasıl bir masal anlatıyorsun bize!

Forkiyas: Tabi ki var olanı! Cahiller ve henüz araştırılmayan derinlikler var. Düşünerek bunları keşfettim. Fakat birdenbire oyuklardan bir kahkaha yankılandı. Bir de ne göreyim? Kadının kucağından bir oğlan çocuğu hızla kalkıp babanın kucağına atladı. O ne okşamak ve o ne sevmekti öyle! Çılgınca sevmeler ve şakalaşmalar birbirinin ardından kulağıma geliyordu. Kanatsız çıplak bir varlık, hayvani yönü olmayan tavus kuşu gibi bir şey! Sağlam zeminin üzerinde sıçrayıp duruyor. Zemin de onu, iki üç defa havaya fırlatıyor ve tavana değdiriyor. O zaman annesi korkarak bağırıyor? “Canının istediği kadar sıçrayabilirsin ama uçma sakın. Serbest uçuş sana şimdilik yasak.” Babası da şunu söylüyordu: “Hız kuvveti topraktır, o seni yukarıya kaldırır. Ayak parmağını toprağa dokundur. Anteus gibi kuvvetin hemen artacak.”

Çocuk, bu şekilde sık kayalıkların bir ucundan öbür ucuna sıçırıyor ve bir top gibi çarparak geri dönüyordu. Ama bir defasında, bir kayanın sert bir yanığında kayboldu. Biz onu kaybetmiş gibiydik. Baba, karısını teselli etmeye çalışıyordu, ben de korkulu bir hâlde orada duruyordum ama bir de ne göreyim; orada sanki gizli hazineler vardı! Çocuk, çiçekli elbiseler giymişti. Göğsünde kurdeleler, kollarında kırmalar sallanıyordu. Elinde altından bir saz, bir küçük Febus gibi oldukça neşeli bir hâlde karşı yamacın köşesinde göründü. Biz hayret ettik. Anne ve baba sevinç içinde kucaklaştılar. Çocuğun başında parıldayan şey neydi? Onun adını söylemek zor. O bir altın süs mü yoksa çok kuvvetli bir alev ruhu muydu? Küçük bir çocuk olmakla birlikte, onun bütün davranışları, geleceğin hükümdarı olacağını şimdiden haber veriyor gibiydi. İşte siz de onu

görüp dinleyecek ve onun benzersiz olduğunu hemen anlayacaksınız.

Koro: Sen buna harika mı diyorsun, Girit dölü? Ömründe bir defa bile olsa öğretici bir şiir dinlemedin mi? İonya'nın ve Hellas'ın tanrısal kahramanlıklarla dolu eski efsanelerini hiç duymadın mı?

Bugün gerçekleşmekte olan her şey temiz geçmişimizin yaşadığı günlerden arta kalmış olayların küçük bir yansımasından ibarettir. Senin anlattığın şeyler, Maya'nın oğlu hakkında söylenen ve mantığa daha uygun olan o tatlı yalanla bile karşılaştırılmaz!

Bu sevimli ve güçlü; fakat henüz meme emen çocuğu bazı geveze süt nineler, tertemiz bir kundağın yumuşak tüyleri arasına sararak, sonra da değerli ve süslü bağlarla sıkarak yanlış bir hayale kapılıyor. Çünkü şeytan, daha şimdiden onun taze ve çevik organlarını hile ile çekip kuvvetli ve ince bir hâlde meydana çıkarıyor ve bunları rahatsız eden erguvani örtüyü olduğu yerde bırakıyor. O, aynen kozasının sert kabuğundan çıkıp kanat çırpın ve güneşin aydınlatığı havada cesaretle uçan bir kelebeğe benziyor.

En beceriklileri olması nedeniyle o, bütün hırsızları çok ince marifetlerini göstererek harekete geçirecektir. Denizlerin hâkiminden üç dişli yabayı çalacak, Ares'in (*Yunan mitolojisinde savaş tanrısı.*) kılıcını bile kınından kurnazca sıyrarak Febus'un oku ile yayını ve Hefestos'un da mamasını ele geçirecektir. Hatta babası Zeus'un elinden yıldırımını bile alabilir. Ateşten hiç korkmaz. Eros'u (*Yunan mitolojisinde aşk tanrısı.*) güreşte çelme ile yenecek, Cipri'yi de alıp kaçarak belindeki kemeri çalacaktır.

(Kovuğun içinden çok hoş, güzel saz sesleri gelir. Herkes kulak kabartır ve mest olmuş gibi görünür. Bundan sonra susma işareti verilinceye kadar tam sesli musiki duyulur.)

Forkiyas: Şimdi dünyanın en tatlı seslerini sessizce dinleyin! Kendinizi efsanelerden sıyırın. Tanrılarınızın kargaşasını bir tarafa bırakın. Onlar artık geçmiş şeyler!

Artık sizi kimse anlamak istemiyor. Biz daha yüksek bir ücret istiyoruz. Çünkü kalbi etkileyebilecek şeylerin kalpten gelmesi gerekir. *(Kayalara doğru geri gider.)*

Koro: Korkunç varlık, sen bu iki yüzlü sese hayransın. Biz yeni düzelmeye başlamış kişiler olarak; ağlamak istiyoruz.

Eğer gönüller gerçekten aydınlıksa güneş ışığına gerek kalmaz. Bütün dünyanın bizden esirgediği şeyi, biz kendi ruhumuzda buluyoruz.

Helena, Faust ve Euforion *(İlkçağda Yunanistan'da yaşamış bir ozan.)* yukarıda anlatılan giysiler içinde.

Euforion: Çocuk şarkılarını işitince bundan çok hoşlanırsınız. Beni ahenk içinde sıçrarken görünce ise kalbiniz ana baba kalbi gibi çarpar.

Helena: Aşk, insanca bir mutluluğu tattırmak için asil bir çifti birbirine yaklaştırıyor fakat ilahî kazları yaşatmak için de ikiyi üçleştiriyor.

Faust: İşte o zaman her şey tamam olmuş olur. Sen benimsin, ben de senin! Böylece birbirimize sıkıca bağlanmış oluyoruz. Zaten başka türlü de olamazdı ki!

Koro: Şu güzel oğlan çocuğunun tatlı varlığı, bu çifte mutlu ve uzun bir hayat veriyor. Ah, bu birleşmeden ne kadar çok mutluyum!

Euforion: Bırakın beni de hoplayıp zıplayayım. Benim şimdiki arzum göklere kadar yükselmek! Bu arzu artık içime iyice işledi!

Faust: Biraz yavaş ol, yavaş! Fazla atılganlık yapma da başına bir kaza gelmesin. Biricik oğlumuzun yüzünden felakete uğramayalım.

Euforion: Ben yerde çömelip kalmak istemiyorum. Ellerimi bırakın, saçlarımı bırakın, elbiselerimi bırakın. Onlar nasıl olsa benimdir.

Helena: Kime ait olduğunu bir düşün. Ben, sen ve ondan meydana gelen bu güzel birliği zedelersen bu bizi çok mutsuz edecek!

Koro: Korkarım ki bu birlik yakında çözülecek!

Helena ve Faust: Anne ve babanın hatırı için bu çok aşırı olan arzularını engelle. Bu güzel yerde kal ve şu meydanı süsle.

Euforion: Kendimi yalnız sizin hatırlığınız için tutuyorum. *(Koronun arasından geçip kızları dansa sürükleyerek)*. Bu neşeli soyun etrafında durmadan uçuyorum. Bu hava ve bu hareket uygun mu böyle?

Helena: Evet, çok uygun. Şimdi bu güzel kızları sanatkârca sıraya diz.

Faust: Artık şu iş bitse. Göz boyayıcılık benim hiç hoşuma gitmez.

(Euforion ile koro şarkı söyleyerek dönerler.)

Koro: Sen kollarını sevimli şekilde oynatır, dalgalı saçını sallayarak parıldatır ve tüy gibi hafif ayağın yerde uçarken, onun bunun koluna girerek arzularına ulaşıyorsun. Ey sevimli çocuk, kalplerimiz seni özlüyor.

(Kısa bir aralık.)

Euforion: Siz, yakınlardan toplanmış ve ayakları tüy gibi hafif karcalarsınız. Ben avcıyım, siz de avsınız.

Koro: Bizi yakalamak için çabalamana hiç gerek yok. Çünkü biz seni hep kucaklamak isteriz, ey güzel çocuk!

Euforion: Haydi bakalım ormanlara, kütüklerin ve taşların arasına! Ben kolay elde edilen şeylerden nefret ederim. Ancak zor ele geçirilen şeyleri sever ve onlarla tatmin olurum.

Helena ve Faust: Bu ne cesaret, bu ne çılgınlık böyle! Orta hâlli olmak ondan beklenmez. Vadileri ve ormanları inleten boru sesleri gibi bir şeyler duyuluyor. Bu ne çılgınlık, bu ne haykırış? Bu sesler nedir acaba?

Koro: *(Tek tek ve hızlı bir şekilde araya girer.)* Önümüzden koşup geçti, bize hakaretli ve alaylı bir şekilde baktı ve şimdi, sürünün içinden en vahşisini sürükleyerek götürüyor.

Euforion: *(Genç bir kızı omzunda içeriye taşıyarak.)* Ben, bu genç kızı zorla arzularıma hizmet etmesi için sürükleyip götürüyorum. Kendi zevkim için onun göğsünü sıkıyorum. Bana direnen ağzını öpüyorum ve böylece ona, kuvvetimi ve irademi hissettiriyorum.

Genç kız: Bırak beni! Benim vücudumun içinde, ruhumun kuvveti ve cesareti de vardır. Bizim irademiz de seninki gibidir, öyle kolayca alt edilemez. Benim zor bir durumda olduğumu mu zannediyorsun? Kollarına fazla güveniyorsun. Sıkı dur, sen delisin ve seni keyfim için yakıyorum. *(Bir alev çıkarır ve alev yukarıya doğru yükselir.)* Hafif hava tabakalarına, sert ve derin uçurumlara doğru beni takip et de kaybolan avını yakala bakalım!

Euforion: *(Son alevleri silkerek.)* Şu ormanla içindeki kaya topluluğu ve bu darlıklar benim neyime gerek. Ben, genç ve körpe biriyim. İşte rüzgârlar vızlıyor, dalgalar coşuyor. Onların sesini uzaktan dinliyorum; ama yakınlarında olmak isterdim. *(Kayalardan yukarılara doğru sıçrar.)*

Helena, Faust ve Koro: Dağ keçilerine mi benzemek istiyorsun? Düşeceksin diye yüreğimiz oynuyor.

Euforion: Sürekli yükseklere çıkmalıyım ve hep daha uzaklara bakmalıyım. Ama şimdi nerede olduğumu bilmiyorum. Pelops diyarının ortasında bir adanın içindeyim. Denizlerle karaların akraba gibi görüldüğü yerlerdeyim.

Koro: Dağda ve ormanda mutlu bir şekilde oturamazsın! Biz tepelerin etrafında dizilmiş asmalardan üzüm koparırsın, ağaçlardan altın sarısı elmalar ve incirler toplarsın. Ah, bu aziz ülkede sen de güzel bir şekilde oturmalısın.

Euforion: Barış zamanlarını rüyanızda mı görüyorsunuz? Rüya görmek isteyen tabi ki görsün! Bizim parolamız savaş ve zaferdir. Bu böyle gidecektir.

Koro: Barış zamanında bile savaşın geri gelmesini isteyen, mutluluk ümidinden vazgeçmiş demektir.

Euforion: Bu memleket, tehlikeden tehlikeye atılarak kanlarını feda eden açık fikirli ve cesur evlatlarına ve kutsal düşünceleri hiç zayıflamayan kahraman savaşçılara değer vermeli ve kazanç sağlamalıdır.

Koro: Hele yukarıya bir bakın. Ne kadar yükseklere tırmandı. Hâlâ da bize küçük görünmüyor. Sanki zaferler kazanmak için zırhlara bürünmüş gibi, tunç ve çeliği andırıyor.

Euforion: Onlara hiçbir kale ve hiçbir sur engel olamaz. Herkes kendisini bilir. Bu yiğitlerin tunç göğüsleri, her türlü akına karşı koyacak güçlü bir kaledir. Düşman istilasına uğramamak istiyorsanız hemen sükunetle silahlanarak er meydanına koşmalısınız. O meydanlarda, kadınlar sanki birer amazon, çocuklar da birer kahraman olur!

Koro: Ey kutsal şiir, göklere doğru yüksel! En güzel yıldız, uzaklara, çok uzaklara ışık saç. O bize daima yetişir, herkes onun sesini işitir ve ondan büyük zevk alır.

Euferion: Hayır, ben bir çocuk olarak değil, silahlanmış bir delikanlı olarak buraya çıkıyorum. Özgür, kuvvetli ve yiğit insanlar arasına karışıp şimdiden kendimi geliştirmiş bulunuyorum. Haydi bakalım, artık yürüyelim! Bizim için şan ve şeref yolu açılıyor.

Helena ve Faust: Daha dünyaya gelir gelmez, hiç neşeli bir gün görmeden ızdırap dolu boşlukları özlüyorsun. Bizim hiçbir değerimiz yok mu? Kutsal birlik yalnızca bir rüya mı?

Euferion: Denizdeki gök gürültüsünü duyuyor musunuz? Bu gürültü vadiden vadiye yankılanıyor. Büyük bir hızla gelip tozu dumana katan ve dalgaları yarıp gelen ordular birbirleriyle boğuşarak çevrelerine azap ve ızdırap yağdırıyorlar. Bu durumda ölmek bir görevdir. Bunu çok iyi anlamak gerek.

Helena, Faust ve Koro: Ne korkunç bir şey ne tüyler ürpertici bir manzara! Senin için ölüm bir görev mi?

Euforion: Olup bitenlere seyirci mi kalayım? Hayır, ben insanların dert ve sıkıntılarını paylaşmak isterim.

Evvelkiler: Taşkınlık, tehlikeli ve öldürücü bir şeydir!

Euforion: Olsun! İşte bir çift kanat açılıyor. Ben oraya gitmeliyim, evet mutlaka oraya gitmeliyim! İzin verin de uçayım. *(Kendini hemen boşluğa atar. Kabaran etekleri, onu bir an havada tutar. Bu sırada başına bir ışık düşer, ışığın peşinde bir kuyruk belirir.)*

Koro: İkarus, İkarus *(Dedal'ın oğlu. Girit Adası'nın dehlizlerinden, vücuduna yapıştırdığı kuş tüyleri yardımıyla kurtulur. Ancak güneşe fazla yaklaştığında kanatlarındaki balmumu erir ve Ege Denizi'ne düşer.)* bu ne felaket! *(Anne ve babanın önüne güzel bir delikanlı düşer. Bu ölünün yüzü tanıdık birisine benzer. Fakat vücudu hemen ortadan kaybolur ve başının etrafındaki ışık halkası bir kuyruklu yıldız hâlinde göklere doğru yükselir. Elbisesi, mantosu ve müzik aleti yerde kalır.)*

Helena ve Faust: Sevincimizin yerini hemen müthiş bir ızdırap alıyor!

Euforion'un sesi: *(Derinden gelir.)* Anacığım, bu karanlık ülkede ne olur beni yalnız bırakma! *(Kısa bir süre sessizlik.)*

Koro: *(Matem şarkısı.)* Nerede olursan ol, sen yalnız değilsin! Çünkü biz seni tanıyoruz. Sen bu dünyadan ayrılıyorsun ama bizim kalplerimiz senden kesinlikle ayrılmıyor. Onun için hiç üzülmüyoruz ve senin talihine gıpta ederek söylüyoruz. Mutlu günlerinde olduğu gibi üzüntülü zamanlarında da senin müziklerin güzeldi. Cesaretin de çok iyiydi.

Heyhat! Ulu atalara ve benzersiz bir güce sahip olarak ve mutlu olmak için dünyaya geldiğin hâlde, çok acı bir şekilde, kendine pek erken kıydın. Gençliğinin çiçeğini kendi ellerinle kopardın. Sende, dünyayı iyi kavrayan keskin bir zeka, herkesin arzularını seven ince bir ruh, en güzel kadınlarda bile ateşli bir aşk uyandıran bir cazibe, hele öyle müstesna bir müzik yapma yeteneği vardı ki!

Ama sen, vazgeçemediğin bir bağımsızlıkla, talihin o belirsiz ağının içine atıldın. Böylece kendini, geleneklerden ve kanunlardan zorla ayırdın. Fakat sonunda, içindeki yüksek bir duygu o temiz cesaretini harekete geçirdi. Çok büyük şeyler elde etmek istedin; ama ne yazık ki başaramadın.

Kim böyle bir şeyi başarabilirdi ki? Böyle uğursuz bir günde hepimiz kan ağlarken talihinin büyük bir belirsizliğe büründüğünü gösteren bu soru ne acıklı! Fakat siz, böyle üzgün durmayın ve yeni şarkılarla gönlünüzü ferahlatın, çünkü bu verimli toprak böyle insanları yine yetiştirir.

Faust

Her şey susar.

Helena: (*Faust'a.*) Ne yazık ki eski bir atasözü, şimdi benim hakkımda da gerçekleşiyor; talihle güzellik, uzun süre bir arada bulunamazmış. Hayatın ve aşkın bağları koptu. İçim kan ağlayarak ikisine de veda ediyor ve bir defa daha kendimi kollarına atıyorum. Ey Persefonya, beni ve oğlumu yanına al! (*Faust'u kucaklar ve vücudu birdenbire kaybolur, elbise ve peçesi Faust'un kollarında kalır.*)

Forkiyas: (*Faust'a.*) Bütün bu geçen şeylerden sana kalanı iyi muhafaza et. Elbiseyi sakın elinden bırakma. Şimdiden Demonlar elbisenin eteklerini çekiyorlar. Onu, alt dünyaya götürmek istiyorlar. Senin kaybettiğin ve sana yardımcı olan ilahe de artık burada değil. Fakat o, ilahîdir. Onun çok değerli sevgi ve ilgisinden faydalan ve yüksel. Seni bütün şeylerden ayırarak tahammül edebildiğin yere kadar, esire doğru götürür. İlerde, buradan çok uzaklarda bir yerde, sizinle tekrar görüşeceğimizi sanıyorum. (*Helena'nın elbisesi bulut haline gelir. Faust'un etrafını çevirip havaya kaldırır ve onunla birlikte kaybolur.*)

Forkiyas: (*Euforion'un mantosunu, elbisesini ve lirini yerden alıp öne geçer. Sonra bunları yukarı kaldırır ve konuşur.*) İşte yine mutluluk verecek bir şey buldum. Alev kayboldu ama dünya benim umurumda değil! Şairleri coşturmaya, esnafın ve sanatkârların kıskançlıklarını uyandırmaya yetecek malzemeler burada kalıyor. Ben, onlara yetenek veremem ama hiç olmazsa şu elbiseyi verebilirim. (*Sahnenin önünde bir sütunun dibine oturur.*)

Pantalis: Kızlar, şimdi çabuk olun. Artık bu büyüden, o Teselyalı cadının korkunç baskısından ve özellikle de insanın kulağını

Goethe

tırmalayan ve zihnini perişan eden o gürültülerden kurtulduk. Şimdi Hades'e inelim. Kraliçe de ciddi adımlarla ve hızlı bir şekilde oraya indi. Biz de sadık hizmetkârları olarak onu takip edelim. Onu, "Araştırılması mümkün olmayanın" tahtında bulacağız.

Koro: Pek tabiidir ki kraliçeler her yerde esenliktedir. Hades'de kendi akranlarıyla birlikte en iyi yerleri işgal ederler. Fakat gerilerde ve Asfodelos çayırlarında uzanıp giden kavak ve meyvesiz söğütler arasında sonsuza dek mahkum olan bizler, yarasarlar gibi çirkin seslerle ötüp durmaktan başka ne yapabiliriz ki?

Pantalıs: Bir ismi ve asaletle ilgisi olmayan kişi, tabiat unsurlarının malı demektir. Siz oraya gidin, ben Kraliçemle beraber olmayı çok arzu ediyorum. Bana göre, yalnız liyakat değil, sadakat de gerektir.

Hepsi birden: Biz yine gün ışığına gönderildik. Aslında biz artık birer şahsiyet değiliz. Bunu kendimiz de seziyor ve biliyoruz. Fakat Hades'e bir daha dönmeyiz. Sonsuza dek canlı olan tabiat, bizleri birer ruh haline getirdi. Bizim onun üzerinde bazı haklarımız vardır.

Koronun bir kısmı: Biz, şu binlerce dalın titreyişleri ve sallanışları arasında dolaşarak onların hayat kaynaklarını köklerden gövdelere doğru sessizce çekeriz. Ayrıca havada sakin bir şekilde dalgalanan saçlarımızı, pek çok çiçekle süsleriz. Meyveler döküldüğünde insanlar ve hayvan sürüleri bunları toplamaya gelirler. Telaşlı bir kalabalık hâlinde birikirler ve sonra da karşımıza geçip en büyük tanrıların huzurundaymış imiş gibi eğilirler.

Koronun diğer kısmı: Biz, şu kayalıkların, parlaklığı çok uzaklara yansıyan üstün aynasına dalgalar hâlinde yayılırız. Her türlü sesi, kuşların şarkılarını, çobanların kavallarını dinleriz, Pan'ın o korkunç sesi olsa bile hemen cevap veririz. Cıvıtlara yine cıvıltıyla

karşılık veririz. Gök gürlediğinde bizim sesimiz ondan iki, üç, hat-ta on kat daha fazla gürlür.

Koronun üçüncü kısmı: Sevgili kız kardeşlerim, biz çok hareket-li duygular içinde, ırmaklarla birlikte akarız. Çünkü uzaklardaki te-pelerin o cazibeli ve süslü şekilleri bizi çeker. Sürekli olarak aşağı-ya ve daha derin yerlere doğru yuvarlanarak önce çayırları, sonra köyün otlaklarını ve daha sonra da evlerin bahçelerini sularız. Ora-larda tepeleri göklere doğru yükselen ince serviler, bizim uğrak yerlerimizdir.

Dördüncü kısım: Siz nereye isterseniz oraya gidin. Biz, asma-la-rın yeşerdiği her yeri, ekilmiş tepeleri çevirir ve onların etrafında çağlarız. Oralarda bağcının ihtirası, en güzel çalışmalarımızın bile verimini tehlikeye düşürür. O, bazen çapa ile bazen de belle top-rakları kazıp yığar, asmaları budarken bütün tanrılara ve en çok da güneş tanrısına yalvarır. Zayıf ruhlu Baküs (*Şarap tanrısı.*) bu kişiyi pek ilgilendirmez. O, hayvanların en gencini okşar, çardaklarda dinlenir ve mağaralarda da yatar. Yarı sarhoş bir hâlde rüyalar gör-mesi için ona gerekli olan küpler, fıçılar, tulumlar içinde sonsuza kadar saklanır. Ama bütün tanrılar ve özellikle Helios (*Işık ve gü-neş tanrısı.*) hava, nem ve sıcaklık vererek güzel bir şekilde olgun-laştırdıkları meyve tanelerini, yığınla ortaya koyduklarında, bağcı-nın çalıştığı yerler, birdenbire hayat bulur, neşelenir. Çardaklarda kuş cıvıltıları, asmaların etrafında hışırtılar meydana gelir. Sepetler gıcırda, kovalar şangırdar, küfeler hışırdar. Böylece o temiz sulu taneler kıyasıya çiğnenir, ezilir, köpürür ve fışkırır. Sonra da taşların sert ve güçlü sesleri kulaklarda çınlar. Çünkü artık Diyonizos, esrar perdesini yırtmıştır. Bu yüzden o, keçi ayaklılarla ve onlar gibi

yürüyen keçi ayaklı kadınlarla ortaya çıkar. Bu sırada Silenus'un o uzun kulaklı hayvanı da gevrek sesi ile haykırmaya başlar.

(Perde yavaşça iner ve Forkiyas sahnenin önünde dev gibi doğrulur. Fakat kalın tabanlı ayakkabılarını çıkararak bu kısmın sonunu gerektiği gibi anlatmak için maskesini ve örtüsünü atıp Mefisto olarak ortaya çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

*Yüksek bir dağ. Dik ve zikzaklı kayalar.
Bir bulut yaklaşır, kayalığa dayanır ve öndeki bir
düzlüğe iner, bölünür ve Faust ortaya çıkar.*

Faust: Ayaklarımın altındaki en derin yalnızlığa bakarak en derin duygularla bu tepenin kenarına doğru geliyorum. Beni, aydınlık günlerde hem kara hem de deniz üzerinde gezdirmiş olan bulutumu, artık bu görevinden azat ediyorum. O, bir küme hâlinde ve yavaş yavaş doğuya doğru kayıyor. Gözlerim şaşırarak ve hayranlıkla ona yöneliyor. Bulut, değişen hareketine devam ediyor. Fakat yine belli bir şekli muhafaza ediyor. Evet gözüm yanılmıyor, güneşten pırıl pırıl parlayan yastıklar üzerine muhteşem bir şekilde uzanmış, adeta dev büyüklüğünde ve tanrısal bir kadın hayali görüyorum. Bu hayal; Yuno'ya (*Roma İmparatorluğu'nun en büyük tanrısı olan Jüpiter'in karısı.*), Leda'ya (*Jüpiter'in sevgilisi, Isparta Kralı Tinder'in karısı.*) ve Helena'ya benziyor. Fakat birdenbire kayboluveriyor. Sonra da doğu yönünde, şekilsiz bir yığın hâlinde ve uzak buz dağları gibi görünüyor. O hâliyle, geçmiş günlerin çok değerli anlamını, parlak bir surette aksettiriyor.

Etrafımda aydınlık, yumuşak, ve sanki şerit gibi ince bir bulut, uçarak içime neşeli bir huzur ve serinlik veriyor, sanki beni okşuyor. Sonra yavaş yavaş ve çekinir bir hâlde yukarı doğru yöneliyor. Orada şeritler birleşiyor. Acaba bu gördüğüm şey, gençliğimin ilk ve çoktan beri özlemini çektiğim en yüce hatırasını mı yoksa beni hayran eden bir tasviri mi canlandırıyor? Kalbimin en derin yerine gömdüğüm ilk hatıralar, bir pınar gibi fışkırıyor. Garip bir heyecan bana hayatımın o ilk aşkını, o çok çabuk hissedilen ve dünyanın bütün mücevherlerinden daha parlak olan ilk bakışı hatırlatıyor. Bu tatlı hayal, hemen gözümün önünde canlanıyor ve hiç dağılmadan esire doğru yükselerek beraberinde kalbimdeki hatıraların en güzelini de götürüyor. *(Yedi millik bir çizme yere basar, başka bir çizme bunu takip eder. Bunların içinden Mefisto çıkar, sonra da çizmeler kaybolur.)*

Mefisto: İşte bu bir ilerlemedir! Ama söyle bakalım, sana ne oluyor? Böyle korkunç şekilde esneyen kayalıkların ortasında yalnız başına ne yapıyorsun? Ben onu tanırım; ama burası değil, çünkü orası cehennemin dibiydi.

Faust: Senin delice masalların hiç bitmez. Galiba yine bunlardan birini anlatmaya başlıyorsun.

Mefisto: *(Ciddi bir tavırla.)* Tanrı - bildiğim bir nedenden dolayı - bizi, ortasında kor hâlinde ateşler bulunan çukurların ta dibine attığında büyük bir ışık karşısında bile çok zor durumda kalmıştık. Bütün şeytanlar öksürmeye, alttan ve üstten solumaya başlamışlardı. Cehennemin içi, kükürt ve karpit kokularıyla dolmuş ve büyük bir gaz kütlesi meydana gelmişti. Bu gaz öyle büyük bir güç hâline gelmişti ki onun etkisiyle dünyanın kabuğu bütün kalınlığına rağmen çatlamıştı. Kendimizi de o sırada başka bir kenarda

bulmuştuk. Derinde bulunan yerler, birer tepe hâline gelmişti. Böylece doğru bir ilke konulmuş olarak en altta bulunanlar en üste gelmiş oluyordu. Çünkü biz, son derece sıcak ve boğucu bir çukurun esaretinden kurtularak yüce gücün serbest havasına kavuştuk. Çok iyi gizlenen ve çok da bilinen bu şiirleri, insanlar ne yazık ki oldukça geç öğrenmişlerdir.

Faust: Dağ kitlesi benim için hem asil hem de susucudur. Ben onun neden ve nasıl olduğunu sormam. Tabiat, kendi kendini yarattığında yeryüzünü ve onun üstünde tepeleri ve uçurumları meydana getirmiş, taşı taşa, dağı dağa eklemiştir. Tepeler hafif eğimlerle vadiyle birleşmiş, vadiler de zamanla yeşermeye ve bitkileri yetiştirmeye başlayarak etrafına sevinç yaymıştır. Bu nedenle çilinginca bağrıışmalara ve isyanlara hiç gerek kalmamıştır.

Mefisto: Sen böyle söylüyorsun ve sözlerin sana çok makul görünüyor. Fakat olaya şahit olan da başka türlü anlatıyor. Uçurumlar kaynayıp yerin altında alevler akarken ve Moloh'un (*Kendisine çocuk kurban edilen bir tanrı.*) çekici, dağ gibi kitleleri yukarılara püskürtüp, taş üstüne taş meydana getirirken ben de oradaydım. Hâlâ toprağın üstündeki tonlarca yabancı kütle katılaşmaktadır. Böyle bir yukarıya fırlatma gücünü kim izah edebilir? Filozof da bunu kavrayamaz ve der ki: "İşte bir defa taş meydana gelmiştir, onu olduğu gibi bırakmalıdır. Buna bir açıklama bulmaya çalışmaktan mahvolduk.." Halbuki şu bildiğimiz basit halk bunu anlıyor. Onun kafasındaki hikmet çoktan olgunlaşmıştır: "Bu şeytan işi, bir harikadır." Benim gezginlerim imanın total değneğine dayanıyor, "şeytan taşına" ve "şeytan köprüsüne" topallayarak gidiyorlar.

Faust: Doğrusu şeytanların tabiatı nasıl anladıklarını görmek, öğrenmeye değer.

Mefisto: Tabiat şöyle veya böyle olsa bundan bana ne? Mühim olan şey şudur; şeytan o işlerde beraberdi. Biz büyük şeyleri, yani şiddet, gürültü, patırtı ve ayıp şeyleri yapabilecek kimseleriz. Fakat artık anlaşılır bir dille konuşayım. Bizim yeryüzümüzde senin hoşuna giden hiçbir şey yok mu? Sen sonsuz olan uzaklara bakarken dünyanın servet ve ihtişamını gözden kaçırıyorsun. (*Mateus 4, İncil'den bir ayet.*) Fakat sen kanaatkâr bir insan olmadığına göre, hiçbir istek duymuyor musun?

Faust: Hem de nasıl? Çok büyük bir isteğim var. Tahmin et bakalım!

Mefisto: Bunu kolayca tahmin edebilirim. Ben kendime şöyle bir başkent isterdim; ortasında halkın gıda çöpleri, eğri büğrü ve daracık sokaklar, ufacık pazar yerinde lahanalar, soğanlar, yanında doya doya yenilebilecek yağlı pirzolalar, etrafında kara sineklerin uçtuğu et tezgahları. Böyle bir pazarda pis kokular hiç eksik olmaz. Büyüklük hissi vermesi için çok büyük meydanlar ve geniş caddeler, en son olarak da surlarla çevrili olmayan yerlerde gözün görebildiği yerlere kadar uzanan varoşlar. İşte böyle bir yerde hareket eden arabaların gürültüsünden ve dağılan karınca yuvalarının sonsuz kaynaşmasından çok büyük zevk alırdım. Arabayla ve atla gezdiğim zamanlar, binlerce kişi tarafından çok büyük bir saygı ile selamlanırdım.

Faust: Böyle şeyler beni tatmin etmez. Tabi ki halkın çoğalması ve rahat beslenmesi, hatta pek çok şeyi öğrenmesi insanın hoşuna gider. Fakat insan kendisini, isyankâr bir tarzda yetiştiriyor. Bence asıl problem bu.

Mefisto: Sonra, anlattığım tarzdaki şehrin en güzel yerinde, kendim için büyük bir saray yaptırırdım. Orman, çimen, tarla ile

Faust

tepe ve düzlükleri çok bakımlı bir bahçe hâline getirirdim. Çeşit çeşit sular fışkıran pınarlar yaptırırdım. Bunlar orada büyük bir abide gibi gururla yükselirken etrafa sayısız zerreler saçılırdı. Bunlardan başka en güzel kadınlar için de şirin ve konforlu köşkler yaptırır ve burada en iyi arkadaşlarımla birlikte inzivaya çekilerek bitmek tükenmek bilmeyen günler geçirirdim! “Kadınlar” diyorum, çünkü ben güzelleri daima çoğul hâlinde düşünürüm.

Faust: Bu anlattıkların hem kötü hem de modern. Seni Sardana-pal seni!

Mefisto: Neden? Senin gibi bir insanın ne istediği önceden tahmin edilebilir mi? Senin aya yaklaşmak için uçman, yüksek ve cüretli bir girişimdi. Herhâlde seni oraya çeken bir şey var!

Faust: Hiç de öyle değil! Bu yer yuvarlağında büyük girişimler için yetecek kadar yer vardır. İnsan, çevresinde hayret uyandıracak eserler meydana getirmelidir. Cesur bir çalışma yapabilmek için kendimde gerekli kuvveti buluyorum.

Mefisto: Demek ki büyük bir şeref kazanmak istiyorsun. Hero-inlerden (*Kadın kahraman.*) geldiğin belli.

Faust: Ben, servet ve hâkimiyet kazanmak istiyorum. Eser her şeydir, şeref ise bir hiçtir.

Mefisto: Şairler, senin büyüklüğünü gelecek nesillere anlatacaklar.

Faust: Sen bunları hiçbir zaman anlayamazsın. Bir insanın neyi arzuladığından haberin var mı? Sen bu sivri ve aksi varlığıyla insanın neye ihtiyacı olduğunu nereden bileceksin?

Mefisto: Pekâlâ, senin arzun yerine gelsin. Fakat bana, tasavvur ettiğin şeylerin hepsini anlat!

Faust: Bakışlarım engin denizlere yönelmişti. O büyük deniz, şiddetle kabarak kendiliğinden toplanıyor, sonra yayılarak sahile

saldırmak için dalgalarını birden salıveriyor. İşte bu durum beni üzdü. Bu taşkınlık ve ihtiras içinde olan ama insanların haklarına saygılı, hür fikirli bir insanda, acı bir duygunun uyanması gibi bir şeydi. Ama ben, bunu bir tesadüf sayarak denize daha dikkatli baktım. Dalgalar duruyor, sonra geriye çekiliyor ve gururla eriştikleri hedeften uzaklaşıyorlardı. Bu oyunu sürekli olarak tekrarlayıp duracaklardır.

Mefisto: *(Seyircilere.)* Bunda benim için öğrenilecek yeni hiçbir şey yok. Yüz bin seneden beri bildiğim bir şey bu!

Faust: *(Heyecanla devam ederek.)* Deniz, kısır olarak yüz binlerce köşe bucağa, kısırlık saçmak için sokuluyor. Şimdi kabarıp büyüyor, yuvarlanıyor ve koskoca sahaları örtüyor. Coşkun bir kuvvetle dalgalar dalgaları takip ediyor, sonra çarptığı yerden geri dönüyor ve hiçbir bir şey meydana getirmiyor. Beni perişan eden şey, bir türlü engellenemeyen unsurların kuvvetlerinin, hiçbir sonuca varamamasıdır. Benim aklım işte bu noktaya takılıyor. Bu boşluğa, yersizliğe karşı savaşmak ve onu yenmek istiyorum. *(Faust'un içinde yeni meydana gelen bir arzu. O, önce bilgi arzuluyordu. Ama o konuda amacına ulaşamadı. Şimdi ise olumlu ve faydalı bir iş yapmayı arzu ediyor.)*

Bence bu mümkündür. Dalgalar ne kadar kabarırsa kabarsın, yüksek bir duvar onun gururunu kırar ve az bir derinlik bile onu kuvvetle kendine doğru çeker. Bu durumu görünce kafamda birçok plan hazırladım. Şu büyük denizi şimdiki kıyılarından uzaklaştırıp, o yaş sahanın sınırlarını daraltarak ve onu kendi içine doğru itip sıkıştırarak çok büyük ve eşsiz bir tat alabilirim diye düşündüm. Bunları bütün ayrıntılarıyla hesapladım. İşte benim bütün arzum bu! *(Seyircilerin arkasından ve uzaklardan boru sesleri ve harp havalarının duyulur.)*

Mefisto: Bu çok kolay! Uzaklardan davul sesleri duyuyor musun?

Faust: Yine mi savaş olacak? Akıllı insanlar bundan hoşlanmaz. *(Faust'un yeni düşüncesi; yıkılmak yerine olumlu işler yapmak.)*

Mefisto: İster barış ister savaş olsun, insanın kendi yararına girişimde bulunması çok akıllıca bir iştir. İnsan gözetler ve sonra müsait bir anı yakalar. İşte şimdi fırsat karşımızda. Faust, onu yakala.

Faust: Bunu bilmece hâline getirip de benim canımı sıkma! Yapılacak şeyin ne olduğunu kısaca söyle?

Mefisto: Gezintilerindeki hiçbir şey benden gizli kalmaz. İyi kalpli imparator büyük üzüntüler içinde. Sen onu zaten yakından tanırsın. Kendisine sahte servetler sağladığımız zaman dünya onun olmuş ve ne kadar çok sevinmişti! Çünkü tahta genç olarak çıkmıştı ve hem hükümdarlık yapmanın hem de zevk, sefa sürmenin güzel ve arzu edilecek bir şey olduğunu ve ikisinin beraber yürüyebileceğini sanıyordu. *(İfritin bilinen üslubuna uymayan doğru bir ifade.)*

Faust: Çok büyük bir hata! Emredecek olan, emir verirken mutluluk duymalı *(Nietzsche'in "üst insan" düşüncesini hatırlatıyor.)* ve kalbi büyük bir irade ile dolu olmalıdır. Fakat istediği şeyi de kimseye belli etmemelidir. İnsanın en güvendiği ve değer verdiği arkadaşının kulağına fısıldadığı şey bütün dünyaya yayılır ve sonra ona herkes şaşar. Liyakatli olan insan, çalışarak zamanla en yüksek düzeye yükselebilir. Zevk ve sefa düşkünlüğü ise insanı bayağılaştırır.

Mefisto: O böyle değildi. Kendisi aşırı derecede zevk ve sefaya daldı. Bu yüzden ülkesinde anarşi oldu. Büyük ve küçük birbirinin yakasına yapıştı, kardeş kardeşi öldürdü. Şehir şehre, kale kaleye

ve halk birbirine karşı savaşa girdi. Bundan memnun olan, düşmanlardı. Kiliselerde adam öldürülüyordu, kale kapısına çıkan her tüccar ve seyyah kısa süre sonra kayboluyordu. Herkesin cesareti epeyce artmıştı. Çünkü yaşamak için kendini savunmak gerekiyordu. İşte onun zamanında ülke bu hâldeydi!

Faust: Bütün işler böyle topallıyor, düşüp kalkıyor, sonra da takla atarak külçe gibi yığılıp kalıyordu.

Mefisto: Böyle bir durumu kimse eleştirmemeli. Her hükümdar hükmünü sürdürmek ister. (*Güç iradesi felsefesi.*) En aciz ve çaresiz insan bile, kendini tam bir insan gibi görür. Ama işin sonunda, halkın akıllıları, bu kargaşadan bezdiler ve güçlü bir şekilde ayaklanarak şöyle dediler: “Bize huzur ve sükunet temin edebilen kim olursa o bizim efendimiz olmalıdır. (*Anarşi dönemini diktatörlük takip eder.*) İmparator bu görevi yapamaz ve yapmak da istemiyor. Gelin, hemen seçim yapalım. Yeni imparator, ülkeye yeni bir anlayış, yeni bir düzen ve yeni bir hayat versin. Huzuru ve adaleti birleştirerek yeni ve güvenli bir toplum oluştursun.”

Faust: Bu tam papazca bir söz.

Mefisto: Onlar da papazdı zaten! İri karınlarını tika basa doldurmuşlardı. İsyanı asıl teşvik edenler de onlardı. İsyan kısa sürede genişledi ve onlar tarafından takdis edildi. Bakın, kendisine neşe telkin ettiğimiz imparator buraya geliyor, belki de son savaşını yapacaktır.

Faust: Onun hâline çok üzülüyorum. Oysa ne kadar iyi kalpli bir adamdı!

Mefisto: Gel seyredelim. İnsan, yaşadığı sürece ümidini kaybetmemelidir. Bu sıkıntılı durumdan onu kurtaralım. Bir defa kurtardık mı tamamen kurtulur. Bakalım zarlar nasıl düşecek? Eğer şansı varsa yine tebaası da olacaktır.

Faust

(Faust ve Mefisto birlikte orta kayalıkların üstüne çıkarlar ve vadedeki ordunun dizilişini seyrederler. Aşağılardan güçlü davul sesleri ve harp havaları gelir.)

Mefisto: Ordunun tuttuğu mevziler oldukça iyi. Biz de katılırsak zafer tamam olur.

Faust: Oradan ne beklenebilir ki? Hile, büyücülük ve boş gösteriş!

Mefisto: Savaşları kazanmak için hile! Amacını düşünerek güçlenmeli ve tedbirli olmalısın. İmparatora yeniden tahtını ve ülkesini temin edebilirsek karşısında diz çökersin. Bunun karşılığında da sınırsız büyüklükteki sahilleri malikâne olarak kazanırsın.

Faust: Sen, şimdiye kadar nice işler başardın. Bir de savaş kazan bakalım.

Mefisto: Hayır, savaşı sen kazanacaksın. Bu defa başkomutan sensin.

Faust: Evet, tam bana göre bir makam! Hiçbir şey anlamadığım bir konuda, kitleleri kumanda etmek!

Mefisto: Kolayı var. Bu işi kurmay heyetine havale et. O zaman mareşalin de işi oldukça rahat olur! Ben bu savaş belasını çoktan sezmiş ve en ilkel ama güçlü insanlardan hemen bir savaş konseyi kurmuştum. Onları bir araya getirene ne mutlu!

Faust: Karşıda ne görüyorum? Acaba bu silahlı insanlar kimdir? Dağ halkını mı ayaklandırdın?

Mefisto: Hayır. Fakat aynen Bay Peter Skens gibi bütün yağmacıların elebaşlarını... (Üç tane iri yarı adam ortaya çıkarlar. Sam II 23, 8., İncil'den bir ayet.)

Mefisto: İşte benim delikanlılar geliyor! Görüyorsun ki elbisele-ri ve teçhizatları ayrı. Ama merak etme, onlar seni yormayacaklar.

(*Seyircilere.*) Şimdiki çocukların hepsi zırhlı elbiseleri ve asker yakalığını seviyor.

Raufbold (*Saldıran, kavga çıkaran.*): (*Genç, hafif silahlı ve renge renk elbiseli.*) Birisi bana yan gözle bakarsa hemen çenesine şu yumruğu yapıştırırım. Korkağın biri kaçacak olsa onu da saçından yakalarım.

Habebald (*Yağmacı.*): (*Olgun, zengin kıyafetli ve tam teçhizatlı.*) Bu yersiz ve boş şamatalar aslında maskaralıktır. Bunlar insanın zamanını israf eder. İnsan düşmanı ele geçirmede gayretli olmalı. Gerisini sonra düşünmeli.

Haltefest (*Sıkı tut.*): (*Yaşlı, kıyafeti bozuk ve ağır silahlar kuşanmış.*) Bununla da iş bitmez! En büyük servet bile çabucak erir ve hayatın sellerine karışarak akıp gider. Çalışıp bir şeyler elde etmek iyidir ama onu muhafaza etmek daha iyi ve daha zordur. Artık bırakın da şu kır saçlı adam kumandayı eline alsın, o zaman kimse elimizden bir şey alamaz. (*Hep birlikte aşağıya doğru inerler.*)

Tepenin üstünde, alt taraftan davul sesleri ve harp havaları gelmekte ve imparatorun çadırı kurulmaktadır.

Başkomutan: Askerimizi bu vadiye sıkışık bir hâlde geri çekmemiz, gerçekten isabetli bir tedbir olmuştur. Zafer kazanacağımızı kuvvetle umut ediyorum.

İmparator: Artık işin nasıl sonuçlanacağını göreceğiz. Fakat sanki bir bozgunu andıran bu geri çekilme benim neşemi kaçırıyor.

Başkomutan: Prensime, sağ kanadımıza bir bak! İnsan böyle bir sahayı arayıp da bulamaz. Tepeler pek dik değil; fakat tırmanması da pek kolay değil. Bu durum bizim için faydalı, düşman için ise oldukça sıkıntılıdır. Biz dalgalı bir düzlük arazi üzerinde yarı yarıya gizlenmiş hâldeyiz, düşman süvarileri buraya girmeye cesaret edemez.

İmparator: Bunu övmekten başka yapacak bir şey kalmıyor. Kollar ve göğüsler burada, savaş meydanında güçlerini deneyebilirler.

Başkomutan: Şu orta çayırılığın düzlüklerinde harbe susamış ve yerinde duramayan piyadeleri görüyorsun. Sabah sisinin ince tül-leri arasından sızan ışıklarda, askerin hazırladığı mızraklar parlıyor. Bu heybetli dörtgen, kuvvetle dalgalanıyor, binlerce savaşçı büyük bir iş başarmak için yanıp tutuşuyor. İşte, ordunun kuvvetini bundan anlayabilirsin. Ben, karşımızdaki düşman kuvvetini perişan etmek için bu askerlerime çok güveniyorum...

İmparator: Bu kadar güzel bir askerî manzarayı ilk defa görüyorum. Böyle bir ordunun, iki kat gücü var demektir.

Başkomutan: Şimdilik sol kanadımız hakkında vereceğim bir bilgi yok. Yiğit savaşçılarımız yalçın kayaları tutmuşlardır. Silahlarımızın parladığı bu kayalıklar, dar geçidin önemli noktasını koruyorlar. Daha şimdiden burada meydana gelecek kanlı çarpışmada, düşman kuvvetlerinin hiç beklemedikleri bir bozguna uğrayacaklarını hisseder gibi oluyorum!

İmparator: İşte karşımızda bana; dayı, yeğen, kardeş diyen sahte akrabalarım! Şimdi üstümüze geliyorlar. Onlar armamın kuvvetini, tahtımın nüfuzunu zorla ele geçirmeye cüret ettiler. Sonra da aralarında bozuşarak ülkemi perişan edip yağmaladılar. Bu yetmiyormuş gibi şimdi de hep birlikte, bana karşı ayaklandılar. Halk kitlesi kararsız ve akıntı nereye sürüklerse oraya gitmekte.

Başkomutan: Daha önce haberci olarak gönderdiğim sadık bir askerim koşarak kayadan aşağıya geliyor. Bari görevini başarsaydı.

Birinci haberci: Yeteneğimizi hile ve cesaretle birleştirerek her tarafa girdik çıktık. Fakat pek hayırlı haberler getiremiyoruz. Halkın

Goatbe

içinde birçokları sana vefa yemini ediyorlar. Fakat harekete geçmemelerini mazur göstermek için iç ayaklanmalardan ve tehlikelerden söz ediyorlar.

İmparator: Bencil insanlar için görev, sevgi, şükran ve şeref bir anlam ifade etmez. Onların ilkesi, öncelikle kendi çıkarlarını korumaktır. Fakat kendi hesapları tamamlanınca komşunun evindeki yangının onları da yakacağını düşünemiyorlar.

Başkumandan: İkinci haberci geliyor. Tepelerden yavaş yavaş iniyor. Yorgunluktan her tarafı titriyor.

İkinci haberci: Biz, önce vahşi sürülerin karmakarışık hareketlerini gördük. Beklemediğimiz bir anda hemen yeni bir imparator ortaya çıktı. Gelenek nedeniyle halk sahaya toplanıyor ve açılan yalancı bayrakların arkasından koyun sürüsü gibi yürüyor.

İmparator: Bir rakip imparator benim çok işime yarar! İmparator olduğumu asıl şimdi hissediyorum! Bu savaş için sadece bir asker gibi zırhlı elbiseyi giymiştim, şimdi onu daha yüksek bir amaç için kullanacağım. Çok mükemmel şekilde yapılan eğlencelerde bile, benim için daima eksik bir şey kalıyordu, o da tehlikeydi. Siz, halka eğlence tavsiye ediyordunuz. Oysa benim kalbim şiddetle çarpıyordu ve gerçek bir vuruşma için can atıyordum. Siz, beni savaşlardan vazgeçirmemiş olsaydınız ben, savaş, meydanlarında kahramanlıklarım ile parlayacaktım. Kendi hayalimin o ateş deryasına aksettiğini gördüğüm vakit, göğsümün kabardığını hissedirdim. Ateş, üzerime korkunç bir şekilde saldırıyordu. Bu sadece bir görünüştü ama bu görünüş çok büyüktü! Şimdiye kadar zaferleri ve şerefleri, belli belirsiz rüyalarım da gördüm. Önceleri günahkârca ihmal edilen şeyi, şimdi gerektiği gibi telafi ediyorum.

Faust

Rakip imparatoru er meydanına çağırmak için münadiler gönderilir. Başında yarı kapalı bir miğfer ve zırhlara bürünmüş olarak Faust, yanında aynı kıyafet ve teçhizatta üç kabadayı.

Faust: Ortaya çıkıyoruz, ve suçlanmayacağımızı ümit ediyoruz. Savaşta, gerekmediği durumlarda bile ihtiyatlı olmak iyidir. Bilirsin ki dağ halkı düşünceli ve kuruntuludur. Tabiat ve kaya yazısını iyi anlamışlardır. Ovalardan çekilmiş olan ruhlar, en çok kayalık dağları severler. Dolambaçlı çukurlarda, maden kokusuna benzeyen kokusu olan gazların arasında çalışırlar. Sürekli olarak bunları inceler, ayırır ve birleştirirler. Tek istekleri yeni bir şey bulmaktır. Ruh kuvvetiyle şeffaf cisimler meydana getirirler. Sonra da billurun ve onun sonsuz sessizliğinin içinde dünyada olup biten şeyleri seyrederler.

İmparator: Söylediklerini dinledim ve sana inanıyorum. Fakat ey yiğidim, bunların ne faydası olduğunu bana söyle?

Faust: Norciya'nın (*İtalya'da bir şehir.*) Sabinyalı sihirbazı, senin çok sadık ve itaatli bir kulundur. Eskiden onu kötü bir talih tehdit etmişti! Alevler dillerini uzatıyor, çalılar çatırdıyordu. Katran ve kü-kürtle karışık kuru odunlar da çevresini sarmıştı. Onu ne Tanrı ne de insan kurtarabilirdi. Fakat sevgili efendimiz, el ve ayaklarına bağlanan kızıl ateş hâlindeki zincirleri parçalayarak onu kurtarmıştı. Bu olay Roma'da olmuştu. Onun sana minnettar olduğunu ve senin hareketlerini özenle takip ettiğini biliyorum. O zamandan beri, kendisini tamamen unutmuş ve senin için hep yıldızlarla konuşmaktadır. Dağda büyük kuvvetler vardır. Orada tabiat büyük bir güç ve serbestlikle kendi hükmünü icra eder. Sersem papazlar ise bunu yadırgayarak büyücülük olduğunu söylemektedirler.

İmparator: Bir şenlik gününde eğlenmek üzere gelen misafirleri selamladığımız zaman, gittikçe artan o coşkulu kalabalığa büyük salonların bile dar geldiğini görmek, bizi çok memnun eder. Hepimizi derinden düşündüren sabahın bu saatinde, bize yardımcı olarak gelen bir kahramanı daha büyük bir sevinçle karşılarız. Fakat burada, şu önemli günde, on binlerce insanın benim yanımda veya bana karşı çarpışmak üzere harekete geçtiği şu anı, değerli bir an olarak biliniz! Her erkek, başlı başına bir değerlidir; ama taç ve tahta sahip olmak isteyen insan, böyle bir şerefe gerçekten hak kazanmalıdır. Kendisine imparator süsü veren ve aziz yurdumuzun tek hâkimi, ordumuzun başbuğu olduğunu iddia eden o zavallı dev, benim güçlü yumruğumla yokluk diyarına yuvarlanmalıdır.

Faust: Ne olursa olsun, büyük bir eser meydana getirmek için senin, kelleyi koltuğuna alman doğru değil. Başımıza giydiğimiz miğfer; sorguç ve püskülle süslü değil midir? İşte o, başlarımızı korur. Baş olmazsa öteki unsurlar ne işe yarar? O, bir sakatlığa uğradı mı bütün organlar çökmüş; yaralandı mı bütün organlar da yaralanmış demektir. O çabuk şifa bulursa tüm organlar da çabuk tazelenir. Kol, kendi gücünden faydalanmayı bilir ve kafayı korumak için kalkanı kaldırır. Kılıç da gelen darbeyi engeller ve kendisi darbe indirerek görevini yapar. Marifetli ayaklar da onun mutluluğuna katılarak tepelenenin hemen üstüne çıkar.

İmparator: İşte benim kinim böyledir. Ona da öyle yapacak ve o gururlu başını ayaklarımın altına bir paspas gibi sereceğim.

Münadiler: *(Geri gelerek.)* Karşıda bizi adam yerine koyan olmadı. Götürdüğümüz cesur ve asil haberi soğuk bir şaka olarak kabul ederek güldüler ve "Sizin imparatorunuz. karşıdaki dar vadide kaybolmuş bir yankıdan ibarettir. Onu hatırladığımız zaman,

Faust

masallardaki gibi “Bir varmış, bir yokmuş!” dediklerini söyleyerek hafife aldılar.

Faust: Olaylar, cesaret ve sadakatle etrafında toplanan en iyi adamlarının istediği şekilde geliyor. Düşman yaklaşıyor. Seninkiler de savaşma hırsı ile bekliyorlar. Şimdi saldırı emri ver. Saldırı için şu an, çok uygundur.

İmparator: Şimdi komutanlıktan feragat ediyorum. (*Başkomutana dönerek.*) Görevi sana devrediyorum prens.

Başkomutan: Öyleyse sağ kanat saldırıya geçsin. Yukarı doğru çıkmakta olan düşmanın sol kanadı, son adımını atmadan önce sadık askerlerimizin büyük kuvveti karşısında perişan olmalı.

Faust: İzin verin de şu genç yiğit hemen senin saflarına katılsın ve askerlerinle iyice kaynaşarak kuvvetini ortaya koysun. (*Sağ tarafta bir işaret verir.*)

Raufbold: (*Ortaya çıkar.*) Benim karşıma çıkan asker, yanağı delik deşik olmadan geriye dönemez. Bana sırtını çeviren aldanmıştır ve onun kafası, boynu ve saçları paramparça olacaktır. Benim bu yaptıklarımın arkasından şiddetle saldıran senin askerlerin, kılıç ve topuzlarla düşmanın işini bitirirler. Böylece düşman askerleri birbiri peşi sıra kendi kanında boğulur. (*Gider.*)

Başkomutan: Orta kısımdaki piyadeler, yavaşça sağ kanadı takip edip bütün gücü ile düşmanın üzerine atılsın. Düşman sağ taraftan inatla saldırarak kuvvetlerimizin savaş planını biraz sarsmış bulunuyor.

Faust: (*Ortadaki adamı göstererek.*) Öyleyse şu adam da emrine uyarak harekete geçsin. O çok kuvvetlidir ve coştugu zaman herkesi coşturur.

Habebald: (*Öne geçer.*) İmparatorun ordularının kahramanlığına, ganimet açlığı da eklenmeli ve her askere hedef olarak rakip

imparatorun zengin çadırı gösterilmelidir. Bu durumda o, tahtının üstünde daha fazla gururlanamayacaktır. Ben şimdi piyadelerin başına geçiyorum.

Eilebeute: *(Kantinci kadın ona yaslanır.)* O, benim en sevdiğim adamdır. Bizim için artık ganimet toplama zamanı geldi. Kadınlar bir şeye saldırınca amansız olur ve yağmaya başladıığında da hiçbir şeyi esirgemezler. O, zararlerde en önde yürümelidir. O zaman her şey serbest ve normal olur. *(İkisi de giderler.)*

Başkomutan: Tahmin ettiğimiz gibi, düşmanın sağ kanadı bizim solumuza kuvvetli bir şekilde yükleniyor. Kaya yolunun dar geçidi ni ele geçirmek için bütün gücüyle saldırıyor. Bu azgın saldırıya karşı göğüs göğse savaşmak gerekir.

Faust: *(Sol tarafa işaret eder.)* Efendimiz, şu adamı da size göstermek istiyorum. Mevcut kuvvetimizin daha da kuvvetlenmesinin bize zararı değil, faydası dokunur.

Haltefest: *(Ortaya çıkar.)* Sol kanat için hiç korkmayın. Benim olduğum yerde her şey emniyettedir. Gördüğünüz bu ihtiyar, değerini savaş meydanında gösterecektir. Benim tuttuğum şeyi yıldırım bile koparamaz. *(Çekilir.)*

Mefisto: *(Yukarıdan aşağıya gelerek.)* Bakın, şimdi arka taraftaki her kaya yangının arkasından silahlı adamlar ortaya çıkıyor ve dar patikaları kesiyorlar. Zırh, kılıç ve kalkanları ile arkamızda bir duvar oluşturuyor ve darbe indirmek için bir işaretimizi bekliyorlar.

Bunun nereden geldiğini hiç sormayın. Ben her taraftaki silah depolarını boşalttırdım. Bunlar oralarda sanki hâlâ dünyaya hâkimmiş gibi duruyorlardı. Önceden hepsi birer derebeyi, kral veya imparatordu. Şimdi ise birer salyangoz kabuğundan başka bir şey değiller. Bunların içine bir sürü hayalet dolunca Orta Çağ yeniden

canlandı. İçlerine hangi şeytanlar sokulmuş olursa olsun, biraz etkili olacaklardır. *(Yüksek sesle.)*

Daha şimdiden nasıl ateş püskürüp, silah şakırdatarak çarpıştıklarına bir bakın. Burada eski bir milletin bulunduğunu ve bu yeni savaşı kazanmak için yanıp tutuştuğunu bilmelisiniz. *(Yukarıdan şiddetli boru sesleri işitilir ve düşman ordusu hissedilecek şekilde sarsılır.)*

Faust: Ufuklar karardı. Sadece şurada burada bazen kırmızı ışıklar yanıyor. Silahlar kanlı bir şekilde parlıyor. Bütün gök, hava, orman ve taş işe karışıyor.

Mefisto: Sol kanat kuvvetle dayanıyor. Bunlar arasında cesur Hans Raufbold, kendine özgü şiddetli hareketleriyle belli oluyor.

İmparator: Önce sadece bir elin kalktığını görmüştüm. Şimdi birçok elin hareket ettiğini görüyorum. Bu, normal bir şey değil.

Faust: Sicilya sahillerine doğru kayan sis şeritlerini hiç duymadın mı? Orada gün ışığında yükselen bazı acayip dumanların içine yansıyan tuhaf bir manzara görülür. Sanki birbirlerinin peşinden havayı yarıp geçen resimler gibi şehirler sallanır, bahçeler de yükselip alçalır.

İmparator: Bu ne kadar düşündürücü bir şey! Bütün mızrakların ucundan kıvılcımlar çıktığını, piyadelerimizin süngülerinin üstünde de küçük alevlerin parıldadığını görüyorum. Bu bana, sanki cin ve peri işi gibi geliyor!

Faust: Afedersiniz efendimiz. Bunlar, izleri kaybolmuş olan perilerdir. Gemicilerin hayran olduğu Diskourların izleridir. Şimdi onlar, en son kuvvetlerini topluyorlar.

İmparator: Peki ama tabiatın bizi gözeterek böyle az rastlanan harikaları bir araya getirmesini kime borçlu olduğumuzu söyle.

Mefisto: Senin alın yazını göğsünde taşıyan o büyük insandan başka kim olabilir? Düşmanlarının büyük tehditleri, onda derin bir heyecan meydana getirdi. Kendisinin mahvolması pahasına da olsa sizi kurtararak şükran borcunu ödemek istiyor.

İmparator: Beni gösterişli bir şekilde gezdirmekten zevk alıyorlardı. Ben, o zaman bir şeydim. Bunu denemek istedim ve o ak sakallıyı temiz havaya çıkarmayı uygun buldum. Böylece papazların bir eğlencesini bozmuş ve dolayısıyla onların sevgi ve ilgisini kazanmış oldum. Aradan bu kadar uzun zaman geçtikten sonra şimdi, o güzel hareketimin mükafatını mı görecektim?

Faust: İçten gelen bir iyilik, çok verimlidir. Bakışını dışarıya çevir. Sanıyorum ki o, bir işaret vermek istiyor. Dikkat et, işaretini hemen verecek.

İmparator: Göklerde bir kartal uçuyor ve onu vahşi bir akbaba tehdit ederek kovalıyor.

Faust: Dikkat et, ben bunu çok uygun bir belirti sayıyorum. Akbaba, aslında bir masal hayvanıdır. Şimdi nasıl oluyor da gerçek bir kartalla boy ölçüşecek kadar kendinden geçiyor?

İmparator: Şimdi büyük daireler çizerek birbirlerinin etrafında uçuyorlar, sonra da birbirlerine saldırarak vuruşuyorlar.

Faust: Şimdi bakın. Nasıl da zavallı akbaba parça parça edilmiş bir hâlde yaralanarak ormanın içine düşüyor ve kayboluyor.

İmparator: Bu durum neye işaret ediyorsa derhâl onu yapalım, Ben bunu memnuniyetle kabul ederim.

Mefisto: (Sağa dönerek.) Birbiri peşi sıra yaptığımız şiddetli hücumlar karşısında düşmanlarımız çekilmek zorunda kalıyorlar. Şaşkın bir hâlde çarpışarak sağ kanatlarına yığılıyor ve esas kuvvetlerinin sol kanadını karmakarışık bir hâle getiriyorlar. Bizim piyademiz

de sağa kayarak bu zayıf noktaya şimşek hızıyla saldırıyor. Şimdi orada iki tarafın kuvvetleri, fırtınadan kabaran dalgalar gibi coşarak görülmemiş bir öfkeyle çarpışıyorlar. Bundan daha görkemli bir manzara hayal edilemez. Artık bu meydan savaşını kazandık demektir.

İmparator: *(Sol taraftaki Faust'a yönelerek.)* Bak, şimdi oranın durumu şüpheli görünüyor. Mevzilerimiz gittikçe tehlikeli bir duruma giriyor. Hiç taş atıldığı yok. Aşağıdaki kayalıklara tırmanmışlar, yukarı kısımları da terk etmişler. İşte görüyorsun, düşman büyük yığınlar hâlinde geliyor. Belki de o çok önemli geçidi ele geçirmiştir bile. Uğursuz bir mücadelenin en son başarısı. Sizin marifetleriniz artık sökmüyor. *(Sessizlik.)*

Mefisto: İşte benim iki kargam geliyor. Acaba ne haber var? Durumumuzun bozulmasından korkuyorum.

İmparator: Bu miskin kuşlar da ne oluyor böyle? Siyah kanatlarını, askerlerin kıyasıya vurduğu kayalıklardan bu tarafa doğru çeviriyorlar.

Mefisto: *(Kargalara.)* Kulağımın dibine oturun. Siz korursanız hiçbir şey kaybedilmiş olmaz. Çünkü öğütleriniz gerçekten dinlemeye değer.

Faust: *(İmparatora.)* Sanıyorum yuvalarındaki yavrularına ve gıdalarına kavuşmak için uzak ülkelerden gelen güvercinlerin hikâyesini duymuşsundur. Bazı farkları olmakla birlikte, şu anda bizim de durumumuz aynıdır. Güvercin postası barışın, karga postası ise savaşın hizmetindedir.

Mefisto: Ne yazık ki büyük bir felaket haberi var! Bakın, kayanın kenarındaki yiğitlerimiz ne kadar sıkışmış durumda! Düşman etrafındaki tepelerin hepsine tırmanmış. Geçidi de ele geçirirlerse çok zor bir duruma düşeceğiz.

İmparator: Demek ki bu işin sonunda ben yine aldatıldım. Beni bu ağın içine çektiniz. Ağ etrafımı sarmaya başladığından beri korku içindeyim.

Mefisto: Cesaret hükümdanımız! Henüz her şey elden çıkmış değildir. Son zaferi kazanmak için kumaz ve sabırlı olmak gerekir. Savaşın son safhasının, çok çetin olması alışılmış bir şeydir. Benim güvenilir elçilerim vardır. Kumandayı benim elime almamı emredin.

Başkumandan: *(Oraya yaklaşarak.)* Sen onlarla birleştin. Bu bana ilk andan itibaren azap veriyor. Büyücülük insana huzur getiremez. Ne yazık ki savaşın kaderini değiştirecek bir çare bulamıyorum. Bu savaş onlar başlattılar, onlar bitirsinler. Komutanlık asamı geri veriyorum.

İmparator: Talihin bize sunabileceği iyi zamanlara kadar o as sende kalsın. Ben, bu lanetli heriften ve onun kargalarla içli dışlı oluşundan tiksiniyorum. *(Mefisto'ya yönelerek.)* Asayı sana vermem, sen bu işe uygun bir insan değilsin. Emret ve bizi kurtarmaya çalış. Artık ne yapılacaksa yapılsın.

Mefisto: O topal değneği korumaya devam etsin; ama o bizim işimize yaramaz.

Faust: Şimdi ne yapacağız?

Mefisto: Yapıldı bile. Haydi bakalım benim cesur yeğenlerim! Hemen iş başına ve doğru büyük dağ gölüne! Undinelere benden selam götürün ve onlardan dalgaların hayalini isteyin. Onlar, hayali gerçekten ayırmalarını iyi bilirler ve herkes onların gerçek olduğuna yemin eder. *(Sessizlik.)*

Faust: Bizim kargalar su perilerine iyice sokulmuş olsa gerek. Orada daha şimdiden çağlama başladı. Kayaların bazı kuru yerlerinde coşkun pınarlar fışkırıyor. Artık zafer elden çıktı.

Mefisto: Bu harikulade güzel bir selam! Artık en cesur tırmanıcıların bile zihni kanşmış hâlde.

Faust: Daha şimdiden dereler derelere katılıyor ve iki kat büyüyüp sanki bir sel meydana getiriyor. O, kayaların geniş düzlüğü üzerinde yayılıyor, kaynaşıp köpürüyor, her tarafa saldırıyor ve sonra da basamak basamak sıçrayarak vadiye doğru yuvarlanıyor. Artık yiğitçe bir karşı koyma neye yarar? Muazzam dalgalar, önüne gelen her şeyi sürükleyip götürüyor. Böyle bir azgın kabarış karşısında benim bile tüylerim diken diken oluyor.

Mefisto: Ben su oyunlarının hiçbirisini görmüyorum. Yalnız insan gözü aldanabilir. Bu acayip olay beni sadece eğlendirir. Büyük kütleler hâlinde yuvarlanıp giden bu dalgalar, sapasağlam bir toprak üstünde rahatça soluk aldıkları hâlde boğulacaklarından şüphe ediyorlar ve tuhaf bir şekilde yüzmeye çalışıyormuş gibi hareketler yapıyorlar. Artık kargalar her tarafa yayıldı. *(Kargalar yine gelirler.)*

Ben sizi büyük üstadımın huzurunda öveceğim. Siz şimdi kendinizin de birer üstat olduğunuzu göstermek istiyorsanız cüceler kabilesinin kızgın demirhanesine koşun ve tatlı bir şekilde konuşarak insanın zihninde büyüyecek kadar ışık saçacak bir ateş isteyin. Aslında yaz gecelerinde, şimşek çaktığı ve en uzak yıldızların yıldırım hızı ile kaydığı bile görülebilir; ama karmakarışık çalılarının arasında çakan şimşeklerle ıslak zemin üstünde uçuşan yıldızlar, kolay görünemez. Onun için kendinizi fazla sıkmadan önce yalvaracaksınız sonra zorlayacaksınız. *(Kargalar gider, kendilerine emredilen şeyi yaparlar.)*

Mefisto: Düşmanın başına en kısa zamanda koyu karanlık düşsün. Yavaş yavaş da şüpheyi kapılsınlar. Onların başlarına aldatıcı kıvılcımlar ve birdenbire gözlerini kamaştıran bir ışık yağsa ne güzel olurdu! Ayrıca korkunç bir gürültü de gerekir.

Faust: Kenardan köşeden çıkarılan işe yaramaz silahlar, açık havada kuvvetlendiklerini sanıyorlar. Uzun zamandan beri karşıdan bir tıkırtı ve acayip bir ses geliyor.

Mefisto: Çok doğru, artık onların önü alınamaz! Eski zamanların mutlu günlerinde olduğu gibi derebeylik şamataları her tarafa yayılıyor! Kol ve bacak, Guelfler (*Papa taraftarları.*) ile Chibelinlerin (*Guelflerin düşmanı.*) yerini tutarak bu sonsuz savaşı yeniliyorlar. Atalarından miras aldıkları duygulara sıkıca bağlı olduklarından barışa hiç yanaşmıyorlar. Artık yaygaraları her tarafa yayılıyor. Zaten şeytanın tüm bayramlarında korkuyu körükleyen şey, partiler arasındaki büyük kindir. Bu şamata, çoğu zaman iğrenç ve korkunç bir şekilde, bazen de bir şeytan çılgılığı hâlinde vadide yankılanıyor. (*Orkestra savaş naralarını taklit eder ve sonra da neşeli asker havalarına geçer.*)

***Rakip İmparatorun Çadırı
Taht ve Zengin dekor,
Habebald ve Eilebeute***

Eilebeute: Buraya ilk gelen, her zamanki gibi yine biz olduk.

Habebald: Bir karga bile bizden daha hızlı uçamaz.

Eilebeute: Oo! Bu yığın hâlindeki servet nedir böyle? Nereden başlayıp nerede bitireyim?

Habebald: Her taraf tamamen dolu. Bu bollukta ne tarafa elimi atacağımı şaşıyorum.

Eilebeute: Yatağım çok sertti. Herhâlde şu benim işime yarar.

Habebald: Burada çelikten bir topuz asılı. Uzun zamandan beri böyle bir şey istiyordum.

Eilebeute: Ben de uzun zamandan beri şöyle kenarları sırmalı kırmızı bir manto düşünüyordum.

Habebald: *(Silahı alarak.)* Bununla iş çok çabuk biter. Düşmanla karşılaştığında onu öldürür ve yoluna devam edersin. Sen çok şeyler ele geçirdin; ama elinde işe yarar bir şey yok. Bu gereksiz şeyleri bırak da şu çekmecelerden birini al. Bu, ordunun ücretidir. İçerisi altın doludur!

Eilebeute: Kurşun gibi ağır. Ben onu yerinden bile kaldıramam.

Habebald: Öyleyse hemen eğil. Onu senin sırtına yükleyeceğim.

Eilebeute: Aman! Çok kötü bir şey oldu. Bu yük belimi kıracak. *(Çekmece düşer ve açılır.)*

Habebald: İşte yığınla altın! Çabuk ol ve al.

Eilebeute: *(Yere çömelir.)* Çabuk koynuna doldur. İkimize de yetecek kadar çok!

Goethe

Habebald: Artık bu kadarı yeter. (*Ayağa kalkar.*) Eyvah! Önlükte bir delik var. Nereye gitsen, nerede dursan oraya altınları düşüreceksin.

Yaverler: Bu kutsal yerde ne arıyorsunuz? İmparatorun hazinesini niçin karıştırıyorsunuz?

Habebald: Biz birer askeriz. Düşman çadırlarında adet olduğu için kellemizi koltuğumuza alarak savaş ganimetinden payımızı alıyoruz.

Yaverler: Hem asker olup hem de yağmacı olmak bize yakışmaz. Bizim İmparatorumuzun emrinde bulunanlar, dürüst askerler olmalıdır.

Habebald: Bu dürüstlüğü herkes biliyor. Bunun adı haraçtır. “Ver bakalım” sözcüğü, mesleğimizin parolasıdır. (*Eilebeute’ye.*) Çabuk ol ve topladıklarını al götür. Görüyorsun ki bizi burada hoş görmüyorlar. (*Giderler.*)

Başyaver: O terbiyesiz herifin yüzüne niçin bir tokat atmadın, söyle?

İkinci yaver: Bilmiyorum. Kuvvetim birden tükeniverdi. Onlar sanki hayaletti.

Üçüncü yaver: Evet, benim de gözüm karardı. İyi göremez oldum.

Dördüncü yaver: Nasıl diyeceğimi bilemiyorum. Bugün öyle sıcak, boğucu ve ağırdı ki birimiz kalkıyor, diğeri düşüyordu. Önümüzü görmeden yürüyor ve kılıç sallıyorduk; ama her vuruşumuzda da bir düşman yere yuvarlanıyordu. Gözlerimizin önünde tül gibi bir şey uçuşuyor, sonra da kulaklarımız uğulduyordu. Bu böyle devam ederken, bir de baktık ki buradayız! Ama bu işin nasıl olduğunu biz de anlayamadık. (*İmparator dört prensle birlikte görünür, yaverler uzaklaşır.*)

İmparator: Ne olursa olsun, savaşı kazandık. Düşman askeri perişan olup kaçarken düz ovada dağıldı. İşte boş taht da burada duruyor. Halılara bürünmüş ve hainliğe uğramış hazine de bu odayı dolduruyor. Biz, etrafımızda yaverlerimizle ve görkemli hâlimizle milletlerin elçilerini bekliyoruz. Her taraftan sevindirici haberler geliyor. Memleket rahat olsun ve sevinç içinde bize bağlansın. Her ne kadar başımıza büyüçülük belası musallat olduysa da sonunda savaşı tek başımıza kazandık. Savaşçılara daima tesadüfler yardım eder. Savaş alanından bizim göğsümüzü kabartan, düşmanı ise korkuya düşüren güçlü ve harika sesler uğuldadı. Savaşı kaybeden, halkın alayı karşısında çöküp gitti. Savaşı kazanan da göğsünü kabartarak bu zaferi bahşeden Tanrı'ya şükrediyor. Herkes hep bir ağızdan, "Tanrım sana bin şükür" diye sesini yükseltiyor. Ben, iyilik bilirliliğin en üstününü göstermek için nadiren yaptığım gibi, bakışlarımı dindar hislerimle kendi vicdanıma çeviriyorum. Genç ve şen bir prens belki gününü boş geçirebilir ama yaşlandıkça sadece tek bir anın bile önemli olduğunu öğrenir. Onun için vakit kaybetmeden sarayın ve ülkemin esenliği için, çok değerli şu dört prensimle birleşiyorum. (*Birincisine.*): Ordunun aldığı mükemmel düzen, sonra da savaşın en kritik anında kahramanca bir cesaretle sevk ve idare, senin eserindi prens! Şimdi, zamanın gerektirdiği gibi, barış döneminde de aynı şekilde çalış. Seni, baş mareşal olarak atıyor ve kılıcı sana veriyorum.

Baş mareşal: Şimdiye kadar içeride çalışan sadık ve kahraman ordun, seni ve tahtını sınırlarda savunmaya başlayınca büyük sarayının geniş salonunda büyük bir kalabalık, şenlik yaparken faize de ziyafet sofrasını hazırlama şerefi verilsin. O zaman ben bu kılıcı çekerek yanında, daima sadık bir muhafızın olarak duracağım.

İmparator: (*İkinci prence.*) Sen hem cesur hem de kibar bir insan olarak başkâtip ol. Bu görev hiç de kolay değildir. İçlerinde bazı kötü hizmetkârlar gördüğüm ve ara sıra aralarında çatışan tüm saray çalışanlarının amiri sensin. Bundan böyle sen, yapacağın olumlu davranışlarla onlara hükümdarın, sarayın ve herkesin nasıl memnun edilebileceğini gösteren, şerefli bir örnek olacaksın.

Baş mabeyinci: Hükümdarın sevgi ve ilgisi, onun büyük düşüncelerini gerçekleştirilmekle kazanılır. İyilere yardım etmek, kötülere bile fenalık yapmamak ve içten gelen bir samimiyet göstermek gerekir. Ey velinimetim, sen benim içimi bir bilsen, bu bana yeterlidir. Acaba hayal gücüm o şenlik gününe kadar uzanabilir mi? Sen sofraya oturunca ben sana altın kupayı sunacağım. Kupayı zevkle aldığın zaman da bakışın beni sevindirecek ve ben, elinin rahat etmesi için senin yüzüklerini tutacağım.

İmparator: Aslında ben, eğlenmeyi düşünmeyecek kadar durumumu ciddi hissediyorum ama haydi senin dediğin gibi olsun. Böyle bir savaşı kazandıktan sonra biraz neşeli olmanın kimseye zararı olmaz.

(*Üçüncü prence.*) Seni, baş kilercilik görevine atıyorum. Böylece saray hizmetleri, av işleri ve kümesler senin emrine giriyor. Benim en çok sevdiğim yemekleri, mevsimine göre özenle seçerek hazırlat.

Baş kilerci: Kudretli hükümdarım. Hazırlatacağım yemekler seni memnun edinceye kadar kendimi tam bir perhize tabi tutmak benim ilk görevim olacaktır. Hiç şüphemiz olmasın ki mutfak hizmetçileri birbirinden güzel yemekleri hazırlayıp buraya getirmek ve mevsimleri de hızlandırmak için benimle beraber var güçleriyle çalışacaklardır. Sofra süsü olarak uzaklardan gelen ve turfanda olan

Faust

şeyleri pek sevmezsin. Sen sade ve kuvvetli yemekleri tercih edersin.

İmparator: (*Dördüncü prence.*) Burada eğlencelerden bahsedildiğine göre, genç yiğit, sen de saki ol. Baş saki görevin nedeniyle içki mahzenlerimizin iyi şaraplarla dolu olmasına dikkat et. Kendin de içkide dengeli ol. İçkinin verdiği cazibeye kapılarak neşelenmenin sınırlarını hiçbir zaman aşma.

Baş saki: Kralım, gençliğe güvenilince o, göz açıp kapayıncaya kadar kendiliğinden yetişkinlik seviyesine yükseliverir. Ben de o büyük eğlenceye koşacağım. Mükemmel ve görkemli bir büfe hazırlayarak onu güzel altın ve gümüş kupalarla süsleyeceğim. Senin için düşündüğüm kadeh, şimdiden hazır. O, şaraba neşe katan ama baş döndürmez bir hâle getiren parlak bir Venedik kadehidir! Böyle harika ve çok kıymetli şeylere çok fazla güveniliyor. Fakat hükümdarımın tedbirli olması, kendisini koruyacaktır.

İmparator: İşte şu önemli anda sizler için neler düşündüğümü, güvendiğiniz bir ağızdan dinlediniz. İmparatorun sözü büyüktür ve onun kalbi şefkat ve iyilik hazinesidir. Yalnız bunu sağlamlaştırmak için hemen bir ferman çıkarmak ve altına imza atmak gerekir. İşte bunu kuralına göre hazırlamak için bu işin uzmanları tam vaktinde geliyorlar. (*Bu sırada başpiskopos ve başkâtip görünürler.*)

İmparator: Bir kubbe, sağlam bir kubbe taşına dayanırsa ömrünün sonsuz olacağı rahatlıkla söylenebilir. Burada dört prens görüyorsun. Biz önce evin ve sarayın varlığını arttıracak önlemleri düşündük. Fakat ülkenin bütününe ilişkin olarak alınacak tedbirleri beş kişiye havale etmek gerekir. Bunlar, diğer prenslerden daha göz kamaştırıcı olmalı. Bunun için hemen malikânelerin sınırlarını, aramızdan ayrılmış olanların miras paylarını da katarak genişletiyorum.

Goethe

Sadık dostlarım, sizlere savaşlarda aldığımız güzel memleketlerle birlikte gerektiğinde satın alma, değiştirme ve mirasa konma yoluyla daha geniş topraklara sahip olma hakkını da veriyorum. Bunlardan başka, topraklarınızda hükümlerlik haklarınızı hiçbir tecavüze uğramadan tam bir emniyetle kullanma yetkisine kesin olarak sahip olacaksınız. Ayrıca yargıç görevi ve yetkiniz nedeniyle de son hükümleri siz vereceksiniz. Bu en yüksek makamlardan çıkan hükümlere itiraz edilemeyecektir. Tüm bu saydıklarımın ayrı olarak vergiler, harçlar, gümrük resmi, maden ve tuz gelirleri, para bastırma ve borçları tahsil etme hakkı da sizde olacak. Çünkü ben, sizlere olan şükran borcumu tam olarak ödemek için sizleri, saltanata yakın bir makama yükseltiyorum.

Başpiskopos: Tüm görevliler adına sana en derin şükranlarımızı sunuyorum. Bize kuvvet ve cesaret vererek kendi kudretini artırıyorsun.

İmparator: Sizin hepinize daha yüksek rütbeler de vermek istiyorum. Ben, sadece ülkem için yaşıyorum ve yaşamak istiyorum. Fakat şanslı atalarımızın yaşadığı acı olaylar ve sonlar ileride meydana gelebilecek tehlikeleri de hesaba katmamı gerektiriyor. Zamanım dolduğunda ben de sadık dostlarımdan ayrılacağım. O zaman göreviniz benim yerime gelecek olan imparatoru seçmek olacaktır. Yeni imparatorun başına taç giydirerek mukaddes kürsünün üstüne çıkarın. O zaman, bu kadar şiddetle esen fırtına, tatlı bir mutluluğa dönüşsün.

Başkâtip: Tavırlarında alçak gönüllülük ve kalplerinde gurur olduğu hâlde, dünyanın en büyük prensleri senin huzurunda eğiliyorlar. Bu vefalı kan, damarlarımızda dolaştığı sürece senin irade-ne bağlı kalacağız.

İmparator: Haydi öyleyse, bütün bu bildiğimiz ve konuştuğumuz şeylerin sonsuza dek bilinmesi için yazı ve imza ile doğrulanıp kayda geçirilsin. Siz malikânelerinizin sahibi olarak tasarruflarınızda serbestsiniz. Bu hakkınız hiçbir şekilde bölünmemelidir. Bizden devraldığınız görev ve yetkileri ne kadar büyütseniz de onlar aynı ölçüde büyük oğullarınıza geçmelidir.

Başkâtip: Yurdumuza ve hepimize mutluluk verecek olan bu önemli belgeyi ben hemen bir parşömene yazıyorum. Bunun temize çekilmesi ve mühürlenmesi işi kâtiplerindir. Sen de hükümdarımız olarak bu belgenin altına kutsal imzanı atarsın.

İmparator: Böylece herkesin savaş yorgunluğunu üzerinden atıp dinlenmesi ve bu büyük günün tadına varabilmesi için sizi serbest bırakıyorum.

(Dört prens uzaklaşır.)

Rahip: *(İçerde kalır ve ciddi bir tavırla konuşur.)* Kâtipler gitti. Ama size önemli bir tavsiyede bulunmak için piskopos burada kaldı. Onun bir baba şefkati ile çarpan kalbi, senin için çok endişeli.

İmparator: Bu neşeli günümde nasıl bir endişe duyuyorsan söyle.

Başpiskopos: Şu anda senin büyük ve kutsal kişiliğini şeytanla birleşmiş hâlde görmek, bana çok büyük bir acı veriyor. Gerçi görünüşe bakılırsa tahtına sağlam oturmuş bulunuyorsun; ama ne yazık ki ulu Tanrı'nın ve aziz papamızın menfaatlerine dokunmuş oluyorsun. O bunu duyacak olursa bu günahkâr ülkeyi kutsal ışınlarıyla mahvetmek üzere seni mahkum eder. Çünkü senin taç giydiğin gün, o en yüce anda, o büyücüyü nasıl kurtardığını unutmadı. Senin kalbinden çıkan ilk merhamet ışığı, Hristiyanlığın aleyhine olarak o lanetlenmiş büyücünün başına isabet etti. Bunun için sen

Goethe

şimdi pişmanlık duyarak o kutsal makama suçunun cezasını ödemelisin. Üzerinde otağının kurulduğu, kötü ruhların seni korumak üzere birleştiği ve senin yalanlar prensine uyduğun o geniş yaylayı, dağı, geniş ormanı, yeşil otlaklarla kaplanmış olan tepeleri, vadiyi, çayırları, çimenleri ve kırları hayırlı bir işe bağışla, vakfet. Eğer böyle yaparsan bu davranışın, pişman olduğunu gösterir ve seni affa layık kılar!

İmparator: İşlediğim bu büyük günah beni dehşete düşürdü. Bunun sınırlarını sen kendi ölçüne göre tayin et.

Başpiskopos: Öncelikle, üzerinde böyle bir günah işlenen o uğursuz saha hemen Tanrı'nın hizmetine ayrılsın. Hayalimde kalın duvarlar yükseliyor. Sabah güneşi mihrabı aydınlatıyor. Bina büyüdükçe tam bir haç şeklini alıyor. Mabed büyüyerek müminleri sevindiriyor. Onlar, heyecanla o büyük ve gösterişli kapıdan içeriye giriyorlar. İlk çan sesleri dağları, ovaları inletiyor. Mabedin yüksek kulelerinden bu sesler yankılanırken tövbe eden müminler de yeni ve yüce bir hayata kavuşuyorlar. Açılış töreninin yapılacağı o mutlu günde, umulur ki o gün yakındır, sen büyük bir huzur duyacak ve şeref kazanacaksın.

İmparator: Böyle büyük bir eser, benim ulu Tanrı'ya bağlanmak ve günahlarımdan temizlenmek hususundaki samimi niyetlerimi dünyaya ilan etsin. Benim için bu bile yeterli. Ben, daha şimdiden ruhumun yükseldiğini hissediyorum.

Başpiskopos: Ben, bu kararı hazırlamak için gerekli işlemlere başlıyorum.

İmparator: Bu toprakların kiliseye verilmesi için kurallara uygun bir kararname yazıp bana getir. Bunu büyük bir memnuniyetle imzalayacağım.

Başpiskopos: (*İzin aldığı hâlde kapıdan döner.*) Eser gerçekleşince toprakların bütün gelirlerini, harçları, rüsumu, devamlı olmak şartıyla kiliseye ayırtırsın. Bunun gerektiği gibi muhafazası için çok şeye ihtiyaç vardır. İyi idare edilebilmesi için de büyük masraflar gereklidir. Tüm bunlara ilave olarak, böyle ıssız bir yerde binayı çabuk tamamlamak için bize ganimetten de bir miktar altın verirsın. Ayrıca uzak yerlerden inşaat için gerekli taş, kereste, ve kireç gibi malzemeler getirtmek gerekir. Kilisede vaaz kürsüsünden aydınlatılan halk bunları severek taşır. Kilise kendisine hizmet edenleri takdis eder. (*Gider.*)

İmparator: Yaptığım hata büyük ve ağırdır. Şu lanetli büyücüler bana çok zarar veriyor!

BEŞİNCİ PERDE

Havadar ve açık bir yer.

Seyyah: Bu kadar uzun bir geziden sonra, kaderimde bunları görmek de varmış. Fırtınadan kabaran dalgaların beni o kum yığınınına sürüklediği yer, bana bir süre mesken olan o eski kulübe, hepsi yerli yerinde! Bugün buraya gelemeyecek kadar yaşlanan o zamanki ev sahiplerimi, o iyi kalpli ve yiğit karı kocayı yüceltmek isterim. Onlar ne iyi insanlardı! Acaba kapıyı çalsam mı, seslensem mi? Eğer sizler bugün de evinizde birilerini misafir ediyor ve ona iyilik ediyorsanız sizi en samimi duygularımla selamlarım.

Baucis (*Karı koca aşkının sembolü olan kadın.*): (*Çok yaşlı bir nene.*) Sevgili misafir, yavaş hareket et, gürültü etme. Sakın kocamı uyandırma. Uzun uyku, yaşlı insanların kısa süren uyanıklığına canlılık verir.

Seyyah: Söyle anneciğim, gerçekten sen o musun? Ben delikanlı iken kocanla birlikte hayatımı kurtarmaya çalışmıştın. Şimdi bu iyiliğinize karşılık şükranlarımı kabul etmek için mi burada bulunuyorsun? O yarı ölü insana hayat vermek için uğraşmış olan

Baucis sen misin? (*Kocası gelir.*) Sen de hazinemi dalgaların arasından büyük bir çaba sarf ederek kurtaran Flemon değil misin? Şimdi beni bırakın da ön taraftan şu uçsuz bucaksız denizi seyredeyim ve sonra da diz çöküp dua edeyim. Çünkü büyük bir sıkıntım var. (*Kumların üstünde ilerler.*)

Filemon (*Baucis'in kocası.*): (*Baucis'e.*) Masayı, küçük bahçenin yeni çiçeklenen yerinde güzel bir şekilde hazırla. Varsın o biraz dolaşsın ve sonra da şaşsın kalsın. Çünkü gördüklerine inanamayacak. (*Yolcunun yanında durarak.*) Büyük bir öfkeyle köpürerek size saldıran dalgaları ve şiddetli şekilde sizi sarsan denizi güzel bir bahçe hâline gelmiş buluyorsunuz. Şimdi karşımızda sanki bir cennet manzarası var. Benim yaşımla ilerlediği için artık işe yaramıyor ve eskisi gibi yardıma gidemiyorum. Benim gücüm bittiği zaman da dalgalar çekilmiş bulunuyor. Ama akıllı adamların cesur uşakları çukurlar kazdılar, sahile setler yaptılar ve denizden arazi kazandılar. Şu ormanlara, köylere, çayırlara, otlaklara ve bahçelere bir bak! Ne kadar güzel, değil mi? Ama şimdi yemeğe gel. Az sonra güneş batacak. Karşıda çok uzaklarda yelkenliler dolaşıyor. Gece barınacak bir yer arıyorlar. Sen artık denizin mavi kıyılarını çok uzaklardan görebiliyorsun. Sahilin sağında ve solunda uzanan yan yana sıkışmış evlerle kaplı bir meydan görünüyor.

Küçük bahçede üçü beraber yemek masasında.

Baucis: Niçin konuşmuyorsun? Ağzına bir lokma bile koymuyorsun?

Filemon: Sen o mucizeyi öğrenmek istiyorsun. Eğer konuşmak istersen ona anlativer.

Baucis: Doğruyu söylemek gerekirse o bir harikaydı. Bugün bile onlar beni rahat bırakmıyor. Çünkü bütün bu olup bitenler, hiç de normal şeyler değildi.

Filemon: Yoksa, ona bu sahilleri bağışlayan imparator, günaha mı girmiş olur? Buradan geçen bir münadi, onu bağırarak ilan etmedi mi? Önce bizim kumsala nispeten yakın bir yere çadırlar kuruldu, kulübeler yapıldı ve çok geçmeden de yeşillikler arasında bir saray yükseliverdi.

Baucis: Gündüzleri işçiler boşu boşuna kazma kürek sallayarak şamata ediyorlardı. Geceleri küçücük alevlerin yükseldiği yerde, ertesi gün baktığımızda bir setin yükseldiğini görüyorduk. Kurban olan insanların kanı durmadan akıyordu ve inleyenlerin feryatları yükseliyordu. Geceleyin denize doğru kızıl ateşler yayılıyor ve ertesi sabah bir kanal ortaya çıkıyordu. Tanrı'dan korkmayan o adam, nihayet bizim kulübemize ve bahçemize de göz dikti. O, herkesin kendisine boyun eğmesini isterdi.

Filemon: Ama bize yeni ülkesinde, yeni bir çiftlik teklif etti!

Baucis: Havadan gelen toprağa hiç güvenme. Kendi yaylanda sabırla çalışmaya devam et.

Filemon: Güneşin batışını seyretmek için küçük kiliseye girelim. Orada çan çalıp diz çökelim, Tanrı'mıza dua edelim ve ona güvenelim.

Goethe

Saray

Çok geniş bir sūs bahçesi, büyük ve düz bir kanal.

Faust çok yaşlı bir hâlde ve gezinerek düşünmekte.

Kule bekçisi Linkeus: *(Megafonla.)* Güneş batıyor ve en son gemiler limanlara giriyor. Büyük bir tekne kanala girmek üzere. Ren-garenk bayraklar neşeyle dalgalanıyor. Sana sığınan her gemici kendini çok mutlu hisseder. Seni, bu en yüksek döneminde talih selamlıyor. *(Kumsaldaki küçük çan çalınır.)*

Faust: *(İrkilerek.)* Lanetlenmiş çan sesleri sanki hain bir mermi gibi insanı alçakça yaralıyor. Karşımda, çok büyük olan ülkem uzanıyor; fakat arkama baktığımda canım sıkılıyor. Duyduğum bu kindar sesler bana hâkimiyetimin sorunsuz olmadığını hatırlatıyor. Şu ilerideki ıhlamurların bulunduğu yer, o siyah kulübe ve bu harap kilise benim değil. Orada biraz hava almak istediğimde yabancı gölgeler beni sinirlendiriyor. Bunlar gözlerimin önünde ve ayaklarımın altında birer diken gibi. Ah, keşke buralardan çok uzaklarda olsaydım!

Kule bekçisi: *(Megafonla.)* Donanmış olan kayık, serinlemiş akşam rüzgârlarıyla nasıl da neşeli ve pupa yelken geliyor! İçine yığılmış olan sandıklardan, kutulardan ve çuvallardan, başarılı bir seferden geldiği belli oluyor!

(Yabancı ülkelerin ürünleriyle dolu çok büyük bir kayık.)

Mefisto ve üç kabadayı

Koro: Buraya yanaşıyoruz, tamam, işte geldik. Velinimetimizi ve patronumuzu selamlıyoruz.

(Kayıktan çıkıp malları karaya taşırlar.)

Mefisto: İşte kuvvetimizi gerçekten iyi bir şekilde denedik. Patron bunu beğenirse ne güzel olur! Sadece iki gemi ile yola çıktığımız hâlde, geriye yirmi gemi ile döndük. Gördüğümüz işlerin büyüklüğü de getirdiğimiz yükten belli! Açık deniz insanı rahatlatır, ruha serbestlik verir. Orada düşünmenin ne olduğunu kim bilecek ve ondan faydalanacak? Açıkta sadece el çabukluğu işe yarar, insan orada şarkı söyler, balık tutar, gemi yakalar ve üç tane yakaladı mı, dördüncüsünü kancalamak çok kolaydır. Ama beşincisinde iş zorlaşır. Bunu ancak kuvvetli olan başarır. Orada “nasıl” diye sorulmaz, “ne” diye sorulur. Eğer ben savaş, ticaret ve korsanlık işlerini bilmeseydim ve onları birbirinden ayıramayacak olsaydım benim gemiciliğimden ne fayda gelirdi?

Üç kabadayı: Bize ne selam var ne de teşekkür! Sanki efendimize süprüntü şeyler getirmişiz, iğrenmiş gibi bakarak yüzünü ekşitiyor ve kralları bile kıskandıracak bir servete karşı mırın kırın ediyor.

Mefisto: Daha fazla ödül beklemeyin.

Kabadayılar: Bu sözlerimiz sadece can sıkıntımızı gidermek içindi. Hepimiz eşit pay istiyoruz.

Mefisto: Öncelikle bu kıymetli eşyayı yukarıdaki salonlara sırayla diziniz. O, içeriye girip de bu bolluğu görünce işin değerini anlayacak ve cimrilik etmeyerek donanmaya ziyafet üstüne ziyafet verecektir. Rengarenk kuşlar da yarın geliyorlar. Onlar için de iyi bir hazırlık yapacağım.

(Yükleri götürürler.)

Mefisto: (*Faust'a.*) Şimdi ciddi bir hâlde ve üzüntülü bakışlarla yüksek talihin hakkındaki hükmü dinliyorsun! Sağduyu, ödülünü alıyor. Artık sahil, denizle barışmıştır. Deniz, yola çıkan gemilere istekle yol veriyor. Artık sen buradan, elinin dünyanın her tarafına uzandığını rahatlıkla söyleyebilirsin. İlk çalışma burada başlamış, ilk baraka da burada kurulmuş ve aşağıya doğru küçük bir çukur kazılmıştı. Şimdi ise burada kürekler, suları atıyor. Senin fikirlerin ve adamlarının da gayreti denize hâkim oldu. Buradan itibaren...

Faust: Lanet olsun! Zaten bu, üzerime çöken büyük bir kâbus! Sana şunu söyleyeyim: Bu benim kalbime adeta bir bıçak gibi saplanıyor. Ona tahammül etmem mümkün değil! Ama bunu söylerken de utanıyorum! Yukarıdaki ihtiyarlar yola gelmeli. O ıhlamurları kendime karargah yapmak istiyordum. O birkaç ağaç benim malım olmadığından, dünya hâkimiyetimi engelliyorlar. Ben oradan ta uzaklara kadar her tarafı kolayca seyredebilmek ve halka çok geniş bir yerleşim sahası kazandıran insan aklının bu görkemli eserini kuş bakışı görebilmek için, görüş sahamı genişletmek istiyordum. İşte böyle bir zenginlik içinde olduğumuz hâlde, bu eksikimizi düşünerek ne yazık ki acı çekiyoruz. Şu küçük çanın sesi ve o ıhlamurların kokusu, kilisede veya mezardaymışım gibi beni çok rahatsız ediyor. İnsan iradesiyle her türlü güçlüğü yendiği hâlde, şu kumların üstünde çaresiz kalıyor! Bu büyük ızdıraptan nasıl kurtulabilirim? O küçük çan çalındığında öfkeden patlıyorum.

Mefisto: Anlıyorum. Bu baş belası, sana büyük sıkıntı veriyor ve hayatı zehir ediyor. Onun verdiği rahatsızlığı kim inkâr edebilir? Her asil kulağı, o çan gürültüsü tırmalıyor ve akşamleyin gökyüzünü

Faust

sise boğan o lanetli ding dong sesi, her şeye karışıyor. Hayat adeta ding dong sesleri arasında akıp giden bir rüya gibi.

Faust: Bu aksilik ve direnç, en büyük kazancın verdiği zevki bile berbat ediyor.

Mefisto: Bu işten niçin rahatsız oluyorsun? Sana göre burasını koloni hâline getirmemem mi gerekiyordu?

Faust: Haydi, hemen gidin de şunları ortadan kaldırın. Yaşlılar için ayırdığım güzel çiftliği herhâlde biliyorsunuz.

Mefisto: Derhâl onları götürüp oraya yerleştirmeli. Yoksa, göz açıp kapayıncaya kadar toplanırlar. Bu olanlardan sonra, güzel bir mesken onların keyiflerini tekrar yerine getirir. *(Keskin bir ısıklık çalar ve üç kabadayı ortaya çıkarlar.)*

Mefisto: Yarn büyük bir donanma ziyafeti var. Efendimizin emrettiği şekilde geliniz.

Üçü: Yaşlı kişi bizi oldukça kötü karşılamıştı. Parlak bir ziyafet elbette bizim hakkımızdır.

Mefisto: *(Seyircilere.)* Çok eskiden olup biten bir şey bugün burada yine tekerrür ediyor. Çünkü Nabot'un *(Asurluların yazıyı icat ettiği rivayet edilen tannısı.)* üzüm bağı eskiden de vardı.

Goethe

Gece yarısı

Kule bekçisi Linkeus: *(Bekleme kulesinde şarkı söyler.)* Ben görmek için doğmuş ve çevresini gözetlemekle görevli bir memur olarak tüm hayatımı bu kuleye adanmışım ve bundan da memnunuz. Buradan hem uzaklara hem de yakınlarla bakarım. Ayı, yıldızları, ormanı, geyiği ve karacayı görürüm. Gördüklerimin hepsinde sonsuz güzellikler bulurum. Bunları beğendikçe kendimi de beğenirim. Ey mutlu gözlerim! Kim ne derse desin, siz, çok güzel şeyler gördünüz. *(Biraz duraklar.)* Bu yüksek yere keyif süreyim diye çıkarılmadım. Şu karanlık dünyada çok korkunç bir felaket beni tehdit ediyor. O ıhlamurların karanlık gölgeleri arasından kıvılcımlar saçıldığını görüyorum. Rüzgârın körüklediği bir ateş gittikçe büyüyor. Eyvah! Yosunlu ve nemli kulübenin içinde bile alevler parlıyor. Acele yardım isteniyor; ama ne yazık ki kurtuluş yok. Zavallı yaşlılar, ateşe her zaman çok dikkat ederlerdi; ama şimdi yangına kurban gidiyorlar. Ne müthiş bir olay! Alevler durmaksızın parlıyor. O siyah ve yosunlu çatı, kıpkırmızı bir kor hâline geldi. O zavallılar bu cehennemin içinden kurtulmuş olsalar bari! Yaprak ve dalların arasından parlayan ateş, sanki dilini çıkarıyor ve tutuşan kuru dallar, kısa sürede kül oluveriyor. Gözlerim bu kötü manzarayı da mı görecekti? Uzakları bu kadar iyi görmeli miyim? Dalların yükü altında kalan küçük kilise çöküyor. Sivri uçlu alevler, adeta yılan gibi kıvrılarak çatıyı sardılar. İçi boş gövdeler köklerine kadar yanıyorlar.

(Uzun süre sessizlik.)

Güzelliğiyle gözlerimizi okşayan o asırlık manzara bir anda mahvolup gitti!

Faust: *(Balkondan kumsallara bakar.)* Yukarıdan gelen bu iniltiler de ne böyle? Galiba benim bekçim feryat ediyor. Onun böyle

bağırması beni perişan ediyor. O koskoca ıhlamurlar, yarı kömürleşmiş çirkin birer kütük hâline geldi; ama çok yakında orada, sonsuz ufukları seyretmek için güzel bir taraça yükselecek. Ben oraya çıkıp etrafı seyrettiğimde, son günlerini rahat geçirecek olan o yaşlı karı kocanın yeni evlerini de görebileceğim!

Mefisto ve üç kabadayı: (Aşağıda.) İşte hızlı koşarak geldik. İş güzelliikle halledemediğimiz için bizim kusurumuza bakma. Kapıyı çaldık; fakat kimse açmadı. Çalmaya devam ettik, az sonra çürük kapı yıkılıverdi. Onları bağırarak çağırdık, tehditler savurduk fakat yine duyan olmadı. Böyle durumlarda olduğu gibi işitmiyorlardı, işitemiyorlardı. Biz yine de işimizi ihmal etmedik, onları hızla dışarıya çıkarıp evi boşalttık. Karı koca fazla eziyet çekmediler, korkudan ölüp yere seriliverdiler. Orada saklanıp kılıçla vuruşmak isteyen bir yabancıyı da çok çabuk yere yuvarladık. Bu kısa süren boğuşma sırasında etrafa sıçrayan korlardan, samanlar tutuştu. Şimdi samanlık, bu üç kurbanın yakılacağı bir odun yığını hâlinde yanıyor.

Faust: Siz benim sözlerimi dinlemediniz mi? Ben gasp etmek değil, trampa yapmak istiyordum. Bu düşüncesiz ve vahşice hareketinizi hiç beğenmedim hatta lanetliyorum. Bu laneti, siz aranızda paylaşın.

Koro: Eski bir söz vardır: “Kuvvete isteyerek boyun eğ, eğer yüreğin sağlamsa ve karşı koymak istiyorsan hem evin hem kellen tehlikeye girer.” (Gider.)

Faust: (Balkonda.) Yıldızlar sanki bakışlarını ve ışıklarını gizliyor, yangın da hafifliyor ve alevler küçülüyor. Yoğun bir rüzgar, ateşi körükleyip dumanı ve sisi buraya doğru sürüklüyor. Acele ile verilen bir emir, çok acele yerine getirildi.

Dört meşum kadın ortaya çıkar.

Goethe

Birinci kadın: Benim adım yoksulluktur.

İkinci kadın: Benim adım suçtur.

Üçüncü kadın: Benim adım üzüntüdür.

Dördüncü kadın: Benim adım zorunluluktur.

Üçü birden: Kapı kapalı olduğu için içeri giremiyoruz. İçeride bir zengin oturuyor. Biz onun yanına giremeyiz.

Yoksulluk: Öyleyse ben gölge hâline gelirim.

Suç: Ben de hemen yok olurum.

Zorunluluk: Şımarık yüzler beni görünce başka tarafa çevriliyor.

Üzüntü: Kardeşlerim, siz içeriye giremezsiniz ve girmemelisiniz. Üzüntü anahtar deliğinden girsin. (*Üzüntü hemen kaybolur.*)

Yoksulluk: Kardeşlerim, buradan hemen uzaklaşın.

Suç: Ben seninle iyice anlaşıp birleşiyorum.

Zorunluluk: Zorunluluk da sizi arkanızdan takip ediyor.

Üçü beraber: Bulutlar geçiyor, yıldızlar kayboluyor. Uzaklardan biraderimiz olan ölüm geliyor, ölüm!

Faust: (*Sarayda.*) Dört kişinin geldiğini gördüm. Hâlbuki giden üç kişiydi. Söylediklerini anlayamadım. Galiba “zorunluluk”tan söz ediyorlardı. Bununla kafiyeli bir sözcük olan “ölüm” onu takip ediyordu. Ses, boşluktan geliyordu. Yavaş ve hayalet gibiydi. Ben mücadelede henüz sonuca ulaşamadım. Keşke büyücülükten tamamen vazgeçip büyücü sözlerinin tümünü unutabilseydin! Ey tabiat, senin karşında sadece bir insan olarak bulunabilseydim! O zaman insan olmak için çabalamaya değerd.

Ben, çok önceleri, daha karanlıkların koynuna atılmadan, yani hem kendimi hem de bütün dünyayı lanetlemeden önce, işte böyle bir insandım. Şimdi etrafımız bu gibi hayaletlerle o kadar doldu ki bunlardan nasıl kurtulacağımızı hiç kimse bilmiyor. Gündüz bizi

Faust

aydınlığa ve sağduyulu düşüncelere götürerek yüzümüze gülse bile, gece bizi bir sürü rüya ile çepeçevre sanyor. Yeşil ovalardan neşe ile döndüğümüz bir sırada bir kuş ötsse hemen tedirgin olup “Bu kuş niye öttü? Sakın bir felakete işaret olmasın!..” diyoruz. Eninde sonunda batıl inançlar içimizi kaplıyor. Tabiat dışı güçler ve olaylar, birtakım belirtilerle bize ihtarlarda bulunuyormuş gibi düşünüyoruz. Böylece aşırı derecede korkuyor ve dolayısıyla yalnızlık hissediyoruz. Kapı gıcırıyor ama içeri giren yok. (*İrkilir.*) Burada biri mi var?

Üzüntü: Bu soruya “evet” demek gerekiyor.

Faust: Peki ama sen kimsin?

Üzüntü: Ben işte buradayım.

Faust: Çabuk git buradan.

Üzüntü: Ben, kendi yerimdeyim.

Faust: (*Önce öfkelenir, ama az sonra sakinleşir.*) Dikkatli davran ve hiçbir büyü sözcüğü söyleme.

Üzüntü: Beni hiçbir insanın kulağı duymasa da ben, gönülleri sızlatırım. Şekil değiştirerek insanları çok kötü zorlarım. İnsanlar tarafından hiç aranmadığı hâlde çok sık rastlanan, lanetlendiği kadar da okşanan, korkunç bir yoldaşım ben! Siz hâlâ üzüntüyü tanımıyor musunuz?

Faust: Ben tüm dünyayı dolaştım ve her zevki tattım. Beni tatmin etmeyenleri terk ettim, kaçmak isteyenleri de serbest bıraktım. Çok çeşitli hevesler duydum. Her istediğime ulaştım ve ulaştıkça yeni arzulara kapıldım. Böylece hayatımı fırtınalar içinde geçirdim. Önce iddialı, büyük ve güçlü adımlar atıyordum. Ama şimdi, sağduyulu ve tedbirli davranıyorum. Yeryüzünü gerektiği kadar öğrendim. Öte dünyaya bakan pencere ise bizim için kapalıdır. Kamaşan

gözlerini oraya çeviren ve bulutların üstünde kendine benzeyen varlıklar olduğunu sananlar birer budaladır. İnsan ayağını yere çok sağlam basmalı ve etrafına bakmalıdır. Yetenekli olanlar için bu dünya verimsiz değildir. Sonsuzluklarda dolaşmaya ne gerek var! İnsan gitmekte olduğu yola devam etmeli, eğer yolda hayaletlerle karşılaşırsa hiç ilgilenmemeli, kendi yolunda yürürken hem elem hem haz duymalı; fakat hiçbir zaman amaçlarından vazgeçmemelidir.

Üzüntü: Ben bir insanı bir defa elime geçirdim mi, artık o, dünyada hiçbir şeyden hayır göremez. Her tarafını sonsuz bir karanlık kaplar, onun için güneş doğmaz olur. Böyle bir insanın kalbinde daima karanlıklar hüküm sürer. Hiçbir nimetten gerektiği gibi faydalanmasını bilemez, mutluluk ve bedbahtlık, onun için sadece bir vehimden ibaret kalır. Bolluk içindeyken bile aç kalır. Sevinç olsun, üzüntü olsun, her şeyi başka bir güne bırakır. Her geleceğe bağlanır ama hiçbir zaman bir işi bitiremez.

Faust: Sus artık. Bana böyle konuşarak nüfuz edemezsin. Benim böyle saçma sapan şeyleri dinleyecek hâlim yok. Çekil git. Bu kötü sözlerin en akıllı adamı bile çileden çıkarabilir.

Üzüntü: Acaba gitsin mi, gelsin mi? Buna bile o kadar kolay karar veremez. Dümdüz bir yolun ortasında bile korkarak ve sendeleyerek yürür. Gittikçe daha çok dalgın bir hâl alır. Her şeyi daha çarpık görür. Kendisinin rahat ve huzurunu kaçırdığı gibi başkalarının da rahat ve huzurunu kaçıır. Nefes alabildiği hâlde tıkanır, nefesi kesilmese bile cansız gibidir. Tevekkül etmeyi bilmez. Böylece sıkıntılı bir hayat, acıklı bir uyuşukluk, bazen kurtuluş bazen de eziliş, yarı uyku ve iyi dinlenememek onun kaderi hâline gelir ve onu cehenneme hazırlar.

Faust

Faust: Ey kötü hayaletler! İnsanoğlunu böyle bin türlü derde sokarsınız. İnsanın iyi günlerini bile büyük bir kargaşaya sürüklersiniz! Biliyorum, Demonlardan kurtulmak zordur. Bu kuvvetli ruhsal bağ koparılamaz. Ama ey üzüntü, senin o büyük ve sinsi kuvvetin bana sökmeyecektir!

Üzüntü: O hâlde sana beddua ederek senden hemen ayrılalım da beni anla. İnsanlar yaşamları boyunca kördürler, sen de öyle ol Faust!

(Faust'un yüzüne doğru nefesini üfler ve Faust kör olur.)

Faust: Gece gittikçe daha da koyulaşıyor, yalnız içimde berrak bir ışık parıldıyor. Şimdi düşündüğüm şeyi tamamlamaya çalışıyorum. Benim için en değerli rehber, Tanrı sözüdür. Uşaklar, şimdi hepiniz yataklarınızdan kalkınız. Düşündüğüm şeyi herkese sevinçle gösteriniz. Aletlerinizi alınız, kazma ve kürekleri işletiniz. Tasarladığım şey, derhâl gerçekleşmelidir.

Goethe

Sarayın büyük avlusu ve meşaleler.

Mefisto: (*Gözcü olarak öndedir.*) Ey ölülerin titrek hayaletleri! Teller, kirişler ve kemiklerden yarım yamalak tutturulmuş mahluklar! Buraya gelin ve içeriye girin.

Lemurlar (*Ölülerin hayaletleri.*): (*Koro halinde.*) Biz senin çağrına hemen geliyoruz. Duyduğumuza göre bize verilecek çok büyük bir ülke varmış. İşte sivri kazıklar ve ölçme zincirleri şurada duruyor. Biz buraya niçin çağırıldığımızı unuttuk.

Mefisto: Burada sanatkârca bir gayrete gerek yok. Siz kendi ölçülerinize göre hareket edin. En uzun boylu olanınız yere uzansın, sizler de onun dört bir tarafındaki çimenleri havalandırın. Sonra da babalarımız için yapıldığı gibi dört köşe bir çukur kazın saraydan bu dar yere kadar. İşin sonu nasıl olsa buraya varır.

Lemurlar: (*Alaylı hareketlerle yeri kazarak.*) Henüz gençken, hayatım ve aşklarımın güzel olduğunu sanırdım. Nerede bir oyun ve eğlence, benim ayaklarım orada oynardı. Şimdi ise şu hilekâr ihtiyarlık, beni total değneği ile yakaladı. Mezarın kapısına ayağım takılıyor, bu kapıyı niçin açık bırakmışlar?

Faust: (*Saraydan çıkar, kapı direklerini eli ile yoklayarak.*) Kazmaların gürültüsü ne kadar da hoşuma gidiyor! Bu büyük kalabalık benim için çalışıyor, toprağı kazıyor, dalgalara karşı set yapıyor, deniz sınıksı ele geçirilmeye çalışılıyor.

Mefisto: (*Faust'a duyurmadan.*) Sen, o setlerin ve merdivenlerle aslında yine, bizim için çalışmış oluyorsun. Çünkü şu şeytan gibi olan deniz tanrısına, büyük bir ziyafet hazırlıyorsun. Siz artık her bakımdan mahvoldunuz. Bütün unsurlar, bize sadakat yemini ettiler ve her şey mahvolmaya doğru gidiyor.

Faust: Gözcü!

Mefisto: Buradayım.

Faust: Mümkün olduğu kadar çok işçi bul. Onları yerine göre tatlılıkla veya sertlikle çalıştır, para ile doyur, sıkıştır. Açmaya çalıştığımız hendeğin ne kadar ilerlediğinden günü gününe haberdar olmak istiyorum.

Mefisto: *(Yarı yüksek sesler)* Bana, hendekten değil, bir mezar-
dan söz ediliyor.

Faust: Bu bataklık, dağlara doğru uzanıp gidiyor. Kazanılmış olan bütün ülkelerin havasını da berbat ediyor. Bu pis ve iğrenç su birikintisini çekip boşaltmak en son ve en büyük kazancımız olacak. Ben milyonlarca insana, hür olarak yaşayıp çalışabilecekleri sahalar açıyorum. Bu ova yeşil ve verimlidir. Bu yeni kazanılmış toprak parçası üzerinde insanlar ve hayvan sürüleri rahata kavuşacaklar. Kararlı, çalışkan ve cesur bir kitlenin meydana getirdiği o koskoca tepeye hemen yerleşecekler. Burası cennet gibi bir yer olacak. O zaman kuduran dalgalar, istedikleri kadar bu setin üstüne çıksınlar. Deniz şiddetle saldırmak için bu seti aşındırsa bile, halk el birliğiyle açılan gediği kapatmağa çalışacaktır. Evet, ben kendimi tamamen bu fikre adadım. Akıl ve mantığın gereğinin bu olduğunu düşünüyorum. Yaşamaya olduğu gibi hürriyete de, onu her gün yeniden fethetmek zorunda kalanlar layıktır. Yaşlılar, büyükler ve çocuklar, ömürlerinin verimli yıllarını burada tehlikelerle karşı karşıya kalarak geçireceklerdir. Ben böyle bir kaynaşmayı görmek ve bu hür topraklar üstünde, hür bir halkın arasında yaşamayı çok isterdim. İşte o an, "Dur geçme, ne kadar güzelsin!" diyebilirdim. *(Faust, şeytanla yaptığı anlaşmayı ve şeytanın bu anlaşmayı, kendisinin istemediği bir şekilde kazandığını söylemek istiyor.)* Benim

bu dünyada yaşadığım günlerin izi yüzyıllarca silinmeyecektir. Şimdi bu büyük mutluluğu içimde yaşıyor ve en yüce anın zevki-
ne vanyorum. *(Faust arkaya doğru yıkılır, ölülerin hayaletleri onu
yere yatırırlar.)*

Mefisto: Artık hiçbir zevk onu tatmin etmez. Bunun için o, sü-
rekli olarak değişen şekillerin peşinde koşar. Şu en son ve boş anı
bile, durdurmak istiyor. Oysa zaman, her zaman olduğu gibi hük-
münü yerine getiriyor ve bana karşı büyük bir güçle dayanan bu ih-
tiyar, şimdi kumların üstünde serilmiş yatıyor ve saat duruyor.

Koro: Saat duruyor ve sanki gece yarısı gibi susuyor, yelkovan
da düşüyor.

Mefisto: Evet, düşüyor. Nihayet iş tamamlandı.

Koro: Artık her şey bitti.

Mefisto: Bitti mi? Ne budalaca bir söz! Neden bitsin? Bitti veya
hiç, aynı şeydir. Yaratılan bir şeyi zorla elimizden alıp bir hiç hâline
getirdikten sonra, sonsuz yaratılış ne demek oluyor. "İşte artık bit-
ti!" demenin anlamı nedir? Bu, "Hiç var olmamıştı." demek gibi bir
şeydir! Oysa her şey, var olarak ortada dolaşıyor.

Mezara Koyma

Lemurların biri: Evi böyle kürek ve kazma ile bu kadar fena hâle getiren de kim?

Lemurlar: *(Koro halinde.)* Ey keten örtü içindeki cansız misafir, bu bile sana çok!

Lemurların biri: Salonu bu kadar bozuk bir şekilde kim döşedi? Masalar ve sandalyeler nerede?

Lemurlar: *(Koro halinde.)* Kısa zaman için ödünç verilmişti. Ama alacaklı da o kadar çok ki.

Mefisto: Beden yatıyor, ruh ise hemen uçmak istiyor. Ona hemen kanla yazılmış bir sözcüğü göstereyim. Ama ruhları şeytanın elinden kaçırmak için o kadar çok vasıta var ki! Eski yolda çatışma oluyor, yenisinde de bizden hoşlanmıyorlar. Eskiden olsaydı ben bu işi tek başıma yapardım. Fakat şimdi yardımcı çalıştırmak zorundayım. Bizim işimiz her bakımdan kötü gidiyor. Gelenek, alışkanlıklar, eski hukuk, artık bunlara bel bağlanmıyor. Eskiden o, insanın son nefesiyle birlikte dışarı çıktığında ben, gözetler ve çevik bir fare gibi sımsıkı kapanan pençelerimle onu tutuverirdim. Şimdi ise oyalanıp duruluyor ve o karanlık mezardan bozuk cesedin o iğrenç yuvasından bir türlü ayrılmak istenmiyor. Birbirinden iğrenen unsurlar, en sonunda onu hakaretle kovuyorlar. Günlerce uğraşsam yine de “ne zaman”, “nasıl” ve “nerede” soruları, çözülmeyen problem olarak kalıyor. Ah, nerede o eski ölümlerin kudreti! Onun “acaba”sı bile, insanı uzun süre şüphe içinde bırakırdı. Nice kaskatı kesilmiş organları ihtirasla seyrettim. Aslında bu görünüş aldatıcıydı. O organlar kımıldadı ve harekete geçti. *(Acayip büyücü hareketleri yapar.)*

Goethe

Hadi, hemen buraya yaklaşın. Düz boynuzlu baylar, kıvrık boynuzlu efendiler, eski zamanın şeytanları, hemen koşun. Cehennem ağzını da beraberinizde getirin. Aslında cehennemin ağzları çok olduğu için herkesi rütbesine ve derecesine göre yutar; ama gelecekte bu son oyundan da o kadar endişe eden olmayacak.

(Sol tarafta cehennemin korkunç ağzı açılır.)

Sivri dişler yavaşça aralanıyor, boğazın içinden müthiş bir öfkeyle ateş seli fışkırıyor. Alttaki kaynar buharların arasında devamlı bir kor hâlinde yanan alevler ülkesini görüyorum. Oradan uzanan kızıl dalgalar dişlere çarpıyor. Mahkumlar kurtulma ümidi ile yüzmeye çalışıyorlar; fakat kocaman bir sırtlan onları hemen yakalıyor ve büyük bir korku içinde kalan o zavallıları, yeniden kızgın yola atıyor. Etrafta keşfedilecek daha neler var! Daracık bir sahada bu kadar korkunç şeyler! Aslında günahkârları korkutmakla çok iyi ediyorsunuz! Çünkü onlar, bunu yalan ve hayal diye kabul ediyorlar. *(Kısa ve düz boynuzlu şişman ifritlere.)* Siz ateş yanaklı pis herifler, cehennemin kükürdünden beslenerek iyice kızarmışsınız. Boynunuz bir kütük gibi kısa ve hareketsiz. Şu aşağıda fosfor gibi bir şeyin parlayıp parlamadığına bir bakın. Bu küçücük ve kanatlı bir ruhtur. Onun kanatlarını koparırsanız çirkin bir sülük hâline geçer. Ben onu, kendi mührümle damgalayacağım. Sonra, ateş çukuruna fırlatırsınız. İri göbekliler, aşağı bölgelere çok dikkat edin. Bu, sizin görevinizdir. Onun orada oturmayı sevip sevmeyeceği bilinmez ama göbek de oturmaktan hoşlanır. İyice dikkat edin, orada elinizden kaçıp kurtulabilir. *(Uzun, kıvrık boynuzlu ve kısa boylu ifritlere.)* Koca aptallar, yalancı devler! Havaya el atın ve durup dinlenmeden kollarınızı gerip sivri tırnaklarınızı uzatarak etrafı gözetleyin ki uçanı ve kaçanı hemen yakalayasınız. O, bu eski evde

herhâlde rahatsız oluyor ve bu deha, hemen yukarı çıkmak istiyor.
(Yukarıdan sağ taraftan bir ilahî lütuf temsilcisi iner.)

Ey gökyüzü mensupları, ilahî ordular ve elçiler! Asileri bağışlamak ve toprağa hayat vermek için hemen uçup yetişin. Uçarken duraklayarak dostluk izlerini bütün tabiata gösterin.

Mefisto: Kötü sesler işitiyorum. Kaba ve rahatsız edici bir tanguı duyuyorum. Bunlar seilmeyen bir günle birlikte yukarıdan geliyor. Yarı oğlan yarı kız sesini andıran bu gürültüleri dindar insanlar çok sever. Bizim, en kötü anlarımızda insan neslini yok etmek için ne gibi çareler düşündüğümüzü bilirsiniz. Bizim icat ettiğimiz en kötü şeyi, onlar dini ayinlerine uygun bulup kullanıyorlar!

Aptallar, sinsice iniyorlar. Bizim elimizden böyle nicelerini çekip aldılar. Bizim silahlarımızı şimdi bize karşı kullanıyorlar. Bunlar da şeytan; ama maskeli cinsinden! Bu işte yenilmek size çok büyük bir leke olurdu. Mezara yaklaşın ve kenarından sıkı tutun!

Melekler korusu: (Güller saçarak.) Ey mis kokulu, harika güzellikteki güller, dalgalanarak uçan her şeye gizlice can veren, parlak goncalı güller! Çabucak açılın. Erguvan ve yeşilin içinden hemen baharlar fışkırsın. Cennetleri de şeytanın yanına taşıyın.

Mefisto: (İfritlere.) Niçin üşüyüp titriyorsunuz böyle? Bu, yoksa cehennem usulü müdür? Kendinizi sıkı tutun, bırakın onlar istediklerini serpsinler. Her ifrit, kendi yerini alsın. Onlar, ateşli şeytanları bu çiçeklerle korkutabileceklerini sanıyorlar. Bütün uçuşanlar sizin soluğunuzdan sararıyor. O kadar zorlamayın, ağzınızı ve burnunuzu kapayın. Çok kuvvetli üflediniz. Ölçülü olmayı hiç bilmiyorsunuz. O sadece büzülüp küçülmekle kalmıyor, aynı zamanda siyah dönüyor, kuruyor ve tutuşuyor. Zehirli ve berrak alevler, üstümüze doğru uçuşuyor. Birbirinize sıkı tutunarak bunlara karşı koyun.

Bütün cesaretleri kırıldı. Şeytanlar, tanımadıkları, riyakâr bir alevin kokusunu alıyorlar.

Melekler korusu: Ey değerli çiçekler, şen alevler! Etrafınızı gön-lünüzün istediği gibi neşe ve sevgi saçın. Doğrular ve sorsuzluk kabileleri için her yer aydınlıktır.

Mefisto: Ah, lanet olsun! Bu aptalların yaptığı ne kadar büyük bir rezalet! İfritler tepetakla oluyor, hantallar da yuvarlanarak ce-henneme düşüyorlar. Şimdi layık olduğunuz gibi yanın. Benise ye-rimde duruyorum. Yalancı ışıklar, çekilin. Ne kadar kuvvətli ışık versen de yine iğrenç bir çamur olarak kalırsın. Niçin uçuşu duru-yorsun? Yoksa defolup gidecek misin?

Melekler korusu: Size ait olmayan şeylerle ilgilenmeyin. Kalbi-nizi rahatsız eden şeyin derdini çekmeyin. O üzüntü bizim içimize zorla girmeye çalışırsa bütün gayretimizle karşı koyalım. Sevenleri *(Burada sevenler sözcüğü Hristiyanlığa gerçekten inanan, dindar demektir. Hristiyanlıkta tanrı, sevgi olarak da ifade edilir.)* buraya ancak sevgi getirir.

Mefisto: Başım, göğsüm ve her yerim yanıyor. Meğer bu, şey-tandan da üstün bir unsurmuş! Cehennem ateşinden daha berbat-mış. Demek ki mutsuz aşıklar, siz onun için büyük bir korkuyla in-liyor ve hakaret gördüğünüz hâlde boyunlarınızı bükerek sevgilile-rinizi arıyorsunuz.

Artık bana da bir şeyler oluyor! Acaba başımı o tarafa çeken şey nedir? Ben, onunla and içtiğimiz bir sabah vaktinde değil miyim? Bu bakış bana eskiden o kadar düşmanca ve sert geliyordu ki!.. Acaba içimi yabancı bir varlık mı kapladı? Şu pek güzel yavruları büyük bir zevkle seyrediyorum. Onları lanetlemekten beni alıko-yan şey nedir? Eğer, ben de aklımı oynatırsam bundan sonra kim

Faust

kime deli diyebilir? Ama eskiden nefret ettiğim bu yaramazlar, şimdi bana pek sevimli görünüyorlar.

Ey güzel çocuklar, bana Luzifer'in soyundan olduğunuzu söyleyin! Ne kadar güzelsiniz. İçimden sizi öpmek geliyor. Galiba tam vaktinde geliyorsunuz. Sizi gördüğüm için içimde büyük bir huzur var. Her bakışimde sizi daha güzel buluyorum. Ne olur, biraz yaklaşın!

Melekler korosu: İşte yaklaşıyoruz ama niçin geri çekiliyorsun? Eğer güçlüysen yerinde dur. *(Melekler etrafa yayılır ve bütün sahayı doldururlar. Mefisto, sahnenin önüne itilir. İlahî gücün şeytana üstün gelmesi.)*

Mefisto: Siz bizi "lanetlenmiş ruhlar" diye kötüleyebilirsiniz, ama asıl usta büyücüler sizsiniz. Çünkü kadını ve erkeği kötü işlerde kullanırsınız. Bu ne kötü bir maceradır! Bütün vücudum ateş gibi yanıyor. Ensem yandığını bile duymuyorum. Oraya buraya uçup duruyorsunuz, artık bir yere konun. Değerli organlarınızı biraz da dünyevi şekilde oynatın. Ciddiyet size çok yaraşüyor. Ama ben bir defa da sizin tebessüm ettiğinizi görmek istiyorum. Bu, bende sonsuz bir hayranlık uyandırdı! Uzun boylu delikanlı, en çok senden hoşlandım. Bu papaz ifadesi sana hiç yakışmıyor. Bana biraz çapkınca bak. Siz, namuslu bir şekilde çıplak görünebilirdiniz. Uzun büzgülü entarî sizin için fazla kapalı.

Melekler korosu: Sevgili alevler, aydınlığa dönün. Gerçek, kendisini lanetleyenlere şifa versin. Onlar da o kötünün elinden kurtulma sevincine ererek mutlu olsunlar.

Mefisto: *(Kendini toparlayarak.)* Bana ne oluyor? Her tarafı yara bere içinde kaldığından dolayı kendinden iğrenen ve kendisini iyi tanıyıp şahsına ve sülalesine güvendiği zaman muzaffer bir tavır

takınan Hioa gibi, şeytanın asil unsurları kurtuldu. Sevgi belası da sanki derime yapışıyor. Şimdi hepinize toptan lanet okuyorum.

Melekler korusu: Ey kutsal alevler! Siz kimin etrafında uçarsanız o, yaşadığını ve iyiler arasında olduğunu düşünerek kendini mutlu hisseder. Birleşerek yükseliniz ve hamd ediniz. Şimdi hava temizlenmiştir, artık ruh nefes alsın. *(Melekler, Faust'un ölmez tarafını yanlarına alıp yükselirler.)*

Meſto: *(Etrafına bakınarak.)* Bu da ne? Acaba bunlar nereye gitti? Bu çocuk sürüsü beni şaşırttı. Ganimetlerini alıp birdenbire göğe doğru uçtular. Demek ki bu çukuru onun için karıştırmışlar. Benim biricik hazinemi çaldılar. Haciz altına almış olduğum yüksek ruhu, hızlı bir şekilde kaçırdılar. Şimdi ben onları kime şikayet edeyim? Acaba hakkımı bana kim iade eder? Ben, bu ihtiyar hâlimle aldatıldım ve bunu da hak ettim! Affedilmez bir hata işledim ve büyük bir emekle elde ettiğim yegane hazinemi ziyan ettim. Gü-lünç bir sevda şeytana musallat oldu.

Faust

***Dağ geçitleri, Orman, Kaya ve Issızlık.
Dağ boyunca ve uçurumlar arasında yerleşmiş kutsal
dünya yolları***

Koro ve yankı: Orman rüzgârla dalgalanıyor, kayalar ağırlıklarıyla yükleniyor, kökler kayalara sıkıca tutunmuşlar, gövdeler de birbirlerine sokulmuş! Kayalara, dalga üstüne dalga çarpıyor ve en ücra mağara bizi barındırıyor. Arslanlar sükût içinde ve dostça etrafımızda dolaşıyorlar. Bu kutsal yere, sevginin barınağına saygı gösteriyorlar.

Pater Esktatikus (*Dinî vecd ile kendinden geçmenin sembolü.*): (*Bir yukarı bir aşağı gezinerek.*) Sonsuz sevinç ateşi, göğsün kaynayan acısı, coşkun tanrı sevgisi! Ey oklar, benim vücudumu delin! Ey mızraklar, beni yere serin! Ey topuzlar, beni parça parça edin! Ey yıldırımlar, beni mahvedin ki her şey yok olup gitsin ve yalnızca sonsuz sevginin başlangıcı olmayan yıldızı parlasın.

Pater Profundus (*Derin bölgelerin sembolü.*): (*Aşağı bölge.*) Ayaklarımın altındaki kaya, nasıl derin bir uçurumun üstünde duruyor! Binlerce dere, büyük çağlayana doğru nasıl da hızla akıyor! Ağaçların gövdeleri de güçlü hamleleriyle nasıl göklere doğru yükseliyor! Bütün bunlar, her şeyi yoktan var eden, her şeye gücü yeten ve her şeyi koruyan sevginin eseridir. Orman ve kayalar yerinden oynuyormuş gibi etrafımda büyük bir uğultu var. Ama yine de çağlayanlar, sevimli bir uğultu ile uçurumlardan aşağı yuvarlanıyor. Buharlı ve zehirli havayı temizlemek üzere büyük bir alev gibi yıldırımlar düşüyor.

İşte bunlar, sevginin elçileridir! Sonsuz yaratıcı olarak etrafımızı çevreleyen büyük gücün habercileridir. Bu haberciler, şaşırان ve bir

buzmuş soğuyan ruhumu ateşlendirsin! Tanrım, beni üzüntülerden kurtar ve koru. Aciz kalbimi aydınlat.

Pater Serafikus (*Altı kanatlı ilham perisinin simgesi.*): (*Orta bölge.*) Çamların titreşen tüyleri arasında ne güzel bir sabah bulutu geziniyor! Onun içinde olan şeyi sezebiliyor muyum? Herhâlce genç ruhlar kfilesi!

Mutlu çocuklar korosu: Baba, nereye gittiğimizi bize söyle? Ey lütufkâr varlık söyle, biz kimiz? Biz çok mutluyuz. Varlık hepimiz için o kadar tatlı ve güzel ki!

Pater Serafikus: Ey anne babaların kaybettiği, melekler safına katılmış çocuklar! Mutlaka karşınızda sizi seven birinin olduğunu hissediyorsunuz. Ona yaklaşın! Fakat mutlu çocuklar, yeryüzünün karmakarışık işlerinden sizde eser yok! Siz, benim âlemi ve dünyayı gören gözümü takın. Bu gözleri kendinizinmiş gibi kullanabilirsiniz. Şu çevrenize bir bakın. (*Onları kendi içine alır.*) Şunlar ağaç, şunlar kaya, şu da büyük yuvarlanışları ile dik ve kestirme yollarından aşağı düşen çağlayandır.

Mutlu çocuklar: (*İçlerinden.*) Ne muhteşem bir manzara! Arın karanlık yerler bize korku ve nefret veriyor. Ey asil insan, bırak bizi de gidelim!

Pater Serafikus: Yüksek çevrelere doğru uçun ve eskiden okluğu gibi Tanrı'nın varlığından temiz bir şekilde güç alarak ve hiç belli etmeden büyüün. Çünkü en hür ruhların gıdası, sonsuz sevginin mutluluk veren büyük ilhamıdır.

Mutlu çocuklar korosu: (*En yüksek tepelerin etrafında döner.*) El ele vererek neşeli bir halka olun. Yürüyün, kutsal duygularınızı söyleyin. Bu da bir ibadettir ve bunu size Tanrı öğrettiği için ona güvenebilirsiniz.

Melekler: *(Faust'un ölmeyen tarafını taşıyarak atmosferde yüzerler.)* Ruhlar âleminin bu asil varlığı, artık en kötü olanın elinden kurtuldu. *(Bir amaç için gayret sarf edeni biz, kurtuluşa erdirebiliriz.)* Tanrı da onu sevgisine layık görürse mutlu ruhlar kfilesi onu sevinçle karşılar.

Genç melekler: Kalpleri büyük bir sevgi ile dolu o kutsal tövbe-kâr kadınların ellerinden dökülen güller, o yüce eseri tamamlayarak bu ruh hazinesini ele geçirmemize yardım etti. Biz, bu gülleri serpince kötü ruhlar hemen geri çekildi ve güller vücutlarına dokununca şeytanlar kaçtı. Ruhlar eskiden beri alıştıkları cehennem azabı yerine, sevginin ızdırabını duydular. İfritlerin o ihtiyar ele başısı bile, şiddetli ızdıraplar içinde kıvrandı. Şimdi sevinçle haykırın: Bu iş başarıldı!

Daha büyük melekler: Şimdi bize, taşınması biraz zahmetli olan fâni bir ceset kalıyor. Bu, Asbes'den bile olsa yine de temiz olmaz. Ruhun o büyük kuvveti, unsurları kendine bağlayınca hiçbir melek bunların kaynaşmasından meydana gelen ikiz tabiatı birbirinden ayıramaz. Onları ancak sonsuz sevgi birbirinden ayırabilir.

Daha genç melekler: İşte şimdi yüksek kayaların etrafını sis gibi saran ve yakınımızda hareket eden, kalabalık bir ruh kfilesinin varlığını hissediyoruz. Bulutlar berraklaşıyor. Dünyanın çeşitli sıkıntılarından kurtularak halka hâlinde toplanan ve yukandaki dünyanın yeni neşesi içinde sefa süren mutlu çocukların heyecanlı ve neşeli kfilesini görüyoruz.

Mutlu çocuklar: Onu bir bebek hâlinde sevinçle aramıza alıyoruz. Demek ki bize bir melek daha emanet ediliyor. Ona sarılmış olan yumağı çözün. İşte, kutsal hayatın içinde hemen büyüyüp güzelleşiverdi!

Doktor Marianus (*Kendisini Meryem Ana'nın takdis edilmesinin simgesi.*): (*En yüksek ve en saf hücrede.*) Burada manzara gayet açık. Ruh, yükseldiğini hissediyor. Karşıda, yukarılara doğru uçan kadınlar görülüyor. Bunların içinde en güzeli, yıldızlardan bir çelenk içinde, göklerin ecesi Meryem Ana'dır. Onun Meryem Ana olduğunu, parıltısından anlıyorum. (*Vecde gelerek.*) Ey evrenin en yüksek hâkimi, müsaade et de mavi gök çadırında senin sırlarını huşu ile seyredeyim. Bir erkeğin kalbini, hassas bir şekilde çarptıran ve kutsal aşk heyecanı ile sana doğru koşturan bu coşkunluğu hoş gör!

Sen emrettiğin zaman, biz sarsılmaz bir cesaret gösteririz ve sen bize huzur verince içimizdeki alev birdenbire sakinleşir. Kelimenin en güzel ve saf anlamıyla temiz bakire, anne! Bizim için seçilmiş, takdise değer tanrılar ayanında bir ece! Etrafında hafif bulutlar yüzüp duruyor ve dizlerinin etrafında havayı yudumlayarak Tanrı tarafından affedilmeyi dileyen tövbekâr kadınlar bulunuyor.

Hiç el sürülemeyen bakire, kolayca iğfal edilenlerin sana sığınmalarında bir mahzur görmezsin. Zaaflarına kurban olanları kurtarmak zordur. Şehvetin zincirlerini yalnızca kendi kuvveti ile kim parçalayabilir? Eğimli ve cilalı bir zemin üstünde insanın ayağı ne çabuk kayar? Bu durumda okşayıcı bir bakış ve selam kimi mest etmez ki?

Mater Gloriosa (*Meryem Ana ve onu aziz kılmanın simgesi.*) uçarak gelir.

Tövbekâr kadınlar korusu: Sen, sonsuz ülkelerin göklerine doğru uçuyorsun. Ey eşsiz varlık ve ey mağfiret kucağı, yalvarmaları dinle!

Magna Peccatrix (Günah işleyenlerin simgesi.): (St. Luca 7, 36)
Senin, Tanrı nuru bahşettiğin oğlunun ayaklarına şifa verici gözyaşları döktüren o sevginin, bol ve güzel kokular saçan o kâsenin, onun kutsal uzuvlarını yumuşak bir şekilde kurulayan o saçların yüzü suyu hürmetine...

Mulier Samaritana (Bir Yahudi topluluğu.): (St. Yoh 4) Bir zamanlar İbrahim'in sürülerini suladığı o çeşmenin, İsa'nın dudaklarına serin serin dokunan o değerli kovanın, oradan fışkıran ve berak suları dünyanın her tarafında akan, o temiz ve zengin pınarın...

Maria Egiptica (Bir azize.): Efendimizi defnettikleri o kutsal toprağın, beni ikaz ederek kapıdan geri çeviren o kolun, çölde sadakatle geçirdiği kırk yıllık pişmanlığın ve kumların üzerine yazdığım o veda selamının hürmetine...

Üçü birlikte: Sen ki büyük günahkârları bile huzuruna kabul ve tövbe ile elde edilen temiz bir kazancı sonsuz mutluluğa kadar yükseltirsin. Bir defacık kendini unutarak bir günah işlemiş olan bu iyi ruha da sonsuz mağfiretini ihsan et!

Bir tövbekâr kadın: *(Önceleri "Gretçik" ismini almış.)* Ey eşsiz nur kaynağı, yüzünü lütfen benim bahtıma çevir!

Mutlu çocuklar: *(Dönerek yaklaşırlar.)* O, büyük ve gösterişli boyu ile bizi şimdiden geçmiş! Şimdi sadık bir itinanın bedelini bol bol ödeyecek. Biz, dünyada yaşayanlar arasından çok erken ayrıldık. Fakat bu, çok şeyler öğrendi ve bize onları öğretecek.

Bir tövbekâr kadın: Asil ruh kabileleri ile çevrili bu yeni gelen, kendisini ve henüz tanıyabildiği bu yeni hayatı ancak anlamaya başladığı hâlde, kutsal kafiyeyle kolayca uydu. Bak, şimdi eski örtülerinin bütün dünyevi bağlarını çıkarıp atıyor ve esirden bir elbiseyle, ilk gençlik kuvvetine sahip olarak ortaya çıkıyor. Onu yetiştirmeme

müsaade edin. Bu yeni ışık, hâlâ onun ümit dolu gözlerini kamaştırıyor.

Mater Gloriosa: Gel, daha yüksek kürelere yüksel. O seni tanır-
sa mutlaka peşinden gelecektir.

Doktor Marianus: *(Yüzüstü kapanıp tapınarak.)* Ey ince ruhlu tövbekârlar! Mutlu kaderinize alışabilmek için, başınızı şükran duygularıyla kaldırıp kurtarıcıya bakın. Ey bakire anne, ece, ilahe! Bize inayet et. Bütün temiz ve yüce duygularımızla senin hizmetindeyiz.

Mistik koro: Bütün fâni olaylar, sadece birer işarettir. Olmaz diye bilinen şeyler, burada birer olay hâline geliyor. Tasviri imkânsız olan şey, burada yerine getirilmiş oluyor, kadınlığın ebedî olan tarafı *(Kadınların sevgi ve iffet özellikleri.)* bizi yükseltiyor!

SON

Akvaryum Dünya Klasikleri

GOETHE

Faust, Goethe'nin neredeyse tüm yaşamı boyunca yazarak tamamladığı bir yapıttır. Goethe, Faust'un konusunu çok eski bir öyküden almıştır. Şeytanla bahse giren insanoğlu teması önceki yüzyıllarda da birçok öyküye ve oyuna konu olmuştur.

Goethe'nin Faust'u, içeriğinin çok zengin felsefi derinliği nedeniyle farklı yorumlarla yüzlerce kez yeniden incelenmiş, dünyanın tüm ülkelerinde çok farklı yorumlarla sahnelenmiştir.

7.90

www.birlesikbasim.com.tr
Yeşilce Mah. Aytakin Sok. Nu.: 46 Kâğıthane/İstanbul
Tel.: 0 212 279 56 26 Faks: 0 212 278 66 14

